

gemeente Tynaarlo

Jaarstukken **2023**

www.tynaarlo.nl

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	4
Voorwoord en inleiding	5
Financiële verantwoording	8
Jaarrekening in één oogopslag	11
HOOFDSTUKVERANTWOORDING	12
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	13
Hoofdstuk 1 Veiligheid	19
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat	23
Hoofdstuk 3 Economie	28
Hoofdstuk 4 Onderwijs	33
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	36
Hoofdstuk 6 Sociaal domein	43
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	48
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	52
PARAGRAFEN	58
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	59
Financiering	69
Lokale heffingen	75
Verbonden partijen	79
Kapitaalgoederen	86
Grondbeleid	97
Duurzaamheid	109
Bedrijfsvoering	116
Wet Open Overheid	121
Interbestuurlijk toezicht	123
JAARREKENING 2023	127
Hoofdstukrekening	129
Balans	134
Toelichting op de balans	137
Modelverantwoording rechtmatigheid	153
FINANCIËLE DETAILS	156
Totaaloverzicht kredieten	157
Totaaloverzicht reserves en voorzieningen	165
Overzicht van baten en lasten per taakveld	181
Incidentele baten en lasten	185
Onvoorzien	190

Algemene dekkingsmiddelen	192
SiSa 2023	196
Grondslagen	213
BIJLAGEN	217
Bijlage 1: Begrippenlijst	218
Bijlage 2: Afkortingenlijst	229

Algemeen

Voorwoord en inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2023, de verantwoording over het tweede jaar van de bestuursperiode 2022-2026.

Binnen de begroting

Ondanks alle bijzonderheden in 2023 kunnen we bij dit jaarverslag dezelfde conclusie trekken als bij het jaarverslag van 2022: 'We kunnen met dit jaarverslag vooral laten zien dat we als gemeente overeind zijn gebleven. Ondanks de werkdruk is onze dienstverlening blijven draaien, hebben we onze inwoners zorg en ondersteuning kunnen geven, is de openbare ruimte netjes gehouden, hebben we veel bereikt van wat we in de begroting hadden afgesproken en is de politiek-bestuurlijke besluitvorming door gegaan'. Net als in dat jaarverslag willen we daarom ook in deze inleiding een snelle dwarsdoorsnede geven van waar de organisatie zoal mee bezig is geweest in 2023. De verdere toelichtingen hierop leest u in het jaarverslag zelf.

Domein Mens & Maatschappij

Het Domein Mens en Maatschappij kent grofweg twee routes; de individuele (mens) en de collectieve (maatschappij). In de individuele route gaat het om de (tijdelijke) ondersteuning van inwoners die niet het vermogen hebben om in de eigen omgeving ondersteuning te vinden voor o.a. veilig opgroeien en opvoeden, een zelfstandig huishouden beheren of participeren in de samenleving. Wij hebben hiervoor in de gemeente Tynaarlo maatwerkvoorzieningen.

In de collectieve route wordt een bijdrage geleverd aan een stevige sociale basis. Als gemeente hebben we een regiefunctie om diverse organisaties te faciliteren en om verbinding te creëren.

Om deze opdrachten uit te voeren, hanteren we de volgende leidende principes: We richten ons op kwetsbare inwoners, we maken optimaal gebruik van mogelijkheden in de sociale basis, we werken met arrangementen bij een complexe ondersteuningsvraag, een maatwerkvoorziening staat niet (altijd) op zichzelf.

In 2023 hebben we er (verder) gewerkt aan het verstevigen van de basis. Vrijwilligerswerk en mantelzorgers vormen daarin een belangrijke pijler. Het mogelijk maken, ondersteunen en coördineren zijn kerntaken voor de gemeente.

De fysieke voorzieningen hebben binnen het kader van de programmalijs maatschappij ook in 2023 weer een impuls gekregen. Zo is er geïnvesteerd in onderwijshuisvesting, sportaccommodaties, culturele accommodaties (o.a. De Buitenplaats in Eelde) en speeltuinen. Meer hierover is te vinden in de hoofdstukken 4 en 5.

Tevens is er gewerkt aan het versterken en verbinden van partijen die actief zijn in de programmalijs maatschappij onder de noemer "preventieve/collectieve voorzieningen". Denk hierbij aan de inzet van buurtsportcoaches, cultuurcoaches, leefstijladviseurs, welzijnsondersteuners e.d. Dit is gebeurd met middelen vanuit het GALA en IZA, lees verder onder hoofdstuk 6. Het convenant Meer Welzijn, Minder Zorg fungeert daarbij als vliegwiel.

Voor het onderwijs zijn naast het op orde houden van de fysieke voorzieningen inspanningen gericht geweest op het voorkomen van uitval met vroegtijdige interventies.

Voor sport en cultuur zorgt de gemeente voor de bevordering van het meedoen, het op orde houden van accommodaties en andere faciliteiten. Voor sport geldt in het bijzonder dat bevordering van de positieve gezondheid een belangrijke taak is en blijft.

Een doorlopende ontwikkeling binnen het domein gaat over meer welzijn, minder zorg. Hoe meer inwoners in de preventieve sfeer vraagstukken kunnen oplossen hoe beter dat is.

Individuele voorzieningen, onder de programmalijs Mens, zijn in 2023 doorontwikkeld. Zo is er met de Sociaal Medische Indicatie aan de slag gegaan, dit is een vangnetvoorziening voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag. De toegang tot individuele voorziening in het kader van de Jeugd en Wmo is binnen de gemeente belegd bij de afdeling toegang. In 2023 zijn gesprekken opgestart, conform coalitieakkoord, hoe de regisseursrol binnen de Toegang voorrang gegeven kan worden en er meer

gewerkt kan gaan worden volgens 1 gezin 1 plan. In 2024 zal dit verder worden uitgewerkt, mede in het licht van de hervormingsagenda.

In 2023 had de oorlog in de Oekraïne invloed op de toestroom van vluchtelingen. De opvang heeft ook dit jaar veel aandacht gevraagd. Een toelichting hierop is beschreven in hoofdstuk 6.

Fysiek domein

Ook in 2023 hebben we weer heel veel werk verzet en mooie prestaties geleverd binnen het Fysieke Domein.

Of het nu gaat om het EK wielrennen, een pontje Zuidlaardermeer, regiopromotie, bedrijvencontacten, Natuurontwikkeling, inbreng DPLG, een uitvoeringsregeling Duurzaamheid, bestrijding energiearmoede, bestemmingsplannen, bouwplaninitiatieven, kadastrale inmetingen en tekeningen, grond- en/of kavelverkoop aan ontwikkelaars, bedrijven en particulieren, vestiging van Voorkeursrecht, een stedenbouwkundig kader voorzijde PBH, Ontwerp bestemmingsplan Laarhove, het verder werken aan de projecten Ter Borch, Businesspark en Vries Zuid, een Omgevingsvisie, Woonvisie, Regiodeal Wonen of het initiëren van een eerste aanzet voor een centrumplan Eelde via begeleiden opstellen Masterplan Eelde en in het verlengde hiervan het akkoord met het Drents Landschap en het Drents Museum over de instandhouding van het ensemble de Buitenplaats .

Daarnaast is de Lokale Adaptatie Strategie vastgesteld, de brug in de Nieuwe Dijk en de Zwetdijk zijn opgeleverd. Er zijn vijf bruggen aangelegd in Rietwijk Noord en tien bruggen hersteld in de Waterwijk. De nieuwbouwwijk Grote Veen is woonrijp gemaakt en de Zuidlaardermarkt is voor het eerst door onze nieuwe marktmeester georganiseerd. Er zijn ook verschillende moties door de raad uitgevoerd denk daarbij bijvoorbeeld aan de inrichting van het anjerperkje in Zuidlaren, het plaatsen van tweetalige plaatsnaamborden en de herinrichting van het voorterrein bij het gemeentehuis.

2023 was ook het jaar van de lobby rondom de zogenoemde 'Ereschuld' en Nij Begun. De drienoordelijke Drentse gemeenten worden hier nu ook in herkend en erkend. We hebben inmiddels een uitvoeringsorganisatie opgezet met de Aa en Hunze en Noordenveld en daarvoor een projectleider aangesteld.

Minder zichtbaar, maar niet onbelangrijk: de vergunningverleningen voor de paasvuren (dit wordt in de huidige praktijk steeds lastiger), de interne bewustwordingssessies rondom ondermijning en de weerbaarheidstrainingen op digitaal gebied voor senioren en digitaal zwakkeren. Maar ook de Wecycle week en support 'Geefhetdoor acties' op het gebied van afval en reiniging.

Qua verduurzaming van onze eigen dienst zijn er vijf elektrische voertuigen aangeschaft, een zuiniger nieuwe vrachtauto en een veegauto en er is een eerste laadpaal geplaatst op de gemeentewerf. Uiteraard zijn ook de "normale" werkzaamheden doorgegaan, van afvalinzameling tot groen- en wegonderhoud, van de toetsingen op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen tot de inzet op het gebied van duurzaamheid.

We doen het allemaal en nog veel meer! Eigenlijk te veel om allemaal te noemen.

Domein Dienstverlening

In 2023 zijn twee landelijke verkiezingen georganiseerd en succesvol verlopen. Externe factoren zoals een landelijke storing in de stembureau-app en grote stembiljetten hadden een grote impact op het verloop van de verkiezingen, net zo goed als het feit dat extra verkiezingen grote druk leggen op het verkiezingsteam specifiek maar ook op rest van onze organisatie.

De zelfevaluaties die uitgevoerd werden met de door het ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor toonden wederom een goed resultaat, bijvoorbeeld op het gebied van het aanvraag- en uitgifteproces reisdocumenten.

In het gemeentehuis is het project 'Veiligheid en veiligheidsbeleving' opgestart. Doel van dit project is het optimaliseren van de veiligheid en beveiliging in het publiek toegankelijk deel van het gemeentehuis en verbeteren van de veiligheidsbeleving van medewerkers die daar werkzaam zijn. Eind van het jaar zijn ook de voorbereidingen gestart om een programma van eisen op te stellen voor de renovatie van het gemeentehuis.

In 2023 zijn veel Europese aanbestedingen binnen de bedrijfsvoering voorbereid en uitgevoerd, en zijn de uitkomsten van deze aanbestedingen geïmplementeerd. Dit betreft onder andere de schoonmaak van ons gemeentelijk vastgoed, inhuur personeel van derden en diverse softwareprogramma's. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het beter borgen, en verbeteren waar mogelijk, van de kwaliteit van onze dienstverlening.

Ook in 2023 bleven we te maken hebben met krapte op de arbeidsmarkt. Over het algemeen kunnen we onze vacatures nog steeds vrij vlot invullen met kwalitatief goede kandidaten, maar er blijven vakgebieden waarin dit lastig is. Het blijft een aandachtspunt in onze bedrijfsvoering.

Er is een intern trainingsprogramma ontwikkeld, waarbij onze medewerkers de trainers op hun eigen vakgebied zijn. Op deze manier delen en verspreiden we kennis en stimuleren we medewerkers om te blijven leren, te ontdekken en te ontwikkelen. Dit doen we vanuit de gedachte: 'Samen worden we beter'.

In het najaar is een medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO) uitgevoerd, twee jaar na het vorige MBO. De uitkomsten van het MBO waren significant hoger dan die van de vorige. Onder andere op het onderdeel leiderschap en de ervaren steun van de leidinggevende werd hoog gescoord. Hiermee werd bevestigd dat onze medewerkers ervaren dat de organisatie de goede dingen doet om de organisatievisie waar te maken. Zorgpunt dat uit dit MBO kwam is dat de ervaren werkdruk hoog is.

Het college heeft in 2022 een frauderisicoanalyse opgesteld waaruit naar voren kwam dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance. Deze risico's hebben in 2022 extra aandacht gekregen. De impact van de betreffende risico's is dermate laag dat er niet direct ingrijpen vereist is al zullen we naar de nabije toekomst toe wel blijven kijken of we aanvullende beheersmaatregelen moeten toepassen om de kans op een risico te verminderen.

Op het gebied van informatieveiligheid werken we continu aan bewustwording; de uitgevoerde IT-audits laten goede resultaten zien. De organisatie is bezig om de werkprocessen conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de wet AVG te optimaliseren en relevante beleidsstukken hiervoor te actualiseren.

Financieel resultaat

Het resultaat van de jaarrekening 2023 komt uit op een bedrag van € 2,4 miljoen voordelig na bestemming. Dit positieve resultaat is vooral te danken aan hogere baten vanuit de algemene uitkering, vrijval van de voorziening onderhoud gebouwen en de afrekening van beschermd wonen vanuit centrumgemeente Assen. Voorgesteld wordt om een gedeelte van het resultaat te reserveren voor een aantal specifieke doeleinden. Voor een uitgebreidere toelichting op het resultaat en de voorstellen voor bestemming verwijzen wij u naar het hoofdstuk Financiële verantwoording. Hierin zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2023 weergegeven.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Financiële verantwoording

Dit hoofdstuk geeft inzicht op hoofdlijnen in de financiële ontwikkelingen ten opzichte van de actuele begroting 2023 en het resultaat van de jaarrekening 2023. In het eerste onderdeel gaan we in op de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2023. Vervolgens wordt inzichtelijk gemaakt wat het resultaat van de jaarrekening 2023 is vóór en na de mutaties in de reserves en volgt een toelichting op de belangrijkste afwijkingen.

Ontwikkeling begroting 2023

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingsresultaat 2023 weergegeven. Vertrekpunt is de primitieve begroting 2023 en daaropvolgend de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan lopende het jaar.

Bedragen x € 1.000	Resultaat	Toelichting
Primitieve begroting 2023	4.484	
1 ^e begrotingswijziging 2023	-4.332	Structureel en incidenteel nieuw beleid
Resultaat begroting 2023 incl. bijstellingen	152	
Integrale voortgangsrapportage 2023	-1.001	1 ^e bijstelling 2023
Najaarsbrief 2023	6.708	2 ^e bijstelling 2023
Actueel begrotingsresultaat 2023	5.859	Voordelig begrotingsresultaat 2023 na wijzigingen

Resultaat jaarrekening 2023

In de najaarsbrief 2023 werd uitgegaan van een voordelig resultaat van € 5.859.000. Dit resultaat is verwerkt in de herziene begroting met toevoegingen aan de bestemmingsreserve opvang Oekraïners (€ 3.620.000), de bestemmingsreserve grondexploitaties (€ 2.000.000) en de ARG1 (€ 239.000).

Het resultaat van de jaarrekening 2023 ten opzichte van de herziene begroting 2023 is € 6.228.768 voordelig. Door middel van een resultaatbestemming wordt voorgesteld het jaarrekeningresultaat als volgt te bestemmen:

Voorstellen voor resultaatbestemming:

1. Energietoeslag	€ 411.000	
2. Onderhoud groen en wegen	€ 275.000	
		€ 686.000
Te storten in de ARG1		€ 5.542.768
Totaalresultaat		€ 6.228.768

Toelichting op de voorstellen voor resultaatbestemming:

1. Energietoeslag

We stellen voor om het voordelige saldo van € 411.000 van de energietoeslag, waarvoor nog aanvragen kunnen worden ingediend tot en met augustus 2024, toe te voegen aan de bestemmingsreserve energietoeslag, zodat deze beschikbaar blijft voor het doel.

2. Onderhoud groen en wegen

Vanwege de slechte weersomstandigheden in het najaar van 2023 zijn budgetten voor onderhoud van groen en wegen niet geheel tot besteding gekomen. Het voorstel is om de niet bestede budgetten ter grootte van € 275.000 te reserveren voor de inhaalslag die in het voorjaar van 2024 op het gebied van onderhoud wordt gemaakt.

In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de baten en lasten en mutaties in de reserves afwijken ten opzichte van de herziene begroting 2023. Het actuele begrotingsresultaat 2023 na de najaarsbrief 2023 komt uit op € 0, doordat de dotaties aan de bestemmingsreserves en de ARGJ reeds in de herziene begroting zijn verwerkt.

Resultaat 2023

Bedragen x € 1.000	Begrotingsresultaat 2023 na wijzigingen	Jaarrekening 2023	Afwijking
Lasten	-97.577	-101.357	-3.780
Baten	102.152	112.286	10.134
Saldo van baten en lasten	4.575	10.929	6.354
Storting in reserves	-11.713	-11.087	626
Onttrekking aan reserves	7.138	6.387	-751
Resultaat	0	6.229	6.229

Uit de tabel blijkt dat zowel de lasten als de baten in 2023 hoger zijn dan de begroting. Belangrijkste oorzaak hiervan is de financiële afwikkeling van de grondexploitaties (van vooral Vries Zuid en Ter Borch) die geen gevolgen heeft voor het rekeningresultaat.

De belangrijkste afwijkingen die het voordelige rekeningresultaat 2023 veroorzaken, worden in de volgende tabel toegelicht. Voor een gedetailleerde toelichting wordt verwezen naar de achterliggende hoofdstukken in de hoofdstukverantwoording.

Afwijkingen jaarrekening/begroting 2023

Nummer	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	Incidenteel /structureel
1	Onderhoud gebouwen	1.653	I
2	Algemene uitkering	1.251	I
3	Brandweer	203	I
4	Onderhoud wegen en openbare verlichting	275	I
5	Toeristen- en forensenbelasting	245	I/S
6	Gezond en Actief Leven Akkoord	417	I
7	Energietoeslag	411	I
8	WMO en jeugd	1.169	I
9	Bedrijfsvoering	300	I
	Overige verschillen	305	
	Totaal afwijkingen	6.229	

Toelichting op de afwijkingen:

Ad 1. Onderhoud gebouwen

Een herziening van het meerjarenonderhoudsplan gebouwen leidt tot een vrijval van een deel van de voorziening onderhoud gebouwen. Dit betekent een incidenteel voordeel van € 1.653.000.

Ad 2. Algemene uitkering

De algemene uitkering laat een voordeel zien van € 1.251.000 als gevolg van definitieve uitkeringsmaatstaven en afrekeningen met betrekking tot voorgaande jaren en een aantal uitkeringen die zijn verstrekt bij de decembercirculaire 2023. De belangrijkste hiervan is die voor de invoeringskosten van de Omgevingswet. Daarnaast is de inzet van het schommelfonds algemene uitkering niet nodig geweest.

Ad 3. Brandweer

De werkzaamheden voor de bouw van de nieuwe brandweerposten in Eelde, Vries en Zuidlaren zijn deels doorgeschoven naar 2024 en worden dus later uitgevoerd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel ten opzichte van de begrote lasten in 2023 van € 203.000.

Ad 4. Onderhoud wegen en openbare verlichting

Doordat onderhoudswerkzaamheden vanwege buitengewoon slechte weersomstandigheden zijn doorgeschoven naar 2024 en energielasten meevallen ontstaat een voordeel van € 275.000. Hiervoor wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve te vormen, waarmee deze middelen beschikbaar blijven voor de uitvoering.

Ad 5. Toeristen- en forensenbelasting

De opbrengsten uit toeristen- en forensenbelasting zijn € 245.000 hoger dan geraamd door een voordelige afrekening 2022 en een hogere opbrengst 2023. Het voordeel is deels structureel van aard.

Ad 6. Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

De rijksbijdrage voor het GALA is ingezet voor het opvangen van kosten van welzijn, preventie en combinatiefunctionarissen. Dit leidt tot vrijval van een deel van de hiervoor beschikbare budgetten, een voordeel van € 417.000.

Ad 7. Energietoeslag

WPDA heeft in 2023 € 1.198.000 aan energietoeslag uitgekeerd aan inwoners van onze gemeente. De rijksbijdrage voor de energietoeslag bedroeg € 500.000 in 2022 (dit bedrag is bij de resultaatbestemming 2022 overgeheveld naar 2023) en € 1.109.000 in 2023. Hiermee is de totale rijksbijdrage voor 2023 € 411.000 hoger dan de uitkeringen die zijn gedaan door WPDA. Aanvragen voor energietoeslag kunnen nog worden ingediend tot en met augustus 2024. Het voorstel is dan ook om dit bedrag te reserveren.

Ad 8. WMO en jeugd

De beschikbare budgetten voor jeugdhulp zijn in 2023 overschreden. Daartegenover staat een voordeel bij de WMO dat vooral wordt veroorzaakt door de afrekening voor beschermd wonen vanuit de centrumgemeente Assen. Dit leidt per saldo tot een voordeel op het geheel van WMO en jeugd van € 1.169.000. Het voordeel op beschermd wonen is van tijdelijke aard, aangezien de huidige systematiek naar verwachting per 2026 zal wijzigen.

Ad 9. Bedrijfsvoering

Het totale voordeel op de bedrijfsvoering budgetten bedraagt € 550.000. Hiervan wordt, conform de gemaakte afspraken, € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering. Het positieve resultaat van € 550.000 bestaat uit tal van voor- en nadelen. De belangrijkste zijn: een voordeel op studie- en congreskosten € 160.000, een voordeel Wet Open overheid € 127.000 (middelen ontvangen via circulaire; hier staan geen kosten tegenover) en een voordeel op de loonsommen en het bedrijfsvoering budget van € 270.000 als gevolg van onder andere niet/later ingevulde vacatures.

Jaarrekening 2023 in één oogopslag

Het college van burgemeester en wethouders leggen met de Jaarrekening verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van de middelen in 2023. Hieruit blijkt dat het jaar 2023 is afgesloten met een positief resultaat van € 6 miljoen.

Inkomsten 2023

	Inkomsten vanuit het rijk	€ 73.009.927
	Grondexploitaties	€ 13.642.625
	Rioolheffing	€ 2.897.947
	Afvalstoffenheffing	€ 2.868.612
	OZB	€ 6.513.905
	Overig onder andere huren, overige leges, rente, dividend	€ 21.844.816

Totaal inkomsten 2023

€ 120.777.832

Uitgaven 2023

	Bestuur en ondersteuning	€ 4.835.095
	Veiligheid	€ 2.593.401
	Verkeer, vervoer en waterstaat	€ 4.182.935
	Economie	€ 2.649.858
	Onderwijs	€ 4.257.802
	Sport, cultuur en recreatie	€ 8.658.170
	Overhead	€ 12.748.697
	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	€ 16.315.249
	Volksgesondheid en milieu	€ 8.580.468
	Sociaal domein	€ 38.640.206
	Overig inclusief mutaties in de reserves	€ 11.087.185

Totaal uitgaven 2023

€ 114.549.064

Resultaat

+ € 6.228.768

Hans de Graaf
wethouder Financiën

"Het positieve resultaat van € 6 miljoen stemt tevreden. Dit versterkt onze financiële buffer die we ook nodig zullen hebben gelet op de rijksbezuinigingen vanaf 2026. Met de aanwezige reserves hebben we een goede financiële basis ook door de komende (financieel) moeilijke jaren te komen."

Jurryt Vellinga
wethouder
Ruimtelijke Ordening

"Als het om bouwen en ontwikkelen gaat, dan hebben we in de gemeente belangrijke stappen gezet. Heel concreet met de ontwikkeling rondom de PBH en de nieuwbouwwijk Laarhove. Maar ook qua visievorming voor de langere termijn, bijvoorbeeld met de Woonvisie en natuurlijk de Omgevingsvisie. Dit betekent dat we nu resultaten boeken en al rekening houden met toekomstige ontwikkelingen."

Jelbrich Peters
wethouder Duurzaamheid
en hernieuwbare energie

"In 2023 is hard gewerkt aan ons programma duurzaamheid. Zo is een basis gelegd om samen met bewoners van de wijk De Fledders in Vries te komen tot een wijkenergieplan. Uiteraard kijken we ook naar onze eigen diensten. Daarom zijn vijf elektrische voertuigen aangeschaft en is een eerste laadpaal geplaatst op onze gemeentewerf. Ook wat betreft afvalverwerking en circulariteit zijn mooie stappen gezet richting onze ambities. Niet voor niets is de gemeente Tynaarlo in 2023 uitgeroepen tot Duurzaamste gemeente van Nederland, daar kunnen we trots op zijn met elkaar."

Hans Kuipers
wethouder
Mens en Maatschappij

"In 2023 is de basis verstevigd. Vrijwilligerswerk en mantelzorg vormen daarin belangrijke pijlers. We hebben gewerkt aan het versterken en verbinden van partijen die actief zijn in preventieve en collectieve voorzieningen. Denk hierbij aan de inzet van buurtcoaches, leefstijladviseurs, cultuurcoaches en welzijnondersteuners."

Hoofdstukverantwoording

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

1. Hoogtepunten

Burgerzaken

In maart 2023 zijn de verkiezingen van de Provinciale Staten en de waterschappen succesvol afgerond, ondanks de organisatorische uitdagingen die deze verkiezingen met zich meebrachten en de landelijke storing met de stembureau-app. In de zomer kwam het kabinet ten val en moesten we onverwacht en onder hogedruk de tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen organiseren, die in november werden gehouden. Ook die verkiezingen zijn succesvol georganiseerd en verlopen. Dit heeft echter een grote impact op de fysieke en geestelijke gesteldheid van het projectteam gehad. De inspanning en tijd die de organisatie van de grootste landelijke verkiezing vraagt, naast het organiseren van de eerste verkiezingen in maart, heeft bovendien in grote mate ertoe geleid dat de geplande doelstellingen voor 2023 niet zijn gehaald.

De zelfevaluatie die we uitvoeren met de door ministerie van BZK beschikbaar gestelde Kwaliteitsmonitor tonen wel wederom een goed resultaat. Op het aanvraag- en uitgifteproces Reisdocumenten scoren we in 2023 82,5% correct. Dat is wel lager dan de score van 95% in 2022. Dit verschil komt doordat in 2023 vragen over de beveiligingsfunctionaris zijn opgenomen in de Kwaliteitsmonitor. Omdat wij nog geen beveiligingsfunctionaris hebben aangewezen en geregistreerd, hebben wij die vragen negatief moeten beantwoorden. De overige aanbevelingen in 2023 lagen in lijn met de bevindingen 2022. Dat komt voornamelijk voort uit de bezetting en omvang van onze organisatie. Hierdoor zijn bijvoorbeeld keuzes gemaakt over de invulling van functiescheiding aan de balie. Voor de overige aanbevelingen is een actie benoemd of zijn inmiddels acties ondernomen om aan te sluiten bij de wettelijke vereisten. Voor wat betreft de Basisregistratie Personen (BRP) waren technisch gezien alle (totaal 45.365) persoonslijsten correct. Uit een steekproef bleek 94% ook correct administratief te zijn verwerkt.

Gemeentehuis

Het project 'Veiligheid en veiligheidsbeleving' is opgestart. Doel van dit project is het optimaliseren van de veiligheid en beveiliging in het publiek toegankelijk deel van het gemeentehuis en verbeteren van de veiligheidsbeleving van medewerkers die daar werkzaam zijn. Naar verwachting is dit gereed in het voorjaar 2024. Eind van het jaar zijn ook de voorbereidingen gestart om een programma van eisen op te stellen voor de renovatie van het gemeentehuis.

In 2023 zijn veel Europese aanbestedingen binnen de bedrijfsvoering voorbereid en uitgevoerd, en zijn de uitkomsten van deze aanbestedingen geïmplementeerd. Dit betreft onder andere de schoonmaak van ons gemeentelijk vastgoed, inhuur derden en diverse softwareprogramma's. Door de inkoop van een aantal goederen en diensten middels deze Europese aanbestedingen te doen lossen we niet alleen een aantal onrechtmatigheidsissues op, we zetten vooral stappen in het verhogen van de kwaliteit van onze bedrijfsvoering. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een van de belangrijkste thema's van dit jaar: kwaliteit van onze dienstverlening beter borgen en verbeteren waar mogelijk.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo	
		2022	2023
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2020)	8	8,25
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2020)	7,2	7,49
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2020)	€ 647	€ 784
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2020)	12,6%	15,93%
Overhead	% van totale lasten (2020)	12,2%	12,32%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo	
		2022	2023
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald	91,70%	89,95%
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn	17 dagen	19 dagen

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Digitale aangifte verhuizing instellingen uitbreiden (via eHerkenning)			
1.1		Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	In ontwikkeling	
2.	Koppeling met MijnOverheid			
2.1		Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	Nee	
3.	Actualiseren betrouwbaarheidsniveaus			
3.1		Inrichting software, aanpassen werkprocessen, afstemming met derden, communicatie, kennis/opleiding medewerkers.	In ontwikkeling	
4.	Juiste identiteitsvaststelling			
4.1		Opleiding medewerkers.	Nee	
5.	Zelfevaluaties			
5.1		Kwaliteitscontroles uitvoeren, communicatie medewerkers.	In ontwikkeling	
6.	Succesvolle verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen			
6.1		Voorbereiden en organiseren van de verkiezingen.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Nr. 1 Digitale aangifte verhuizing instellingen uitbreiden (via eHerkenning)

In 2023 hebben wij contact gezocht met alle bij ons bekende zorginstellingen. We hebben een uitgebreide toelichting toegezonden en gevraagd ons te benaderen indien zij gebruik willen maken van het digitaal doorgeven van adreswijzigingen. De Stichting Visio de Brink in Vries heeft aangegeven de aangiftes op deze manier te gaan doen. Zij hebben hiervoor de benodigde gegevens aangeleverd en zijn gestart met het digitaal aangifte te doen. Woonzorgcentrum Symphonie in Eelde heeft aangegeven geen gebruik te maken van de mogelijkheid. Van de overige zorginstellingen hebben we geen reactie ontvangen. Deze zorginstellingen gaan we in 2024 nogmaals benaderen.

Nr. 2 Koppeling met MijnOverheid

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (MEBV) zou op 1 januari 2023 in werking treden. Die datum is een aantal keer gewijzigd. De geplande inwerkingtreding is nu 1 juli 2024. Er is nog geen sprake van wijzigingen in de software. In een nog te vormen projectgroep wordt geïnventariseerd wat de gemeente brede impact van de wet zal zijn. Uit dat project volgt of we gemeente breed gaan koppelen met MijnOverheid. De specifieke koppeling tussen de burgerzakensoftware en MijnOverheid was in 2023 nog niet van toepassing. De verwachting is dat dit in de loop van 2024 duidelijk gaat worden.

Nr. 3 Actualiseren betrouwbaarheidsniveaus

De Wet digitale overheid is op 1 juli 2023 in werking getreden. Daarmee moeten de inlogniveaus voor DigiD en eHerkenning worden verhoogd. Pas bij inwerkingtreding van de wet bleek dat gemeenten stapsgewijs gaan aansluiten op het 'Stelsel Toegang'. Op het moment van aansluiting moet de gemeente voldoen aan het vereiste niveau. Voor producten van de vakgroep Burgerzaken betekent dit het niveau Substantieel voor DigiD en eH3 voor eHerkenning. Op dat niveau hebben we de burgerzakenproducten nog niet gezet, maar het niveau is wel verhoogd van Basis naar Midden, wat inhoudt dat er nu ingelogd moet worden met 2-factor-authenticatie.

Nr. 4 Juiste identiteitsvaststelling

Het is in 2023 door krapte in de bezetting, niet gelukt om de werkprocessen te actualiseren en alle medewerkers op te leiden of her-certificeren. Dit komt door de extra te organiseren verkiezingen van de Tweede Kamer, het vertrek van twee medewerkers en inwerken van drie nieuwe medewerkers. De planning is dat in 2024 alle medewerkers de praktijkopleiding Identiteit en Identiteitsdocumenten hebben gehaald en dat de processen zijn geactualiseerd. De hulpmiddelen aan de balie, de identiteitsscanners, zijn wel geüpdatet en worden weer bij elke aanvraag gebruikt.

Nr. 5 Kwaliteit gegevens

Vanwege krapte in de bezetting door het inwerken en begeleiden van een nieuwe backoffice medewerker en daarbovenop het organiseren van de tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen, lopen we achter met de kwaliteitscontroles voor de mutaties in de BRP, burgerlijke stand en identiteitsdocumenten. We verwachten dat in 2024 alle controles weer up-to-date zijn, onder andere door inzet van extra tijdelijk personeel.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
0.1	Bestuur	1.533.468	58.688	1.592.156	1.606.990	-14.834
0.2	Burgerzaken	1.245.328	446.890	1.692.218	1.630.723	61.495
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	381.962	39.497	421.459	723.857	-302.398
0.4	Overhead	12.225.707	648.371	12.874.078	12.748.697	125.382
0.5	Treasury	-50.394	87.718	37.324	59.142	-21.818
0.61	OZB woningen	289.074	0	289.074	274.130	14.943
0.62	OZB niet-woningen	19.306	0	19.306	19.306	0
0.64	Belastingen overig	5.678	0	5.678	5.678	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	250.000	250.000	500.000	0	500.000
0.8	Overige baten en lasten	288.615	0	288.615	252.300	36.315
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	64.673	0	64.673	262.969	-198.296
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	4.484.178	-4.347.630	136.548	0	136.548
Totaal lasten		20.737.596	-2.816.466	17.921.129	17.583.791	337.338

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
0.1	Bestuur	3.103	0	3.103	-2.272	-5.375
0.2	Burgerzaken	377.358	8.729	386.087	387.316	1.229
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	250.505	-6.911	243.594	1.053.847	810.253
0.4	Overhead	1.090.002	-18.896	1.071.106	2.929.402	1.858.296
0.5	Treasury	663.369	651.000	1.314.369	1.396.892	82.522
0.61	OZB woningen	4.966.469	5.000	4.971.469	4.957.768	-13.701
0.62	OZB niet-woningen	1.521.047	0	1.521.047	1.592.333	71.286
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	57.200.576	375.000	57.575.576	59.435.698	1.860.122
0.8	Overige baten en lasten	31.075	0	31.075	28.132	-2.943
Totaal baten		66.103.505	1.013.923	67.117.427	71.779.116	4.661.689

Resultaat voor bestemming	45.365.909	3.830.389	49.196.298	54.195.325	4.999.027
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
0.10	Toevoegingen aan reserves	1.355.749	10.356.878	11.712.627	11.087.184	625.442
0.10	Onttrekkingen aan reserves	2.223.681	4.913.938	7.137.620	6.386.681	-750.939

Saldo Hoofdstuk	46.233.841	-1.612.550	44.621.291	49.494.821	4.873.530
------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 4.999.000. Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat na bestemming van € 4.874.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het taakveld Burgerzaken kent een voordeel van € 63.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 62.000 en een voordeel op de baten van € 1.000.

Verkiezingen

In 2023 zijn twee verkiezingen georganiseerd. Het voordeel van € 33.000 wordt conform afspraak gedoteerd aan de reserveverkiezingen. De dotatie is verantwoord op taakveld. 0.10.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden kent per saldo een voordeel van € 508.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 302.000 en een voordeel op de baten van € 810.000.

Ontwikkel locaties

Voor de locaties de Kooi, Bladergroenschool, 't Punthoes en Rutgers van Bergen zijn diverse kosten gemaakt. Deze kosten zijn geactiveerd op de balans onder de immateriële vaste activa. Per saldo is het resultaat in de exploitatie nihil. Voor zowel de baten als de lasten zorgt dit voor een overschrijding van € 60.000.

Beheer gebouwen tijdelijk in eigendom

De panden die we tijdelijk in beheer hebben zorgen voor tijdelijke extra lasten van € 166.000 ten opzichte van de begroting. Daar staan ook diverse inkomsten zoals huren en doorberekening van servicekosten tegenover. In totaal zorgt dit voor een voordeel op de baten van € 228.000.

Verkopen van gronden

De verkopen van diverse gronden gaan gepaard met een voordeel aan de batenkant van € 180.000. Daar staan ook extra lasten tegenover van € 75.000

Verkoop woning Oranjepolder.

Eind 2023 is een woning verkocht in de Oranjepolder voor € 365.000. Dit zorgt voor een voordeel op de baten. Deze opbrengst is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie op taakveld 0.10. Op taakveld niveau zorgt dit voor extra baten en lasten. Per saldo is het resultaat nihil.

Taakveld 0.4 Overhead

Het taakveld Overhead kent per saldo een voordeel van € 1.983.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 125.000 en een voordeel op de baten van € 1.858.000.

Bedrijfsvoering

Binnen het taakveld overhead vallen de meeste baten en lasten onder de bedrijfsvoering budgetten. Het totale voordeel op de bedrijfsvoering budgetten bedraagt € 550.000. Hiervan wordt, conform de gemaakte afspraken, € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering. Het positieve resultaat van € 550.000 bestaat uit tal van voor- en nadelen. De belangrijkste zijn: een voordeel op studie- en congreskosten € 160.000, een voordeel Wet Open overheid € 127.000 (middelen ontvangen via circulaire; hier staan geen kosten tegenover) en een voordeel op de loonsommen en het bedrijfsvoering budget van € 270.000 als gevolg van onder andere niet/latere ingevulde vacatures.

Voorziening verlofsparen

In de cao-gemeenten 2022 is het "verlofsparen" in het leven geroepen. Bij alle uren die conform de cao-gemeenten als bron kunnen dienen voor het verlofsparen is sprake van een niet gelijke omvang van de opbouw en de afbouw. Voor deze verlofuren moet met ingang van het verslagjaar 2022 een voorziening worden gevormd op grond van het BBV. Als gevolg van cao-stijgingen en toename van gespaarde uren moet € 260.000 aan de voorziening worden toegevoegd.

Vrijval voorziening gebouwenonderhoud

Uit de doorrekening van de onderhoudsvoorziening gebouwen voor de komende 10 jaar blijkt dat met de huidige dotaties de verwachte uitgaven voldoende gedekt zijn waarbij er tevens een overschot is. Het overschot in de doorrekening is voortgekomen doordat werkzaamheden zijn uitgevoerd door eigen personeel en door niet uitgevoerd onderhoud i.v.m. vervangende nieuwbouw.

Taakveld 0.5 Treasury

Het taakveld Treasury kent per saldo een voordeel van € 61.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 22.000 en een voordeel op de baten van € 83.000.

Rente Schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Uiteindelijk is meer rente ontvangen dan bij de najaarsbrief is ingeschat. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 101.000.

Taakveld 0.62 OZB niet woningen

Het taakveld OZB-niet woningen kent een voordeel van € 71.000. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit nagekomen opbrengsten van 2022.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering

Het taakveld Algemene uitkering kent een voordeel van € 2.360.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 500.000 en een voordeel op de baten van € 1.860.000.

Schommelfonds.

In 2023 is geen gebruik gemaakt van een schommelfonds Algemene uitkering. Dit zorgt voor een voordeel op de lasten van € 500.000.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Met het aflopen van 2023 worden steeds meer maatstaven definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een voordeel aan de batenkant van € 284.000.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

In de decembercirculaire 2023 is nog een aantal uitkeringen verstrekt voor het jaar 2023. Dit zorgt voor een voordeel van € 1.572.000. De belangrijkste mutaties zijn:

Faciliteitenbesluit opvangcentra

In de decembercirculaire is € 53.000 beschikbaar gesteld voor het faciliteitenbesluit opvangcentra. Dit bedrag is gestort in de reserve participatie. In het faciliteitenbesluit is geregeld dat aan gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering wordt verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum.

Meerkosten Oekraïne sociaal domein

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de WMO 2015 en de Jeugdwet, en de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid ligt óók voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. De gemeente krijgt hiervoor een bedrag van € 40.000.

Energietoelage

In de decembercirculaire 2023 is het resterende bedrag dat de gemeente ontvangt voor energietoelage bekend geworden. Het gaat voor Tynaarlo om een bedrag van € 1.110.000. Het bedrag is bepaald op basis van het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen (<120% van het sociaal minimum).

Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak

Gemeenten spelen naast provincies en waterschappen een belangrijke rol bij de totstandkoming van de provinciale gebiedsprogramma's en dat vraagt extra inzet van personeel. Deze decentralisatie-uitkering is een bijdrage in de gemaakte kosten vanuit gemeenten voor hun bijdrage aan gebiedsprogramma's in 2023. Voor Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 45.000.

Invoeringskosten omgevingswet

De financiële middelen vanuit het Coalitieakkoord (CA) van het kabinet-Rutte IV worden ingezet voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 276.000.

Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten ontvangen een aanvulling op de middelen die zij hiervoor reeds ontvangen hebben. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 50.000.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Het taakveld overige baten en lasten kent een voordeel van per saldo € 33.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 36.000 op de lasten en een nadeel van € 3.000 op de baten.

Budget onvoorzien incidenteel

In 2023 is het niet noodzakelijk gebleken om het structurele budget voor onvoorziene, incidentele uitgaven in te zetten. Dit leidt tot een voordeel van € 34.000.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Het taakveld Vennootschapsbelasting kent een nadeel van € 198.000. Dit nadeel ontstaat doordat de hoogte van de definitieve aangifte gedurende het jaar lastig te voorspellen is. Het saldo is het gevolg van de definitieve aangifte over 2022 en de voorlopige aangifte over 2023.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Het taakveld mutaties reserves kent een nadeel van per saldo € 126.000. Dit bestaat uit een lagere dotatie aan de reserves van € 625.000 en een lagere onttrekking aan de reserves van € 751.000.

Toevoegingen aan reserves

De lagere dotatie aan de reserves ontstaat doordat de winst van het grondbedrijf en daarmee de dotatie aan de reserve grondexploitatie € 750.000 lager is dan verwacht bij de najaarsbrief. Daarnaast is er minder toegevoegd aan de reserve mee te nemen gelden doordat er in 2023 nog meer is uitgegeven dan bij de najaarsbrief was verwacht. Dit gaat om een voordeel van € 230.000. En viel het positieve saldo ontheemden Oekraïne € 163.000 lager uit dan bij de najaarsbrief verwacht. Naast deze voordelen zijn er een aantal dotaties hoger uitgevallen dan begroot. Zoals een dotatie aan de reserve participatie ad € 232.000. Dit bedrag is niet in de begroting opgenomen. Conform afspraak mag het saldo van de baten en de lasten van inburgering en asielzoekers worden verrekend met de reserve participatie. Daarnaast is conform afspraak met de raad € 250.000 toegevoegd aan de reserve bedrijfsvoering als gevolg van het resultaat binnen de bedrijfsvoering budgetten. En is het overschot op het budget verkiezingen ad € 33.000 toegevoegd aan de reserveverkiezingen ter dekking van toekomstige verkiezingen.

Onttrekkingen aan reserves

De lagere onttrekking aan reserves heeft een aantal oorzaken. De voornaamste reden is lagere uitgaven op de maatschappelijke kredieten dan bij de najaarsbrief is ingeschat € 369.000. Uit een aantal reserves is ook minder onttrokken dan begroot door lagere uitgaven. Zo hebben er lagere onttrekkingen plaatsgevonden met betrekking tot uitgaven voor combinatiefunctionarissen ad € 63.000, reserve grote projecten € 175.000, bruisende kernen € 81.000 en incidentele uitgaven Wet open overheid € 62.000.

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Het taakveld resultaat van de rekening baten en lasten kent een voordeel van per saldo € 137.000. Dit betreft een voordeel aan de lastenkant.

Saldo voor bestemming

Het positieve saldo betreft het begrotingsresultaat van 2023 gecorrigeerd met raadsbesluiten die ten laste van het begrotingsresultaat zijn gebracht.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

1. Hoogtepunten

Integraal Veiligheidsbeleid 2022-2025 (IVB)

In het IVB hebben wij aangegeven waar de focus voor de komende vier jaren ligt, namelijk:

- Aanpak overlast personen met verward gedrag
- Aanpak ondermijning
- Aanpak jeugdproblematiek
- Weerbaarheid digitaal gebied
- Incident- en rampenbestrijding

Het IVB wordt tweejaarlijks uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Hierin staat concreet beschreven wat er op de gestelde prioriteiten wordt uitgevoerd. De verantwoording wordt o.a. gedaan via de VTH-rapportages, via het presidium en via de jaarrekening.

Crisis- en rampenbestrijding

Voorwaarden van een veilig Tynaarlo zijn onder andere de bereikbaarheid, beschikbaarheid en inzetbaarheid van de hulpdiensten tijdens het bestrijden van rampen en crises. Vanuit onze regierol zien we hierop toe. Er is gestart met het oefenen op het vlak van cyber. Ambtelijk is er gestart met een verbinding tussen de crisis- en rampenbestrijding en digitale veiligheid en weerbaarheid. In 2023 is de eerste ambtelijke oefening gedraaid.

Ondermijning

Er is voornamelijk ingezet op bewustwording. In de gemeente is de ondermijningscontainer ingezet. Het doel van de ondermijningscontainer is om publiek voor te lichten over de herkenning en gevaren van ondermijning op de gebieden van cocaïnehandel, hennepcultuur en synthetische drugs. Men ziet de gevaren van productie en in welke georganiseerde criminaliteit het zich bevindt.

Ook zijn er informatiesessies gehouden voor de gemeentelijke organisatie. Dit jaar is er gestart met specifieke sessies voor onder andere vastgoed/RO en mensen die buiten aan het werk zijn (handhaving, politie, gemeentewerken).

Cybercrime/hackshield

Samen met de Noord-Drentse AANT-gemeenten en de politie loopt het project Hackshield. Hackshield is een game waar kinderen in de basisschoolleeftijd zich voor kunnen aanmelden. Zij worden dan cyberagent en leren op een interactieve manier welke gevaren er zijn op digitaal gebied.

Samenwerking Thorbecke Academie

De Thorbecke Academie is onderdeel NHL Stenden Hogeschool en gericht op overheidsopleidingen. Je kan er onder andere Integrale Veiligheidskunde studeren. De AANT-gemeenten hebben samen met de politie nu enkele jaren een samenwerking met de Thorbecke Academie. Er worden onderzoeksvragen opgesteld door de betrokken organisaties. Studenten hebben deze vervolgens als (stage)opdracht uitgewerkt. Door gebruik te maken van de denkkraft en capaciteit van de studenten zijn wij in staat om complexe veiligheidsvragen in kaart te brengen en de onderzoeksrapporten bieden meteen actiepunten en aanbevelingen die de organisatie weer kunnen oppakken.

Effectief samenwerken in het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO)

De gemeente Tynaarlo werkt met het Tactisch Veiligheidsoverleg (TVO), onder regie en voorzitterschap van de beleidsadviseurs veiligheid. Deelnemers aan dit overleg zijn de politie, sociaal team, Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), het Zorg- en veiligheidshuis Drenthe en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ).

Bij een sociaal maatschappelijk veiligheidsincident, of bij de dreiging daarvan, leidt het TVO het incident op tactisch en strategisch niveau in goede banen en probeert het waar mogelijk te voorkomen. In het overleg bepalen we de beste aanpak en worden afspraken gemaakt wie welke taken daarbij uitvoert. Daarnaast volgt en bespreekt het TVO-trends, ontwikkelingen en thema's op het brede veiligheidsterrein. Het zorgt voor goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Overlastbestrijding

Overlast en criminaliteit voorkomen en bestrijden blijft onze prioriteit hebben. Dat doen we zoveel mogelijk proactief en informatie gestuurd. Dat betekent dat we gebruik maken van signalen uit de buurt, meldingen van de politie en de kennis en expertise van onze Boa's. Waar nodig zetten we technische hulpmiddelen in, bijvoorbeeld cameratoezicht tijdens de Zuidlaardermarkt. In 2023 zetten we onze inzet en aanpak door, waarbij we zoveel mogelijk samenwerken met ketenpartners.

Evenementen

Er is gestart met het ontwikkelen van een nieuw evenementenbeleid. Vaststelling hiervan vindt naar verwachting plaats in Q1 van 2024.

Extra inzet op het aardbevingendossier

Onze inwoners worden geconfronteerd met de gevolgen van de aardbevingen. Door het meemaken van een aardbeving zelf of door de schade die deze bevingen aan de huizen veroorzaken. We blijven ons inzetten voor veiligheid en compensatie.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	30	30	N.n.b.
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,7	0,4	N.n.b.
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,4	2,5	N.n.b.
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,3	0,9	N.n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	5,7	5,0	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	De gemeente Tynaarlo is een veilige gemeente. Onze inwoners voelen zich veilig			
1.1		Op basis van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2022-2023 uitvoering geven aan de gestelde prioriteiten.	Ja	
2.	Overlast personen met verward gedrag			
2.1		Integrale aanpak van de grootste overlastgevers.	In ontwikkeling	
3.	Buurtbemiddeling is een belangrijk middel en eerste stap in de aanpak van woonoverlast			
3.1		Buurtbemiddeling opgestart en onderdeel van de aanpak van woonoverlast.	Ja	
4.	Ondermijnende criminaliteit en bestuurlijke weerbaarheid			
4.1		Aanbevelingen uit weerbaarheidsscan uitvoeren.	Ja	
4.2		Aansluiten bij Meld Misdaad anoniem.	Ja	
4.3		Beleid rond mensenhandel opstellen.	In ontwikkeling	
5.	Cybercrime			
5.1		Plan van aanpak cyber.	Ja	
5.2		Problematieken netwerk in kaart brengen.	Ja	
5.3		Prioriteiten en doelgroepen bepalen.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
6.	Weerbaarheid digitaal gebied			
	6.1	Bewustwording	In ontwikkeling	
	6.2	Koppeling maken met incident- en rampenbestrijding.	Ja	
7.	Incident- en rampenbestrijding			
	7.1	Oefening doen op het gebied van digitale weerbaarheid.	Ja	
	7.2	Ontwikkelingen uitvoeren van het project bevolkingszorg.	In ontwikkeling	
8.	Jeugdoverlast en middelen gebruik			
	8.1	Voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast door integrale aanpak met ketenpartners onder regie van de gemeente.	Ja	
	8.2	Voorlichting aan jongeren over drank en drugsgebruik.	In ontwikkeling	
	8.3	Intensieve samenwerking tussen zorg en veiligheid.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

2 Personen met verward gedrag

De aanpak van personen met verward gedrag blijft een aandachtspunt. Dit onderwerp blijft veel aandacht vragen van de verschillende partners.

4 Mensenhandel

In Drents verband is er een voorstel projectaanpak Mensenhandel vastgesteld. We sluiten als gemeente Tynaarlo aan bij deze aanpak. Het programma kent vijf actielijnen:

1. Ontwikkelen van de basisaanpak van mensenhandel
2. Ontwikkelen van de aanpak van arbeidsuitbuiting
3. Voorkomen van slachtofferschap en daderschap
4. Versterken van de gemeentelijke aanpak van mensenhandel
5. Delen van kennis en informatie

6 Weerbaarheid digitaal gebied

Op dit onderwerp zijn stappen gezet. Het project Hackshield draait nog steeds binnen onze gemeente. Ook is er geïnvesteerd in de weerbaarheid van ouderen door middel van informatiebrieven en preventie via het ouderenorganisaties. Bankhelpdeskfraude is namelijk een veel voorkomend probleem binnen ons gebied. Echter zijn er ook nog doelgroepen (o.a. jongvolwassenen en ondernemers) waarbij nog geen aanpak is ontwikkeld en uitgevoerd vanuit de gemeente.

7 crisisbeheersing en rampenbestrijding

Het project bevolkingszorg is een traag verlopend proces gebleken. Door personele wisselingen bij de projectleiding (VRD) loopt dit project op dit moment vertraging op.

8 jeugdoverlast en middelengebruik

Er lopen reguliere voorlichtingsprogramma vanuit o.a. halt. Een specifieke aanpak volgt komende jaren.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.873.134	173.116	2.046.250	1.828.067	218.182
1.2	Openbare orde en veiligheid	667.536	128.056	795.591	765.333	30.258
Totaal lasten		2.540.669	301.172	2.841.841	2.593.401	248.440

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	234	0	234	0	-234
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.563	0	28.563	47.428	18.865
Totaal baten		28.797	0	28.797	47.428	18.631

Saldo Hoofdstuk	-2.511.872	-301.172	-2.813.044	-2.545.973	267.071
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 267.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Het taakveld Crisisbeheersing en brandweer kent per saldo een voordeel van € 218.000. Dit bestaat volledig uit een voordeel op de lasten van € 218.000.

Nieuwbouw brandweerposten

Er is een vertraging in de bouw van nieuwe brandweerposten in Eelde, Vries en Zuidlaren. Dit leidt tot een incidenteel voordeel aan de lastenkant van € 203.000.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het taakveld Openbare orde en veiligheid kent per saldo een voordeel van € 49.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 30.000 en een voordeel op de baten van € 19.000. Zowel het voordeel op de lasten als de baten betreft een optelsom van kleinere afwijkingen.

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

1. Hoogtepunten

Tynaarlo is een plattelandsgemeente met een aantal grotere dorpen en veel kleinere kernen. We vinden het belangrijk dat onze voorzieningen goed bereikbaar zijn voor iedereen. Door demografische ontwikkelingen staan voorzieningen in onze dorpen onder druk. Daarom is een fijnmazig vervoersnetwerk voor openbaar vervoer, auto's en fietsers van belang. Met elkaar verbonden op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, duurzaamheid én recreatie. Want Tynaarlo is een fantastische gemeente voor fietsers en wandelaars.

Veilige en goed onderhouden wegen

De afgelopen jaren zijn wegen en paden naar een onderhoudsniveau gebracht op basis van 'veilig en heel' (BOR-basis). Het onderhoudsniveau van de wegen vertoonde in 2023 een stijging ten opzichte van 2022. Het extra budget dat vanaf 2016 beschikbaar is gesteld zorgt ervoor dat meer groot onderhoud wordt uitgevoerd. Het wegonderhoud bevindt zich nu ruim op het BOR-niveau basis. Voor technische informatie over dit onderwerp verwijzen wij u naar de paragraaf Kapitaalgoederen. Wij blijven zoeken naar manieren om het onderhoud op een zo bedrijfsmatige en efficiënt mogelijke manier uit te voeren. De afgelopen jaren zijn de kosten voor beheer, onderhoud en vervanging van asfalt- en elementenwegen sterk toegenomen. In de loop van 2024 volgt een wegenbeheerplan hieruit volgt ook of de huidige onderhoudsbudgetten toereikend zijn.

SPV, Strategisch Plan Verkeersveiligheid (voorheen FWK-plan)

Zoals in eerdere SPV's, waarin we met name keken naar verkeersonveiligheid op basis van incidenten en eigen inzichten al aangegeven, gaan we vanaf nu verder met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid, het SPV. Op basis van de risico-inventarisatie van onze gemeente en van onze eigen kennis uit het FWK-plan wordt het SPV, met daarin opgenomen het FWK, opgesteld. Het SPV is in de basis klaar maar er wordt nog een uitvoeringsprogramma opgesteld. Zodra alle stukken gereed zijn worden de documenten aan de raad aangeboden. Zo het nu lijkt zal dat in het 4^e kwartaal van 2024 zijn.

Risico-inventarisatie

Bij verkeersveiligheidsbeleid is een verschuiving zichtbaar van beleid op basis van ongevalscijfers (reactief) naar een risico gestuurd verkeersveiligheidsbeleid (proactief). Proactief werken aan verkeersveiligheid helpt wegbeheerders om vroegtijdig risico's in het verkeerssysteem te detecteren en gericht effectieve maatregelen te nemen om de risico's te verkleinen of weg te nemen. Hierdoor zullen er uiteindelijk ook minder slachtoffers vallen.

Dit alles onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen'. In 2024 bereiden we tevens een voorstel voor een meerjarenplanning SPV inclusief benodigde investeringsbedragen en personele capaciteit.

Beheerplannen

In de openbare ruimte werken we met beheerplannen. Deze plannen kennen vier hoofdgroepen, te weten groen, wegen, openbare verlichting en beschoeiingen en kunstwerken. De plannen kennen een aantal vaste onderdelen. Dat is ten eerste de beschrijvende manier van beheren, bijvoorbeeld wat we doen aan onderhoud. Ten tweede leggen verantwoording af. Dat doen we door middel van inspecties. Ten derde wordt het areaal en het benodigde onderhoud vertaald in een financiële doorkijk voor de komende tien jaren.

We werken aan nieuwe beheerplannen voor de onderdelen, weg- en groenonderhoud, kunstwerken en verlichting. Zo het nu lijkt wordt het beheerplan openbare verlichting in het 2^e kwartaal aan de raad aangeboden, de beheerplannen kunstwerken en groen in het 3^e kwartaal en het beheerplan wegonderhoud in het 4^e kwartaal van 2024. Hoewel deze plannen nog niet zijn afgerond en vastgesteld vormen ze met de vastgestelde kwaliteit in de BOR stukken en de bekende hoeveelheden de basis voor de begroting. De beheerplannen geven in hoofdzaak aan, wat beheren we buiten, wat zijn idealiter de beheerkosten per onderdeel en hoeveel budget is er beschikbaar. Dit gezien in een langjarige periode. Daarna worden de plannen jaarlijks herzien en hierover wordt verantwoording afgelegd. Zo ontstaat een cyclisch systeem.

Verkeersveiligheid

Met de provincie werken we aan veilige wegen en een goede bereikbaarheid per fiets, via het openbaar vervoer en met de auto. Landelijk is een andere visie ontstaan op verkeersveiligheid. Waar we nu op basis van ongevallen en klachten de infrastructuur aanpassen, doen we dat steeds vaker

risico gestuurd. Op voorhand kijken we waar de risico's zich bevinden en proberen op die manier ongevallen te voorkomen. Dit laat onverlet dat het gedrag van de weggebruiker in 80 – 90% van de gevallen de oorzaak is van het ongeval. Daarom gaan wij ook de komende jaren voorlichting geven gericht op gedragsverandering. Voor infrastructurele werken die bijdragen aan de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en openbaar vervoer is vanuit de provincie een financiële bijdrage mogelijk. Voor de jaren 2022 – 2025 is ± € 900.000 voor ons beschikbaar, de zogeheten Brede Doel Uitkering (BDU). Voorwaarde is dat wij €1 per inwoner besteden aan educatieve en gedrag beïnvloedende maatregelen die de verkeersveiligheid bevorderen. Hier voldoen wij aan.

Aanleg doorfietsroute krijgt vervolg

Samen met beide provincies werken we aan de aanleg van de doorfietsroute tussen Groningen en Assen. We zorgen voor een goede aansluiting met de andere fietspaden in de gemeente. In 2019 is de eerste fase van de doorfietsroute in onze gemeente aangelegd. De raad heeft op basis van een variantenstudie langs bedrijventerrein Vriezerbrug, gekozen voor een tunnelvariant, langs het Noord Willemkanaal. De voorbereiding hiervan loopt, naar verwachting vindt aanleg in 2026 plaats. In 2024 wordt gestart met het deel doorfietsroute tussen de Groningerstraat en de Oosterbroeksebrug.

Het deel sluis de Punt-Witte Molen is in voorbereiding en start naar verwachting in 2024. Deze werkzaamheden worden gecombineerd met een kadeverhoging door het Waterschap. Dit sluit aan op de plannen voor de voormalige Beuving locatie.

De tracestudie van de doorfietsroute Zuidlaren – Groningen is afgerond. De uitkomst van de studie moet nog worden gecommuniceerd aan alle betrokkenen. De provincie Groningen is trekker van het project. De provincie Drenthe, stad Groningen en wij schuiven aan.

Voor de doorfietsroute Zuidlaren – Gieten zijn de eerste gesprekken geweest. Provincie Drenthe neemt hierin het voortouw. Een tracéstudie is aanstaande.

Openbaar Vervoer (OV)

Wij willen dat onze gemeente goed met het openbaar vervoer ontsloten wordt. Hiertoe hebben we gesprekken met het OV-bureau Groningen-Drenthe, waarbij de uiteindelijke keuze bij het OV-bureau ligt. Voor Eelde heeft het OV-bureau bijvoorbeeld voorgesteld lijn 9 (Eelde-Paterswolde) op te waarderen van streeklijn tot Q-link waarbij deze lijn over de Hoofdweg gaat rijden. Wij kijken naar de effecten voor de rest van Eelde en zien de positieve effecten hiervan. We werken hier graag aan mee in de vorm van het realiseren van haltevoorzieningen.

Transferia voor een goede aansluiting van auto naar fiets en openbaar vervoer

Wij dragen bij aan een goede aansluiting van verkeersvormen, zodat gemakkelijk overstapt kan worden van auto naar fiets en openbaar vervoer. Om die reden vinden we het belangrijk dat er transferia zijn langs de A28 en N34. Het college heeft aangegeven niet in te zetten op een transferium langs de A-28 bij De Punt. We zetten in op kleinere plekken die die goed bereikbaar zijn met de auto, fiets en bus. Een voorbeeld hiervan is de Hub-voorziening in Westlaren

Herinrichting Esweg Eelde

De Esweg kent net als de Hoofdweg in Eelde een onduidelijke en misschien wel onveilige wegstructuur. Het tegelpad kan een voetpad zijn, maar ook een fietspad en er wordt geparkeerd. De Esweg wordt opnieuw ingericht, vergelijkbaar met de Hoofdweg in Eelde, en met behulp van de inwoners. In de begroting 2022 zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld. Dit plan kan pas ontwikkeld worden na realisatie van de Hoofdweg. Een voorzichtige planning laat 2026 zien voor een mogelijke uitvoering.

Herstraten de Knijpe

In 2022 is gestart met het herstraten van de Knijpe. De bestrating wordt vervangen door nieuwe stenen met aan weerszijden grastegels. In 2023 zijn deze werkzaamheden afgerond.

Aansluiting Esweg – Legroweg

Hier wordt een rotonde gerealiseerd. Een rotonde verbetert hier de veiligheid doordat het verkeer afgeremd wordt, waarbij de rotonde ook het begin van de komgrens markeert. Hiertoe is een bestemmingsplan wijziging nodig en wellicht het verwerven van gronden. Planvorming kan in 2024 gestart worden. In de begroting 2022 zijn hiervoor gelden beschikbaar gesteld.

Aanleg fietspad over de Oude Tolweg Zuidlaren

Na de aanleg van het betonnen fietspad van de scholen in Zuidlaren naar Westlaren in 2015, fietst men nog steeds het laatste stukje door een woonwijk, met alle gevaren van dien. Denk hierbij aan auto's die uit inritten draaien. Dit project is in voorbereiding en voorziet in het doortrekken van het fietspad om de woonwijk Oude Tolweg naar Westlaren. Na afronding van procedures wordt het werk waarschijnlijk in 2025 uitgevoerd.

Herstel bruggen Waterwijk

De bruggen in Waterwijk vertonen tekortkomingen. Hier is in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed. In 2023 zijn 9 van de 10 bruggen hersteld. Bij een brug is de schade dusdanig dat het dek vervangen moet worden, dit vindt in 2024 plaats.

Vervanging bruggen Zuidlaren en Bunne

Uit constructieve berekeningen is gebleken dat zes bruggen niet meer voldoen aan de gestelde eisen met betrekking tot draagkracht. Er zijn beperkingen ingesteld en de bruggen zijn aan het einde van hun levensduur. De bruggen Nieuwe Dijk, Zwetdijk en Oude Dijk zijn inmiddels vervangen. De bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg worden in 2024 en 2025 vervangen. De voorbereiding voor het vervangen van de brug De Knijpe start in 2024.

Dorpstraat en Hageneind Tynaarlo

De nutspartijen vervangen in deze straat de kabels en leidingen, in combinatie vervangen wij het riool en vervangen we de asfaltweg door klinkers. De voorbereiding is in 2023 gestart, naar verwachting start de uitvoering in 2024.

Hoogholtjes Zuidlaardervaart

Het hoogholtje in de Zuidlaardervaart is in matige staat, het plan is deze op te knappen en terug te plaatsen op de locatie van het voormalig hoogholtje nabij molen de Wachter. Op de plek van het huidige hoogholtje komt een nieuwe brug die toegankelijker is voor fietsers. Deze werkzaamheden sluiten aan op de ontwikkelingen in Noordma. De voorbereiding voor de vervanging is gestart, de uitvoering vindt naar verwachting in 2024 plaats.

Oversteek Burg. Legroweg

Bij het sportcomplex van Actief wordt een oversteek gerealiseerd. De uitvoering start in 2024.

Inritconstructies Hogeweg Zuidlaren

Bestek gaat één dezer dager de markt op. Na de bouwvak 2024 verwachten we de inritconstructies aan te leggen.

Rotonde Groningerstraat A28

De voorbereiding voor de aanleg is gestart. We verwachten dat uitvoering in 2025 plaatsvindt.

Hoofdweg Eelde

De voorbereiding is afgerond, de uitvoering start begin 2024.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	FWK plan			
	1.1	Updaten (jaarlijks) en opstellen van een meerjarenplanning.	ja	
2.	Beheerplannen			
	2.1	Updaten beheerplannen	ja	
3.	Herinrichting Hoofdweg			
	3.1	Herinrichten Hoofdweg tussen centrum Eelde en centrum Paterswolde.	ja	
4.	Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren			
	4.1	Aanleg ontbrekende schakel tussen woonwijk en centrum Zuidlaren.	ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
5.	Herinrichting Esweg en aansluiting Esweg- Legroweg			
	5.1	Afstemmen met inwoners en komen tot een gedragen plan.	In ontwikkeling	
6.	Doorfietsroute			
	6.1	Aanleg doorfietsroute tussen Zuidlaren en Haren.	ja	
7.	Herstel bruggen Waterwijk			
	7.1	Afronden uitvoering.	ja	
8.	Vervanging bruggen De Knijpe en Nieuwe Dijk			
	8.1	Aanbesteden, start werkzaamheden.	ja	
9.	Vervanging bruggen Oude Dijk en Zwetdijk			
	9.1	Aanbesteden, start werkzaamheden.	ja	
10.	Vervanging bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg			
	10.1	Aanbesteden, start werkzaamheden.	ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Updaten beheerplannen

Het beheerplan Openbare verlichting wordt in het tweede kwartaal 2024 gepresenteerd, de beheerplannen Kunstwerken en Groen in het derde kwartaal 2024 en het beheerplan Wegonderhoud in het vierde kwartaal 2024.

Herinrichting Esweg en aansluiting Esweg- Legroweg

Voor de herinrichting en de toegankelijkheid in het dorp is het wenselijk dat eerst de Hoofdweg klaar is. In het vierde kwartaal 2024 wordt een plan van aanpak voor de herinrichting aan het College voorgelegd.

Herstel bruggen Waterwijk

Uitgezonderd de brug in de Woltsingel zijn de bruggen in de Waterwijk hersteld. Van de brug Woltsingel moet het dek worden vernieuwd. Dit is gepland in de 2e helft van 2024 na het vaarseizoen.

Vervanging bruggen De Knijpe en Nieuwe Dijk

Brug Nieuwe Dijk is uitgevoerd. Brug De Knijpe moet nog gestart worden.

Vervanging bruggen Oude Dijk en Zwetdijk

Beide bruggen zijn aanbesteed, uitgevoerd en worden in het tweede kwartaal 2024 opgeleverd na enkele herstelwerkzaamheden en het oplossen van restpunten.

Vervanging bruggen Kibbelslaglaan en Bunnerveenseweg

Vorbereidingen zijn afgerond, de planning is dat de brug Kibbelslaglaan na september 2024 wordt uitgevoerd en de brug Bunnerveenseweg een jaar later.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	4.532.475	-110.520	4.421.955	4.172.973	248.982
2.5	Openbaar vervoer	9.947	0	9.947	9.962	-15
Totaal lasten		4.542.422	-110.520	4.431.902	4.182.935	248.967

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	100.400	-18.246	82.155	87.124	4.969
Totaal baten		100.400	-18.246	82.155	87.124	4.969

Saldo Hoofdstuk	-4.442.021	92.274	-4.349.747	-4.095.811	253.937
------------------------	-------------------	---------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 254.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Het taakveld Verkeer en vervoer kent per saldo een voordeel van € 254.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 249.000 en een voordeel op de baten van € 5.000.

Onderhoud wegen

Door de buitengewone natte weeromstandigheden eind 2023 zijn werkzaamheden doorgeschoven naar 2024. Dit leidt tot een incidenteel voordeel op de lasten van € 175.000. Voorgesteld wordt om deze middelen beschikbaar te houden voor de uitvoering van het werk.

Openbare verlichting

Met name doordat de energiekosten fors lager uitvielen dan geraamd is er een voordeel op de lasten van openbare verlichting van € 98.000.

Hoofdstuk 3 || Economie

1. Hoogtepunten

Uitvoeringsagenda (Vrijtijds) Economie

De uitvoeringsagenda is opgebouwd uit twee delen: economische zaken (EZ) en vrijetijdseconomie (VTE). Het onderdeel EZ richt zich met name op de MKB-bedrijven, de bedrijventerreinen en bereikbaarheid. De Vrijtijdseconomie is gestoeld op de pijlers gastvrijheid, vitale vakantieparken en regiopromotie. Onder andere via het ondernemersloket, bedrijfsbezoeken, structurele overleggen met ondernemersverenigingen en onderwerpen en acties zoals hieronder vermeld geven wij hieraan uitvoering.

Ondernemersverenigingen en bedrijventerreinen

Ondernemersvereniging De Punt is in 2023 opgericht en komt voort uit een samenwerking tussen gemeente en ondernemers gestart project om bedrijventerreinen energieneutraal te maken. De ambitie van de vereniging is het bedrijventerrein opnieuw in te richten en aantrekkelijk te maken voor ondernemers.

Voor het terrein tegenover bedrijventerrein De Punt (de zgn. Beuving locatie) is een plan in ontwikkeling. In Vries is de ondernemersvereniging opgeheven. De ondernemers hebben nu een stichting opgericht: Stichting Vriezer Ondernemers. Deze nieuwe stichting richt zich op het verbinden van ondernemers die in Vries of directe omgeving ondernemen.

Succesvolle regionale samenwerking recreatie en toerisme

Een van de acties uit de uitvoeringsagenda is de uitrol van het wandelnetwerk. Het wandelnetwerk betreft een netwerk met genummerde knooppuntpalen dat zoveel mogelijk gaat over (onverharde) wandelpaden en rustige wegen. Het netwerk maakt het voor de wandelaar mogelijk om zelf routes op maat te maken. Het netwerk is eind 2023 opgeleverd en op 17 januari 2024 feestelijk geopend.

De unieke waarden van Nationaal Park Drentsche Aa behouden én tegelijkertijd ervoor zorgen dat inwoners en toeristen een topbeleving hebben als ze het park bezoeken. Dat was dé opgave in het nieuwe Ambitieplan voor duurzaam toerisme in het Drentsche Aa gebied. Het is belangrijk de bezoekersstroom in goede banen te leiden en de bezoekers tegelijkertijd een topbeleving van het park te geven. In november is het ambitiedocument Duurzaam Toerisme Nationaal Park Drentsche Aa vastgesteld door het Overlegorgaan van de Drentsche Aa.

Voor het behoud van het “Rondje Zuidlaardermeer” is een nieuw, meer gebruiksvriendelijk en duurzaam pontje over het Drents Diep aangekocht. Ook is het fietstracé verplaatst naar een meer noordelijke locatie. Hiervoor werd goed samengewerkt met de gemeenten Groningen, Midden-Groningen, de provincie Groningen en Stichting Het Groninger Landschap. De Provincie Drenthe haakte ook aan en heeft het project met een financiële bijdrage gesteund. Regio Groningen Assen heeft een forse projectbijdrage gedaan ten aanzien van het nieuwe pontje. Het pontje is medio juli in de vaart gegaan.

Vitale sector

Als Gemeente Tynaarlo streven wij een gastvrij en levendig Tynaarlo na. Een vitale recreatiesector is hierbij van belang. Een gezonde sector is goed voor de leefbaarheid in onze gemeente; het levert niet alleen economisch voordeel op, maar ook sociaal maatschappelijk voegt het iets toe. Eind 2023 zijn we gestart met het ontwikkelen van een visie op de verblijfsrecreatie in onze gemeente. Zeker voor de bezoekers die langer willen verblijven in de gemeente is het belangrijk dat er sprake is van voldoende aanbod, meer divers en kwalitatief hoogwaardig.

Regiopromotie

In samenwerking met Wolfmaps wordt de Gemeente Tynaarlo verder digitaal ontsloten ten behoeve van toerisme. De (web)bezoeker kan via een kaart de toeristisch recreatieve mogelijkheden van de gemeente op een leuke, toegankelijke manier ontdekken.

In de derde week van september verbleef de Europese wielervedereld in Drenthe. Op zondag 21 september voerde de wegrace van de elite mannen het peloton door onze dorpen Vries, Tynaarlo en Zuidlaren. De wegrace eindigde op de Col du Vam. Het EK leverde prachtige TV beelden op.

Regiovisie Groningen – Assen (RGA)

De vrijwillige samenwerking van twee provincies en diverse gemeenten in de Regio Groningen - Assen zorgt voor betere interne afstemming en sterke profilering naar buiten toe.

In deze samenwerking wordt, naast woningbouw, mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit ingezet op versterking van de economie. Bijvoorbeeld door goede afstemming met betrekking tot (boven)regionale bedrijvenlocaties.

De huidige samenwerkingsafspraken lopen tot en met het jaar 2025. Eind 2023 is een evaluatie- en actualisatietraject gestart van de samenwerkingsafspraken. Dit traject zal eind 2024 worden afgerond zodat tijdig besluitvorming over verdere regionale samenwerking na 2025 kan plaatsvinden.

De in 2022 afgesproken verstedelijkingsstrategie is in 2023 opgevolgd door regionale afspraken met het Rijk over de aanpak NOVEX RGA. Centraal daarin staat de regionale woningbouwopgave van 21.000 woningen tot 2030, en de toevoegingsambitie van arbeidsplaatsen en woningbouw tot 2040. Voor de aanpak van het NOVEX-gebied is een Ontwikkelperspectief vastgesteld. Het Ontwikkelperspectief is opgesteld op basis van de eerder opgestelde Verstedelijkingsstrategie RGA en voor wat betreft onze gemeente uiteraard ook op basis van de ruimtelijke kaders en uitgangspunten zoals opgenomen in de Omgevingsvisie.

Groningen Airport Eelde (GAE)

Luchthaven Groningen Airport Eelde is door het Rijk aangemerkt als luchthaven van nationale betekenis. Voor luchthavens van nationale betekenis stelt de rijksoverheid luchthavenbesluiten vast.

Eind 2023 heeft het college een standpunt ingenomen omtrent de toekomstige rol en positie van de gemeente Tynaarlo ten aanzien van het aandeelhouderschap en eventuele financiële (NEDAB) bijdragen aan Groningen Airport Eelde (GAE). Naar verwachting zal de gemeenteraad begin 2024 hierover een besluit nemen.

De luchthaven heeft een herontwikkelplan van de vm. taxibaan tot een luchtvaart verbonden bedrijventerrein (Bravo) in ontwikkeling en is daaromtrent een participatie traject gestart.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

In de jaarrekening (2022) is het volgende opgenomen: *‘Voor de zomer 2023 verwachten wij het eindresultaat van de volumestudie aan uw raad voor te leggen.’* Dit is gelukt. De programmatische invulling van de voorzijde van het PBH-terrein, met bijbehorende stedenbouwkundige uitgangspunten, is tijdens de raadsvergadering van 6 en 7 juni 2023 besproken waarbij ook insprekers aanwezig zijn geweest. Op 26 juni 2023 heeft een raadsinformatiebijeenkomst plaatsgevonden over dit onderwerp. De besluitvorming heeft na het zomerreces plaatsgevonden. Op 31 oktober 2023 is door uw raad het programma met bijbehorende uitgangspunten vastgesteld en een motie aangenomen: *motie 2023.18Bijkerk e.a. - Centrumontwikkeling Zuidlaren*. In het eerste kwartaal van 2024 zal er een antwoord geven worden op de Motie van Bijkerk.

Er wordt gewerkt aan een omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan) voor de voorzijde van het PBH-terrein voor het gedeelte zonder de supermarktlocaties. De verwachting is dat dit in concept gereed is voor de zomer 2024. Daarna volgt besluitvorming raad/college en uiteindelijk ter inzagelegging in het najaar 2024. Besluitvorming door de raad kan dan in het voorjaar 2025.

Voor de locaties voor de supermarkten wordt eerst een marktverkenning gedaan en bezien hoe met de uitgifte daarvan moet worden omgegaan, c.q. hoe het tender traject moet worden doorlopen. De uitkomst van de juridische procedure (door AH gestart) om te bezien, c.q. duidelijkheid te krijgen of en zo ja in hoeverre eerdere besluitvorming al dan niet invloed heeft op de uitgangspunten zoals bepaald in het “Didam arrest”, zal in die tenderuitwerking worden meegenomen. De verwachting is dat de keuze voor een ontwikkelende partij of partijen bekend is in de eerste helft van 2025. Aansluitend volgt het traject omgevingsplan.

Verder is in 2023 gestart met de planuitwerking voor verbetering van de openbare ruimte in het centrum. In januari en februari 2024 volgen overleggen met directbetrokkenen en wordt er een openbare inloopbijeenkomst voor belangstellenden gepland. In de tweede helft 2024 worden de plannen verder uitgewerkt en kredieten aangevraagd. De uitvoering is gepland voor de eerste helft 2025.

Centrum Eelde

In 2023 is voor het Centrum van Eelde, via een breed participatietraject, door het bureau Includi een Masterplan opgesteld. Dit is eind 2023 in de gemeenteraad gepresenteerd.

In 2024 zal mede op basis van dit Masterplan nadere besluitvorming worden voorbereid en aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd over (ruimtelijke) kaders en verdere ontwikkelingen in het centrum van Eelde.

Actie agenda Vries

Voor de dorpskern Vries is in 2023 gestart met het uitvoeren van enkele zgn. “laaghangend fruit” acties en maatregelen.

In 2024 zullen verdere acties en maatregelen worden bepaald, ondermeer op basis van inzet van een “Burgerforum”.

Businesspark Ter Borch

We merken dat er veel belangstelling is voor vestiging op het Businesspark. Dit heeft ertoe geleid dat afgelopen jaar een kavel is verkocht en dat er een kavel is geleverd. Inmiddels zijn de bouwwerkzaamheden op laatstgenoemde kavel van start gegaan. De verwachting is dat aankomende zomer het gebouw in gebruik genomen kan worden. Daarentegen heeft de koper van de kavel op het midden terrein de koopovereenkomst ontbonden, omdat er te weinig zicht was op realisatie van het project.

Afgelopen jaar is onderzocht of de ontwikkelstrategie uit 2016 en het bestemmingsplan geactualiseerd kunnen worden. In verband met meerdere factoren – waaronder de stikstofproblematiek – is besloten om het bestemmingsplan niet te actualiseren. De ontwikkelstrategie uit 2016 zal wel tegen het licht gehouden worden en waar nodig geactualiseerd worden.

Bedrijventerrein Vriezerbrug

De optienemer op de laatste kavel op bedrijventerrein Vriezerbrug heeft eind 2023 aangegeven tot koop van de kavel over te willen gaan. De publicatie en besluitvormingsprocedure hiervoor zal naar verwachting begin 2024 kunnen worden afgerond.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Functiemenging	%	46,9%	47,5%	N.n.b.
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	182,7	192,9	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Zichtbaar, bereikbaar en ondersteunend loket door onderhouden contacten, organiseren en/of deelnemen aan bijeenkomsten en afleggen bedrijfsbezoeken en netwerkbijeenkomsten			
1.1		Afleggen bedrijfsbezoeken en organiseren netwerkbijeenkomsten.	Ja	
2.	Verbeteren ondernemersklimaat door het toepassen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma economie 2020 - 2024			
2.1		Div.	Ja	
3.	Continueren samenwerkingen zoals Kop van Drenthe en het Recreatieschap			
3.1		Div.	Ja	
4.	Revitaliseringsplan Centrum Eelde en ontwikkelen ruimtelijke (afwegings) Kaders			
4.1		Uitvoeren verkeers en parkeer onderzoek.	In ontwikkeling	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
	4.2	Opstellen projectplan.	Nee	
5.	Goede bedrijvenlocaties			
	5.1	Voeren besprekingen met ondernemersverenigingen en horeca voor revitaliserings- en verduurzamingsmogelijkheden bestaande bedrijvenlocaties en ruime openstelling toiletvoorzieningen horeca in de centra.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

4.1 en 4.2 Revitaliseringsplan Centrum Eelde en ontwikkelen ruimtelijke (afwegings) Kadern

Het uitvoeren van een verkeers- en parkeeronderzoek heeft nog niet plaatsgevonden.

Met het uitvoeren van nadere onderzoeken en het opstellen van een projectplan zal in 2024 worden gestart. De uitkomsten van het Masterplan en besluitvorming daaromtrent zijn noodzakelijke input voor het opstellen van een projectplan, verdere onderzoeken en overige acties. Nu het Masterplan eind 2023 is opgeleverd kan in 2024 dit worden uitgevoerd.

5.1 Het onderzoek naar Revitaliserings- en verduurzamingsmogelijkheden van bestaande bedrijvenlocaties zal, conform besluitvorming Begroting 2024, in 2024 worden gestart.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	380.540	179.400	559.940	556.511	3.429
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.897.570	551.426	2.448.996	1.504.021	944.974
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	296.391	63.154	359.545	323.607	35.938
3.4	Economische promotie	266.162	3.063	269.224	265.718	3.506
Totaal lasten		2.840.663	797.042	3.637.705	2.649.858	987.848

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	19	19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.894.834	0	1.894.834	1.191.450	-703.384
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	248.923	0	248.923	188.163	-60.760
3.4	Economische promotie	486.607	0	486.607	731.825	245.218
Totaal baten		2.630.363	0	2.630.363	2.111.457	-518.906

Saldo Hoofdstuk	-210.300	-797.042	-1.007.342	-538.401	468.941
------------------------	-----------------	-----------------	-------------------	-----------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 469.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur kent per saldo een voordeel van € 242.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 945.000 en een nadeel op de baten van € 703.000.

Masterplan Eelde

In de najaarsbrief is een budget beschikbaar gesteld van € 420.000 voor de uitwerking van het Masterplan Eelde. Doordat de uitvoering van de werkzaamheden nog niet volledig zijn afgerond in 2023 is er sprake van een voordeel op de lasten van € 175.000. Hier staat een nadeel van hetzelfde bedrag in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning tegenover, omdat ter dekking van deze kosten een lager beroep op de reserve grote projecten gedaan hoeft te worden.

Bruisende kernen Zuidlaren

In afwachting van de uitwerking van plannen voor de centrumontwikkeling Zuidlaren is nog geen beroep gedaan op het budget dat beschikbaar is voor uitvoering van de motie Bruisende kernen voor de kern Zuidlaren, waarbij middelen beschikbaar zijn gesteld voor impuls- en verfraaiingsmaatregelen. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 61.000.

Bedrijventerreinen

Het resultaat op de grondexploitaties van Businesspark Ter Borch en bedrijventerrein Vriezerbrug was over 2023 € 15.000 nadelig. Dit nadeel is opgebouwd uit een voordeel op de lasten van € 690.000 en een nadeel op de baten van € 705.000. In de paragraaf grondbeleid wordt nader ingegaan op de resultaten van het grondbedrijf.

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het taakveld Economische promotie kent per saldo een nadeel van € 25.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 36.000 en een nadeel op de baten van € 61.000. Het nadeel op de baten wordt met name veroorzaakt door lagere opbrengsten uit leges en vergunningen voor markten. Hiertegenover staan ook lagere lasten voor het faciliteren van deze markten.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Het taakveld Economische promotie kent per saldo een voordeel van € 249.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 4.000 en een voordeel op de baten van € 245.000.

Toeristenbelasting

De inkomsten uit toeristenbelasting vielen € 219.000 hoger uit dan geraamd. Dit voordeel bestaat uit een nagekomen afrekening over het voorgaand jaar van € 93.000 en een hogere opbrengst over 2023 van € 126.000. Deze stijging kan verklaard worden uit de stijging in het aantal overnachtingen ten opzichte van 2021 met ongeveer 10% en het effect van de tariefdifferentiatie die met ingang van 2022 is ingevoerd.

Forensenbelasting

De opbrengsten uit Forensenbelasting vielen € 26.000 hoger uit dan geraamd.

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

1. Hoogtepunten

Accommodatiebeleid (onderdeel onderwijs)

In 2023 is verder gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. De nieuwbouw van gbs de Lichtkring is eind 2023 opgeleverd. De nieuwbouw van obs Schuilingsoord wordt in het voorjaar van 2024 opgeleverd. Beide scholen hebben in 2023 in het voormalig Harens Lyceum gehuisvest gezeten.

IKC de Tol heeft het ontwerptraject voor de nieuwbouw op de huidige locatie gereed gemaakt voor de vergunningsaanvraag. Voor nieuwbouw van de obs Zuid- Wester en de vernieuwbouw van obs de Schuthoek zijn de ontwerptrajecten in 2023 opgestart.

Het onderdeel sport van het accommodatiebeleid staat vermeld in hoofdstuk 5.

Het beleidsplan Voor- en Vroegschoolse Educatie voor de planperiode 2023-2026 is vastgesteld

Sinds 2019 is de gemeente Tynaarlo ook verplicht beleid te hebben op het gebied van Voor- en Vroegschoolse educatie. Dit beleid omvat steeds, van Rijksweg, een periode van 4 jaar. De periode van 4 jaar: 2019-2022, is afgesloten. Daarom is in 2023 het beleid voor de periode 2023-2026 vastgesteld. Hiervoor is het beleidsstuk van 2023-2022 geëvalueerd en op punten herzien. Dit is in samenwerking gebeurd met de externe partners: onderwijs, kinderopvang en ICARE JGZ.

De Verordening Sociaal Medische Indicatie is vastgesteld

Sinds 1 januari 2023 is de gemeente Tynaarlo verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de Sociaal Medische Indicatie (SMI). Hiervoor is in het voorjaar van 2023 de verordening vastgesteld. Medio 2024 zal de verordening geëvalueerd worden.

De jaarverantwoording kinderopvang is door de onderwijsinspectie goedgekeurd

Ieder jaar controleert de onderwijsinspectie of de gemeente heeft voldaan aan de wettelijke eisen die de wet stelt aan de inspecties en registraties van de kinderopvang. In 2023 is de jaarverantwoording (weer) goedgekeurd.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,0	N.n.b.	N.n.b.
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	11	16	N.n.b.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2%	1,2%	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Opstellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs			
	1.1	Samen met de schoolbesturen opstellen van het IHP, waarin is opgenomen hoe binnen de gemeente op lange termijn wordt omgegaan met de onderwijshuisvesting.	Nee	
2.	Nationaal Programma Onderwijs			
	2.1	Uitvoering NPO-programma. Loopt door t/m augustus 2025.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
3.	Zorgstructuur onderwijs en opvang			
	3.1	De zorgstructuur voor kinderopvang is in concept compleet, we gaan dit implementeren.	In ontwikkeling	
4.	VVE beleid			
	4.1	Verder uitwerken van het beleid.	Ja	
5.	Uitvoering accommodatieplan Zuidlaren			
	5.1	De uitvoering verder vormgeven.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

Opstellen Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs

In 2023 is het project Bouwstenen voor de samenleving gestart. Doelstelling hiervan is het ontwikkelen en implementeren van een integraal afwegingskader, op basis waarvan consistente en gewogen besluiten worden genomen om de voorzieningen (accommodaties en inrichting openbare ruimte) zo optimaal mogelijk te faciliteren met als doel het bevorderen van de leefbaarheid en het welbevinden van alle inwoners.

Het opstellen van het IHP maakt hier onderdeel van uit. Oplevering van het IHP vindt in 2024 plaats.

Zorgstructuur onderwijs en opvang

De toelichting op de zorgstructuur moet nog geschreven worden. Daarna gaan volgt de implementatie.

Uitvoering accommodatieplan Zuidlaren

De uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren ligt grotendeels op schema, alleen CBS Jonglaren en OBS De Schuthoek zullen naar verwachting later (2026 in plaats van 2025) opgeleverd gaan worden.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	116.834	447	117.281	97.357	19.924
4.2	Onderwijshuisvesting	3.681.341	-833.549	2.847.792	3.132.393	-284.600
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	655.910	177.336	833.246	1.028.052	-194.806
Totaal lasten		4.454.085	-655.766	3.798.319	4.257.802	-459.482

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.626	0	4.626	-18.000	-22.626
4.2	Onderwijshuisvesting	-547	205.451	204.904	407.474	202.570
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	119.420	125.304	244.723	220.419	-24.304
Totaal baten		123.498	330.755	454.253	609.893	155.640
Saldo Hoofdstuk		-4.330.587	986.521	-3.344.066	-3.647.908	-303.842

Dit hoofdstuk heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -304.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Het taakveld Onderwijshuisvesting kent per saldo een nadeel van € 82.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 285.000 en een voordeel op de baten van € 203.000.

Accommodatiebeleid Zuidlaren

Door een vertraging in de uitvoering van het accommodatiebeleid Zuidlaren is vinden investeringen in onderwijshuisvesting en sprotaccommodaties later plaats dan geraamd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel op de lasten van € 123.000.

Huisvesting lokaal onderwijs

De lasten voor huisvesting lokaal onderwijs zijn € 183.000 hoger dan geraamd. Dit nadeel wordt bijna volledig verklaard door het feit dat in de najaarsbrief de beschikbare budgetten incidenteel zijn afgeraamd en overgeheveld naar het volgende jaar. Naar nu blijkt heeft toch een groot deel van deze kosten plaatsgevonden in 2023. Dit betekent tegelijkertijd dat er minder middelen via de reserve mee te nemen gelden gereserveerd hoeven te worden ter dekking van de uitgaven in 2024, waardoor er een incidenteel voordeel is op hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning van € 177.000.

Multifunctionele accommodaties

Op de exploitatie van de MFA's Borchkwartier, Yders Hoes en Zeijen is sprake van een per saldo nadeel van € 63.000. Enerzijds zijn de inkomsten uit huur, doorberekende servicekosten en horecaopbrengsten € 192.000 hoger dan geraamd. Daar tegenover staat een nadeel op de lasten van € 255.000, met name door een overschrijding op de geraamde energielasten.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken kent per saldo een nadeel van € 219.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 195.000 en een nadeel op de baten van € 24.000.

Leerlingenvervoer

De lasten op leerlingenvervoer vielen € 115.000 hoger uit dan geraamd. De verklaring hiervoor is een combinatie van indexering, meer leerlingen en kilometers. Er zijn in 2023 173 leerlingen vervoerd (2022: 164) en het totaal aantal ritten bedroeg 38.365 (2022: 34.895). Het gemiddeld aantal kilometers per rit was 14,40 (2022: 14,56).

Onderwijsachterstandenbeleid

De lasten op onderwijsachterstandenbeleid vielen € 29.000 hoger uit dan geraamd. De peuteropvang en VVE-locaties worden gefinancierd op basis van het aantal deelnemende peuters. Het totaal aan verstrekte subsidies is hoger uitgevallen dan geraamd door een toename van het aantal peuters.

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

1. Hoogtepunten

Accommodatiebeleid (uitvoering Zuidlaren, onderdeel sport)

In 2023 is verder gewerkt aan de uitvoering van het accommodatieplan Zuidlaren. De stand van zaken van de onderwijshuisvesting staat vermeld in hoofdstuk 4. Voor Zuidlaren is in 2023 aan 3 projecten gewerkt:

Sportpark Zuid-es Zuidlaren

Het hoofdriool van een nabijgelegen woonwijk die door het plangebied van het sportpark liep is omgelegd.

Hockey Club Hondsrug heeft het blauwe kunstgras semi-waterveld vervangen door een blauw kunstgras waterveld. Ook is de met rubbergranulaat vervuilde ondergrond gesaneerd. Het terrein is in eigendom overgedaan aan de hockeyclub.

Aanvullend onderzoek is gedaan naar de verdere inrichting van het terrein: noodzaak van een extra half hockeyveld; de wens voor realisatie van nieuw aan te leggen beachbalvelden; het behoud van jeu de boulesbanen; en de vervanging van het korfbalveld. Hierover moet in 2024 duidelijkheid komen

Nieuwbouw Sporthallen Zuidlaren

Voor de nieuwbouw van de sporthallen is middels een Europese aanbesteding uit een selectie van 5 partijen een consortium van ontwerpers, engineers en een aannemer geselecteerd en gecontracteerd. Dit consortium heeft in bouwteam het afgelopen jaar de plannen verder uitgewerkt tot Voorontwerp niveau. Volgens de planning staan de nieuwe sporthallen er in 2025.

Nieuwbouw gymzaal Westlaren

Door middel van een "Design en Build aanbesteding" is aannemer Vaessen medio 2023 geselecteerd om het de nieuwbouw van de gymzaal te gaan ontwerpen en te gaan bouwen.

Het project bevindt zich nu in de voorbereidende fase. Volgens de planning start de uitvoering medio mei 2024. Dat betekent dat de gymzaal na meivakantie buitengebruik. De oplevering is gepland in mei 2025.

Accommodaties (overige sportaccommodaties)

Hockeyveld Eelde

De Stichting Kunstgras Eelde heeft het 2^e hockeyveld, een semi-waterveld, vervangen door een kunstgras waterveld. Ook is de met rubbergranulaat vervuilde ondergrond gesaneerd. Het veld is op 9 september 2023 officieel geopend met een shoot-out op het hockeydoel door wethouder De Graaf.

Padelbanen TV De Marsch en ZTC

De realisatie van padelbanen bij de tennisclubs TV De Marsch in Eelde-Paterswolde en ZTC in Zuidlaren is niet eenvoudig, omdat de accommodaties aan woonbuurten grenzen. Padel zorgt voor meer geluidsbelasting voor de buurt, dan de tennissport.

TV De Marsch heeft een plan ontwikkeld gericht op de gedeeltelijke overkapping van vier padelbanen, waardoor geen sprake meer is van extra geluidsbelasting voor de buurt. De haalbaarheid van dit plan wordt onderzocht in 2024. Ook ZTC Zuidlaren onderzoekt de mogelijkheden.

Gasloos zwembad Aqualaren

De stichting recreatiebaden gemeente Tynaarlo heeft een plan ingediend voor de verdere verduurzaming van zwembad Aqualaren door zonnepanelen en warmtewisselpompen. De gemeenteraad heeft in juli 2023 daarvoor een krediet van € 380.000 beschikbaar gesteld. Met deze aanvullende maatregelen bespaart het zwembad ca. 70.000 m³ gas per jaar en heeft het geen gasaansluiting meer.

Speelvoorzieningen en beweegparken

Met de participatieve aanpak binnen het speelruimtebeleid hebben diverse buurt- en dorpsinitiatieven geleid tot vernieuwde speelplekken in De Groeve, Tynaarlo, Zuidlaren en Donderen. Op twee locaties worden naar aanleiding daarvan in de 1e helft 2024 de toestellen worden geplaatst (Zuidlaren en Eelde). Het dorp Donderen heeft het project 'Van zandbak tot jeu de boules-baan' afgerond. Deze inclusieve speelplek is geschikt voor kinderen mét en zonder beperking. De speeltuin is rolstoeltoegankelijk

gemaakt en heeft 3 nieuwe speeltoestellen, waaronder één inclusieve glijbaan. De jeu de boules-baan is opgeknapt en voor de oudere jeugd is een tafeltennistafel geplaatst.

In Zuidlaarderveen is bij dorps huis de Zaandorre een nieuw beweegpark aangelegd. Zorgboerderij De Stiep in Zuidlaren heeft de plannen en de financiering gereed voor de aanleg van een nieuw speel- en beweegpark in 2024.

Sport, bewegen en leefstijl

De buurtsportcoaches en experts van Sport Drenthe ondersteunen sportaanbieders en geven uitvoering aan taken die niet door de reguliere sportaanbieders worden opgepakt waarbij de focus ligt op het activeren van kwetsbare doelgroepen.

- Opleiding twee buurtsportcoaches tot beweeg- en leefstijlcoach voor de moeilijkst bereikbare doelgroep
- Start ketenaanpak valpreventie senioren in samenwerking met huisartsen, paramedici, sport- en beweegaanbieders, WMO-medewerkers en andere partners. Daarbij start opleiding 3 mensen, waaronder twee buurtsportcoaches, tot beweegleider senioren met valrisico. Eerste groep InBalans (voor senioren met valrisico) opgestart, 15 deelnemers.
- Ruim 130 senioren bereikt en geactiveerd via Gezond en fit ouder worden Eelde met als nieuw onderdeel de val risicotest.
- Festival vitaal in Zuidlaren in samenwerking met lokale ondernemers
- Gezond Natuurwandelen gestart in Eelde en Zuidlaren in samenwerking het instituut voor natuureducatie IVN.
- Samenwerking met stichting Lifegoals voor sportdeelname Oekraïense vluchtelingenkinderen, 33 kinderen bereikt.
- 1 nieuwe gezonde kantine bij een sportvereniging en 10 maal een supermarkttour georganiseerd
- Fitter Brein, waarbij verpleeghuisbewoners en kinderen samen dammen.
- Diverse seniorenactiviteiten waaronder Oldstars voetbal, scootmobieltraining en – tochten, gymnastiek met senioren en kleuters en loopfietsclinics met peuters, wandelgroepen, sportdag senioren en meer.
- Opleiden en begeleiden en samenwerken met vrijwilligers, onder meer bij Gezond Natuurwandelen, Fitter Brein en bij diverse sportverenigingen
- Onderzoek ondersteuningsbehoefte sportverenigingen en ondersteuningstrajecten op maat bij diverse sportverenigingen.
- Nationale Diabetes Challenge met 28 deelnemers waarvan de helft van de deelnemers doorgaat als structurele wandelgroep met incidentele begeleiding door de buurtsportcoaches.

Lokaal Sport- en bewegakkoord: Sportief Gezond Samen

Binnen het lokaal sportakkoord werkt de gemeente Tynaarlo vanuit de eigen rol samen met partners uit het netwerksport en onderwijs. Het Rijk heeft een uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Het lokaal sportakkoord Tynaarlo is herijkt voor de periode t/m 2026. In 2023 heeft dit geleid tot tien nieuwe initiatieven die aansluiten bij de gezamenlijke ambities binnen het genoemde netwerk. Er is onder meer ingezet op verenigingsondersteuning, gezonde leefstijl, buurtactiviteiten en bewegen in de openbare ruimte. Het herijkt lokaal sportakkoord maakt onderdeel uit van het integraal GALA-plan. Zie ook hoofdstuk 6 (GALA).

Cultuurvisie in ontwikkeling

2023 stond in het teken van de ontwikkeling van de cultuurvisie. Hiermee geven we uitvoering aan het coalitieakkoord waarin we hebben opgenomen dat we meer aandacht en ondersteuning voor cultuur willen. In april werd de startnotitie cultuurvisie, waarin de uitgangspunten voor de ontwikkeling van de visie zijn geformuleerd, door de raad vastgesteld. Tijdens de reguliere netwerkbijspraken die plaats vonden in mei hebben we onze inwoners geïnformeerde en geënthousiasmeerd om mee te denken. Op deze manier hebben culturele organisaties de gelegenheid gehad om belangrijke punten met hun achterban te bespreken deze in te brengen tijdens de participatie bijeenkomst in september. Er zijn naast deze bijeenkomsten vele mooie en bijzondere gesprekken gevoerd. Het schrijfproces is in 2023 gestart en wordt in 2024 afgerond.

Naar Drents Museum De Buitenplaats

In 2023 zijn we met Museum De Buitenplaats, Drents Museum, Drents Landschap en de provincie Drenthe in gesprek gegaan om vanuit de verschillende invalshoeken afspraken te maken over de

revitalisering. Dit resulteerde in het plan Drents Museum De Buitenplaats dat in december aan de raad is gepresenteerd. De definitieve besluitvorming hiervoor heeft in 2024 plaats gevonden.

Cultuur

Cultuurcoaches ondersteunen culturele organisaties, verenigingen, kunstenaars en inwoners. Een kleine greep uit de hoogste punten van 2023.

- Organiseren Open Call bij de Glazen Keet voor het stimuleren en verder op weg helpen van jong cultuurtalent.
- Subsidieaanvragen begeleiden waaronder de aanvraag Make Your move voor kwetsbare jongeren.
- Onderzoek ondersteuningsbehoefte cultuurverenigingen en ondersteuningstrajecten op maat.
- Festival vitaal in Zuidlaren in samenwerking met lokale ondernemers.
- Ondersteuning en promotie muziekvereniging resulteerde in project Tynaarlo Orkestra.
- Acht keer een nieuwsbrief/flits met informatie voor verenigingen en cultuur geïnteresseerden.
- Vergroten van zichtbaarheid van culturele activiteiten (o.a. tafel van de burgemeester in het gemeentehuis).
- Organiseren van 3 netwerkbijeenkomsten in de drie grote kernen.
- Organiseren van 3 participatiebijeenkomsten voor de cultuurvisie.

Bibliotheekwerk

Biblionet heeft in 2023 de begroting ingericht in de vorm van een productenbegroting, waarin uit te voeren activiteiten zijn beschreven: "een activiteitscatalogus 2024, met een afname-advies".

De aangeboden diensten en activiteiten zijn gestandaardiseerd op basis van basisgegevens en kengetallen. Gemeenten zijn daardoor onderling beter vergelijkbaar en er is meer transparantie.

Groene dorpen en een Vitaal Platteland / Natuur & Landschap

Het in 2022 gestarte project 'Samen voor meer biodiversiteit en landschapselementen' zit eind 2023 in de afrondende fase. Alle (deel)projecten hebben o.a. als resultaat het herstel en behoud van de biodiversiteit en versterking van de landschappelijke kwaliteiten.

Met stichting Het Drentse Landschap als initiatiefnemer is de voorbereiding van het Hunze(deel)project Noordma, tussen het Zuidlaardermeer en Tusschenwater afgerond. Hier ligt met name een natuur- en wateropgave vanuit het provinciale Programma Natuurlijk Platteland. Zodra het vergunningstraject doorlopen is kan gestart worden met de uitvoering.

Vanuit hetzelfde programma en met éénzelfde opgave is in het Drentsche Aa gebied o.a. het deelgebied Polder Oosterland-Lappenvoort in voorbereiding en is voor het deelproject Roodzanden het planologisch traject inmiddels gestart.

De Provincie en het Waterschap Noorderzijlvest hebben voor het stroomdalgebied van het Eelderdiep (en Peizerdiep) een nieuw gebiedsproces Kop van Drenthe voorbereid. Dit naar aanleiding van het traject van de Optimalisatie van De Onlanden. In dit gebied spelen vanuit klimaat, water, landbouw en natuur veel opgaven die samen met een gebiedsgerichte aanpak moeten gaan zorgen voor het toekomst- en klimaatbestendig maken van het hydrologische systeem.

Vanuit het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is de Provincie Drenthe gestart met een doorvertaling naar - en het ontwikkelen van - het D(rents)PLG. Ook vanuit onze gemeente is en wordt hiervoor een behoorlijke inzet geleverd. Een gebiedsplan/-programma waarin de programma's Stikstof, Natuurlijk Platteland en Toekomstgerichte Landbouw samen aan de bredere opgaven in het landelijk gebied werken.

Waterschap Hunze en Aa's werkt sinds 2022 - vanuit de Kaderrichtlijn Water - aan het project Natuurvriendelijke oevers Noord-Willemskanaal. Medio 2027 zijn de werkzaamheden afgerond.

Voor het ontwikkelen van een kwalitatief goede en passende landschappelijke overgang van de nieuwe woonwijk Laarhove naar het Hunzegebied is er in 2023 veel inzet en aandacht besteed aan deze Dorpsrand Laarhove.

In 2023 zijn ook bijdragen geleverd aan de bescherming van de weidevogels en aan het project Bloemrijke akkers 2023 van Agrarische Natuur Drenthe. Op dit moment zijn op basis van (burger)initiatieven vanuit de streek nieuwe landschapsprojecten in voorbereiding.

BOR-schouw

We hebben afgelopen jaar zoals gebruikelijk de BOR-schouw uitgevoerd. Deze vorm van monitoring geeft ons inzicht of de openbare ruimte conform afgesproken kwaliteitsniveau ‘Sober en Degelijk’ wordt onderhouden. Op hoofdlijnen is in 2023 voldaan aan het afgesproken kwaliteitsniveau met daarbij de kanttekening dat bij een aantal beheergroepen zowel een positieve als negatieve afwijking is. Zoals gebruikelijk worden deze afwijkingen geëvalueerd en waar nodig in de bedrijfsvoering aangepast.

Bomen hebben het lastig

Als groene long tussen Assen en Groningen zijn bomen in groten getale aanwezig in de openbare ruimte. Wat we hebben zijn we zuinig op en waar kan proberen we bij te planten. Echter de bomen hebben het lastig. De laatste jaren hebben we regelmatig een te droge zomer gehad dat invloed heeft op de vitaliteit van de bomen. De gevolgen zijn o.a. zichtbaar door meer dood hout in de kronen en bomen zijn gevoeliger voor ziektes. Ook door graafwerkzaamheden t.b.v. kabels en leidingen, de toename in aanschaf van zonnepanelen op particuliere daken en tuinen, overlast van bladval en plaaginsecten staat het bomenbestand onder druk. Ondanks dat menig burger weet dat bomen voor zuurstof en een mooie/prettige leefomgeving zorgen, blijven bovenstaande punten vragen om goede communicatie wat mogelijk is en wat een inwoner kan verwachten. Tevens hebben we afgelopen jaar weer extra aandacht besteedt aan bodem- en groeiplaats omstandigheden en hebben we zo goed mogelijk proberen te handelen om wortelschade te voorkomen.

Regulier onderhoud

Beheer van groen betekent ook dat soms bomen moeten worden gekapt of vervangen. Aan het begin van het kapseizoen communiceren we, via onze eigen kanalen, over ons groenonderhoud. Dus waarom het soms noodzakelijk is om groen te verwijderen of te vervangen en welke keuzes de gemeente maakt. Bij omvorming van groen, waarbij de straat een ander aanzicht krijgt, worden omwonenden altijd vooraf geïnformeerd.

Bij andere niet vergunning plichtige kap- of snoeiwerkzaamheden worden in de betreffende straat kaartjes uitgedeeld waarop uitgelegd wordt dat de gemeente bezig is met (kap)werkzaamheden.

Biodiversiteit

In de 2023 hebben we conform het plan: “Bevorderen biodiversiteit in de openbare ruimte” een aantal extra stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit in de openbare ruimte. Ook afgelopen jaar zijn er aanpassingen doorgevoerd om het leefgebied voor de aanwezig flora en fauna te verbeteren. Denk hierbij o.a. aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Deze aanpassingen worden de komende jaren verder doorgevoerd.

Invasieve exoten en dierlijke plagen

Zowel op het land als in het water hebben we op een aantal locaties in de gemeente last van invasieve exoten. Denk daarbij o.a. aan de Japanse Duizendknoop, de Reuzenberenklauw en de waterwaaier. Ook wordt er veel overlast ondervonden van dierlijke plagen zoals de eikenprocessierups en engerlingen. Zowel de invasieve exoten als dierlijke plagen zijn zo effectief en efficiënt mogelijk beheerst dan wel bestreden binnen de technische en financiële mogelijkheden die er waren. We constateren wel dat de bestrijding van exoten steeds meer aandacht vergt en de destijds beschikbare middelen ontoereikend zijn.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Niet-Sporters	%	N.n.b.	45,1%	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Positieve gezondheid			
1.1		Integratie methodiek 'positieve gezondheid' bij projecten 'Gezond en Fit...'	Ja	
2.	Iedereen doet mee			
2.1		Inzet buurtsportcoaches en cultuurcoaches voor activiteiten gericht op integratie, drempelverlaging, gezonde leefstijl etc doelgroepen sociaal domein.	Ja	
3.	Aanpak bewegingsarmoede			
3.1		Uitvoering #een leven lang bewegen.	Ja	
3.2		Bestendigen samenwerking binnen het lokaal sportakkoord Tynaarlo.	Ja	
4.	Aanpak overgewicht			
4.1		Bestendigen samenwerking binnen het lokaal preventie-akkoord Tynaarlo.	Ja	
5.	Gezonde leefomgeving			
5.1		Inzetten op beweegvriendelijke inrichting van de omgeving en initiatieven rondom beweegparken en speelplekken.	Ja	
6.	Sportbeleid; sportaccommodaties. Ondersteunen in de instandhouding en ontwikkeling van gemeentelijke en niet gemeentelijke sportaccommodaties			
6.1		Begeleiden van sportverenigingen en stichtingen bij accommodatie vraagstukken (en accommodaties subsidie aanvragen).	Ja	
7.	Verstevigen Drentse Samenwerking op sport, bewegen en gezondheid			
7.1		Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunten 2023 zijn gericht op gezond gewicht, verantwoord middelengebruik, mentaal welbevinden en 'een leven lang bewegen'.	Ja	
8.	Cultuurvisie			
8.1		Een cultuurvisie ontwikkelen met daarin zowel de zachte kant (culturele activiteiten) als de harde kant (RO met cultuur-historische waarden).	In ontwikkeling	
9.	Revitalisering Museum De Buitenplaats			
9.1		Partners bij elkaar brengen en vanuit de verschillende invalshoeken afspraken maken over de revitalisering.	Ja	
10.	Beleidsplan bibliotheekwerk 2020-2024			
10.1		Transformatie van het traditionele bibliotheekwerk naar een bredere voorziening.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Cultuurvisie

De ontwikkeling van de cultuurvisie is in 2023 van start gegaan en wordt voor de zomer 2024 opgeleverd zoals wethouder Kuipers aan de raad heeft toegezegd.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
5.1	Sportbeleid en activering	557.862	195.774	753.636	595.044	158.592
5.2	Sportaccommodaties	2.853.540	345.937	3.199.476	3.036.020	163.457
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	491.039	93.962	585.001	498.227	86.774
5.4	Musea	63.677	0	63.677	61.660	2.017
5.5	Cultureel erfgoed	131.806	-10.345	121.461	118.892	2.569
5.6	Media	509.286	216.901	726.187	740.042	-13.855
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.446.739	286.595	3.733.334	3.608.286	125.048
Totaal lasten		8.053.948	1.128.824	9.182.771	8.658.170	524.602

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
5.1	Sportbeleid en activering	10.305	236.058	246.363	260.487	14.124
5.2	Sportaccommodaties	663.202	-15.751	647.450	657.224	9.773
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	-361	-361
5.5	Cultureel erfgoed	17.070	-28	17.042	32.129	15.087
5.6	Media	27.115	102.100	129.215	133.933	4.718
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.460	14.737	28.197	65.693	37.496
Totaal baten		731.151	337.116	1.068.267	1.149.104	80.837

Saldo Hoofdstuk		-7.322.796	-791.708	-8.114.505	-7.509.066	605.439
------------------------	--	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 605.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Het taakveld Sportbeleid en activering kent per saldo een voordeel van € 173.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 159.000 en een voordeel op de baten van 14.000.

Combinatiefunctionarissen

De lasten voor de uitvoering van de Brede regeling combinatiefunctionarissen vielen € 105.000 lager uit dan geraamd, omdat een deel van de gemaakte kosten ten laste van de brede specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) konden worden gebracht.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Het taakveld Sportaccommodaties kent per saldo een voordeel van € 173.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 163.000 en een voordeel op de baten van € 10.000. Dit voordeel wordt met name verklaard door de lagere energiekosten op de exploitatie van diverse sportaccommodaties.

Taakveld 5.3 Cultuur

Het taakveld Cultuur kent per saldo een voordeel van € 86.000. Dit saldo bestaat volledig uit een voordeel op de lasten.

Cultuureducatie

De lasten voor cultuureducatie vielen € 88.000 lager uit dan begroot. Deze onderuitputting wordt voor een belangrijk deel verklaard doordat het uit 2022 meegenomen budget van € 70.000 voor inzet cultuurcoaches niet kon worden benut.

Taakveld 5.7 Openbaar groen

Het taakveld Openbaar groen kent per saldo een voordeel van € 163.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 125.000 en een voordeel op de baten van € 37.000.

Onderhoud openbaar groen

De lasten vielen € 78.000 lager uit dan geraamd, omdat een deel van het groenonderhoud vanwege weersomstandigheden doorgeschoven moest worden naar 2024.

Waterplanten Ter Borch

De onderhoudskosten en de kosten voor het voorkomen van overlast door agressief groeiende invasieve planten in de Waterwijk in Eelderwolde vielen € 33.000 lager uit dan begroot.

Vervangen pontje Zuidlaardermeer

De gemeentelijke bijdrage aan de kosten voor het vervangen van het pontje aan het Zuidlaardermeer viel € 24.000 lager uit dan geraamd.

Speeltoestellen

De kosten voor uitgaven aan speeltoestellen in het kader van het speelruimteplan vielen € 22.000 hoger uit dan geraamd. Hiertegenover staat een even groot voordeel op de baten vanwege van derden ontvangen bijdragen.

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

1. Hoogtepunten

Door Meer Welzijn Minder Zorg

Op 28 juni 2023 hebben 11 lokale partners in het Sociaal Domein het Convenant Door Meer Welzijn Minder Zorg getekend. Met de ondertekening van dit convenant committeren de partners zich aan het versterken van de kracht van onze samenleving door collectieve voorzieningen te ontwikkelen die het beroep op geïndiceerde zorg en ondersteuning verminderd. Deze vermindering is noodzakelijk om ook in de toekomst zorg en ondersteuning betaalbaar, hoogwaardig en toegankelijk te houden voor wie dit nodig heeft.

Inmiddels zijn er een aantal netwerken gestart waarin de verschillende partners een agenda 2024 opstellen op het gebied van Fysiek en Psychisch welbevinden, Meedoen, Zingeving, Bestaanszekerheid en Dagelijks Functioneren.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

In 2023 hebben wij het integraal GALA plan Tynaarlo 2023-2026 opgesteld. Dit plan is inmiddels goedgekeurd door het Rijk. Met het GALA geeft het rijk de gemeente de opdracht om in te zetten op preventie door inzet op sport en bewegen, gezondheid en sociale basis. Concreet gaat het onder meer om ketenaanpakken op het gebied van Valpreventie senioren, Welzijn op Recept, Gezond Gewicht en Kansrijke Start (de eerste 1000 dagen van een kind). Het herijkt lokaal sportakkoord en de inzet van cultuurcoaches, buurtsport- en beweegcoaches maakt integraal onderdeel uit van het GALA-plan. Inmiddels hebben wij een start gemaakt met de ketenaanpak Valpreventie en de aanstelling van een Welzijnsondersteuner Huisartsen bij 2 praktijken in Vries. Voor Gezond Gewicht en Kansrijke Start wordt een tijdelijke projectleider aangetrokken om deze ketens in te richten met onze lokale partijen, voortbouwend op de activiteiten die op dit gebied al worden uitgevoerd. Inzet op een Rookvrije Generatie Tynaarlo maakt tevens onderdeel uit van het takenpakket van deze projectleider. Zie ook hoofdstuk 5 (sport, bewegen en leefstijl) en hoofdstuk 7 (lokaal preventieakkoord).

Integraal Zorg Akkoord (IZA)

De ambities van het regioplan IZA Drenthe 'De Gezonde Marke' zijn op 19 december 2023 door het college vastgesteld. Het regioplan De Gezonde Marke is door meer dan 30 Drentse organisaties op het gebied van zorg en welzijn en alle Drentse gemeenten opgesteld. De Drentse Droom die daarbij geformuleerd is: *'In 2040 gaan mensen die extra zorg nodig hebben 10 jaar langer gezond door het leven.'* Daarnaast is op dat moment welzijn en welbevinden voor iedereen versterkt en alle inwoners van Drenthe hebben gelijke kansen op passende zorg. Op regionaal niveau zijn hiervoor transformatiemiddelen beschikbaar.

Nieuwkomers

Oekraïne

In 2023 is de opvang van Oekraïners op de vakantieparken Akenveen, de Eswal en bij particulieren gecontinueerd. De opvang is goed verlopen, mede dankzij goede begeleiding en de inzet van de eigenaar van het vakantiepark. In totaal verbleven er in 2023 circa 200 Oekraïners in onze gemeente, waarvan 30 in de particuliere opvang. De basisschoolkinderen gingen naar de taalklas in Eelde, de leerlingen tussen de 12 – 18 jaar naar het ISK in Assen of Groningen. Ook aan de volwassenen is Nederlandse les aangeboden. Een substantieel deel van de volwassenen heeft werk gevonden.

Crisisnoodopvang asielzoekers

Omdat de opvang locatie Ter Apel de instroom niet meer aankon zijn in onze gemeente twee crisisnoodopvanglocaties georganiseerd. De ene in Hotel Wapen van Vries en de andere op het bedrijventerrein van Tynaarlo. De begeleiding is in handen van Inlia en de opvang verloopt goed.

Werk en inkomen en armoede

In 2023 hebben we, net als in 2022, de energietoeslag ad € 1.300 uitgekeerd aan inwoners met een laag inkomen. Aan 292 huishoudens met een bijstandsuitkering is dit ambtshalve gedaan. Daarnaast hebben 594 huishoudens zelf een succesvolle aanvraag ingediend. Inwoners kunnen nog tot 30 juni 2024 de energietoeslag 2023 aanvragen. Samen met het WPDA blijven we ons inzetten voor een zo groot mogelijk bereik van de toeslag.

Eind 2022 is besloten nieuw beleid Werk en Inkomen en armoede- en schuldenaanpak te ontwikkelen. In 2023 is hier uitgebreid onderzoek naar gedaan. Daarbij is duidelijk geworden dat de richting van dat beleid wordt bepaald door het centrale thema Bestaanszekerheid. In de zomer 2024 wordt de nieuwe nota armoede- en schuldenaanpak aan uw raad voor vaststelling aangeboden. Eind 2024 wordt de nota Werk en Inkomen voor vaststelling aangeboden.

Aantallen uitkeringen	2022	dec-23
Participatiewet uitkeringen	316	320
IOAW	29	28
IOAZ	5	5
Bbz2004 starters	2	1
Bbz2004 gevestigden	3	3
Zak- en kleedgeld	81	91
Totaal	436	448

Het aantal bijstandsuitkeringen daalt al een aantal jaar en lijkt zich nu te stabiliseren. In de bovenstaande tabel is zichtbaar dat het aantal uitkeringen in het jaar 2023 nagenoeg gelijk is gebleven ten opzichte van 2022. Het aantal uitkeringen zak- en kleedgeld is wel toegenomen. Dit betreft bewoners van instellingen. Op de ontwikkeling van die aantallen hebben wij vanuit de uitvoering Participatiewet geen invloed.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	650,9	666,5	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	70,1%	72,1%	N.n.b.
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	250,4	213,3	192,6
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	151,4	145,7	283,8
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	12,3%	12,0%	10,2%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	0,7%	0,6%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4%	0,3%	N.n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	580,00	550,00	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Versterken van de sociale basis/algemene voorzieningen		Ja	
	1.1	Plan van Aanpak vaststellen.		
2.	Nieuwe verordening Leerlingenvervoer		Ja	
	2.1	Verordening, beleidsregels en invoering.		

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
3.	Opstellen Woon- Zorgvisie			
	3.1	Addendum bij de Woonvisie opstellen.	In ontwikkeling	
4.	Mantelzorgbeleid			
	4.1	Jaarplan mantelzorg opstellen en uitvoeren. Beleid rondom mantelzorg is opgenomen in het GALA-plan en meer welzijn minder zorg ('Versterken van de sociale basis/algemene voorzieningen').	Nee	
5.	Cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd			
	5.1	CEO uitvoeren.	In ontwikkeling	
6.	Opstellen kadernota werk, inkomen en meedoen			
	6.1	Nieuwe kadernota opstellen.	In ontwikkeling	
7.	Inclusiebeleid/Lokale inclusie agenda			
	7.1	Opstellen inclusiebeleid.	In ontwikkeling	

3. Toelichting op afwijkingen

Versterken van de Sociale Basis

De invulling van het convenant Door Meer welzijn Minder Zorg is gestart met verschillende netwerkbijeenkomst gericht op kennismaking, verbinden en versterken.

Nieuwe verordening Leerlingenvervoer

De verordening Bekostiging Leerlingenvervoer is in maart 2023 vastgesteld. Inmiddels zijn ook de beleidsregels akkoord bevonden door het college.

Opstellen Woon- Zorgvisie

Vanwege de vaststelling van de woonvisie in december 2023 is het opstellen van een addendum hierop doorgeschoven naar het jaar 2024.

Mantelzorgbeleid

Gezien de inzet die nodig was om aan de GALA en IZA-verplichtingen te voldoen is er geen ruimte geweest om een jaarplan Mantelzorg te maken. Uiteraard hebben de mantelzorgers een waardering ontvangen. Daarnaast heeft de gemeente vanuit het GALA-budget geïnvesteerd in de ontwikkeling van een gepersonaliseerd mantelzorgapp die in het eerste kwartaal van 2024 beschikbaar komt voor alle mantelzorgers in de gemeente Tynaarlo

Cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd

Het cliëntervaringsonderzoek Wmo is in 2023 uitgevoerd. Vanwege (onder andere) privacy-vraagstukken zullen we, voor zowel Jeugd als Wmo, in 2024 toewerken naar een andere vorm van cliëntervaringsonderzoek.

Opstellen kadernota werk, inkomen en meedoen

De vaststelling van de nota's Werk en Inkomen en armoede- en schuldenaanpak was gepland voor eind 2023. Omdat de fase van evaluatie en onderzoek meer tijd heeft gekost dan verwacht is de planning opgeschoven. In de zomer 2024 wordt de nieuwe nota armoede- en schuldenaanpak voor vaststelling aangeboden, gevolgd door de nota Werk en Inkomen eind 2024.

Inclusiebeleid/Lokale inclusie agenda

Het inclusiebeleid is in ontwikkeling. Vanwege het complexe karakter van dit onderwerp moet hier meer expertise (en dus partijen) bij betrokken worden.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.308.348	2.773.012	6.081.361	6.076.232	5.128
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.632.184	200.871	1.833.054	1.862.995	-29.941
6.3	Inkomensregelingen	10.674.387	521.325	11.195.711	11.912.456	-716.745
6.4	WSW en beschut werk	441.000	-749.000	-308.000	-327.884	19.884
6.5	Arbeidsparticipatie	540.475	-201.999	338.476	462.222	-123.746
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.106.665	-120.061	986.604	1.024.065	-37.461
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	21.002	27.000	48.002	0	48.002
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.137.471	22.046	3.159.516	3.095.278	64.239
6.71b	Begeleiding (WMO)	1.071.862	-99.388	972.474	1.988.369	-1.015.895
6.71c	Dagbesteding (WMO)	996.862	20.612	1.017.474	703.615	313.859
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.328.190	-46.888	1.281.301	458.906	822.396
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.655.000	1.955.000	300.000	0	300.000
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	150.896	-16.553	134.343	1.754.288	-1.619.945
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.928.896	-321.220	1.607.676	928.237	679.439
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	650.896	23.447	674.343	800.079	-125.736
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	598.396	-720	597.676	87.491	510.185
6.73a	Pleegzorg	398.396	15.947	414.343	1.544.123	-1.129.780
6.73b	Gezinsgericht	1.725.896	-516.551	1.209.345	571.130	638.215
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.535.000	-222.500	1.312.500	727.213	585.287
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.149.726	16.603	1.166.329	3.239.555	-2.073.226
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.283.000	102.000	1.385.000	636.433	748.567
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	105.009	0	105.009	0	105.009
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	8.000	8.000	0	8.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	1.379	-1.379
6.82b	Jeugdreclassering	316.021	49.349	365.369	384.971	-19.601
6.82a	Jeugdbescherming	691.021	-651	690.369	709.053	-18.683
Totaal lasten		33.136.600	3.439.676	36.576.276	38.640.206	-2.063.931

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	195.667	5.689.071	5.884.739	6.551.327	666.588
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	70.000	70.000	103.416	33.416
6.3	Inkomensregelingen	7.981.000	-1.113.000	6.868.000	6.915.406	47.406
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.317	0	10.317	10.147	-170
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	168.014	30.000	198.014	198.493	479
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	0	0	1.733	1.733
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	22.168	22.168
6.73a	Pleegzorg	0	0	0	7.015	7.015
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	2.346.068	2.346.068
Totaal baten		8.354.999	4.676.071	13.031.070	16.155.773	3.124.703

Saldo Hoofdstuk	-24.781.601	1.236.395	-23.545.205	-22.484.433	1.060.772
------------------------	--------------------	------------------	--------------------	--------------------	------------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 1.061.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie kent per saldo een voordeel van € 628.000.

Het voordeel heeft betrekking op de volgende onderdelen:

- Het preventiefonds is bestemd voor mede financiering van nieuwe, innovatieve, op preventie gerichte, collectieve voorzieningen op het gebied van Welzijn, Welbevinden, Eenzaamheid, Zingeving, Sociale Cohesie, Onderlinge steun en leun. In 2023 zijn er 2 initiatieven gestart De Digitale Stamtafel en de ontwikkeling van een gepersonaliseerde Mantelzorgapp. De bijdrage van de laatste is ten laste van de brede SPUK uitkering in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord gebracht. De uitputting van dit budget verschilt per jaar en is afhankelijk van initiatieven van derden. Het voordeel in 2023 bedraagt € 70.000.
- Een deel van de begrote uitgaven op het welzijnsbudget is ten laste van de Brede SPUK-uitkering in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord gebracht. Daarom is er sprake

onder uitputting op het Welzijnsbudget, een voordeel van € 242.000. De totale Brede SPUK-uitkering bedroeg in 2023 € 448.600. Dit budget is geheel besteed.

- De bijdrage aan de NMD laat een voordeel zien van € 32.000. Dit het saldo van de gemeentelijke bijdrage en de vergoeding voor gedetacheerd personeel. In de begroting is alleen een raming opgenomen voor de nettobijdrage onder de lasten terwijl in de realisatie de bijdrage en de vergoeding apart onder de lasten en de baten zijn opgenomen.
- Lagere schoonmaakkosten van de Pan en Ons Dorpshuis in Eelde € 128.000.
- Een voordeel op het budget inburgering van € 140.000 door extra rijksbijdragen voor asiel (inburgering), maatschappelijke begeleiding statushouders en jeugdhulp voor kinderen in een AZC. De niet bestede gelden worden toegevoegd aan de reserve participatie (verantwoording in hoofdstuk 0) en blijven beschikbaar voor het doel waarvoor ze zijn toegekend.
- De opvang van Oekraïners laat ten opzichte van de bijgestelde begroting 2023 een nadeel zien van € 79.000.
- Het programma sociale vernieuwing heeft als doel om een digitale toegang te ontwikkelen waarbinnen een deel van de ondersteuningsvragen van onze inwoners sneller afgehandeld kunnen worden, al dan niet met hulp van gemeentelijke voorzieningen. In 2024 worden de vacatures binnen het domeinmanagement binnen Mens en Maatschappij ingevuld en zal de inrichting van onze toegang herijkt worden. Daarna kan dit programma worden uitgewerkt tot een digitale toegang die in het eindplaatje past. In 2023 is er een voordeel van € 35.000.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Het taakveld Inkomensregelingen kent per saldo een nadeel van € 646.000. Het nadeel wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de kosten van de energietoeslag. Hiervoor is een budget van € 500.000 beschikbaar (een overheveling uit 2022), terwijl de werkelijke uitgaven € 1.198.000 bedragen. De aanvullende rijksbijdrage 2023 voor de energietoeslag is verantwoord op de post algemene uitkering (zie hoofdstuk 1).

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Het taakveld Arbeidsparticipatie kent per saldo een nadeel van € 124.000. Dit nadeel heeft betrekking op de kosten voor re-integratie.

Taakvelden 6.6 t/m 6.71d WMO

De taakvelden van de WMO laten per saldo een voordeel zien van € 142.000. Vooral de kosten voor huishoudelijke hulp vallen mee.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Het taakveld Geëscaleerde zorg 18+ (ook onderdeel van de WMO) kent een voordeel van € 2.451.000. Het voordeel wordt veroorzaakt door de afrekening beschermd wonen 2023 van centrumgemeente Assen.

Taakvelden 6.72 t/m 6.74c en 6.82 t/m 6.82b Jeugdhulp

De taakvelden van Jeugdhulp laten per saldo een nadeel zien van € 1.464.000 dat wordt veroorzaakt door de categorieën jeugdhulp begeleiding en jeugdhulp GGZ zonder verblijf. De kosten voor jeugd zijn in 2023 10% gestegen ten opzichte van 2022. Dit is het gevolg van indexering van de tarieven en deels een verschuiving van lichte- naar complexe zorg.

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

1. Hoogtepunten

AED's

Drentse samenwerking 'Hartveilig Drenthe' is verlengd en geactualiseerd en er is een Drentse projectleider aangesteld in VDG-verband die aan de slag gaat met verdere professionalisering van de samenwerking binnen Drenthe.

Lokaal preventie-akkoord (LPA)

Binnen het LPA wordt met professionals en inwoners samengewerkt op de thema's verantwoord middelengebruik, gezond gewicht en mentaal welbevinden. In totaal 9 activiteiten gericht op gezond gewicht, 5 op het thema mentaal welbevinden en 6 op het gebied van verantwoord middelengebruik, waaronder:

Zero-alcoholfeest in Eelde met 200 deelnemers in de leeftijd 12-17 jaar. Aangevuld met voorlichting voor jongeren en ouders.

Project Helder op School gestart op Terra Eelde in samenwerking met VNN. Integrale aanpak gericht op gedragsverandering op het gebied van middelengebruik.

De thema's uit het lokaal preventieakkoord zijn opgenomen in het GALA-plan. Zie verder hoofdstuk 6.

Rookvrije Generatie

Er is een vacature uitgezet voor een projectleider Rookvrije Generatie, die de activiteiten en samenwerking op dit thema gaat bestendigen en uitbouwen. De opdracht uit de motie Rookvrije Generatie maakt onderdeel uit van het takenpakket van deze projectleider. De projectleider zal zich ook gaan bezighouden met 2 preventieketens uit het GALA-plan. Zie ook hoofdstuk 6 (GALA).

Warmtetransitie

In juni 2022 is de Transitievisie warmte door de raad vastgesteld. De visie geeft ons richting bij de realisatie van warmtetransitie. In 2023 hebben we in het bijzonder aandacht besteed aan de aanpak van energiearmoede, waarvoor extra rijksgelden zijn ontvangen. Daarnaast bestaat onze aanpak uit het ondersteunen en stimuleren van (bestaande en nieuwe) bewonersinitiatieven bij het verduurzamen van woningen. Ook hebben we subsidie gegeven aan diverse lokale initiatieven.

RES en hernieuwbare energie

Er is gewerkt aan de voorbereiding van een participatietraject om het beleid uit de omgevingsvisie verder uit te werken in een beleidskader zon op land. Het plan van aanpak voor het komen tot het beleidskader zon op land is op 19 september 2023 door de raad vastgesteld. Dat beleidskader kan naar verwachting medio 2025 worden vastgesteld.

Programma duurzaamheid

Voor een uitgebreider toelichting op de uitvoering van de vijf pijlers van het programma duurzaamheidverwijzen wij u naar onderdeel 2 (paragraaf Duurzaamheid) van de jaarrekening.

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	91,00	88	N.n.b.
Hernieuwbare elektriciteit	%	49,6%	N.n.b.	N.n.b.

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Betere dekking AED's en burgerhulpverleners			
1.1		Campagne Hartveilig Drenthe, lokaal in Tynaarlo en regionaal in Drenthe.	Ja	
2.	Versterken aanpak lokaal gezondheidsbeleid gericht op gezondheidspreventie			
2.1		Bestendigen samenwerking binnen het lokaal preventie-akkoord Tynaarlo.	Ja	
3.	Bovenlokale samenwerking op gezondheidspreventie			
3.1		Samen met de Drentse partners uitvoering geven aan het integraal meerjarenplan 'Drenthe Samen gezond in beweging'. Aandachtspunten 2023 zijn gericht op gezond gewicht, verantwoord middelengebruik, mentaal welbevinden en 'een leven lang bewegen'.	Ja	
4.	Verduurzamen gemeentelijk wagenpark			
4.1		Zoveel mogelijk het wagenpark verduurzamen.	In ontwikkeling	
5.	Inzamelen afval chronisch zieken			
5.1		Samen lasten dragen.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Verduurzamen gemeentelijk wagenpark

Qua verduurzaming van onze eigen dienst zijn er vijf elektrische voertuigen aangeschaft, een zuiniger nieuwe vrachtauto en een veegauto en er is een eerste laadpaal geplaatst op de gemeentewerf.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Verschil
7.1	Volksgezondheid	1.565.224	253.903	1.819.128	1.807.211	11.917
7.2	Riolering	2.010.221	195.100	2.205.321	2.233.142	-27.821
7.3	Afval	2.356.219	-147.500	2.208.719	2.525.074	-316.355
7.4	Milieubeheer	1.131.651	1.013.648	2.145.298	1.523.278	622.021
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	473.747	43.468	517.215	491.763	25.452
Totaal lasten		7.537.063	1.358.619	8.895.682	8.580.468	315.215

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Verschil
7.1	Volksgezondheid	0	282.839	282.839	270.291	-12.548
7.2	Riolering	2.811.539	167.864	2.979.403	2.938.024	-41.378
7.3	Afval	3.143.823	-64.500	3.079.323	3.329.687	250.364
7.4	Milieubeheer	0	628.859	628.859	102.988	-525.871
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	402.947	-28.839	374.108	414.815	40.706
Totaal baten		6.358.309	986.223	7.344.532	7.055.805	-288.727

Saldo Hoofdstuk	-1.178.754	-372.396	-1.551.150	-1.524.662	26.488
------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	---------------

Dit hoofdstuk heeft een positief resultaat voor bestemming van € 26.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 7.2 Riolering

Het taakveld Riolering kent per saldo een nadeel van € 69.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 28.000 en een nadeel op de baten van € 41.000.

Lasten riolering

De lasten (excl. mutatie voorziening) vielen € 120.000 lager uit dan geraamd. Enerzijds was hier sprake van een voordeel door lagere energiekosten en lagere personele inzet. Anderzijds waren de kosten voor reiniging, inspectie en overige onderhoudskosten iets hoger dan geraamd.

De voorziening riolering wordt ingezet om, conform gemeentelijk water- en rioleringsplan, toe te groeien naar een kostendekkend tarief. Door de lagere bovenvermelde rioleringslasten in combinatie met een voordeel op de overheadkosten hoeft er minder te worden onttrokken aan de voorziening. Hierdoor is sprake van een nadeel op de mutatie van deze voorziening van € 148.000. Daar staat tegenover dat er extra middelen in de voorziening beschikbaar blijven ter dekking van de rioleringskosten in de komende jaren.

Per saldo vallen de lasten inclusief mutatie voorziening € 28.000 hoger uit dan geraamd

Baten riolering

De inkomsten uit rioolheffing vielen € 54.000 lager uit dan geraamd. Daartegenover staat een voordeel op vergoedingen voor rioolaansluitingen en overige baten van € 13.000, waarmee er per saldo sprake is van een nadeel op de baten van € 41.000.

Taakveld 7.3 Afval

Het taakveld Afval kent per saldo een nadeel van € 66.000. Dit nadeel bestaat uit een nadeel op de lasten van € 316.000 en een voordeel op de baten van € 250.000.

Lasten afval

De lasten (exclusief mutatie voorziening) vielen € 289.000 hoger uit dan geraamd. De grootste overschrijdingen van het budget vonden plaats op de kosten voor afvalmanagement (nadeel € 135.000) en inzameling restafval (nadeel € 119.000)

De voorziening reiniging wordt ingezet als tijdelijke korting op de afvalstoffenheffing teneinde toe te groeien naar een kostendekkend tarief. Doordat het voordeel op de baten en de overheadkosten iets hoger is dan het nadeel op bovenvermelde afvallasten hoeft er minder onttrokken te worden aan de voorziening. Hierdoor is er sprake van een nadeel op de mutatie van deze voorziening van € 28.000. Daar staat tegenover dat er extra middelen in de voorziening beschikbaar blijven ter dekking van de afvalkosten in de komende jaren.

Per saldo vallen de lasten inclusief mutatie voorziening € 316.000 hoger uit dan geraamd.

Baten afval

De inkomsten uit afvalstoffenheffing vielen € 60.000 hoger uit dan geraamd. Daarnaast waren er met name meevallers op de inkomsten uit vergoeding voor plastic, metalen en drankkartons van € 124.000 en vergoeding voor zwerfafval van € 61.000. In combinatie met een aantal kleinere meevallers van in totaal € 5.000 vallen de baten daarmee in totaal € 250.000 hoger uit dan geraamd.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Het taakveld Milieubeheer kent per saldo een voordeel van € 96.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 622.000 en een nadeel op de baten van € 526.000.

Klimaat- en energiebeleid

De gemeente ontvangt vanaf 2023 structureel middelen in het kader van de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid. 2023 was een opstartjaar, waardoor slechts een gedeelte van de ontvangen middelen is ingezet. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 528.000 en een nadeel op de baten van € 528.000. De niet bestede rijksmiddelen blijven voor de gemeente beschikbaar.

Inhuur personeel energiearmoede

Er is sprake van een voordeel op de lasten van € 85.000 doordat de kosten van inhuur van een medewerker klimaat- en energiebeleid ten laste van de bovenvermelde subsidieregeling capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid gebracht kon worden. De hierdoor mogelijk gemaakte verlaging van het personeelsbudget is abusievelijk verwerkt op het taakveld 8.3 wonen en bouwen, waar sprake is van een corresponderend nadeel.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Het taakveld Begraafplaatsen kent per saldo een voordeel van € 66.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten van € 25.000 en een voordeel op de baten van € 41.000. Het voordeel op de lasten is een optelsom van kleinere afwijkingen. Het voordeel op de baten betreft hogere opbrengsten uit begraafrechten die ingezet worden ter dekking van de kosten van onderhoud van de begraafplaatsen in 2023.

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

1. Hoogtepunten

Omgevingswet

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. We hebben onze digitale systemen, werkprocessen en onze medewerkers voorbereid op de Omgevingswet. Daarbij hebben we met andere overheden in Drents verband samengewerkt en afspraken gemaakt.

In de loop van de komende jaren vormen we onze bestemmings- en beheersplannen om in het Omgevingsplan. Deze omvorming moet voor 2032 zijn afgerond. De in de Omgevingsvisie vastgelegde ruimtelijke visie en beleidsmatige keuzes worden in de Omgevingsplannen uitgewerkt en juridisch verankerd.

Omgevingsvisie

Op 14 november 2023 is, na een zorgvuldig en uitgebreid participatieproces, door de gemeenteraad de Omgevingsvisie Tynaarlo 2023 – 2040 vastgesteld.

Woonvisie

Op 19 december 2023 is de Woonvisie 2023 - 2027 vastgesteld.

In de woonvisie is vastgelegd dat we ons inzetten voor het ontwikkelen van betaalbare woningen, met name voor de doelgroepen starters, jonge gezinnen en ouderen. Via het basisprogramma en een doelgroepenverordening wordt actief gestuurd op het toevoegen en betaalbaar houden van woningen voor de genoemde doelgroepen.

Om de toevoegingsmogelijkheden van sociale huurwoningen te vergroten, hebben wij met de corporaties afspraken gemaakt over een nieuwe, lagere grondprijs voor sociale woningbouw.

Meerjarige Prestatieafspraken

Op basis van het concept Woon- en Omgevingsvisie, de biedingen van de woningcorporaties en de wensen van de huurdersbelangenverenigingen is in de 2^e helft van 2023 gezamenlijk gewerkt aan de meerjarige prestatieafspraken voor de periode 2024- 2028. Deze meerjarige afspraken gaan over belangrijke woonthema's zoals beschikbaarheid, betaalbaarheid, duurzaamheid, wonen, welzijn, zorg en leefbaarheid.

De vraag naar sociale huurwoningen is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Daarom is onder meer afgesproken dat er meer sociale huurwoningen moeten worden gebouwd. Op basis van de Omgevingsvisie en Woonvisie hebben wij dan ook het beschikbaar krijgen van locaties hiervoor, zoals Laarhove, Bladergroenschool en De Kooi, in de meerjarige afspraken betrokken. We hebben afgesproken dat de bestaande sociale huurwoningen energiezuinig moeten worden, bijvoorbeeld goed geïsoleerd en met zonnepanelen daar waar dat kan. Zo willen we de energiekosten voor inwoners zo laag mogelijk houden. We willen ook dat de huizen betaalbaar blijven en daarom willen we bijvoorbeeld huurstijgingen de komende jaren beperken. Het onderwerp leefbaarheid krijgt ook aandacht in de prestatieafspraken. Dit houdt onder andere in dat we ontmoetingen tussen inwoners stimuleren en dat we samen gaan kijken hoe we de leefbaarheid kunnen verbeteren. Het is voor het eerst dat er meerjarige prestatieafspraken zijn gemaakt in de gemeente Tynaarlo. De meerjarige prestatieafspraken heeft u ter kennisneming van ons ontvangen.

Woningbouw

Onder andere in de Verstedelijkingsstrategie en de regionale woningdeal die wij in regioverband RGA met het Rijk gesloten hebben richten wij ons op het in de periode 2020 tot en met 2030 toevoegen van 900 woningen in onze gemeente.

Daarvoor is het beschikbaar hebben en krijgen van voldoende woningbouw (her)ontwikkellocaties belangrijk.

Begin 2023 is derhalve een Voorkeursrecht gevestigd op de naast elkaar gelegen locaties "Rutgers" en "Van Bergen" in Eelde om deze locatie voor toekomstige woningbouw in te kunnen zetten.

Ook particuliere woningbouw initiatieven zijn belangrijk om aan die ambitie invulling te geven.

Naast veel Ruimte voor Ruimte hebben wij ook in 2023 een grote hoeveelheid bouwplan initiatieven in behandeling genomen. Om niet in vertraging vanwege de invoering van de Omgevingswet te komen hebben wij ons in de tweede helft 2023 bij al lopende initiatieven ingespannen om deze initiatieven waar mogelijk als ontwerp (bestemmings)plan voor 1 januari 2024 vrij te geven voor zenswijzen zodat de

hiervoor in gang gezette bestemmingsplan wijziging in 2024 kan worden afgerond en geen nieuwe procedure Omgevingsplan hoeft te worden gestart.

Vanwege de gewijzigde marktomstandigheden, bouwkosten, wet- en regelgeving verplichtingen komt de haalbaarheid (economische uitvoerbaarheid) van woningbouwplannen verder onder druk te staan.

Rijk en Provincie proberen hun bijdrage stimulerend van woningbouw te leveren door subsidieregelingen in te stellen.

Voor twee particuliere initiatieven (Hoofdweg 88 Eelde en Hunzeweg 18 de Groeve) en Stichting Woonborg (Project Oranjelaan Margrietlaan) is door het Rijk een Startbouwimpuls subsidie toegekend van totaal € 520.000. De Startbouwimpuls is bedoeld voor woningbouwprojecten (vanaf 10 woningen) waarvan de startbouw dreigt te vertragen. De subsidie is uitgekeerd aan de gemeente. De subsidie zal door ons onder de voorwaarden zoals gesteld door het Rijk (zoals bouw moet zijn gestart) worden overgemaakt naar de initiatiefnemers.

Woonwagenstandplaatsen

In onze Woonvisie gaan wij uit van het behoud van twee structurele woonwagenstandplaatsen in de gemeente die gesitueerd zijn aan de Wam in Zuidlaren.

Eén van deze standplaatsen was in 2022 vrijgekomen en is via een openbare inschrijvings- en toewijzingsprocedure eind 2023 verhuurd.

Gemeentelijke woningbouwprojecten

Project (Woonwijk) Ter Borch

Entreegebied Zuid

Met de ontwikkelaar voor Entreegebied-Zuid zijn afspraken gemaakt over de beëindiging van de samenwerking voor deze locatie.

In de tweede helft van 2023 hebben wij de mogelijkheden voor de invulling van Entreegebied-Zuid nadere nader uitgewerkt. Op basis van het bestemmingsplan kunnen er maximaal 80 complexmatige woningen gerealiseerd worden. Mede conform de Woondeal en woonvisie richten wij ons nu op een woonprogramma dat voor ca. 30% zal bestaan uit sociale huurwoningen. Voor het selecteren van een ontwikkelaar zal een openbare selectieprocedure doorlopen worden.

Entreegebied Noord

In december 2021 is het bestemmingsplan voor de realisatie van de supermarkt Ter Borch vastgesteld in de gemeenteraad. Tegen dit besluit is beroep bij de Raad van State aangetekend door een aantal partijen. De Raad van State heeft nog geen uitspraak in de bodemprocedure gedaan.

De kavel is inmiddels wel aan de projectontwikkelaar geleverd en de bouw van de supermarkt is gestart. De verwachting is dat eerste helft 2024 de deuren van de supermarkt openen.

Rietwijk Noord

Aan de Glanslibel zijn nog vier particuliere kavels beschikbaar. Deze kavels zullen in 2024 in verkoop gebracht worden. Hier is momenteel nog de blauwe keet van de gemeente gesitueerd.

Eind 2023 is de aanbesteding voor het woonrijp maken van Rietwijk-Noord voorlopig gegund aan een aannemer. In de loop van 2024 zal gestart worden met het woonrijp maken.

Keizerlibel

Zoals eerder gemeld is geconstateerd dat de projectmatige woningen op de Keizerlibel te ver naar voren zijn gebouwd.

Hierdoor ligt een deel van de kabel- en leidingenstrook in de voortuinen in plaats van in een gemeentelijke groenstrook en is aan de achterzijde niet de twee meter water geleverd. Wij zijn hierover in overleg met de ontwikkelaar en de bewoners van de woningen. Het lijkt erop dat een oplossing is gevonden die recht doet aan het beeld dat voor dit eiland is vastgelegd en waar alle partijen zich in kunnen vinden. Momenteel bevinden wij ons in de afrondende fase van deze overleggen.

Kavelverkoop

Zowel projectmatig als particulier is belangstelling voor de wijk. Uitgiftes verlopen voorspoedig en in 2024 verwachten we de laatste kavels in de verkoop te kunnen brengen.

Vries Zuid

Deze gemêleerde woonwijk van 75 woningen is volop in ontwikkeling. De eerste 10 bewoners wonen er en de eerste particuliere woningen zijn in aanbouw. Alle kavels zijn inmiddels in verkoop. Eind 2023 waren vrijwel alle kavels die nog niet verkocht zijn, in optie genomen.

Laarhove

In 2023 heeft zowel het voorontwerp bestemmingsplan Laarhove als het ontwerpbestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegen. Het bestemmingsplan maakt maximaal 285 woningen mogelijk, we voorzien er op dit moment 268 waarvan 40% goedkoop (huur en koop), 40% middelduur en 20% duur. We zullen u medio 2024 vragen om het bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan vast te stellen. Onze aanvraag bij het ministerie voor een Woningbouwimpuls subsidie is in de 5^e tranche afgewezen. Daarom zetten we nu in op een aanvraag in de 6^e tranche (nu in combinatie met de ontwikkellocaties De kooi en Bladergroen). Over deze aanvraag en de betekenis op de planuitwerking en realisatie informeren wij u in het voorjaar 2024.

Locaties De Kooi en Bladergroenschool in Eelde-Paterswolde

In de prestatieafspraken 2022 hebben wij (onder voorbehoud vaststelling woonvisie) afgesproken te kijken naar de mogelijkheden om de sociale huurwoning-voorraad uit te breiden. Samen met SEW werken wij aan een plan voor grondgebonden sociale huurwoningen op locatie de Kooi in Eelde. Voor de locatie Bladergroenschool heeft SEW een planvoorstel voor 29 sociale huurwoningen, merendeels gericht op ouderenhuisvesting, ingediend. In 2023 heeft u ingestemd met onze kredietaanvraag voor beide locaties. De verdere projectuitwerking van deze ontwikkelingen wordt in 2024 opgestart.

Flexwonen

Mede vanwege de toenemende huisvestingsproblematiek van diverse doelgroepen heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar een locatie voor tijdelijke flexwoningen. In de gesprekken met het COA ter uitvoering van de motie voor realisatie van een AZC in onze gemeente zijn eind 2023 koppelkansen naar voren gekomen om flexwonen te combineren met realisatie van een hedentijds AZC. Naar verwachting zal begin 2024 over de locatiekeuze voor flexwonen collegebesluitvorming plaatsvinden.

Surfstrand / verplaatsing waterscouts Zuidlaardermeer Midlaren

Voor de herinrichting van het surfstrandje en het verplaatsen van de waterscouts is in 2023 de daarvoor benodigde ruimtelijke procedure gestart.

Het krediet voor de herinrichting is in 2017 geraamd en door uw raad beschikbaar gesteld. De uitvoering wordt nu voorbereid, inclusief actualisatie van de ramingen. Vanwege de kostenstijgingen in de afgelopen jaren achten wij ophoging van het benodigde krediet waarschijnlijk. De uitkomst van de actualisatie zal worden opgenomen in de Voorjaarsbrief 2024.

Vitaal Platteland

Zie voor nadere toelichting hst. 5

Indicatoren

Onderstaande indicatoren zijn overgenomen uit het Besluit begroting en verantwoording. Meer informatie en meer gegevens zijn te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl.

Verplichte indicatoren (Besluit begroting en verantwoording)	Norm	Tynaarlo		
		2021	2022	2023
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	€ 306	€ 341	€ 393
Demografische druk	%	91,1%	91,5%	91,6%
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	€ 621	€ 690	€ 698
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	€ 652	€ 726	€ 732

Meetdatum 06-02-2024

N.n.b.: Waarde van indicator is nog niet bekend

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Implementatie Omgevingswet			
1.1		Opstellen plan van aanpak voor omzetting beheersverordeningen en bestemmingsplannen naar Omgevingsplannen de komende jaren.	In ontwikkeling	
2.	Kwantitatief uitbreiden en kwalitatief op peil houden dan wel verbeteren van de sociale volkshuisvesting / woningvoorraad door onder andere jaarlijks de prestatieafspraken te herzien			
2.1		Maken van nieuwe prestatieafspraken.	Ja	
3.	Op basis Omgevingsvisie nieuwe woningbouw mogelijkheden onderzoeken			
3.1		Haalbaarheid / uitvoerbaarheid diverse locaties verkennen (bijv. Zeijen en Tynaarlo) via ofwel actieve grondpolitiek, ofwel ruimtelijke- en doelgroepen kaders voor initiatiefnemers.	In ontwikkeling	
4.	Opvang bijzondere doelgroepen			
4.1		Eén of meerdere locaties aanwijzen voor flexwonen.	In ontwikkeling	
5.	Verdere planrealisatie Ter Borch en Vries Zuid			
5.1		Verdere gronduitgiftes.	Ja	
6.	Planontwikkeling Laarhove en diverse vrijkomende locaties Eelde Paterswolde			
6.1		Uitwerken SpvE Laarhove, Starten Omgevings-planprocedure.	Ja	

3. Toelichting op afwijkingen

Implementatie Omgevingswet

Het opstellen van het plan van aanpak is voorzien in het komende jaar. Eventuele consequenties hiervan zullen opgenomen worden in de integrale voortgangsrapportage van 2025.

Op basis Omgevingsvisie nieuwe woningbouw mogelijkheden onderzoeken

Voor locaties Bladergroen en De Kooi zijn we inmiddels gestart, de overige locaties nog niet.

Opvang bijzondere doelgroepen

Op basis van een inventarisatie van locaties is in januari 2024 gekozen voor een koppeling met de AZC-ontwikkeling in Vries-Zuid.

Financiële gegevens (Wat heeft het gekost)

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
8.1	Ruimte en leefomgeving	787.296	394.617	1.181.914	1.223.836	-41.923
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.523.445	-327.950	7.195.495	13.109.301	-5.913.806
8.3	Wonen en bouwen	1.542.152	371.385	1.913.537	1.981.708	-68.170
Totaal lasten		9.852.893	438.052	10.290.945	16.314.845	-6.023.899

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	459.074	440.067
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.183.188	2.000.000	9.183.188	13.953.112	4.769.924
8.3	Wonen en bouwen	1.194.789	-2.269	1.192.520	982.859	-209.661
Totaal baten		8.396.984	1.997.731	10.394.715	15.395.046	5.000.331

Saldo Hoofdstuk	-1.455.910	1.559.679	103.769	-919.799	-1.023.568
------------------------	-------------------	------------------	----------------	-----------------	-------------------

Dit hoofdstuk heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -1.024.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving

Het taakveld Ruimte en leefomgeving kent per saldo een voordeel van € 398.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 42.000 en een voordeel op de baten van € 440.000.

Omgevingswet

De lasten voor het voorbereiden en implementeren van de Omgevingswet vielen € 22.000 lager uit dan geraamd. Bovendien kon een gedeelte van de gemaakte kosten doorberekend worden aan het Omgevingsplatform Drenthe. Dit leidt tot een voordeel op de baten van € 182.000, waarmee de netto uitgaven € 204.000 lager zijn dan geraamd. Deze onderuitputting van het budget schuift door naar het volgend jaar. Tegenover dit voordeel van € 204.000 staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er een kleiner beroep op de bestemmingsreserves gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten van dit maatschappelijk krediet.

Glasvezel

Doordat de aanleg van het glasvezel netwerk door Coöporatie Glasvezel Noord bij Donderen en Zeijen/Vries gerealiseerd kon worden tegen lagere kosten, viel ook de gemeentelijke subsidiebijdrage lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 78.000.

Projecten

Doordat meer uren van medewerkers konden worden toegerekend aan diverse projecten (o.a. invoering Omgevingswet en bouwplaninitiatieven) vielen de aan dit taakveld toe te rekenen personeelslasten lager uit dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel op de lasten van € 92.000.

Bouwplaninitiatieven

Het faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven leidt tot een nadeel lasten van € 262.000 en voordeel baten van € 262.000, per saldo neutraal. In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe.

Taakveld 8.2 Grondexploitaties

Het taakveld grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) kent per saldo een nadeel van € 1.143.000. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid lichten we de belangrijkste verschillen toe. Dezen zijn behaald op de grondexploitaties Ter Borch, Groote Veen, Zuidoevers Zuidlaardermeer, woningen Oranjepolder en Vries-Zuid.

Overigens is er op de grondexploitaties nog steeds een positief resultaat behaald 2023. Alleen viel dit resultaat lager uit dan de in de najaarsbrief vermelde en als begrotingswijziging verwerkte winst van € 2 miljoen. Oorzaken voor dit lagere resultaat liggen in het eind 2023 invoegen van sociale woningbouw in het aanloopgebied in de grondexploitatie Ter Borch en iets lagere realisatiepercentages die in de voorgeschreven waarderingmethodiek (percentage of completion) gehanteerd worden.

Tegenover het nadeel op deze kostenplaats staat een voordeel in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat een kleiner dan geraamd voordeel op de grondexploitaties aan de bestemmingsreserve grondexploitaties toegevoegd hoeft te worden.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Het taakveld Wonen en bouwen kent per saldo een nadeel van € 278.000. Dit bestaat uit een nadeel op de lasten van € 68.000 en een nadeel op de baten van € 210.000.

Energiearmoede

Er is sprake van een nadeel van € 85.000 op de uitvoering van het budget voor energiearmoede.

Doordat de kosten van inhuur van een medewerker klimaat- en energiebeleid ten laste van de subsidieregeling capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid gebracht kon worden, kon het personeelsbudget voor inhuur medewerkers energiearmoede verlaagd worden met € 85.000. Deze verlaging had op het taakveld 7.4 Milieubeheer verwerkt moeten worden, maar is abusievelijk op dit taakveld verwerkt. Op taakveld 7.4 Milieubeheer is derhalve sprake van een corresponderend voordeel.

Soortenmanagementplan

De verwachting was dat een gedeelte van het in de Integrale Voortgangsrapportage 2023 beschikbaar gestelde maatschappelijk krediet Soortenmanagementplan van € 500.000 in 2023 uitgevoerd zou worden. Dit is volledig doorgeschoven naar 2024, waardoor sprake is van een voordeel op de lasten van € 50.000. Tegenover dit voordeel van staat een nadeel van gelijke omvang in hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning (taakveld 0.10 mutatie reserves), omdat er geen beroep op de Algemene Reserve Grote Investeringsen gedaan hoeft te worden ter dekking van de kosten.

Bouwvergunningen

Door het doorschuiven van een aantal grote bouwprojecten naar 2024 vallen de opbrengsten € 265.000 lager uit dan geraamd.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De raad heeft op 28 oktober 2014 de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze jaarrekening is een actualisatie van het inzicht dat in de begroting 2024 is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn.

We richten ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's (na correctie) met een omvang groter dan € 250.000. De kleinere risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden periodiek intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De bruto risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde "netto risico's". Deze "netto risico's" dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerder genoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

De risico's worden tweemaal per jaar doorgerekend, namelijk bij het opstellen van de begroting en van de jaarstukken. Bij de doorrekening geven we op verzoek van de gemeenteraad aan of het risico hoger of lager is geworden ten opzichte van de voorgaande versie.

Weerstandscapaciteit (jaarrekening 2023)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
 - onvoorzien incidenteel en structureel;
- 2) Onbenutte belastingcapaciteit
- 3) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
 - algemene reserve calamiteiten;
 - algemene reserve grote investeringen;
 - reserve inkomensfunctie.

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 31-12-2023)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Hieronder de stand per 31-12-2023

Onvoorzien		
Onvoorzien incidenteel	34	
<i>Onbenutte belastingcapaciteit *1</i>		
<i>OZB tot normtarief (artikel 12)</i>	4.861	
<i>Totaal weerstandscapaciteit exploitatie</i>		4.895

Weerstandscapaciteit vermogen (31-12-2023)

Algemene Reserve Calamiteiten	7.897	
Algemene Reserve Grote investeringen	18.674	
Bestemmingsreserve Grondexploitatie	3.351	
<i>Totaal weerstandscapaciteit vermogen</i>		<u>29.922</u>
Totale weerstandscapaciteit		<u><u>34.817</u></u>

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2023 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.).

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die in het voorjaar van 2024 beschikbaar zijn en al gedane berekeningen bij het opstellen van de begroting 2024. Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, conform het BBV. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 3.600.000
(risico inschatting is gewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)

Wij hanteren een methode van risicobeoordeling binnen grondexploitaties. De Commissie BBV heeft enkele jaren geleden ten aanzien van risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties nieuwe richtlijnen opgesteld. Hierbij is het o.m. niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties. Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro-economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandstandsvermogen.

Bovenstaande heeft geleid tot het toepassen van een andere methodiek voor risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties. Vanaf het jaar 2017 hanteren wij de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's teneinde op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden vanaf dat moment bepaald met behulp van een Monte-Carlosimulatie van de geconsolideerde grondexploitaties.

De macro-economische risico's worden voor 100% afgedekt binnen het weerstandsvermogen. Het risico is ten opzichte van de stand bij de begroting 2024 afgenomen met € 1,25 miljoen.

Aanvullende bijdrage aan GR-en en samenwerkingsverbanden € 877.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)

Het is voorstelbaar en waarschijnlijk dat wij aanvullende bijdragen aan GR-en en samenwerkingsverbanden moeten voldoen. Het monitoren van GR-en en samenwerkingsverbanden is een belangrijk instrument om tijdig afwijkingen te signaleren en waar mogelijk bij te sturen. De uitkomsten uit de ontwikkelingen/kaderbrieven van de GR-en zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting. De financiële risico's t.a.v. GR-en en samenwerkingsverbanden beperken zich daarmee uitsluitend tot de financiële consequenties van eventuele incidenten die zich kunnen voordoen.

Decentralisaties sociale domein € 1.042.650
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)

De opgenomen risico-inschatting was direct gerelateerd aan de inmiddels gerealiseerde taakstelling in het sociaal domein van € 1,655 miljoen. We zijn momenteel bezig met het realistisch begroten van de uitgaven en inkomsten in het sociaal domein. Hierbij hebben we te maken met een aantal onzekerheden zoals de effecten van de Hervormingsagenda jeugd, de effecten van de toenemende vergrijzing en de verandering in systematiek van het onderdeel beschermd wonen. Omdat we de financiële effecten hiervan nog niet goed in beeld hebben, laten we voorsnog het risicobedrag ongewijzigd.

Daarnaast geldt in zijn algemeenheid dat er verschillen kunnen ontstaan als gevolg 'openeinderegelingen', waardoor een toename van de vraag naar zorg, of de noodzaak voor duurdere zorg leidt tot hogere uitgaven. Tevens hebben we door ervaring geleerd dat het voor kan komen dat een inwoner met extreme zorgvraag (3 ton per jaar) plotseling een groot effect heeft op de uitgaven. De omvang van de risico's is daarmee niet direct en volledig te beïnvloeden. Daarnaast geldt dat veel indicaties en verwijzingen (circa 60%) via andere verwijzers gaan. Hier geldt nadrukkelijk niet, wie bepaalt, betaalt. Door de inzet van POH Jeugd hebben we beter zicht op de verwijzingen en afstemming met de huisartsen.

Gevolgen van een lokale ramp € 250.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)

De kans op een lokale ramp is klein, maar kan wel grote gevolgen hebben. Het risico na correctie is niet gewijzigd en blijft € 250.000. Overigens is dit een zo specifiek en vaak uniek risico dat de daadwerkelijke omvang veel groter kan zijn en dat in die situaties bezien moet en kan worden of ook op landelijke fondsen of steun gerekend kan worden.

Accommodatiebeleid € 630.000
(risico inschatting is ongewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)

De kostenramingen zijn in 2022 bijgesteld. Sindsdien zijn er echter verdere prijsstijgingen geweest. Op basis van de resultaten van de aanbestedingen / tenders Goudenregenlaan en De Zwet is, om de kostenstijgingen op te vangen, een voorstel voor aanvullend krediet ingediend via de Perspectievennota. Het bedrag ter dekking van de risico's kan derhalve ongewijzigd blijven t.o.v. voorgaande jaren.

De lopende projecten van het grondbedrijf (locatieontwikkelingen met bijbehorende grondexploitaties) kennen momenteel, nog een goede bemensing/bezetting van de voor realisatie van het project benodigde disciplines. Binnen het project WVA zal in dat verband nog een slag moeten worden gemaakt.

Voor diverse verwachte/beoogde locatieontwikkelingen (bijv. herontwikkeling Bladergroenschoollocatie) en andere projecten is de invulling van het projectteam nog steeds een risico.

Zonder andere taken en werkzaamheden te stoppen is het niet/ nauwelijks mogelijk voor de meeste disciplines die bij de projecten betrokken zijn interne capaciteit hiervoor beschikbaar te stellen. De marktomstandigheden zijn momenteel zodanig dat het ook een risico is dat die invulling via detachering plaats kan vinden. Dit kan betekenen dat het langer duurt voordat dit geregeld is, waardoor projectuitvoering vertraagd. Daarnaast gaat dit gepaard met hogere inhuur kosten. Hier zal in de kredietaanvraag rekening mee worden gehouden.

*Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2024, najaar 2023)*

Datalekken

Binnen gemeenten worden veel persoonsgegevens verwerkt. Op grond van Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) zijn gemeenten verantwoordelijk voor goed en veilig beheer van deze gegevens en zijn ze aansprakelijk voor schade die ontstaat door eventuele datalekken. Bovendien kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) forse boetes opleggen als persoonsgegevens "op straat komen te liggen" en/of de beveiligingsmaatregelen niet op orde zijn. Om dat te beheersen worden intern de standaarden van de BIO - de Baseline Informatiebeveiliging Overheden – gehanteerd.

Cyber risico's

Het kan gaan om schades door operationele systeemstoringen, maar ook om verlies van data, aansprakelijkheid en cybercrime door hacking, systeeminbraak, gegevensdiefstal en DDoS-aanvallen. Financiële gevolgen daarvan kunnen bijvoorbeeld extra kosten voor herstel, aansprakelijkheid en boetes zijn.

Samen met de functionarissen voor Informatiebeveiliging en Privacy worden de risico's en de beheersmaatregelen telkens tegen elkaar afgewogen.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \text{ oftewel: } \frac{34.817.000}{8.291.650}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 420%.

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € 1.000	JR 2022	JR 2023	B 2023	B 2024
Stand Argi op 31-12	17.069	18.674	17.575	14.921
Stand Arca op 31-12	7.897	7.897	7.897	9.542
BR Grondexploitatie	0	3.351	0	2.100
Onvoorzien incidenteel	34	34	34	34
Onbenutte belastingcapaciteit	4.190	4.861	4.190	4.861
Weerstandscapaciteit	29.190	34.817	29.696	31.458
Benodigde capaciteit	9.744	8.292	9.744	9.542
Ratio	300%	420%	304%	330%
Ratio excl. onb. Belastingcap.	257%	361%	261%	279%

De waarderingstabel uit de nota weerstandsvermogen en risicomanagement bedraagt als volgt:

Ratio	Betekenis
>200%	Uitstekend
140%-200%	Ruim voldoende
100%-140%	Voldoende
80%-100%	Matig
60%-80%	Onvoldoende
<60%	Ruim onvoldoende

Het weerstandsvermogen in deze jaarrekening heeft een ratio van 420%. Inbegrepen in deze berekeningsmethodiek is het meetellen van de onbenutte belastingcapaciteit, zijnde € 4,9 miljoen, terwijl de totale OZB opbrengsten in de huidige situatie ongeveer € 6,5 miljoen bedraagt. Concreet gaat het dan dus om een verhoging van OZB van 75%. Het effectueren van deze ruimte is bovendien niet op korte termijn te realiseren. De ratio weerstandsvermogen zonder rekening te houden met de onbenutte belastingcapaciteit bedraagt 361%. Hiermee is de conclusie dat Tynaarlo op grond van de hierboven opgenomen waarderingstabel 'uitstekend' scoort op deze ratio.

Nog steeds constateren wij dat er sprake is van gestegen kosten op verschillende terreinen, wereldwijd heerst een tendens van stijgende inkooprijzen, onder meer ingegeven door globale schaarste. De Russische invasie van Oekraïne in februari 2022 werkt hierbij als versterkende factor. Het is de vraag in welke mate dit financiële gevolgen voor ons heeft/zal hebben; wij zullen dit blijven monitoren.

Tot slot zien we ons ook geconfronteerd met risico's die we nog niet gekwantificeerd hebben maar die mogelijk wel financiële gevolgen met zich meebrengen. Juridische procedures die lopen zoals het entree gebied Ter Borch zijn een (groot) risico met (zoals het nu lijkt) structurele gevolgen.

*Naast de grotere risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op € 1,4 miljoen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	JR 2022	JR 2023	B 2023	B 2024
Netto schuldquote	36%	25%	84%	87%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35%	19%	79%	83%
Solvabiliteitsratio	48%	53%	36%	37%
Structurele exploitatieruimte	8%	4,28%	2,72%	2,45%
Grondexploitaties	10%	0,43%	12%	0%
Belastingcapaciteit	81%	78%	80%	78%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten; de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in deze jaarrekening in de categorie voldoende. De afwijking ten opzichte van de begroting is voornamelijk het gevolg van investeringen die later plaatsvinden en daarmee effect hebben op de benodigde financiering en de middelen die beschikbaar zijn in de schatkist. Het saldo van de langlopende leningen is afgenomen terwijl de verwachting was dat die zouden stijgen.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende. Door het positieve jaarrekeningsaldo 2023, en de toevoeging daarvan aan de ARG1, neemt het eigen vermogen minder snel af dan bij de begroting van 2023 was verwacht.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtneming van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt op houdbare financiën.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van NIEGG en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. De boekwaarden van de grondexploitaties zijn afgenomen wat een positief effect heeft op deze ratio.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in 2023 uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar voor negatieve waardeontwikkelingen en rentestijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen, nemen we dan ook een bedrag mee van € 3,6 miljoen in de benodigde weerstandscapaciteit en hebben we een bestemmingsreserve grondexploitaties gevormd ter grootte van € 2,1 miljoen.

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2023)	Begroting 2024
Grondexploitaties. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.						Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		3.600.000	4.850.000
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden*	*	Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.		Gebaseerd op inschattingen GR-en	**	Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij de voortgangsrapportage worden aanpassingen, indien noodzakelijk, opgevoerd.		877.000	877.000
Decentralisaties in het sociale domein met uitsluitend het risico van het niet realiseren van de taakstelling. Anderzijds de plotseling extra last van nieuwe cliënten met zware zorgvraag kunnen snel leiden tot significante onvoorziene kosten.	*	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	70%	1.655.000	3.475.500	We hebben in deze jaarrekening de best mogelijke inschatting gemaakt.	70%	1.042.650	1.042.650
De gevolgen van een lokale ramp.		Ongewoon en komt zelden voor.	10%	2.500.000	250.000		0%	250.000	250.000
Accommodatiebeleid; Toename in bouwkosten door stijgende prijzen.		Voorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt.	70%	1.500.000	1.050.000	Keuzes te maken en in contracten uitgaan van aanneemsommen. Risico kan verkleind worden, maar voor Zuidlaren is de fase van bestekken aanbesteden nog niet gerealiseerd. Daar zit nog het risico.	40%	630.000	630.000

Risico's gerangschikt naar invalshoek		Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctie factor	Risico na correctie (Jaarrekening 2022)	Begroting 2023
Cyber risico's		Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt.	30%	2.500.000	750.000	De systemen worden/zijn ingericht volgens uitgangspunten Baseline Informatieveiligheid Overheid en Tynaarlo is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Daarbij hebben we met (cloud)leveranciers verwerkersovereenkomsten waarin harde afspraken staan opgenomen hoe veilig met onze gegevens om te gaan. Verder monitoren we diverse processen vanuit ICT, is onze firewall up to date en hebben applicatiebeheerders periodiek overleg met de leveranciers (ook omtrent veiligheid).	40%	450.000	450.000
Overige risico's na correctie met een omvang kleiner dan € 250.000								1.442.000	1.442.000
TOTAAL=benodigde weerstandscapaciteit								8.291.650	9.541.650

* Berekende risicosom = (risicokans x risico-omvang) x 3 als gevolg van het structurele karakter van het risico. Uitgangspunt hierbij is dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen.

** Het risico is bepaald aan de hand van de risicoberekeningen van de afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente. Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn vastgelegd en in het treasurystatuut van de gemeente. In de wet FIDO staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitsplanning

In 2023 is geen liquiditeitsplanning opgesteld. Om te komen tot een gedegen liquiditeitsplanning is een hele hoop informatie nodig. Het is bijvoorbeeld noodzakelijk om een meerjarige investeringsplanning te hebben waarin de investeringen goed zijn weggezet in de tijd. Hetzelfde geldt voor geactualiseerde grondexploitaties. Er wordt aan gewerkt om alle informatie inzichtelijk te krijgen. Op het moment dat alle benodigde informatie voor handen is wordt de liquiditeitsplanning weer geactualiseerd.

Renteverwachtingen

Bij het opstellen van de begroting 2023 is rekening gehouden met een kort-geld rentepercentage van 1% en van 2% als lang-geld rentepercentage. In 2023 zijn geen nieuwe langlopende en kortlopende leningen afgesloten. Gemiddeld lag de rente voor een 5 jaars fixe-lening de laatste 3 maanden van 2023 rond de 3,5%.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet FIDO is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van maximaal één jaar. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2023 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op € 89 miljoen. De toegestane kasgeldlimiet komt daarmee op € 7.565.000.

Berekening kasgeldlimiet jaarrekening 2023

	Bedragen X 1.000	1e kw 2023	2e kw 2023	3e kw 2023	4e kw 2023
1	Saldo vlottende passiva	8.657	6.413	5.212	8.979
2	Saldo vlottende activa	25.834	26.336	27.906	28.241
3	Verschil (2-1)	17.177	19.923	22.694	19.262
4	Toegestane kasgeldlimiet	7.565	7.565	7.565	7.565
	Ruimte (4+3)	24.742	27.488	30.259	26.827

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ruimte in de kasgeldlimiet gedurende 2023 niet is overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rente typische looptijd van minimaal één jaar) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als nieuwe leningen worden aangetrokken, of als een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de Uitvoeringsregeling FIDO vastgesteld rentepercentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico van 2023 weergegeven op basis van de jaarrekening en het renterisico van 2024 t/m 2026 op basis van de begroting van 2024.

Renterisico	2023	2024	2025	2026
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	6.143.000	12.795.000	808.000	5.822.000
Renterisico	6.143.000	12.795.000	808.000	5.822.000

Renterisiconorm:	
Begrotingstotaal per 1-1	89.000.000
Door ministerie vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	17.800.000

Onderschrijding	11.657.000
-----------------	------------

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente in 2023 de renterisiconorm niet heeft overschreden. In totaal is voor € 6.143.000 aan leningen afgelost in 2023.

Kredietrisicobeheer

Kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen. In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	4.913	85,2
Sportverenigingen	Zonder	602	10,4
Lening Glasvezel	Zonder	252	4,4
Totaal		5.767	100,0

Bij het verstrekken van de leningen is destijds beoordeeld dat het risico dermate laag was dat het niet nodig was een hypothecaire zekerheid te vestigen. Jaarlijks wordt gemonitord hoe het risico zich ontwikkelt. Voor een aantal leningen geldt dat bij faillissement van de tegenpartij de onderpanden aan de gemeente terugvallen. Ten opzichte van 2022 is de schuld omvang met afgerond € 0,5 miljoen is afgenomen als gevolg van aflossingen.

Gemeentefinanciering

Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijkschatkist' bij de Tweede Kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Geld en vermogen mogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist worden aangehouden. Dagelijks wordt het saldo op de bankrekeningen boven de € 500.000 afgestort naar de schatkist. Daardoor blijft de Gemeente Tynaarlo altijd onder het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is per 1 juli 2021 aangepast. De drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting. De drempel is voor Tynaarlo betreft 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt voor 2023 een drempel van € 1.780.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2023	€ -1.271.000
2 ^e kwartaal 2023	€ 141.000
3 ^e kwartaal 2023	€ -161.000
4 ^e kwartaal 2023	€ -684.000

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de thans geldende renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet. De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Voor de financiering van grondaankopen worden veelal fixe-leningen afgesloten. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt nog plaats bij een tweetal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Rabobank. Het betalingsverkeer tussen het Rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over externe financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

<u>Geen rente over het eigen vermogen</u>	Werkelijk 2023	Begroot 2023
Renteschema (x 1.000)		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 1.004.908	€ 1.008.499
Externe rentebaten	<u>€ -10.987</u>	<u>€ -16.834</u>
Totaal door te rekenen externe rente	€ 993.921	€ 991.665
Rente die aan grondexploitaties moet worden doorberekend	€ -120.612	€ -144.723
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	€ -263.365	€ -265.853
Rentebaat van door verstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	<u>€ 263.365</u>	<u>€ 265.853</u>
	<u>€ -120.612</u>	<u>€ -144.723</u>
Saldo door te rekenen externe rente	€ 873.309	€ 846.942
Rente over eigen vermogen	€ -	€ -
Rente over voorzieningen	€ -	€ -
	<u>€ -</u>	<u>€ -</u>
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 873.309	€ 846.942
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€ 985.677	€ 1.048.450
Rente resultaat op taakveld treasury	<u>€ -112.368</u>	<u>€ -201.508</u>

Bestaande opgenomen geldleningen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de leningen ultimo 2023.

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2023

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 1/1/2023	Opgenomen geldleningen 2023	Rente 2023	Aflossing 2023	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2023
FINANCIERING ALGEMEEN										
794.115	27-07-93	BNG 80897	s	2033	2.620	359.992		5.530	359.992	0
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	12.918.997		620.197	176.080	12.742.917
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	1.280.000		47.992	160.000	1.120.000
777.434		BNG 400090747		2029	5.940	517.055	0	27.791	61.712	455.343
20.571.549	Totaal					15.076.044		701.509	757.784	14.318.260
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	5.298.419		263.365	385.340	4.913.079
11.560.187	Totaal					5.298.419	0	263.365	385.340	4.913.079
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
6.000.000		bng 40108818		2024	2.750	6.000.000		165.000	0	6.000.000
6.000.000		bng.40109497		2024	1.290	6.000.000		77.400	0	6.000.000
5.000.000		bng 40112077		2028	990	5.000.000		49.500	0	5.000.000
5.000.000		bng 40112076		2023	290	5.000.000		14.499	5.000.000	0
5.000.000				2026	-150	5.000.000		-7.500	0	5.000.000
5.000.000				2029	90	5.000.000		4.500	0	5.000.000
32.000.000	Totaal					32.000.000	0	303.400	5.000.000	27.000.000
64.131.737	ALGEHEEL TOTAAL					52.374.463	0	1.268.273	6.143.124	46.231.339

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op de gemeentelijke belastingen, rechten en het kwijtscheldingsbeleid. Het besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de verslaggeving rond de lokale heffingen. Hetgeen is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen in de begroting 2023 moet worden verantwoord. In het BBV is opgenomen dat moet worden ingegaan op:

- a. De inkomsten uit de lokale heffingen;
- b. Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- d. Een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie uit deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen in het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Inkomsten 2023	Inkomsten 2022
OZB woningen	4.921.572	4.826.974
OZB niet-woningen (eigenaren en gebruiker)	1.592.333	1.423.655
Afvalstoffenheffing	2.868.612	2.846.688
Rioolheffing	2.897.947	2.736.898
Forensenbelasting	96.317	67.579
Toeristenbelasting	635.508	417.784
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	448.957	540.388
Leges omgevingsvergunningen e.a.	1.391.714	1.976.726

Beleidsuitgangspunten

In het coalitieakkoord "Iedereen hoort erbij en doet ertoe!" zijn de hoofdlijnen van het beleid voor de periode 2022 tot en met 2026 uiteengezet. Ten aanzien van de verschillende heffingen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- OZB: het streven is de lasten voor inwoners en ondernemers niet meer dan trendmatig te laten stijgen;
- Afvalstoffen- en rioolheffing: kostendekkend niveau;
- Leges: in principe kostendekkend;
- Heffingskorting gemeentelijke belastingen: er zal nagegaan worden of dit instrument, dat momenteel in 5 gemeenten wordt toegepast, ook voor onze gemeente ingevoerd kan worden.

Dit heeft zich in de begroting 2023 vertaald in de volgende uitgangspunten:

Omschrijving	Uitgangspunt 2023 en verder:
OZB tarief woningen	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB tarief eigenaar niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
OZB tarief gebruiker niet-woning	Trendmatige aanpassing van 2%
Forensenbelasting	Trendmatige aanpassing van 2%
Toeristenbelasting	Op basis van het advies van het Recreatieschap zijn de tarieven voor 2023 vastgesteld op: € 1,15 voor overnachtingen bij campings en groepsaccommodaties € 1,50 voor overige overnachtingen
Afvalstoffenheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Rioolheffing	Kostendekkendheid, met eventuele inzet voorziening
Lijkbezorgingsrechten	Tarieven indexeren conform reguliere prijsindexatie van de gemeentelijke begroting
Leges	Toewerken naar kostendekkend, consistent met voorgaande jaren, niet-gemaximeerde, niet-kostendekkende tarieven verhogen met 5%.

Baten en lasten leges en heffingen

Gemeenten moeten sinds 2017 bij hun kostendekkende heffingen de nieuwe regels van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) toepassen. Van belang is dat het gaat om ramingen van baten en lasten ten tijde van het vaststellen van de belastingverordeningen. Kruissubsidiëring tussen de verschillende belastbare feiten in de belastingverordeningen is mogelijk.

Ons uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening kostendekkend zijn. Hier werken we al een aantal jaren naartoe.

Leges

Totale legesverordening	Totale lasten	Legesopbrengsten 2023	Kostendekking 2023	Kostendekking 2022
totaal	1.629.146	1.391.714	85%	107%

Over het totaal van de legesverordening zijn de tarieven in 2023 85% kostendekkend (2023). Dit is lager dan zowel de raming in de begroting 2023 als de realisatie 2022. De belangrijkste reden hiervoor ligt in de lagere opbrengst omgevingsvergunningen De verklaring hiervoor bij titel 2.

Titel 1

	Titel 1 Algemene dienstverlening	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2023	Kostendekking 2023	Kostendekking 2022
Hoofdstuk 1	Burgerlijke stand	75.240	61.423	82%	93%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten	209.318	172.031	82%	79%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	106.696	117.994	111%	55%
Hoofdstuk 4	Basisregistratie personen	9.570	10.813	113%	80%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	6.444	6.108	95%	81%
Hoofdstuk 10	Gemeentearchief	-	-	-	157%
Hoofdstuk 14	Muziek- en collectevergunningen	-	-	-	0%
Hoofdstuk 16	Kansspelen	7.104	2.836	40%	211%
Hoofdstuk 17	Telecommunicatie	23.492	18.882	80%	34%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	20.937	10.147	48%	42%
Hoofdstuk 19	Diversen	29.938	18.267	61%	79%
		488.738	418.501	86%	70%

De mate van kostendekkendheid van titel 1 is 86% (2023). Dit is iets hoger dan de kostendekkendheid in de begroting 2023 (82%).

Titel 2

	Titel 2 Leefomgeving	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2023	Kostendekking 2023	Kostendekking 2022
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning Wijziging omgevingsvergunning	1.040.977	910.850	87%	132%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen	11.017	14.839	135%	16%
Hoofdstuk 11	Makelaarsinformatie	5.103	5.243	103%	271%
		1.057.098	930.932	88%	130%

De mate van kostendekkendheid van titel 2 is in totaliteit 88%. Dit is lager dan de geraamde kostendekkendheid van 100% in de begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door het doorschuiven van een aantal grote projecten naar het volgende jaar. In 2022 was de feitelijke kostendekkendheid met 130% juist fors hoger dan de geraamde 100%, doordat zowel de bouwsom als het aantal projecten groter was dan oorspronkelijk geraamd.

Titel 3

	Titel 3 Dienstenrichtlijn	Totale lasten	Leges-opbrengsten 2023	Kostendekking 2023	Kostendekking 2022
Hoofdstuk 1	Horeca	19.017	17.964	94%	52%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	40.903	17.517	43%	55%
Hoofdstuk 4	Landelijk Register Kinderopvang	23.390	6.800	29%	16%
		83.309	42.281	51%	33%

De mate van kostendekkendheid van titel 3 is 51% (2023). Dit is iets lager dan de kostendekkendheid in de begroting 2023 (59%)

Afvalstoffenheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2023	Kosten dekking 2022
Afvalstoffenheffing	2.525.074	356.431	448.182	3.329.687	461.075	2.868.612	100%	100%

De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend met een onttrekking aan de voorziening reiniging van € 363.008.

Rioolheffing

	Totale lasten	Overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	Kosten dekking 2023	Kosten dekking 2022
Rioolheffing	2.233.202	387.491	317.331	2.938.024	40.078	2.897.947	100%	100%

De rioolheffing is 100% kostendekkend met inzet van de voorziening riolering voor een bedrag van € 560.461.

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

	Totale lasten	Overhead	Correctie 28%	Eind totaal lasten	Opbrengsten rechten	Inzet voorziening	Overige opbrengsten	Kosten dekking 2023	Kosten dekking 2022
Begraafrechten	491.763	162.665	-183.240	471.189	448.957	-36.462	2.319	88%	100%

Het oppervlak van de begraafplaatsen bestaat voor 28% uit graven voor onbepaalde tijd. In de op 11 juni 2019 door de gemeenteraad vastgestelde notitie "Begraven in Tynaarlo" is voorgesteld 28% van de lasten te corrigeren voor graven met rechten voor onbepaalde tijd. Dit percentage wordt iedere 4 jaar herijkt.

Na correctie bedragen de totale lasten € 471.189 en de totale baten € 414.815, waarmee de kostendekking in 2023 nagenoeg op 100% uitkomt.

Lokale lastendruk 2023 van een meerpersoonshuishouden afgezet tegen andere gemeenten in Drenthe o.b.v. een woning met gemiddelde WOZ-waarde

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde 2023 €	OZB tarief	Bedrag OZB €	Afval €	Riool €	Totaal 2023 €	Totaal 2022 €
Borger-Odoorn	337.000	0,1574	531	234	267	1.032	1.023
Coevorden	339.000	0,1396	473	306	223	1.002	1.004
Westerveld	433.000	0,1010	437	310	226	973	858
Noordenveld	404.000	0,0950	384	257	277	918	839
Emmen	291.000	0,1419	413	282	217	913	918
Hoogeveen	310.000	0,1475	457	287	154	899	885
Assen	335.000	0,1345	451	265	173	888	845
De Wolden	435.000	0,0884	385	219	234	838	802
Midden-Drenthe	343.000	0,0979	336	229	239	803	763
Aa en Hunze	398.000	0,0926	368	250	161	779	766
Meppel	361.000	0,1030	372	212	177	761	752
Tynaarlo	441.000	0,0839	370	186	176	732	726

Bron: Benchmark woonlasten Drenthe 2023 en 2022: www.coelo.nl

Kwijtschelding van belastingen, heffingen en rechten

Inwoners met een inkomen op bijstandsniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van lokale heffingen. Van rechten (leges) wordt in principe geen kwijtschelding verleend. Burgemeester en wethouders kunnen een hardheidsclausule toepassen voor het bieden van maatwerk.

In 2023 is in totaal voor € 115.646 aan lokale heffingen kwijtgescholden. Dit betrof in 2022 een totale kwijtschelding van € 113.541.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa, Veiligheidsregio Drenthe, Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe, Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe, Meerschop Paterswolde, Recreatieschap Drenthe en Publiek Vervoer.

Vennootschappen en coöperaties

Groningen Airport Eelde, NV Holding Enexis, Waterleidingmaatschappij Drenthe en Bank Nederlandse Gemeenten.

Verenigingen en stichtingen

Vereniging Drentse Gemeenten, Vereniging Nederlandse Gemeenten en Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN).

Overige verbonden partijen

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen-Assen, Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking.

Gerelateerde partijen

Stichting Zwembaden Tynaarlo, Stichting Trias, Stichting Biblionet en Stichting Baasis.

Verbonden partij	Belang Tynaarlo op totale begroting verbonden partij	Bijdrage (-) /ontvangst (+) begroting 2024	Bijdrage (-) /ontvangst (+) jaarrekening 2023
Gemeenschappelijke regelingen			
Werkplein Drentsche Aa (WPDA)	15 %	-3.747.000	-4.069.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	6 %	-1.826.389	- 1.706.474
Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	5 %	-948.107	-929.604
Veilig Thuis Drenthe	5,7 %	-350.208	-439.030
Omgevingsdienst Drenthe	4,5 %	-979.436	-862.666
Meerschop Paterswolde	10,4 %	-118.464	-110.592
Recreatieschap Drenthe	6,25 %	-80.052	-77.804
Publiek Vervoer	2,31 %	-21.346	-20.521
Totaal Gemeenschappelijke regelingen		- € 8.071.002	- € 8.215.691
Vennootschappen en coöperaties			
NV Groningen Airport Eelde	14 %	-120.000	-152.886
NV Holding Enexis	0,19 %	225.552	313.292
NV Waterleiding Maatschappij Drenthe	2,31 %	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten NV	0,08 %	108.108	108.108
Totaal vennootschappen en coöperaties		€ 213.660	€ 268.514
Stichtingen en verenigingen			
Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)	7,5 %	-26.000	-22.679
Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)	0,08 %	-53.490	-56.122
VEGANN	0,19 %	-340	0
Totaal stichtingen en verenigingen		- € 79.830	- € 78.801
Overige verbonden partijen			
Regio Groningen-Assen	4,5 %	-300.003	-300.003
Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)	14 %	-341.691	- 293.594
Totaal overige verbonden partijen		-€ 641.694	-€ 593.597
Totale bijdrage		-€ 8.578.866	-€ 8.619.575

Overzicht gemeenschappelijke regelingen

Werkplein Drentsche Aa (WPDA), GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 4.069.000	€ 590.000	€ 800.000	€ 13.111.000	€ 11.273.000	€ 0
Doel	Uitvoeren van taken op het gebied van Werk en Inkomen, waaronder de Wet sociale werkvoorziening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de gemeenten Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2023 € 4.069.000 bij (dit is Inclusief niet begrote uitgaven voor de uitbetaling van de energietoeslag). Het belang van de gemeente Tynaarlo in de totale begroting van de WPDA is 15%, die van Assen 72% en Aa en Hunze 13%.				
Ontwikkelingen/risico	Per 1 januari 2023 is de leeftijd waarop de kostendelersnorm van toepassing is, verhoogd van 21 jaar naar 27 jaar. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de uitkeringen. Compensatie vindt plaats in het macrobudget.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de WPDA.				

Veiligheidsregio Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 1.706.474	€ 2.427.000	€ 2.453.000	€ 26.716.000	€ 26.326.000	€ 728.951
Doel	Uitvoeren van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de burgemeesters van de twaalf Drentse gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt 6% bij aan de begroting van de veiligheidsregio.				
Ontwikkelingen/risico	Om de taken voor de gemeenten goed te kunnen blijven uitvoeren is versterking aangebracht op het gebied van crisisbeheersing, aantal brandweervrijwilligers en informatievoorziening en -veiligheid.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de VRD.				

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 929.604 -€ 439.030	€ 3.801.000	€ 3.931.000	€ 7.231.000	€ 8.085.000	€ 1.951.000
Doel	Bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Collegeregeling met afvaardiging van de wethouders van de Drentse gemeenten.				
Financieel belang	In 2023 draagt de gemeente € 929.604 bij aan de GGD voor jeugdgezondheidszorg en overige programma's. Dit is exclusief de bijdrage voor Veilig Thuis Drenthe die voor 2023 € 439.030 bedraagt.				
Ontwikkelingen/risico	De GGD investeert vanaf 2023 extra in publieke gezondheid, een gezonde leefomgeving, jeugdgezondheidszorg, het gebruik van data en informatie als cruciale componenten en informatieveiligheid.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de GGD.				

Omgevingsdienst Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 862.666	€ 156.000	€ 661.000	€ 5.787.000	€ 5.091.000	€ 348.682
Doel	Provinciale samenwerking (gemeente en provincie) ter behartigen van de belangen op het gebied van milieuvoorschriften.				
Bestuurlijk belang	College- Statenregeling met afvaardiging van wethouders uit de Drentse gemeenten en de gedeputeerde van de provincie Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4,5% bij aan de begroting 2023.				
Ontwikkelingen/risico	De budgettaire verschuiving als gevolg van de overheveling bevoegd gezag voor bodemtaken van provincie Drenthe naar gemeenten is teruggedraaid vanwege het aangekondigde uitstel van de Omgevingswet. Daarmee blijven de kosten voor de uitvoering van de bodemtaken in 2023 bij de provincie Drenthe.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2023 van de RUD.				

Meerschop Paterswolde, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 110.592	€ 644.000	€ 602.000	€ 1.964.000	€ 1.781.000	-€ 36.260
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van openluchtrecreatie.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging vanuit de raden en de colleges van de gemeenten Groningen en Tynaarlo.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 10,4% bij aan de begroting in 2023.				
Ontwikkelingen/risico	De bestrijding van invasieve exoten zoals de bereklauw en de Japanse duizendknoop is een aandachtspunt.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van het Meerschop Paterswolde.				

Recreatieschap Drenthe, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 77.804	€ 1.161.000	€ 1.170.000	€ 1.073.000	€ 1.293.000	€ 11.267
Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen op het gebied van recreatie en toerisme.				
Bestuurlijk belang	Gecombineerde regeling met afvaardiging van raden en colleges van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt in 2023 voor 6,25% bij aan de begroting met een bedrag van € 56.663 en aan het Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme met een bedrag van € 17.653. De begrotingswijziging 2023 heeft geleid tot een aanvullende bijdrage van € 3.488.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van het Recreatieschap.				

Publiek Vervoer, GR					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 20.521	€ 430.000	€ 353.000	€ 228.000	€ 82.000	€ 53.086
Doel	Vervoer van inwoners met een beperking in Groningen en Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Samenwerkingsorganisatie van de gemeenten in de provincies Drenthe en Groningen en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen-Drenthe.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 2,31 % bij aan de begroting .				
Ontwikkelingen/risico	In 2021 is besloten om de vervoerscontracten tot en met 2024 te verlengen.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers zijn gebaseerd op de jaarstukken 2023 van Publiek Vervoer Groningen – Drenthe.				

Overzicht vennootschappen en coöperaties

NV Groningen Airport Eelde					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 152.886	€ 9.494.000*	€ 9.538.000*	€ 3.572.000*	€ 5.300.000*	€ 44.000*
Doel	Uitoefening van een luchtvaartbedrijf.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 14% van het aandelenkapitaal.				
Ontwikkelingen/risico	Tynaarlo draagt jaarlijks bij in de NEDAB-kosten: niet-economische diensten van algemeen belang (brandweer, onderhoud en infrastructuur).				
Veranderingen in het belang	In april 2021 is het 10% aandelenbelang van de gemeente Assen overgegaan naar de gemeente Tynaarlo.				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2022 van Groningen Airport Eelde.				

NV Holding Enexis					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 313.292	€ 4,4 miljard*	€ 4,5 miljard*	€ 4,3 miljard*	€ 5,4 miljard*	€ 152 miljoen*
Doel	Netbeheerder voor gas- en elektriciteit.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder				
Financieel belang	0,19% van het aandelenkapitaal (285.485 aandelen).				
Ontwikkelingen/risico	De energietransitie heeft gevolgen voor de activiteiten en het investeringsniveau van het bedrijf. Netwerken moeten worden uitgebreid en verzaamd. Enexis heeft door middel van aandeelhoudersleningen haar eigen vermogen versterkt om de uitbreiding van het netwerk voor de energietransitie te kunnen financieren. Onze gemeente heeft daar geen bijdrage aan geleverd.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op het jaarverslag 2022 van Enexis.				

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	€ 52 miljoen*	€ 53 miljoen*	€ 146 miljoen*	€ 166 miljoen*	€ 1,1 miljoen*
Doel	Drinkwatervoorziening voor de inwoners van Drenthe.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. 45 stemmen van de 1946 in totaal. Dus 2,31%.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo bezit 45 (2,31%) van de in totaal 1946 aandelen. De aandelen hebben een nominale waarde van €2.250.				
Ontwikkelingen/risico	Het grondwater, waar WMD drinkwater van maakt, raakt meer en meer vervuild. Omdat deze stoffen moeilijk te verwijderen zijn moet het water aanvullend worden gezuiverd door middel van geavanceerde nieuwe zuiveringstechnieken om er drinkwater van te maken.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de WMD.				

Bank Nederlandse Gemeenten NV					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 108.108	€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000*	€ 155.262.000.000*	€ 143.775.000.000*	€ 236.000.000*
Doel	Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.				
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. De gemeente Tynaarlo bezit 43.243 aandelen (0,08%). Elk aandeel heeft een nominale waarde van € 2,50 per aandeel.				
Financieel belang	De gemeente Tynaarlo ontvangt dividend naar rato van het aantal aandelen.				
Ontwikkelingen/risico	In 2021 heeft de BNG met gunstige leningen voorzien in meer dan de helft van de kredietvraag in het publieke domein. Hiermee bestendigen ze de positie als marktleider.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van de BNG.				

Overzicht stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 56.122	€ 62.379.000*	€ 63.912.000*	€ 94.719.000*	€ 115.952.000*	€ 1.124.000*
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten haar inwoners optimaal kunnen bedienen.				
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft stemrecht in de ledenvergaderingen van de VNG.				
Financieel belang	Voor 2023 wordt € 56.122 bijgedragen aan de VNG.				
Ontwikkelingen/risico	Naast de jaarlijkse contributie zijn in 2023 bijdragen betaald aan de VNG voor het fonds GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering), de overeenkomst Reprorecht en de financiële afwikkeling van GT Connect.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn ontleend aan het jaarverslag 2021 van de VNG.				

Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€22.679	-	-	-	-	-
Doel	De Vereniging van Drentse gemeenten (VDG) is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: kennis en expertise, netwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.				
Bestuurlijk belang	De burgemeesters en/of wethouders van de Drentse gemeenten zijn lid van het algemeen bestuur.				
Financieel belang	Voor 2023 draagt de gemeente € 0,655 per inwoner bij aan de VDG.				
Ontwikkelingen/risico	Daarnaast voert de VDG projecten uit waarvoor ze apart een factuur versturen (Regiocoördinator Drents Zorglandschap € 2.529 en Hartveilig Drenthe € 3.090).				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Vereniging van gemeenten aandeelhouders Essent Noord-Nederland (VEGANN)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
€ 0	-	-	-	-	-
Doel	Vertegenwoordigen van de belangen van de (kleine) aandeelhouders van Essent.				
Bestuurlijk belang	Een collegelid vertegenwoordigt de gemeente in de algemene ledenvergadering.				
Financieel belang	Het financiële belang in de vereniging is minimaal. Er wordt contributie aan de VEGANN betaald op basis van € 0,01 per inwoner.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Overzicht overige verbonden partijen

Convenant Regio Groningen-Assen					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 300.003	€ 4.726.000*	€ 3.796.000*	€ 4.871.000*	€ 3.072.000*	-€ 930.000*
Doel	Deelnemers onderschrijven de inzet op integrale ontwikkeling en versterking van de regio via inzet op de pijlers: Economie, Mobiliteit en Wonen.				
Bestuurlijk belang	Stuurgroep met bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de provincies en deelnemende gemeenten.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 4,5 % bij aan de begroting in 2023: € 300.003.				
Ontwikkelingen/risico	De Stuurgroep heeft op 23 oktober 2020 de Actualisatie Regiovisie Groningen-Assen vastgesteld. Hierbij is voor de periode van 2021 tot en met 2025 de gezamenlijke bijdrage van de twee provincies en zeven gemeenten vastgesteld op € 6,65 miljoen per jaar. Het rekeningresultaat 2022 van -€ 930.000 is verrekend met de reserves.				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	De cijfers met een asterisk (*) zijn gebaseerd op de jaarrekening 2022 van Regio Groningen – Assen.				

Regeling zonder meer Noordmidden-Drentse samenwerking (NMD)					
Ontvangst (+) Bijdrage (-)	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat boekjaar
	1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
-€ 293.594	-	-	-	-	-
Doel	De vijf gemeenten uit Noord- en Midden Drenthe (NMD) kopen samen ondersteuning in op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet.				
Bestuurlijk belang	De 'regeling zonder meer' is een gemeenschappelijke regeling, een vorm van samenwerking die in de wet geregeld is. De vorm van deze regeling is een set afspraken over publiekrechtelijke samenwerking. De verantwoordelijkheden van de colleges en gemeenteraden veranderen niet en de medewerkers blijven in dienst van de eigen gemeente.				
Financieel belang	Tynaarlo draagt voor 14 % bij aan de begroting in 2023 € 293.594.				
Ontwikkelingen/risico	Geen				
Veranderingen in het belang	Nee				
Basis van de cijfers	-				

Kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau en de uitstraling van de gemeente.

Algemene financiële kaders met betrekking tot kapitaalgoederen

Financiële verordening

Op 12 mei 2020 is onze financiële verordening door de raad vastgesteld. In deze verordening gaat artikel 15 specifiek in op kapitaalgoederen. Dit artikel draagt het college op ten minste eens in de vier jaar onderhoudsplannen openbare ruimte en onderhoud gebouwen, en een rioleringsplan aan de gemeenteraad ter vaststelling aan te bieden.

Nota activeren, waarderen en afschrijven 2020

De nota activeren, waarderen en afschrijven 2020 is vastgesteld door de raad op 12 mei 2020. In deze nota staat hoe we financieel omgaan met investeringen en met onderhoudslasten.

Beheer openbare ruimte (BOR)

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld en in 2015 geactualiseerd. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte kwaliteitsniveaus vastgelegd. Deze niveaus gelden nog steeds, maar worden geüpdatet en verwerkt in beheerplannen.

Jaarlijks wordt de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte wat betreft groen en wegen op een afgesproken basisniveau wordt onderhouden.

Beheerplannen

We werken aan nieuwe beheerplannen voor de onderdelen, weg- en groenonderhoud, kunstwerken en verlichting. Zo het nu lijkt worden de stukken in het 4^e kwartaal van 2024 aan uw raad aangeboden. Hoewel deze plannen nog niet zijn afgerond en vastgesteld vormen ze met de vastgestelde kwaliteit in de BOR stukken en de bekende hoeveelheden de basis voor de begroting. De beheerplannen geven in hoofdzaak aan, wat beheren we buiten, wat zijn idealiter de beheerkosten per onderdeel en hoeveel budget is er beschikbaar. Dit gezien in een langjarige periode. Daarna worden de plannen jaarlijks herzien en hierover wordt verantwoording aangelegd.

Beleid

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1a.	Wegen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Wegen Fietspaden, Wegen en Knelpunten plan.	Nee	Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (als opvolger van het FWK) wordt in Q4 van 2023 in het college besproken en daarna aan de raad aangeboden.
1b.	Wegenbeheerplan	Beheer Openbare Ruimte (BOR)		Nee	Gereed in 2024 als beheerplan.
2.	Openbare verlichting	Licht in de openbare ruimte.		Nee	Gereed in 2024 als beheerplan.

Nr.	Onderhoudsactiviteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
3.	Kunstwerken en beschoeiing.	Beheer Openbare Ruimte (BOR).		Nee	Gereed in 2024 als beheerplan.
4.	Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP).	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Gemeente Tynaarlo.	Ja	Looptijd 2023-2027
5.	Groen	Beheer Openbare Ruimte (BOR) Landschapsontwikkelingsplan. Invasieve exoten Biodiversiteit Bomenstructuurplan, Monumentale en herdenkingsbomen, Groene Dorpenplan, Speelruimteplan, Over hoeken (verkoop snippergroen). Beheerplan Groen.	FSC Bosplan	Nee	In 2024 wordt het bomenbeleid herzien. Gereed in 2024
6.	Gebouwen	Sober en doelmatig	Ultimo	Ja	Wordt jaarlijks voor de komende 10 jaar vastgesteld.

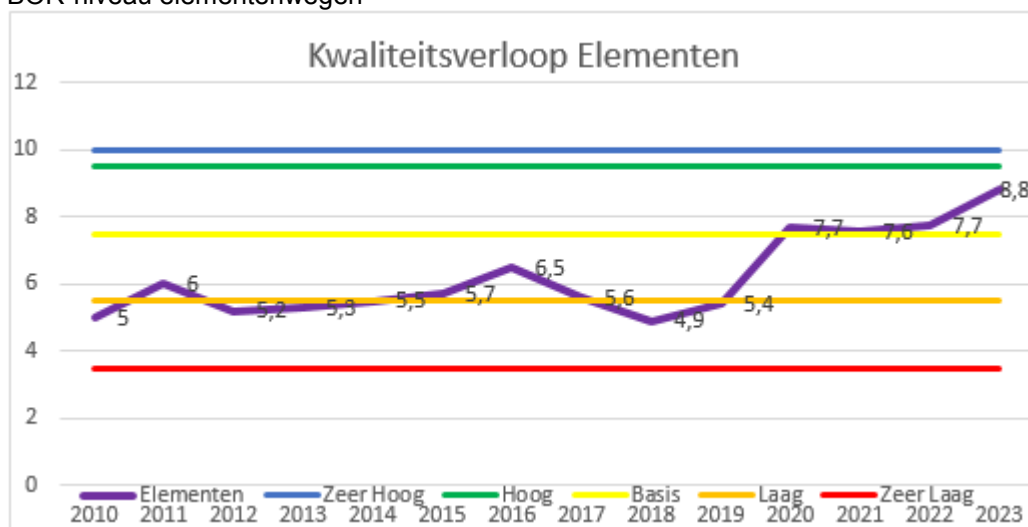
Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

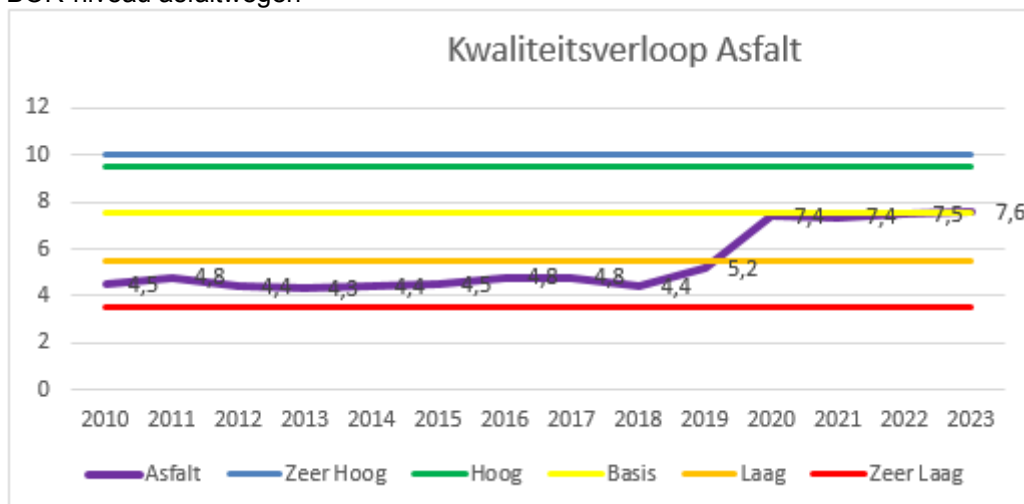
De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 470 km. Het aantal km fietspad bedraagt 109 km. Aan zandwegen is 44 km in onderhoud. De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 183 km. Daarnaast zijn er nog 73 vaste bruggen en een sluis.

De verandering van het klimaat en intensiteiten van de regenbuien zijn met name bij de zandpaden zichtbaar. In en na een natte periode is er meer schade (diepe uitspoeling) aan de zandpaden en overlast voor omgeving. Er moet vaker worden hersteld. Als voorbeeld gelden de Schipborgerweg en de Zeegsersteeg in Zeegse. Er wordt tijdens het opstellen van het beheerplan wegen beoordeeld of het huidige beheerbudget voldoende is om het afgesproken BOR-niveau te behouden. De afgelopen jaren zijn wij geconfronteerd met sterke prijsstijgingen voor zowel elementen als asfalt. De prijsstijgingen bedragen sinds 2020 30% voor elementen en 44% voor asfaltverhardingen.

BOR-niveau elementenwegen

BOR-niveau asfaltwegen

	Km	M ²	Aantal
Asfaltwegen binnen de bebouwde kom	93	491.177	605
Asfaltwegen buiten de bebouwde kom	164	657.978	357
Fietspaden	109	237.075	653
Voetpaden	183	368.053	2950
Zandwegen	44	162.246	80
Totaal asfalt	315	1.286.020	1374
Totaal elementenverharding	390	1.262.803	8534
Lichtmasten			8393

De wegen en voetpaden die onder groen vallen zijn niet in deze tabel opgenomen. Door conversie van GBI 6 naar GBI world zijn we wat achteropgeraakt in bijwerking data. Hierdoor enkele grotere afwijkingen in data dan precies buiten aanwezig.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De weginspectie (CROW-methode) wordt uitgevoerd na de winter door eigen personeel, waarbij er conform de aanbestedingsregels aanbesteed wordt.

Wijziging op beleidskader

Binnen het taakveld 2.1 (hoofdstuk 2) kennen we de onderdelen (onderhoud wegen, bruggen, onkruidbestrijding, openbare verlichting, gladheidsbestrijding en vergunningen).

In de huidige systematiek waarop de wijze van het wegbeheer wordt uitgevoerd, wordt in het gekozen niveau (basis) rekening gehouden met verschillende onderdelen. Hierbinnen vallen o.a.: wettelijke kaders, verkeersveiligheid, Klimaat adaptief (RAS) en duurzaamheid, milieu, materiaalkeuzes en financiën. Bekeken zal worden of de aspecten veiligheid, functionaliteit en levensbestendigheid een hogere prioriteit kunnen krijgen.

Fietspaden

We hebben ruim 109 kilometer fietspad in onze gemeente. Dit gaat van doorgaande paden tot aan kleine recreatieve schelpenpaden. In 2019 hebben we onze ambitie in beeld gebracht, dit is geactualiseerd in 2021 in het Fietspaden en Wegen Knelpuntenplan (FWK). Dit plan is samen met onze inwoners opgesteld en aan de raad voorgelegd. De kennis uit het FWK-plan wordt omgezet in een SPV. Het SPV is in de basis klaar maar er wordt nog een uitvoeringsprogramma opgesteld. Zodra alle stukken gereed zijn worden de documenten aan de raad aangeboden. Zo het nu lijkt zal dat in het 4^e kwartaal van 2024 zijn.

Budgetten wegen

Omschrijving	2023 Werkelijk	2023 Begroting na wijziging	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Onderhoud wegen	1.566.858	1.741.370	2.093.400	2.133.400	2.155.400	2.203.000
Kapitaallasten wegen	213.338	213.338	225.800	270.600	396.600	502.800
Onderhoud verlichting	123.788	112.058	115.800	119.000	122.200	125.300
Kapitaallasten verlichting	126.887	126.887	128.800	149.300	165.500	164.000
Totaal	2.030.871	2.193.653	2.563.800	2.672.300	2.839.700	2.995.100

Bedragen afgerond op € 1.000

Lichtmasten

Middels het nieuwe technische beheersplan 'Licht in de openbare ruimte' wordt voor de periode 2023/2028 de nieuwe lijn uitgezet hoe technisch om te gaan met verlichting in de openbare ruimte.

Binnen het huidige onderhoudsbudget (hoofdstuk 2.1) worden ook (gedeeltelijke) vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Voor het terugdringen van het energieverbruik zullen er meer grootschalige vervangingen moeten plaats vinden waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden. Hiervoor is een beheerplan opgesteld voor vijf jaar, voor de eerste drie jaar zijn middelen beschikbaar gesteld, daarna moeten er opnieuw middelen worden gevoteerd.

In het kader van 'licht waar het licht moet zijn en donker op plekken waar het kan', worden waar mogelijk lichtmasten verwijderd voor besparingen op energie- en onderhoudskosten. Jaarlijks worden, naast het regulier onderhoud en het oplossen van storingen, lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens verwijderd. Als vervanging wordt voor passende, meestal led armaturen gekozen.

Binnen Drenthe en Groningen werd het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen gezamenlijk uitgevoerd. Deze samenwerking is tot stand gekomen middels een Europese aanbesteding. Waarbij we hebben overwogen om in 2022 dit weer gezamenlijk op te pakken, maar met onze opgedane kennis door de jaren heen e.e.a. hebben we besloten dit weer zelf te gaan organiseren.

Samen met gemeente Midden Drenthe en gemeente Noordenveld is gezamenlijk een beheercontract opgesteld en daarnaast een bestek vervaardigd voor het dagelijks onderhoud en de grote vervangingen. Deze zijn inmiddels ieder voor zich aanbesteed.

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Betonbruggen		61
Houten bruggen		17
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	3300	
Kunststof beschoeiing	1475	
Houten beschoeiing	9000	
Betonnen beschoeiing	90	

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002, en dit in 2015 bestendigd, besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud. Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2018, 2019 en 2020 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. Uit deze inspectie blijkt dat de huidige budgetten op de korte en middellange termijn (drie jaar) voldoende zijn voor het onderhouden van de bruggen en de beschoeiingen. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen. Door gewijzigde regelgeving is bij een deel van de bruggen de draagkracht onvoldoende volgens de huidige eisen. De afgelopen jaren is er aanvullend onderzoek naar gedaan. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleggegevens bekend zijn. Inmiddels zijn 6 betonnen bruggen uit de jaren 50 en 60 doorgerekend. Hieruit bleek de draagkracht niet conform de huidige normen te zijn. Inmiddels zijn drie van deze bruggen vervangen, de overige drie volgende komende jaren.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2023 Werkelijk	2023 Begroting na wijziging	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Onderhoud	323.640	360.800	422.700	383.100	393.500	403.300
Kapitaallasten	14.807	14.807	32.700	152.600	151.500	150.500
Totaal	338.447	375.607	455.400	535.700	545.000	553.800

Bedragen afgerond op € 1.000

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt ruim 350 km vrij vervalriolering, 31 km persleiding, 439 drukunits, 83 rioolgemalen, 10 randvoorzieningen en 8 IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). In totaal zijn 15.358 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioelstelsel. In 2024, gaan we weer een aantal riolen, gemalen vervangen dan wel rooveren (jaarlijks terugkerend).

	Km	Aantal
Rioolaansluitingen		15.358
Rioolgemalen		84
Randvoorzieningen		10
Trottoir- en straatkolken		15.900
Vrij vervalriolering	350	
Persleiding	31	
Drukleiding	131	
Individuele behandeling afvalwater		8
Drukunits		439

Beleidskader

Het Gemeentelijk Water en Riolerings Plan is de weerslag van de wettelijke verplichting dat de gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu, het onderhoud en nieuwe ontwikkelingen van het rioolsysteem en wordt eens in de vier jaar geactualiseerd.

In december 2022 heeft de raad de huidige versie van het GWRP vastgesteld. Onderdeel in het GWRP is de planning van uitvoering en de hoogte van de heffing.

Als de planning van uitvoering wordt bijgesteld, heeft dit gevolgen voor de heffing. Het financiële component wordt daarop afgestemd. Jaarlijks wordt de rioolheffing bepaald en afgestemd op de werkelijke uitgaven.

In het huidige GWRP zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de omgevingswet, stresstesten en klimaatadaptatie meegenomen.

We voldoen in de hele gemeente op rioleringsgebied aan het waterkwaliteitsspoor dan wel de basisinspanning. Voor 2024 staat er een aantal rioolvervangingen op de planning. Met betrekking tot de Leenackersweg, Westlaren en de Hoofdweg Paterswolde zijn de voorbereidingen begonnen en wordt gestart met de werkzaamheden in 2024. De voorbereidingen voor de aanpassing van de Dorpsstraat in Tynaarlo zijn gestart. Uitvoering, afhankelijk van de nutsbedrijven, wordt nu voorzien in 2025.

Klimaatadaptatie

In 2023 is de Lokale Adaptatiestrategie vastgesteld door de raad. In dit document worden de kaders geschetst voor we omgaan met de gevolgen van het veranderende klimaat in Tynaarlo. Voor het onderdeel wateroverlast is dit een nadere uitwerking van het GWRP. Het gaat ook over hitte, droogte, overstromingsrisico, bodemdaling en verzilting. De Lokale Adaptatiestrategie wordt in 2024 uitgewerkt in een Lokale Uitvoeringsagenda.

Budgetten riolering

Omschrijving	2023 Werkelijk	2023 Begroting na wijziging	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Onderhoud	623.209	626.469	617.500	634.800	652.000	668.200
Kapitaallasten*	1.020.122	1.022.055	1.065.300	1.244.500	1.417.400	1.407.000
Totaal	1.643.331	1.648.524	1.682.800	1.879.300	2.069.400	2.075.200

* excl. nog geplande investeringen GRP. De financiën zijn in vergelijking tot eerdere jaren beter toegespitst op acties uit het GWRP. Dat resulteert in wat hogere kosten.

Bedragen afgerond op € 1.000

Groenbeheer

Het totaal te beheren areaal groen is 593 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Aantal
<i>Groen in bebouwde kom</i>	278	
<i>Landschappelijk groen</i>	116	
<i>Bermen en singels langs wegen</i>	146	
<i>Begraafplaatsen</i>	20	
<i>Sportvelden</i>	33	
<i>Speelplaatsen</i>		100
<i>Speeltoestellen</i>		437
<i>Sporttoestellen</i>		102
<i>Zandbakken</i>		23

Beleidskader

De verankering van de kwaliteit van het groenbeheer vindt plaats in het zogenaamde stuk Beheer Openbare Ruimte (BOR). Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Tynaarlo ligt met 182 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan. Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag.

BOR

We onderhouden onze buitenruimte op een BOR-basis niveau. Alleen de beheercategorie gras wordt op een laag niveau beheerd. Dit alles conform de BOR-afspraken “sober en degelijk” met de raad. Door het toepassen van mechanische verbeteringen en aanbestedingsvoordelen kunnen we met het huidige budget inclusief de uitbreiding van het groenareaal het BOR-basis niveau nog steeds halen. In de afgelopen jaren is er jaarlijks geschouwd door een externe partij. Op hoofdlijnen is in 2023 voldaan aan het afgesproken kwaliteitsniveau met daarbij de kanttekening dat bij een aantal beheergroepen zowel een positieve als negatieve afwijking is. Begin 2024 worden deze afwijkingen geëvalueerd en waar nodig in de bedrijfsvoering aangepast.

Speelvoorzieningen

Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Daar waar we nieuwe speelplaatsen aanleggen of toestellen vervangen wordt dit op een participatieve wijze gedaan. Het huidige budget is toereikend om aan de vraag van nieuwe speelvoorzieningen te voldoen.

Biodiversiteit

In de afgelopen jaren hebben we conform het plan: “Bevorderen biodiversiteit in de openbare ruimte” een aantal extra stappen gezet om te komen tot meer biodiversiteit in de openbare ruimte. Twintig jaar geleden zijn we al gestopt met chemisch onkruidbestrijding. De laatste jaren zijn er aanpassingen doorgevoerd om het leefgebied voor de aanwezig flora en fauna te verbeteren. Denk hierbij o.a. aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Deze aanpassingen worden de komende jaren verder doorgevoerd.

Invasieve exoten

Met de in 2020 extra beschikbaar gestelde middelen worden de invasieve exoten conform het beleidsplan ‘Invasieve soorten, wat moeten we ermee’ bestreden dan wel beheerst. We constateren wel dat de bestrijding van waterplanten steeds meer aandacht vergt.

Budgetten groen

Omschrijving	2023 Werkelijk	2023 Begroting na wijziging	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Onderhoud	1.035.255	1.122.797	1.204.200	1.206.100	1.238.800	1.269.700
Kapitaallasten	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.035.255	1.122.797	1.204.200	1.206.100	1.238.800	1.269.700

Bedragen afgerond op € 1.000

Gebouwenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De totale vastgoedlijst kende in 2023: 104 registraties in 11 taakvelden. Van deze 104 registraties worden:

- 64 gebouwen niet door de gemeente onderhouden omdat: of de gemeente hier geen eigenaar van is, of de gebouwen en grond is verpacht en daarmee tijdelijk vervreemd, of de gebruiker heeft recht van opstal waarmee de gebruiker de eigenaar van de opstal is, of volgens de overeenkomst tussen de gebruiker en gemeente komt al het onderhoud voor kosten en uitvoering van de gebruiker. Hieronder vallen ook 15 schoolgebouwen waarvoor de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor het onderhoud;
- 34 gebouwen via de voorziening "onderhoud gebouwen" onderhouden;
- 6 gebouwen hebben we in tijdelijk beheer en onderhoud
 - 1 dorpshuis
 - 1 bibliotheek.
 - 3 oud schoolgebouwen
 - 1 toiletgebouw

De vastgoedportefeuille van de 41 (35 + 6) te onderhouden gebouwen is als volgt verdeeld over de taakvelden

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsoort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagens	11
0.4	Overhead	gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties	3
5.2	Sport	Sportaccommodaties	6
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
5.6	Media Bibliotheek	Bibliotheek	1
5.7	Openbaar groen en recreatie	Toiletgebouw	1
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	3
7.3	Afval	Gemeentewerf	1
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	7
Totaal			41

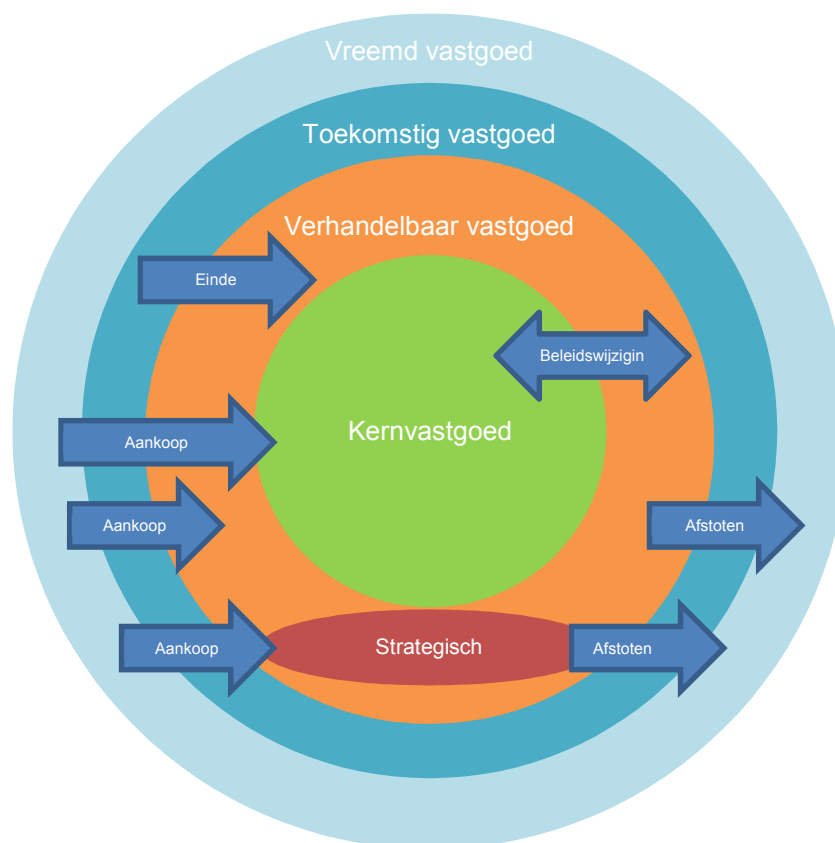
Beleidskader

Binnen onze vastgoedportefeuille van 41 panden onderscheiden we kernvastgoed en verhandelbaar vastgoed.

Kernvastgoed

Onder kernvastgoed wordt verstaan gebouwen die activiteiten huisvesten waarvoor we een wettelijke of beleidsmatige verplichting hebben en huisvesting van het gemeentelijk apparaat. Deze gebouwen (19 stuks) willen we duurzaam (langdurig) in stand houden, hiervoor gebruiken we de voorziening "Onderhoud gebouwen". Vanwege het langdurig in stand houden zullen deze gebouwen verduurzaamd moeten worden volgens wet- en regelgeving, hiervoor is het meerjaren duurzaamheidsplan (MJDP) opgesteld. In sommige gevallen is het beter om vervangende nieuwbouw te realiseren dan om te verbouwen en te verduurzamen. Dit geldt voor een aantal sportaccommodaties (via project accommodatiebeleid in planning gezet) en de brandweerposten (is in uitvoering door de VRD).

Momenteel vallen 19 gebouwen onder kernvastgoed: 3 MFA's, 6 binnensportaccommodaties, 1 gemeentehuis, 1 gemeentewerf, 3 brandweerposten en 5 bergingen op de begraafplaatsen. In 2022 is de VRD begonnen met de vervanging van de brandweerposten, in 2023 is de brandweerpost Eelde opgeleverd en in gebruik genomen. De brandweerpost in Vries is eind gesloopt in 2022 en in 2023 is volop gebouwd. Voor de post Zuidlaren is de vergunning aangevraagd maar bezwaar genomen hierover gaat de rechtbank zit buigen. De 3 nieuwe brandweerposten worden na gereedkomen overgedragen aan de VRD. De brandweerposten veranderen dan van categorie, van kernvastgoed naar toekomstig vastgoed. Toekomstig vastgoed is vastgoed in eigendom van derden dat bij opheffen of verplaatsen van de activiteit weer ons eigendom wordt. Hiermee gaat het aantal kernvastgoed objecten op termijn naar 16 objecten.

Verhandelbaar vastgoed

Begin 2022 vielen 18 gebouwen onder verhandelbaar vastgoed: 5 woningen, 1 woonwagen, 2 woonwagenstandplaatsen, 2 kerktorens, 2 molens, 2 aula's, 1 bibliotheek en 3 dorpshuizen. Verhandelbaar vastgoed zijn gebouwen die activiteiten huisvesten waar we geen wettelijk of beleidsmatige verplichting voor hebben maar die we wel in stand houden. Deze zouden we dus kunnen afstoten. Dit gebeurt meestal op natuurlijke momenten bijvoorbeeld als de gebruiker vertrekt. Tot die tijd zullen deze gebouwen onderhouden moeten worden dit gebeurt via de voorziening "Onderhoud gebouwen". Ook zullen deze gebouwen, afhankelijk van de instandhoudingstermijn, verduurzaamd moeten worden.

Van bovenstaande lijst is de exploitatie en onderhoud van één dorps huis en één bibliotheek nog niet in de begroting opgenomen. Dit verloopt momenteel via de post gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom. Dit in afwachting van het nieuw en geactualiseerd accommodatiebeleid.

In 2022 zouden de 2 aula's afgestoten worden. Dit heeft onder andere vanwege het zogenoemde Didam arrest vertraging opgelopen Het was de bedoeling dat dit nu in 2023 beslag krijgt, dit is nog niet gelukt. Ondertussen heeft de huurder van de Aula in Paterswolde de huur opgezegd zodat deze vanaf 2024 vrij van gebruik is.

Eén woonwagen (inclusief standplaats) in Eelde en 1 woonwagenstandplaats in Zuidlaren waren in 2022 vrij van huur gekomen. De woonwagen in Eelde is vanwege de slechte staat afgevoerd. Deze standplaats is ondertussen meer dan een half jaar ongebruikt hiermee is de bestemming standplaats vervallen. De bij de standplaats behorende berging staat er nog in afwachting van het verwijderen van de gas en elektra aansluitingen. Voor de standplaats in Zuidlaren is vlak voor de jaarwisseling een nieuwe bewoner gevonden.

In 2023 zijn 2 woningen vrijgekomen. Volgens ingezet beleid worden deze bij inschrijving verkocht. Eén van de woningen is in de kerstvakantie overgedragen, voor de tweede moet het verkoopproces nog opgestart worden.

Het aantal objecten in verhandelbaar vastgoed is 17 stuks met de start van 2024 en zal naar verwachting in 2025 afnemen naar 15 stuks.

Gebouwen tijdelijk in beheer en eigendom

Met de start van 2022 hebben we 6 gebouwen in tijdelijk beheer. Een aantal hiervan wordt momenteel gebruikt om pieken in huisvestingsvraag van onderwijs op te vangen of wordt gebruikt als tijdelijk huisvesting tijdens nieuwbouw. Dit speelt in Eelde vanwege de onderwijshuisvestingsknelpunten in Groote Veen en in Zuidlaren vanwege de uitvoering van het AB Zuidlaren. Deze gebouwen worden via de aparte post “gebouwen tijdelijk in eigendom en beheer” in de begroting onderhouden.

Met de start van 2023 hebben we nog steeds 6 gebouwen in tijdelijk beheer.

Onderhoudsniveau

Voor de gebouwen die onderhouden worden via de voorziening is het doel het zo efficiënt mogelijk in stand houden van onze gebouwen zodat een veilige functievervulling in deze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. Het uitgangspunt voor het gebouwenonderhoud is eeuwigdurende instandhouding op het niveau “sober en doelmatig”. Onderhoud houdt in dat wat er is in stand wordt gehouden. Verbeteringen en toevoegingen van gebouwonderdelen vallen niet onder “onderhoud”, maar betreffen (nieuw beleid) investeringen. Het vastgoed registratieprogramma Ultimo stelt ons in staat het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in een meerjaren onderhoudsplanning te zetten.

Uitvoering gebouwenonderhoud

Al het geplande noodzakelijk onderhoud aan de gebouwen is in 2023 uitgevoerd. Hierbij worden overigens bij gebouwen die op de nominatie staan afgestoten te worden alleen de noodzakelijke onderhoudsactiviteiten uitgevoerd om het functioneren tot het einde van de exploitatie te waarborgen.

Ontwikkelingen

Op het gebied van gemeentelijk vastgoed zijn er een aantal ontwikkelingen geweest die invloed hebben (gehad) op het vastgoed onderhoud:

1 Het verduurzamen van de vastgoedportefeuille

Begin 2020 is het “Meerjaren duurzaamheidsplan gemeentelijke gebouwen” vastgesteld, in het kort MJDP genoemd. Dit plan voorziet in het energieneutraal (is CO2 neutraal) en aardgas loos maken van gebouwen in eigendom van de gemeente die we duurzaam willen exploiteren. Het MJDP loopt tot 2037 en werkzaamheden zijn, behalve het voorzien van ledverlichting en PV-panelen, gepland op basis van natuurlijke onderhoudsmomenten van de gebouwen om desinvesteringen te voorkomen.

Het aanbrengen van led armaturen had in 2022 afgerond moeten zijn maar heeft vertraging opgelopen door prijsstijgingen, arbeidskrapte en leveringsproblemen. Deze actie loopt daarom door in 2024.

Volgens planning zijn in 2022 projecten gestart voor het aanbrengen van PV-panelen. Deze planning is bijgesteld vanwege prijsstijgingen, arbeidskrapte, leveringsproblemen en vooral ook vanwege de netcapaciteit problemen. Omdat onze ambitie is groter dan beschikbaar dakvlak en netcapaciteit is eind 2023 de aanbesteding van de vergunningsvrije panelen gestart.

De PV-panelen zijn extra installatieonderdelen op de gebouwen en worden opgenomen na installatie in het MJOP, waardoor een hogere onderhoudsbehoefte en daarmee dotatie ontstaat. Deze verhoging kan na realisatie per gebouw worden berekend.

2 Ontwikkelingen van prijzen in de bouwsector

De marktwerking in de bouwsector heeft in 2023 geresulteerd tot hogere prijzen, dan waar in de budgetvaststelling rekening mee gehouden is. Ook werden offertes werden slechts enkele dagen gestand gedaan vanwege de wisselende materiaal- en brandstofprijzen. Oorzaken van deze prijsstijgingen waren de oorlog in de Oekraïne (met stijgende energieprijzen), krapte op de arbeids- en materiaalmarkt.

Jaarlijks wordt, op basis van geactualiseerde ramingen van onderhoudskosten, een doorrekening gemaakt van de voorziening "onderhoud gebouwen". Deze doorrekening vindt plaats zodra de Jaarrekening resultaten bekend zijn. De resultaten van die doorrekening worden conform BBV in deze jaarrekening meegenomen indien het een overschot betreft. Vanwege prijsstijgingen is het de verwachting is dat er een verhoging van de onderhoudsdotaties benodigd is. Indien de verwachting waar wordt zal via de Voorjaarsnota worden toegelicht en aangevraagd.

Grondbeleid

Beleidsuitgangspunten

De Nota Grondbeleid vormt tezamen met de wettelijke voorschriften vooral opgenomen in het BBV en de Wro het kader voor deze paragraaf. In bovenstaande nota en regelgeving zijn o.a. beleidsregels opgenomen met betrekking tot risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen, de wijze van verkopen, de bepaling van verkoopprijzen en de planning en control cyclus. De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid.

Ontwikkelingen Woningmarkt en Bedrijfshuisvesting

De gemiddelde transactieprijs van een bestaande woning bedroeg in het 4e kwartaal van 2023 € 434.000. Dit is een stijging van 3,1% ten opzichte van het 3e kwartaal 2023. Op jaarbasis is de transactieprijs 5,3% hoger dan in het vierde kwartaal 2022. Makelaars zijn op dit moment redelijk positief over de woningmarkt. Er is meer vertrouwen en de woningmarkt stabiliseert. Voor de langere termijn is er wel bezorgdheid over de krapte op de markt en het uitblijven van voldoende betaalbaar (nieuwbouw)aanbod. Hierdoor kan de doorstroming stokken. Ook over de kansen voor woningzoekers is men iets minder positief. Er worden wel maatregelen genomen, maar de stijgende prijzen, hogere rente en het weinige betaalbare woningaanbod maakt hun situatie lastig (NVM 2023).

De Rabobank verwacht dat de huizenprijzen in 2024 naar verwachting met 2,4% zullen stijgen.

De gemiddelde transactieprijs voor een nieuwbouwwoning bedroeg in het 4e kwartaal van 2023 €468.000. Op jaarbasis is sprake van een daling van 2,3% (NVM 2023).

In vergelijking met vorig jaar is de afgifte van het aantal vergunningen voor nieuwbouwwoningen afgenomen met 27% ten opzichte van een jaar eerder (CBS 2023).

In Noord-Drenthe bedroeg de gemiddelde transactieprijs in het derde kwartaal € 379.000. Ten opzichte van een jaar eerder een daling van 1,3% (NVM 2023)

De gemiddelde woningprijzen zijn in het vierde kwartaal ten opzichte van het derde kwartaal gedaald. Voor het eerst sinds 9 jaar is er ook een woningprijsdaling op jaarbasis. De gemiddelde prijs van een nieuwbouwwoning is in tegenstelling tot die van bestaande woningen nog licht gestegen. De dalende trend op de woningmarkt lijkt door te zetten.

Deze daling is het gevolg van de hogere hypotheekrente en toenemende inflatie. Er is sprake van grote regionale verschillen. In grootstedelijke regio's zijn de prijzen sterker gedaald dan in andere regio's.

Landelijk bedroeg de gemiddelde transactieprijs van bestaande woningen in het vierde kwartaal € 407.000,- (NVM 2023). Dit betreft het gemiddelde van alle woningtypen.

De gemiddelde verkooptijd van koopwoningen is toegenomen naar 30 dagen in het vierde kwartaal (NVM 2023). Het aantal te koop staande woningen is toegenomen met 14% ten opzichte van een jaar geleden.

De gemiddelde verkoopprijs van nieuwbouwwoningen is in het vierde kwartaal gestegen tot € 498.000,-. Dat is een stijging van 6,9% ten opzichte van een jaar eerder (NVM 2023).

Op kwartaalbasis is de gemiddelde verkoopprijs met nog slechts 0,4% gestegen. Nieuwbouwwoningen zijn nog steeds gewild, echter leiden de relatief hoge prijzen van nieuwbouwwoningen, in combinatie met strengere financieringsnormen, tot een lager aantal verkopen (NVM 2023)

In Noord-Drenthe bedroeg de gemiddelde transactieprijs in het vierde kwartaal € 373.130. Ten opzichte van een jaar eerder een daling van 3,9% (NVM)

De hypotheekrente is gestegen en de verwachting is dat de hypotheekrentes in 2024 wat gaan dalen. Het zijn geen grote dalingen en het zal ook niet zorgen voor veel voordeel voor huizenkopen. Een hogere hypotheekrente zorgt ervoor dat woningzoekenden minder kunnen lenen en bieden voor een woning wat weer resulteert in een prijsdaling van woningen.

Tynaarlo biedt een kwalitatief goede en gewilde leefomgeving. Binnen Tynaarlo zien wij een grote vraag naar woningbouw kavels. In de bestaande woningmarkt is sprake van een grotere vraag dan dat er aan aanbod is. Nieuwbouw vult dit gat voor een deel. Particuliere kaveluitgifte wordt in vrijwel alle gevallen overschreven en ook de projectmatige woningbouw kavels worden goed verkocht. Dit geldt zowel voor de grotere uitleggebieden aan de rand van de kerndorpen als voor de diverse inbreidingslocaties daarbinnen.

De interne en externe makelaars van de gemeente verwachten dat deze situatie zich voor Tynaarlo ook in 2024 zal voortzetten maar wel met de kanttekening dat er op dit moment steeds minder kavels beschikbaar en in de verkoop zijn.

Het aanbod voor bedrijfsmatig vastgoed is stabiel, terwijl de vraag zich concentreert op kwalitatief hoogwaardig vastgoed op toplocaties. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich doorzet in 2024. Dat betekent dat de voorzichten minder positief zijn voor bedrijfsmatig vastgoed op mindere locaties en van een lager kwaliteitsniveau.

De ontwikkeling van bedrijventerreinen zijn in hoge mate afhankelijk van de economische ontwikkelingen in Nederland en in de regio Groningen in het bijzonder. Naast de hoge energiekosten is er sprake van een dalende koopkracht als gevolg van de inflatie. Dit heeft een negatieve invloed op de afzet en daarmee de winsten.

Met de vaststelling van de het bestemmingsplan Vries Zuid, de centrumvisie Zuidlaren (m.n. de achterzijde PBH-terrein inzetten voor woningbouw) en de vrijkomende AB-locaties in Eelde-Paterswolde wordt de komende jaren op de vraag ingespeeld. Er bestaat een vraag naar lokale / regionale bedrijven kavels. Op bedrijventerrein Vriezerbrug is hiervoor nog één (zicht)kavel beschikbaar. Daarnaast hebben wij kavels op het (boven)regionale bedrijventerrein Businesspark Ter Borch.

De recente uitspraak van de Hoge Raad in de zaak "Didam" brengt met zich mee dat in principe overheidslichamen de gelegenheid moeten bieden aan alle gegadigden om mee te dingen naar de aankoopmogelijkheden van grondpositie van de gemeente. De Hoge Raad heeft hierop alleen de uitzondering op aangegeven indien op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop.

Deze uitspraak brengt met zich mee dat wij ons uitgiftebeleid waar nodig hierop gaan aanpassen. Deze uitspraak heeft echter geen consequenties op ons grondprijzenbeleid voor de locatieontwikkelingen, aangezien we bij de verschillende toe te passen methodieken altijd al het uitgangspunt van marktconformiteit hanteren.

Samenvatting Grondbedrijf 2023 op hoofdlijnen

Per 1 januari 2024 zijn alle grondexploitaties geactualiseerd op basis van recente inzichten en doorgerekend naar de stand per 1-1-2024. Voor de grondexploitaties Zuidoevers Zuidlaardermeer en Groote Veer geldt dat deze per ultimo 2023 zijn afgesloten. Verder is voor de bepaling van de winstnemingen uit de verschillende grondexploitaties de percentage of completion methode (PoC) gevolgd. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (projectgebonden risico's). De te nemen winst mag niet worden gecorrigeerd met risico's ten aanzien van (macro) economische ontwikkelingen. Elk jaar wordt ook de eerder opgestelde risicoanalyse op basis van de RISMAN-methode per project geactualiseerd.

Winstnemingen hebben tot gevolg dat de boekwaarde hoger wordt. Hierdoor worden ook de financieringslasten hoger. Vanzelfsprekend worden hiermee ook de toekomstige winstnemingen lager. Voor de overige niet projectgebonden risico's (macro-economische risico's) vindt een risicoanalyse plaats op de geconsolideerde grondexploitaties. Deze risico's worden binnen het weerstandsvermogen afgedekt.

In de volgende alinea's wordt een samenvatting op hoofdlijnen weergegeven van de belangrijkste onderdelen van het grondbedrijf, de per 1 januari 2024 geactualiseerde grondexploitaties en de initiatieven.

Prognose kaveluitgifte en –verkoop

Onderstaand wordt ingegaan op de prognose weergegeven van de kavelverkoop in de onderscheiden grondexploitaties, aangevuld met de daadwerkelijke realisatie over 2023.

Woningbouwlocaties

Binnen de woningbouw grondexploitaties zijn in 2023 65 verkochte kavels bij de notaris gepasseerd. Dit is gelijk aan de prognose van vorig jaar. Vries Zuid in volop in ontwikkeling. Inmiddels zijn zowel particuliere als projectmatige kavels geleverd.

Daarnaast is per 31-12-2023 nog 1 kavel verkocht maar nog niet gepasseerd bij de notaris en nog 14 kavels in optie genomen. We kunnen vaststellen dat de woningbouw ontwikkeling in Ter Borch onverminderd goed in de markt ligt. Hetzelfde geldt voor de woningbouw ontwikkeling in Vries Zuid.

PROJECT	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2023	prognose kavelverkoop					totaal vanaf 2024
		gepasseerd	niet gepasseerd		2024	2025	2026	2027	>2028	
	2023	2023	2023	2023	2024	2025	2026	2027	>2028	2024
Ter Borch	20	21		4	4	25	20	20	20	89
Vries Zuid	45	44	1	14	9	9	2			20
Totaal kavels (excl. bedrijventerreinen)	65	65	1	18	13	34	22	20	20	109

Bedrijventerreinen

Ondernemers zijn nog steeds wat terughoudend met het doen van grote investeringen. De laatste kavel op bedrijventerrein Vriezerbrug is in 2023 aangeboden aan de reserve kandidaat. Deze optie loopt tot eind 2023. In de grondexploitatie gaan we rekenkundig ervan uit dat de laatste opbrengsten tot aan 2025 kan duren. Dit rekenkundig uitgangspunt is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Businesspark ter Borch is volop in ontwikkeling en het plan krijgt langzamerhand zijn definitieve vorm. Ook voor het Businesspark geldt dat ondernemers enigszins terughoudend zijn en over het algemeen grote investeringen zoveel mogelijk uitstellen. In 2023 is een kavel geleverd voor een dierenkliniek en een grote afnemer voor het middenterrein is afgehaakt. Om deze reden is de planning 1 jaar doorgeschoven ten opzichte van 2023. Rekenkundig gaan we ervan uit dat de grond in de periode tot aan 2032 geleidelijk wordt verkocht.

Er is wel belangstelling is voor het Businesspark maar zoals gezegd blijven ondernemers voorzichtig. Over de uitgestelde leveringen wordt rente betaald. Zie onderstaande tabel.

PROJECT	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2023	prognose kavelverkoop					totaal vanaf 2024
		gepasseerd	niet gepasseerd		2024	2025	2026	2027	>2028	
	2023	2023	2023	2023	2024	2025	2026	2027	>2028	2024
Bedrijventerr.Vriezerbrug in m ²	3.558	0	0	10.671	5.336	5.335	0	0	0	10.671
Business Park Ter Borch in m ²	23.726	3.970	8.900	0	7.913	8.757	9.971	9.971	63.094	99.706
Totaal aantal m2	27.284	3.970	8.900	10.671	13.249	14.092	9.971	9.971	63.094	110.377

Boekwaardeverloop

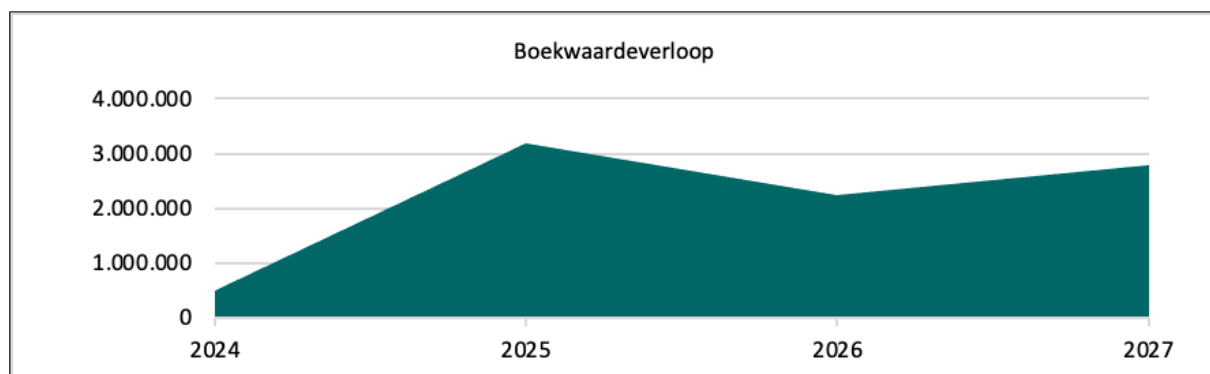
Met betrekking tot de boekwaarde worden twee categorieën onderscheiden. Ten eerste de projecten in exploitatie (de grondexploitaties) en ten tweede de overige materiele vaste activa (voorheen de niet in exploitatie genomen gronden).

Onderstaande tabel laat de boekwaarden per 1-1-2024 zien en geeft het verwachte boekwaardeverloop weer vanaf 2024 voor de eerstkomende jaren.

	Boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027
Projecten in exploitatie	487.398	3.179.384	2.252.413	2.782.697
Overige materiele vaste activa	8.477.909	8.447.171	8.419.507	8.394.609
	8.965.307	11.626.555	10.671.920	11.177.306

Projecten in exploitatie

Het boekwaardeverloop van de "projecten in exploitatie" zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2024. In de boekwaarde per 1 januari 2024 is rekening gehouden met winstnemingen tot en met het jaar 2023. Vanaf het jaar 2024 is rekening gehouden met verwachte winstnemingen. Wanneer de komende jaren opnieuw winst wordt genomen wordt de boekwaarde weer hoger. Verderop in deze paragraaf wordt nog een nadere toelichting gegeven op de ontwikkelingen in deze categorie. Zie onderstaande grafiek.

De totale boekwaarde van de grondexploitaties is gedaald door de voorspoedige verkopen met name in Ter Borch en Vries Zuid en zal naar verwachting de eerst weer wat gaan stijgen door investeringen en winstnemingen. Hierdoor stijgen de financieringslasten.

Onderstaande tabel laat het verwachte verloop van de boekwaarden van de grondexploitaties zien.

Projecten in exploitatie	Boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027
Ter Borch	-2.991.750	683.783	98.440	12.366
Business Park Ter Borch	3.721.354	3.625.964	3.473.108	3.962.802
Vriezerbrug bedrijventerrein	893.167	581.506	269.933	-38.441
Vries Zuid	-1.135.373	-1.711.869	-1.589.068	-1.154.030
Totaal	487.398	3.179.384	2.252.413	2.782.697

Overige gronden

Het boekwaardeverloop voor de komende jaren van de projecten genoemd onder “overige materiele vaste activa”, voorheen “niet in exploitatie genomen gronden” vertoont een stabiel beeld. De gronden in de categorie “overige materiële vaste activa” zijn alle afgewaardeerd. Omdat hieraan geen rente en andere kosten meer (mogen) worden toegevoegd, blijven de boekwaarden van de meeste gronden de komende jaren ongewijzigd. Zodra gronden worden verkocht daalt de boekwaarde. De afname van de boekwaarde voor de komende jaren van de verspreide gronden door verkoop van deze gronden is een inschatting.

Overige materiele vaste activa	Boekwaarde per 1 januari 2024	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2025	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2026	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2027
Verspreide Gronden	307.380	276.642	248.978	224.080
Vriezerbrug Zuid	1.903.299	1.903.299	1.903.299	1.903.299
Loopstukken fase 2	197.709	197.709	197.709	197.709
Tienelswolde	86.800	86.800	86.800	86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtgronden	375.048	375.048	375.048	375.048
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	26.407	26.407	26.407	26.407
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
Percelen Brongebied	270.066	270.066	270.066	270.066
Gronden De Bronnen	1.322.193	1.322.193	1.322.193	1.322.193
Aankoop gronden Leyten	3.984.671	3.984.671	3.984.671	3.984.671
Totaal	8.477.909	8.447.171	8.419.507	8.394.609

Voor de in herontwikkeling met (o.a. woningbouw te nemen locaties / gronden in Eelde – Paterswolde (De Kooi en Bladergroenschool) is een projectadministratie ingericht. In 2023 is voor de locaties De Kooi en Bladergroenschool gekeken naar het meest wenselijke woningbouwprogramma. Uw raad heeft hiervoor kredieten gevoteerd van respectievelijk € 405.000 en € 485.000. De reeds gemaakte kosten worden eerst geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Verderop wordt weergegeven om welke bedragen het gaat.

Resultaten grondbedrijf samengevat

Zoals blijkt uit onderstaande tabel is in het jaar 2023 met de projecten en (eerder) afgesloten projecten per saldo een positief resultaat behaald van € 1.238.306. Dit resultaat komt ten gunste van het exploitatieresultaat 2023.

Project	Winst	Verlies
Ter Borch	453.473	
Groote Veen	135.571	
Zuidoevers Zuidlaardermeer	71.323	
Bedrijventerrein Vriezerbrug		14.683
Businesspark Ter Borch	0	
Woningen Oranjepolder	365.000	3.098
Vries Zuid	216.037	0
Totaal	1.241.404	17.781
positief saldo	1.223.623	

We kunnen tussentijds winst nemen uit de projecten Ter Borch en Vries Zuid. Door het toepassen van de voorgeschreven percentage of completion methode (PoC) voor de bepaling van het nemen van tussentijdse winsten, blijkt dat er voor het project bedrijventerrein Vriezerbrug een correctie moet plaatsvinden op de eerdere genomen tussentijdse winsten. Deze bedragen dienen weer terug te vloeien in het project. Verder worden de projecten Groote Veen en Zuidoevers per ultimo 2023 afgesloten. Ook hieruit kunnen we nog winst nemen van respectievelijk € 135.571 en € 71.323. Indien dit inderdaad het geval is komen wij met een voorstel tot het voteren van een krediet.

Conform ons beleid de verhuurde woningen bij opzegging van de huur in de verkoop te doen hebben we in 2023 een woning in de Oranjepolder verkocht waardoor we per saldo een voordeel hebben behaald van bijna € 362.000.

Zoals te doen gebruikelijk worden de overige afgewaardeerde gronden elk jaar geherwaardeerd. Dit jaar was er geen aanleiding om de prijs per m2 van de afgewaardeerde gronden aan te passen.

In exploitatie genomen gronden

Gehanteerde parameters

Per 1 januari 2024 is er in alle actieve grondexploitaties gerekend met onderstaande parameters. In een aantal (delen van) projecten is een uitzondering gemaakt op de toepassing van een inflatie over de opbrengsten. Zo is de inflatie op de opbrengsten niet toegepast op de nog te realiseren opbrengsten van o.a. de projecten bedrijventerrein Vriezerbrug en ook niet over gronden welke al zijn uitgegeven of waarover reeds afspraken zijn gemaakt met ontwikkelaars c.q. wordt onderhandeld. De gehanteerde parameters zijn beoordeeld en akkoord bevonden door de accountant.

Parameter	was 2023	wordt 2024	
Index kosten:	3,0%	3,0%	
Index baten:	2,0%	2,0%	(niet algemeen toegepast)
Rente kosten:	1,20%	1,11%	
Rente baten:	1,20%	1,11%	

Wanneer er geen sprake is van projectfinanciering, dienen we voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties uit te gaan van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding van het vreemd vermogen/totaal vermogen. De uitkomst hiervan is berekend op 1,11%. Dit is ook het percentage waarmee in de geactualiseerde grexen per 1 januari 2024 is gerekend.

Echter, omdat de belastingdienst een andere toerekening van rente hanteert is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties komen te vervallen. De commissie BBV heeft daarom nieuwe belangrijke richtlijnen m.b.t. de rentetoerekening aan grondexploitaties vastgesteld.

Deze nieuwe richtlijnen zien toe op rentetoerekening van de omslagrente aan de grondexploitaties en niet meer het gemiddelde rentepercentage zoals hiervoor genoemd. Vanaf het jaar 2025 moet voor de grondexploitaties de omslagrente worden gehanteerd. Vanaf de volgende actualisatie (eind 2024) wordt de omslagrente toegepast. In deze actualisatie wordt nog met een stabiel percentage voor de looptijd gerekend.

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten alle positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2023). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2022, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van circa € 4,8 miljoen op contante waarde en € 5,1 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Contante waarde 1-1-2024 vóór winstneming	Eindwaarde vóór winstneming
Bedrijventerr.Vriezerbrug	24.216	25.031
Businesspark Ter Borch	604.705	667.273
Ter Borch	3.027.878	3.235.214
Vries Zuid	1.181.557	1.262.465
Totaal	4.838.356	5.189.983

Prognose van winstnemingen

Onderstaande tabel laat de winstneming over het jaar 2023 zien en een prognose van de winstnemingen voor de komende jaren. Het totaal aan verwachte winstnemingen vanaf 2023 begeeft zich tussen het hierboven genoemde exploitatieresultaat van € 4,8 miljoen uitgedrukt in contante waarde en € 5,1 miljoen op eindwaarde. Dit is inherent aan de verplichting om tussentijds winst te nemen.

Zoals aangegeven betreft het een prognose en kan deze aanzienlijk wijzigen wanneer er sprake is van wijzigende marktomstandigheden.

Bij de nog te starten grondexploitaties Laarhove, PBH-voorzijde en bijvoorbeeld de vrijkomende woningbouwlocaties in Eelde- Paterswolde worden op voorhand op basis van de huidige (markt)inzichten geen significante (tussentijdse) winstnemingen verwacht.

Verwachte en of correctie op winstnemingen per ultimo	Genomen winsten vanaf 2017 t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	>2027
Zuidoevers Zuidlaardermeer	615.991	15.292	71.323				
Bedrijventerr. Vriezerbrug	540.356	-13.875	-14.683	14.075	12.818	12.741	
Groote Veen	2.772.093	229.731	135.571				
Businesspark Ter Borch	0	0	0	0	0		664.702
Ter Borch	13.125.801	1.665.379	453.473	880.632	522.766	503.381	787.918
Vries Zuid	0	40.875	216.037	90.689	236.408	128.011	482.103
Totaal	17.054.241	1.937.402	861.721	985.396	771.992	644.133	1.934.723

Strategische gronden (MVA) voorheen (NIEGG)

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Eventuele voorbereidingskosten en of aanloopkosten voor nieuwe ontwikkelingen mogen maximaal 5 jaar worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Daarna moet er een grondexploitatie worden vastgesteld. Dit gebeurt voor de gemaakte en nog te maken kosten voor de achterzijde van het PBH-terrein, de voorzijde van het PBH-terrein, herontwikkeling van vrijgekomen locaties en de uitwerking van de Centrumontwikkeling Zuidlaren.

De geactiveerde kosten voor de achter- en de voorzijde van het PBH-terrein en mogelijk die van de vrijgekomen herontwikkellocaties worden, indien binnen de maximale termijn, opgenomen in een nog vast te stellen grondexploitatie.

Voor de kosten van uitwerking van de overige onderdelen van de Centrumontwikkeling Zuidlaren is dat niet het geval. Hiervoor is een krediet beschikbaar gesteld van € 500.000, -

Van dit krediet is per 1 januari 2024 € 437.928 uitgegeven en is er in het jaar 2022 een voorschot ontvangen aan subsidies van € 300.000, -

Zoals eerder gemeld geldt dit ook voor de locaties De Kooi en Bladergroenschool. Hiervoor zijn kredieten beschikbaar gesteld van respectievelijk € 405.000 en € 485.000.

Inmiddels is € 21.673 uitgegeven aan De Kooi en ca. € 17.110 voor de Bladergroenschool.

Per 1 januari 2024 is per saldo € 1.439.072 aan voorbereidings- en of aanloopkosten uitgegeven voor respectievelijk centrumontwikkeling Zuidlaren, de voor- en achterzijde PBH-terrein en de vrijgekomen herontwikkellocaties.

Immateriele vaste activa	Boekwaarde per 1 januari 2023	Uitgaven	Inkomsten	Boekwaarde per 31 december 2023
PBH-voorzijde	188.058	356.873	80.000	464.931
PBH-achterzijde	392.436	349.745		742.181
Centrumontwikkeling Zuidlaren	79.607	63.756		143.363
Herontwikkellocaties	63.845	48.752	24.000	88.597
Totaal	723.946	819.126	104.000	1.439.072

Waardering gronden

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden per m² weergegeven van de strategische gronden (MVA). Voor de Prins Bernhardhoeve geldt dat de gemaakte kosten zijn/worden geactiveerd onder immateriële vaste activa.

Project	Boekwaarde per m ²
Verspreide Gronden	1,73
Vriezerbrug Zuid	4,25
Loopstukken fase 2	3,60
Gronden De Bronnen	4,25
Tienelswolde	3,60
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	22,63
Broekveldt	3,60
Percelen Brongebied	2,30

Initiatieven

Het, onder de regels van kostentoekening en –verhaal, faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie), mits hieromtrent op basis van de ruimtelijke beleidskaders en afwegingen een positieve grondhouding kan worden aangenomen, betreft een wettelijke taak op basis van de Wro. Per 1 januari 2024 is de wettelijke basis hiervoor opgenomen in de Omgevingswet. Een initiatiefnemer heeft een plan of idee voor (en de beschikking over) een locatie waarop hij/zij een woning of een ander gebouw wil bouwen. In veel gevallen zal hiervoor een bijdrage aan het bevoegde gezag moeten worden betaald. Deze bijdrage is onder andere voor de kosten van het opstellen van plannen, het aanleggen van openbare voorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte. Dit noemen we kostenverhaal. Overheden zijn verplicht om die kosten te verhalen.

Via het “intakeloket bouwplaninitiatieven” wordt gezien of de gevraagde afwijking van het vigerende planologisch regime als kansrijk kan worden gezien. Hiervan is bijvoorbeeld sprake als het plan tegemoetkomt aan beleidsdoelen van de gemeente zoals o.a. verwoord in de Omgevingsvisie en de Woonvisie van de gemeente.

Hierbij wordt vanuit een Ja, mits-houding beoordeeld of het idee passend is of te maken is uit oogpunt van een “goede ruimtelijke ordening”.

Vanaf 1 januari is het toetsingskader 'een evenwichtige toedeling van functies aan locaties' de vervanger van het toetsingskader 'een goede ruimtelijke ordening' zoals we kennen uit de Wet ruimtelijke ordening en de Wabo. Een evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL) betekent dat er een balans bestaat tussen verschillende functies die locaties binnen een gebied kunnen vervullen. Deze regels houden meer in dan alleen het bestemmen in een bestemmingsplan.

Zo kan bijvoorbeeld een transformatie of herontwikkeling van een leegstaand pand in een kern kansrijk zijn voor een woningbouw initiatief als daarmee in een behoefte van één of meer doelgroepen wordt voorzien. Een idee voor meerdere woningen in een weiland buiten het bestaande stedelijk gebied zal daarentegen al gauw in strijd zijn met meerdere bestaande beleidskaders (w.o. ook Rijks- en Provinciaal beleid) als niet kansrijk worden ingeschat.

Is een initiatief kansrijk, dan kan een initiatiefnemer overgaan tot verdere planuitwerking. Omdat je bij het plannen maken altijd oog moet hebben voor je omgeving, gaat de initiatiefnemer zelf in overleg met belanghebbenden voordat het plan kant-en-klaar bij de gemeente wordt ingediend. De initiatiefnemer ontvangt van de gemeente een participatierichtlijn die daarbij kan worden toegepast.

Vervolgens dient de initiatiefnemer een gemotiveerd verzoek in bij het "intakeloket" van de gemeente. Dit verzoek zal een schetsplan voor het project moeten bevatten (waarbij de initiatiefnemer rekening houdt met de in de eerste reactie (beoordeling die geleid heeft tot een positieve grondhouding) gestelde aandachtspunten) en een verslag van de (participatie)gesprekken die met de directe omgeving over het bouwplan heeft gevoerd. In het verzoek moet worden aangegeven hoe in de planuitwerking is omgegaan met de in dat traject gemaakte opmerkingen of naar voren gebrachte bezwaren. (Heeft dit geleid tot plan aanpassingen? Zo ja, welke, zo nee, waarom niet).

Na ontvangst van het verzoek worden globaal de volgende stappen doorlopen:

- Ambtelijke beoordeling intakeloket;
- er wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de werkzaamheden en kosten die ten behoeve van het bouwplaninitiatief worden gemaakt;
- het college van burgemeester en wethouders neemt een besluit nemen over het verzoek;
- er wordt een anterieure overeenkomst gesloten voor de werkzaamheden en kosten die ten behoeve van het bouwplaninitiatief worden gemaakt;
- de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de positieve grondhouding t.a.v. het verzoek;
- de initiatiefnemer laat alle noodzakelijke onderzoeken uitvoeren (zoals flora- en fauna, archeologie, bodemkwaliteit, geluid, etc.);
- de initiatiefnemer laat een stedenbouwkundig bureau een omgevingsplan opstellen, deze moet de ruimtelijke onderbouw van het project bevatten;
- de planologische procedure wordt gestart;
- de gemeenteraad stelt het omgevingsplan vast;
- de initiatiefnemer vraagt een vergunning aan voor de bouw van het woningbouwproject;
- start bouw;

Initiatiefnemers moeten er rekening mee houden dat de ruimtelijke procedure en de voorbereiding daarvan in de praktijk minimaal 1,5 jaar in beslag zal nemen (dit is zonder een evt. beroepsprocedure bij de Raad van State). Ook wordt de initiatiefnemer erop gewezen dat de gemeenteraad een ander standpunt kan innemen met betrekking tot het bouwplan (en dus niet overgaat tot het vaststellen van een bestemmings/Omgevingsplan, of dat er andere omstandigheden ontstaan die de medewerking aan het bouwplan verhinderen).

Al onder de Wro (vanaf juni 2008) geldt voor gemeenten de verplichting om bij bouwplannen de daarmee gemoeide toerekenbare gemeentelijke (plan)kosten (volledig) te verhalen. Dit wordt geregeld via het sluiten van een zogenoemde anterieure overeenkomst. Hierin wordt het principe toegepast dat de gemeente dergelijke verhaalbare kosten niet voorfinanciert. De initiatiefnemer dient de (geraamde) kosten vooraf te betalen.

Het budget initiatieven (€ 125.000, - per jaar) is in het leven geroepen voor het goed kunnen faciliteren van de intake van nieuwe particuliere bouwplaninitiatieven en het dekken van kosten die niet kunnen worden verhaald, omdat zij ofwel voor rekening van de gemeente komen, ofwel dat de initiatiefnemer zijn of haar initiatief stopzet voordat het kostenverhaal via een overeenkomst verzekerd is.

Het aantal verzoeken voor de bouw van een of meer woningen was ook in 2023 onverminderd hoog. Naast veel ruimte voor ruimte aanvragen hebben wij ook in 2023 een grote hoeveelheid bouwplan initiatieven in behandeling genomen. Om niet in vertraging vanwege de invoering van de Omgevingswet te komen hebben wij ons in de tweede helft 2023 bij al lopende initiatieven ingespannen om deze initiatieven waar mogelijk als ontwerp (bestemmings)plan voor 1 januari 2024 vrij te geven voor

zenswijzen zodat de hiervoor in gang gezette bestemmingsplan wijziging, -procedure in 2024 kan worden afgerond en geen nieuwe procedure Omgevingsplan hoeft te worden gestart.

Bij de beoordeling van deze verzoeken zijn meerdere vakdisciplines betrokken.

Deze disciplines worden ook ingezet bij de diverse al in gang gezette (langlopende) op initiatief van de gemeente zelf gestarte woningbouw en overige ontwikkelprojecten. De hoeveelheid gemeentelijke projecten (of het verkennen van de mogelijkheden daartoe, zgn. initiatieffase) is toegenomen waardoor in de afgelopen jaren in toenemende mate naast de vaste formatie hiervoor tijdelijk extra capaciteit wordt ingehuurd.

Het niet altijd direct (kunnen) vullen van de hiervoor benodigde (extra) capaciteit en ook bijvoorbeeld (tijdelijke) uitval wegens ziekte, noopt tot scherpere prioriteitsstelling. Dit heeft ertoe geleid dat wij ruimere beoordelings- en behandelingstermijn (zijn) gaan hanteren voor de particuliere bouwplan initiatieven.

In financiële zin bedroeg op 1 januari 2023 de boekwaarde van het budget initiatieven € 100.707. Per saldo hebben we in het jaar 2023 in totaal € 88.035 aan kosten minus eventuele opbrengsten gemaakt. Van de totale boekwaarde is € 86.291 afgeboekt ten laste van het budget initiatieven.

Het saldo geactiveerde kosten initiatieven per 31 december 2023 is - € 146.280. Dit is een negatief bedrag omdat in het jaar 2023 veel initiatieven in behandeling zijn genomen en de in de anterieure overeenkomst opgenomen exploitatiebijdragen (vooraf) in rekening zijn gebracht terwijl de kosten nog niet (geheel) zijn gemaakt. We ontvangen een exploitatiebijdrage alvorens we kosten gaan maken.

Het verloop van de voorziening initiatieven is als volgt:

Saldo per 1-1-2023	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2023
100.707	125.000	86.291	139.416
100.707	125.000	86.291	139.416

Het verschil tussen het saldo van de voorziening en de geactiveerde boekwaarde dient als buffer voor de al aangegane verplichtingen en mogelijke terugbetalingen m.b.t. nabetalingsclausules.

Voorziening afwaardering gronden

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond (zie ook onder gronden niet in exploitatie).

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2023 blijft ca. 12,62 miljoen. In het jaar 2023 zijn er geen mutaties geweest.

Zie onderstaand tabel voor het verloop van deze gronden.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2023
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	0	1.952.459
Broekveldt	766.559	0	0	766.559
Loopstukken 2e fase	275.605	0	0	275.605
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
Gronden De Bronnen	4.716.301	0	0	4.716.301
Gronden PBH	2.900.000	0	0	2.900.000
	12.625.390	0	0	12.625.390

Risico's en weerstandsvermogen

Beleidskader

De projectgebonden risico's worden jaarlijks op basis van de RISMAN-methode geïventariseerd. Deze methode behelst kortweg het in kaart brengen van de aanwezige risico's vanuit verschillende invalshoeken (politiek, maatschappelijk, financieel, ruimtelijk, juridisch, organisatorisch, technisch enz.) Aan de hand van deze inventarisatie worden de belangrijkste risico's vastgesteld en de kans van optreden. Het financiële gevolg van het optreden van een bepaald risico worden apart beoordeeld met getallen.

Projectgebonden risico's

De uitkomst van deze risicoanalyse is een totaalbedrag van ruim € 3,37 miljoen aan projectgebonden risico's. De te nemen winsten in het jaar 2023 zijn gecorrigeerd met dit bedrag. Per 1-1-2023 was dit risico berekend op € 3,54 miljoen. Een afname van ruim € 0,16 miljoen van de projectgebonden risico's. Dit komt met name door de afname van risico's voor Ter Borch en Vries Zuid. Voor het project bedrijventerrein Vriezerbrug zijn geen risico's meer geïdentificeerd.

In onderstaande tabel worden de geïventariseerde projectgebonden risico's per project weergegeven.

Projectgebonden risico's grondexploitaties per 1-1-2023	Berekend risico 2023	Berekend risico 2024
Bedrijventerr.Vriezerbrug	0	0
Businesspark Ter Borch	1.864.263	1.870.144
Ter Borch	1.015.768	973.035
Vries Zuid	663.200	535.150
totaal	3.543.231	3.378.329

Macro economische risico's

Daarnaast zijn de macro-economische risico's berekend in verband met de bepaling van het benodigd weerstandsvermogen. Hiervoor hebben we een risicoanalyse op de geconsolideerde grondexploitaties uitgevoerd. Deze risicoanalyse is uitgevoerd met nagenoeg dezelfde opzet als de risicoanalyse van vorig jaar. Voor de rente binnen zowel de positieve als de negatieve saldi binnen de grondexploitaties is het standaard rentepercentage bepaald op 1,4%. Dit is 0,3% hoger dan het uitgangspunt in de exploitatieopzetten en het gevolg van de herfinanciering van een deel van de leningenportefeuille in de komende jaren.

De risicoanalyse is uitgevoerd in de vorm van een Monte-Carlo simulatie. Alle hierboven genoemde actieve grondexploitaties zijn hierin meegenomen. De analyse bevat uitsluitend macro economische risico's en geen projectgebonden risico's.

Het macro-economisch risico is berekend op € 3,60 miljoen. Vorig jaar was dit nog € 4.85 miljoen. De macro-economische risico's zijn dus met € 1,25 miljoen afgenomen.

De Commissie BBV heeft ten aanzien van risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties nieuwe richtlijnen opgesteld. Ook is het niet langer toegestaan algemene posten onvoorzien en risico's op te nemen in de grondexploitaties.

Daarnaast dient de zogenaamde "percentage of completion-methode" te worden gehanteerd voor het nemen van winsten vanuit grondexploitaties.

Om het juiste bedrag aan te nemen winst te kunnen bepalen dienen de risico's bij deze methode van winstnemen te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's. De te nemen winsten dienen gecorrigeerd te worden met alleen de projectgebonden risico's de macro-economische risico's dienen te worden afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Bovenstaande heeft geleid tot het toepassen van een andere methodiek voor risico-inventarisatie en -afdekking voor grondexploitaties.

Vanaf het jaar 2017 hanteren wij de RISMAN-methode voor het bepalen van projectgebonden risico's teneinde op een verantwoorde manier winst te kunnen nemen. De macro-economische risico's worden vanaf dat moment bepaald met behulp van een Monte-Carlo simulatie van de geconsolideerde grondexploitaties.

Conform het beleid worden deze macro-economische risico's voor 100% afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Duurzaamheid

Wij streven ernaar Tynaarlo te verduurzamen. Dit brede maatschappelijke thema staat hoog op de maatschappelijke en gemeentelijke agenda. In veel beleidsvelden komt de aandacht voor duurzaamheid aan bod, of het nu gaat om woningbouw en gebouwen, verkeer en vervoer, economie, water en groenbeheer.

Planvorming Programma Duurzaamheid

In het duurzaamheidsprogramma 2020-2030 hebben we de opgaven beschreven en onze ambities bepaald. We zien de gemeente als één van de partijen die bijdraagt aan de duurzaamheidsopgave.

We werken daarom niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en (maatschappelijke) organisaties zijn we aan de slag. De ene keer als aanjager, de andere keer als ondersteuner, dan weer als verbinder. Ieder thema en elk project vraagt om maatwerk. Welke rol we als gemeente oppakken, bekijken we dan ook per onderwerp. Zo spelen we in op dat wat nodig is.

Daarbij gaan we uit van onze leidende principes: (1) lokale kracht, (2) gemeente als voorbeeld en (3) kennis delen.

De stip op de horizon

Onze ambitie is kort maar krachtig: In Tynaarlo realiseren we in 2030 een CO₂-reductie van 49% en in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van 1990. Daarmee zetten we een duidelijke stip op de horizon. We willen CO₂ reduceren en bewegen in die richting door in te zetten op vijf pijlers. Bij alle activiteiten die we ondernemen, vragen we ons af welke CO₂-effecten die hebben. We proberen daarbij zo goed mogelijk in beeld te brengen wat die effecten zijn en welke keuzes er te maken zijn.

De vijf pijlers voor de visie zijn:

- Pijler 1: 'Hernieuwbare energie'
- Pijler 2: 'Woningen en gebouwen'
- Pijler 3: 'Mobiliteit'
- Pijler 4: 'Circulaire economie'
- Pijler 5: 'Natuur en Milieu'

Monitoring

Jaarlijkse monitoren we de CO₂-reductie, die wordt betrokken bij de reguliere Planning&Control cyclus. We zijn in de loop van 2021 begonnen met het ontwikkelen van een gemeentelijke CO₂-monitor. De eerste versie is in 2022 gereedgekomen. Jaarlijks wordt de CO₂-monitor geactualiseerd. Voor het laatst is dat in het tweede kwartaal van 2023 gebeurd, waarbij we de meest actuele landelijke cijfers hebben gebruikt. De beperking is dat de CO₂-gegevens altijd 2 jaar achterlopen.

Tweejaarlijks worden de duurzaamheidsdoelen en ambities in de raad geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. In de loop van 2023 hebben we een evaluatie uitgevoerd en de rapportage is in januari 2024 aan de gemeenteraad ter besluitvorming aangeboden. Bij de besluitvorming is een motie aangenomen om aanvullend op het programma concrete, kwantificeerbare doelen te gaan formuleren. De uitwerking hiervan start naar verwachting medio 2024.

Regionale Energiestrategie

Er ligt een sterke relatie tussen het Programma duurzaamheid en de Regionale Energie Strategie. Drenthe is één van de dertig regio's in Nederland die een Regionale Energie Strategie (RES) heeft ontwikkeld. Hierin wordt beschreven welke bijdrage de regio levert aan het behalen van de doelstellingen uit het Nationaal Klimaatakkoord. In de RES maken we afspraken welke energiemaatregelen we in onze regio nemen op het gebied van hernieuwbare energie, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag- en energie infrastructuur.

De ambities binnen onze pijler hernieuwbare energie en hoe we die willen bereiken, geven ons richting om onze bijdrage in de RES-inhoud te kunnen geven. De Regionale Energie Strategie 1.0 Drenthe is in 2021 vastgesteld. Tweejaarlijks krijgt deze RES een update en de versie 2.0 is in de eerste helft 2023 gereed. De versie 2.0 is gericht op de voortgang en de uitvoering van de versie 1.0. Er is geen sprake van bijstelling van ambities of het opnemen van additionele opgaven.

pMiek en transportschaarste

De energietransitie is in volle gang. De verschuiving naar duurzame energiebronnen en elektrificatie van diverse sectoren resulteert erin dat de vraag naar energie-infrastructuur het aanbod overstijgt. Dit leidt tot transport schaarste en maakt het maken van keuzes nodig om investeringen in het energienet te prioriteren. Om gezamenlijke keuzes te kunnen maken heeft elke provincie een provinciaal Meerjarenprogramma Energie en Klimaat (pMIEK) ontwikkeld. Het pMIEK voorziet netbeheerders van input voor de investeringsplannen (IP), die om de twee jaar worden geactualiseerd. In 2023 is de Drentse pMIEK 1.0 opgeleverd. In 2024 verwachten we dat de Drentse pMIEK 1.1 wordt opgeleverd.

Ontwikkelingen zon-PV

In de gemeentelijke Omgevingsvisie wordt op hoofdlijnen beschreven hoe hernieuwbare energie een plek kan krijgen in onze gemeente. Op dit moment wordt er aan de voorbereidingen gewerkt voor een participatietraject om het beleid uit de omgevingsvisie verder uit te werken in een beleidskader zon op land. Dat beleidskader kan naar verwachting medio 2025 worden vastgesteld. Het plan van aanpak voor het komen tot het beleidskader zon op land is in september 2023 in de raad geweest.

In 2023 zijn de eerste stappen gezet voor de verkenning van een onderzoek naar de haalbaarheid van een sociaal zonnepark, waar mensen met minder budget in kunnen participeren en waarbij de opbrengsten ten goede komen aan diezelfde doelgroep. In 2024 zal hier vervolg aan worden gegeven.

In Drents verband werkten we in 2023 mee aan de voorbereiding van een versnellingsaanpak zon op dak. Naar verwachting kan deze aanpak in 2024 in uitvoering worden gebracht.

Warmtetransitie

De uitvoering van de warmtetransitie heeft plaatsgevonden volgens de vastgestelde Transitievisie Warmte in 2022. Vooral energiebesparing staat centraal, met als isoleren als eerste belangrijke stap. De focus voor de komende jaren ligt vooral op het helder informeren en begeleiden van inwoners om in actie te komen. We sluiten daarbij aan bij de inzet van lokale initiatieven (de lokale kracht), die gericht is op energiebesparing en verduurzaming.

Bij de najaarsbrief 2022 en begroting van 2023 is aangegeven dat het de inzet was om in 2023 de Transitievisie warmte minimaal volgens scenario 2 (zie paragraaf 7.3 van de Transitievisie warmte) uit te voeren, en zelfs hoger wanneer er gebruik kon worden gemaakt van mee te nemen middelen en regelingen vanuit het Rijk. Het is gelukt om in 2023 de Transitievisie Warmte op een niveau richting scenario 3 uit te voeren. In 2023 zijn voor de periode 2023 t/m 2027 extra rijksmiddelen beschikbaar gesteld. Voor een belangrijk deel zijn deze middelen bedoeld voor de aanpak van energiearmoede. In najaar 2023 is in afstemming met Drentse gemeenten een subsidieaanvraag voorbereid voor de Specifieke Uitkering (SpUk) Lokale Aanpak Isolatie. De subsidie is ontvangen en er wordt gewerkt aan een verdere projectaanpak. De aanpak is gericht op woningeigenaren met woningen met een label D tot en met G.

Maatregel 29

In 2023 zijn we betrokken bij de uitwerking van Maatregel 29 uit de kabinetsreactie 'Nij Begun' op het rapport "Groningers boven gas". Maatregel 29 betreft een extra impuls voor het isoleren van woningen in alle gemeenten in de provincie Groningen en de gemeenten Aa en Hunze, Noordenveld en Tynaarlo in de provincie Drenthe (t/m 2035). We zien de uitvoering van Nij Begun als een mooie kans waar onze inwoners flink van zullen profiteren. We moeten nog bekijken wat de uitwerking van Maatregel 29 en verder zal betekenen voor de inzet van personeel.

Lokale kracht

De gemeente Tynaarlo wil inwoners, groepen en buurten die samen willen werken of al bezig zijn, helpen en begeleiden. Dit helpt om krachten te bundelen en gezamenlijk aan de overgang naar duurzame warmte te werken. Bewoners die zelf initiatieven nemen, kunnen gebruik maken van gemeentelijke steun in de vorm van subsidies voor duurzame projecten en lokale energie-initiatieven. De initiatieven kunnen gebruik maken van de gemeentelijke subsidieregeling ondersteuning duurzame bewonersinitiatieven en sinds het tweede kwartaal van 2023 ook van de uitvoeringsregeling Lokale Energie-Initiatieven. Hierbij kunnen initiatieven tot maximaal 15.000 euro aanvragen. In 2023 zijn diverse aanvragen goedgekeurd. Ook is in 2023 een werkwijze ontwikkeld om de vrijwilligersvergoeding uit te kunnen keren aan de meer dan 20 actieve energiecoaches en warmtescanners in de gemeente.

In Zeegse, Midlaren en Eelde-Paterswolde zijn 3 nieuwe initiatieven gestart gericht op energiebesparing en verduurzaming. Het nieuwe initiatief in Eelde-Paterswolde organiseerde energiecafés die gemiddeld 60 inwoners per avond trokken. De organisatie van energiecafés wordt voortgezet in 2024.

In mei 2023 is het onderzoek naar een wijkenergieplan voor de buurt de Fledders afgerond en dit heeft geresulteerd in het rapport “Op weg naar het wijk-energieplan”. Deze visie voor de wijk is om samen met bewoners te streven naar een wijk zonder gebruik van fossiele brandstoffen in 2035. Hierbij wordt gelet op de technische en financiële haalbaarheid en de betrokkenheid van bewoners. Het Buurtteam De Fledders, de Energiecoöperatie Drentsche Aa en de gemeente werkten sinds 2021 samen aan dit traject en wordt in 2024 vervolgd. De opgedane kennis en ervaringen worden actief gedeeld met andere inwonersinitiatieven. Een aantal werkgroepen heeft in 2023 acties gedaan in de wijk, onder meer gericht op het bevorderen van warmtepompen.

Flexteam warmte

Regionaal is een Flexteam Warmte Drenthe opgezet dat als uitvoerend ondersteuningsteam met gemeenten en voor de inwoners in de wijken, dorpen en buurten aan de slag kan gaan met uitvoeringsplannen en projecten. Dit team is in het leven geroepen door de Drentse gemeenten, de provincie Drenthe en de Vereniging Drentse Gemeenten.

Energiearmoede

In 2022 en 2023 heeft gemeente Tynaarlo een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen waarmee kwetsbare huishoudens in huur- en koopwoningen ondersteund kunnen worden bij het nemen van energiebesparende maatregelen om op korte termijn de energierekening te verlagen.

Begin 2023 is de pilot voor de wijkgerichte aanpak gestart. Deze aanpak is voorbereid en uitgevoerd met de woningcorporaties, huurdersverenigingen en de Energiecoöperatie Drentsche Aa. De wijkgerichte aanpak houdt in dat energiecoaches bij huishoudens langs gaan om te kijken wat er in huis aan energiebesparing is te realiseren. Ook neemt de coach kleine energiebesparende maatregelen mee en een energiedisplay. De wijkgerichte aanpak is doorgezet in het najaar van 2023 en gaat in 2024 verder.

Daarnaast is er samengewerkt aan de voorbereidingen van een gemeentelijke isolatiesubsidie voor energiebesparende maatregelen voor woningeigenaren. Het college heeft hier een positief besluit over genomen en de regeling zal per april 2024 van start gaan.

In januari 2024 zal het Fixteam Drenthe aan de slag gaan in de wijk Zuid-Es in Zuidlaren. Het Fixteam komt dan bij bewoners thuis langs om te kijken welke kleine maatregelen mogelijk zijn om energie te besparen en voeren deze ook meteen uit.

Drents Energieloket

We helpen inwoners en organisaties om stappen te zetten naar verduurzaming van hun woning. Daarvoor werken we in Drenthe onder meer samen binnen het Drents Energieloket. Daar kunnen inwoners terecht voor onafhankelijk advies over maatregelen en financiering. Ontwikkelingen hebben geleid tot een flinke toename in verduurzaming en dat vraagt ook om doorontwikkeling van het Drents Energieloket. Het onderzoek naar doorontwikkeling van het Energieloket is in 2023 gestart en loopt door tot in 2024. Er staat een aanzienlijke opschaling gepland waarbij 2024 wordt gezien als een overgangsjaar.

Energieneutrale bedrijventerreinen

Bedrijventerrein De Punt heeft in maart een eigen ondernemersvereniging opgericht. Dit is een gevolg van deelname van het bedrijventerrein aan het pilotproject 'energie neutrale bedrijventerreinen 2035' van de provincie Drenthe. De Punt was één van de vier pilotlocaties in de provincie Drenthe. De oprichting van Ondernemersvereniging De Punt gaat helpen bij het toekomstbestendig en energieneutraal maken van het bedrijventerrein. De ondernemersvereniging beraadt zich nu op de uitvoering van projecten op het bedrijventerrein.

Duurzame openbare verlichting

Donker waar het kan, voldoende licht waar nodig is. Dat is het uitgangspunt voor de openbare verlichting in onze gemeente. Als lampen vervangen worden, wordt ledverlichting aangebracht. In het buitengebied zoeken we naar alternatieven, zoals werken met reflecterende onderdelen of nachtdier vriendelijke verlichting. Bij ingrijpende werkzaamheden wordt de buurt vooraf altijd geïnformeerd. In Oudemolen

wordt een proef met straatverlichting uitgevoerd. Hierbij is gedimde, amberkleurige ledverlichting toegepast, vriendelijker voor mens én natuur.

Meer Jaren Duurzaamheids Plan (MJDP) gemeentelijke gebouwen 2021-2040

Tijdens de engineering en het opstellen van de aanbestedingstukken in 2023 is gebleken dat de ambitie om in één keer alle PV-panelen te plaatsen om gebouwen energie neutraal en gasloos te maken, niet haalbaar is. Enerzijds vanwege netcongestie en anderzijds vanwege onvoldoende dakoppervlak. Om wel voldoende opwek te realiseren wordt gekeken naar het plaatsen van panelen op de gevel en op portalen. Als dat nog onvoldoende is kan tot slot gezocht worden naar gebouwen met een overschot aan dakoppervlak of naar plaatsing in een eigen zonnepark.

Het aanbrengen van PV-panelen aan de gevel en op portalen is vergunning plichtig en mogen vanwege netcongestie nog niet in productie gesteld worden. Daarom is het plaatsen van PV-panelen opgeknipt in vergunning vrije panelen en vergunning plichtige panelen. Eerst worden de vergunning vrije PV-panelen aanbesteed. Deze aanbesteding is eind 2023 gepubliceerd en loopt momenteel nog.

Het vraagstuk om ondanks de netcongestie wel onze ambitie te halen is als opdracht weggezet in een afstudeeropdracht, deze loopt tot in februari 2024. De oplossing lijkt richting een batterij te gaan wat een extra investering vraagt.

Ten slotte zijn we een onderbelichte extra duurzaamheidsmaatregel op het spoor gekomen zijnde het verkleinen van het blindvermogen doormiddel van een filter. Onze sporthal Groote Veen is hiervoor doorgemeten en berekend en de uitkomst is dat hier 10% tot 15% verbruik te besparen valt. Het idee is in 2024 als pilot een filter te plaatsen en bij succes deze manier als één project voor alle gebouwen toe te passen waar dit lonend is.

Bevorderen biodiversiteit

De openbare ruimte beheren we op een duurzame manier. Zo wordt er al 20 jaar geen gebruik meer gemaakt van chemische middelen voor onkruidbestrijding. Daarnaast worden bij herstelwerkzaamheden aan berm, deze niet meer ingezaaid met de standaard grasmengsels maar met wilde bloemenmengsels. Deze wilde bloemenmengsels bestaan uit diverse soorten die hier van oorsprong voorkomen of voorkwamen.

Om invulling te geven aan het vastgestelde beleidsplan 'bevorderen biodiversiteit in de gemeentelijke openbare ruimte' is sinds 2021 structureel € 35.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering. Ook in 2024 gaan we op meerdere locaties invulling geven aan deze opdracht, waarbij locaties worden omgevormd met als doel meer biodiversiteit te realiseren. Denk hierbij o.a. aan aanpassingen in het maaibeheer, gefaseerd uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden, inzaaien van inheemse bloemenmengsels, aanplanten van inheemse beplanting en het aanleggen van natuurvriendelijke oevers. Bij het opstellen van nieuwe onderhoudscontracten wordt extra aandacht gegeven aan de voorgestelde beheermaatregelen ter bevordering van de biodiversiteit zoals beschreven in het beleidsplan.

De kansen die zich voordoen om biodiversiteit te bevorderen bij nieuwe ruimtelijke plannen gaan we volop benutten. Daarnaast gaan we ook weer meewerken aan diverse (particuliere) gebiedsprojecten waar biodiversiteit vaak een rol speelt.

Goed omgaan met invasieve exoten

Onze natuur houdt geen rekening met landsgrenzen. Steeds vaker zien we nieuwe dieren of planten Nederland binnenkomen. Soms hebben ze meerwaarde, soms zijn het ook plagen die moeilijk te bestrijden zijn. In 2020 is het beleid invasieve exoten vastgesteld. Dit beleid beschrijft welke invasieve exoten we in Tynaarlo hebben of kunnen krijgen en wat de beste manier is om te beheren en te beheersen. Hierbij wordt met name aansluiting gezocht bij de wettelijke taken van de gemeente. De gemeente is in samenwerking met Meerschop Paterswolde, de provincies en de waterschappen een pilot gestart met als doel tot een betere beheersing van invasieve waterplanten in Ter Borch en het gebied Paterswoldsemeer te komen.

Klimaatadaptatie

Voor de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) werkt de gemeente samen met andere gemeenten, provincies en waterschappen in de regio Groningen en Noord Drenthe. Er is een Regionale Adaptie Strategie (RAS) opgesteld, die in 2023 is voorzien van een uitvoeringsagenda (RUA). Hiervan maakt ook de impulsregeling klimaat adaptieve maatregelen deel uit, die we inzetten in het

project Hoofdweg Eelde. In oktober 2023 is de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) vastgesteld. Eind 2023 zijn we gestart met de Lokale Uitvoeringsagenda (LUA).

Nadat in eerdere jaren vooral droogte tot nieuwe problemen leidde, was eind 2023 extreem nat. Deze periode heeft een aantal zwakke punten in het water en rioleringsstelsel blootgelegd. Ook is er redelijk veel overlast geweest door hoogwater, ondergelopen tuinen en volle kruipruimtes. Het toont aan dat alle weersextremen de gemeente voor nieuwe uitdagingen stelt. In Midlaren loopt een onderzoek naar de beperking van wateroverlast. Ook op drie andere locaties is onderzoek gedaan, die in 2024 moeten leiden tot mitigerende maatregelen. Er zijn grote afkoppelprojecten in voorbereiding genomen voor de Hoofdweg in Eelde en in Westlaren. Voor het burgerinitiatief voor een Klimatorium wordt een haalbaarheidsonderzoek ondersteund.

Klimaatweek

Ook in 2023 hebben we deelgenomen aan de Nationale Klimaatweek. Er zijn verschillende activiteiten en projecten in de gemeente op het gebied van klimaatadaptatie uitgevoerd, onder andere met scholen. Ook zijn er twee nieuwe kinderklimaatburgemeester gekozen.

Mobiliteit

Het Regionaal Mobiliteitsplan Drenthe (RMP) is een verplichting vanuit het klimaatakkoord en is in 2021 met provincie en gemeenten opgesteld. Bij brief van 17 juli 2023 hebben wij u geïnformeerd over de verwachte planning van het opleveren van het RMP 2.0. Indertijd werd uitgegaan van aanbieden aan de Mobiliteitsraad in Q1 2024. De Provincie heeft aangegeven dat het opstellen van het document vertraging heeft opgelopen en nu naar verwachting vóór de bouwvakvakantie 2024 aan ons college wordt gestuurd. Zoals recentelijk in een brief aan u gemeld gaan wij er vooralsnog vanuit dat de RMP 2.0 in het vierde kwartaal van 2024 aan uw raad wordt aangeboden.

De Visie laadinfra Tynaarlo is in 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Tevens is een nieuwe laadconcessie georganiseerd in 2023 waardoor elektrische autobezitters zonder eigen oprit eenvoudig een nabijgelegen laadpaal aan kunnen vragen via de website www.laadpaalnodig.nl.

Het onderzoek naar de verduurzaming van het eigen wagenpark vormt de onderbouwing om goede keuzes te maken op weg naar een duurzaam wagenpark. In 2023 is de overstap gemaakt van GTL-brandstoffen voor ons wagenpark naar HVO-brandstoffen. Hiermee is een flinke CO2-reductie bereikt.

Circulaire bouwen

In 2023 hebben we twee aanbestedingen gehad voor gemeentelijke gebouwen. Die van de sloop en nieuwbouw van de gymzaal Gouden Regenlaan en van Sporthal De Zwet. De sloop en nieuwbouw zijn gecombineerd om hiermee de markt uit te dagen circulair te bouwen. Deze aanbestedingen vallen onder het project accommodatiebeleid Zuidlaren. Naast het circulair bouwen is in deze aanbestedingen het toepassen van circulaire PV-panelen voorgeschreven.

Voor de gymzaal Gouden Regenlaan zijn voor sloop en materiaalgebruik voor de nieuwbouw eisen gesteld. De aannemer gebruikt 99,9% van de materialen vrijkomend uit sloop. Er blijft dus nauwelijks afval over. Van het vrijkomende materiaal wordt 35% ter plekke in de nieuwbouw gebruikt.

Voor de nieuwbouw wordt 99,96% herbruikbaar. Er blijft slechts 0,04% afval over.

Met de sloop en nieuwbouw van Sporthal De Zwet is in de aanbestedingsdocumenten circulariteit minder uitgewerkt en meer aan de markt overgelaten. In het ontwerp is de grootste circulaire winst dat de oude hal wordt hergebruikt. Alle vrijkomende materialen die niet ter plekke hergebruikt worden gaan naar de Stadsmijn-Achterhoek, dit is de marktplaats voor tweedehands bouwmaterialen.

Huishoudelijk afval

Voorkomen van afval zorgt ervoor dat er minder afval hoeft te worden verbrand. Dit levert een reductie op van de uitstoot van CO2. Verder zijn veel materialen die weggegooid worden nog te gebruiken (kleding), upcyclen (repareren of opknappen van bijvoorbeeld fietsen) of te recyclen (hergebruik van grondstoffen, zoals compost, papier of glas). Helaas groeit de hoeveelheid afval die verbrand wordt nog steeds. Dit is de reden dat we inwoners stimuleren op een andere manier met afval om te gaan. Zo is de voorlichtingscampagne 'Drenthe geeft door' vanaf februari 2023 succesvol uitgerold en loopt in 2024 door. De campagne is gericht op het stimuleren van afvalscheiding en afvalpreventie door Drentse inwoners en wordt door alle Drentse gemeenten ondersteund.

We constateren dat er een lage hoeveelheid restafval wordt ingeleverd, dat is goed nieuws. We hebben echter wel zorgen over de vervuiling van de PMD-stroom. Steeds vaker worden partijen afgekeurd. Dat levert hoge kosten voor ons op. Om die reden willen wij per 1 januari 2025, op het moment dat we overstappen naar een andere inzamelaar, insteken op het nascheiden van afval. Uit het restafval worden dan de bruikbare materialen gehaald waardoor wij de circulaire doelstellingen beter kunnen behalen en we duurzamer werken dan nu het geval is voor PMD. Een voorstel voor het aanpassen van de afvalstoffenverordening is in voorbereiding en zal in 2024 aan uw raad worden aangeboden.

In 2023 hebben we samen met de Kringloopwinkel in Vries (SKOT), de vrijwilligers van het Repaircafé Eelde en van de inbrengwinkel Pandora in Vries de 'Geef het door week' georganiseerd. Gedurende deze week konden inwoners op vijf plaatsen in de gemeente hun grofvuil gratis aanbieden, waarbij de aangeboden materialen ter plekke werden beoordeeld. Als er bruikbare spullen tussen zaten, zijn deze gerepareerd, schoongemaakt en verkocht. Aan de inbrengers van het grofvuil werd informatiemateriaal meegegeven over het voorkomen en recyclen van afval.

De gemeente heeft de week gefaciliteerd door voorlichtingsmateriaal te maken, door communicatie uitingen en het beschikbaar stellen van een container voor het afvoeren van materialen. Verder probeert de gemeente inwoners, die zich inzetten voor de circulaire economie met elkaar in contact te brengen, zodat ze elkaar kunnen versterken. De vrijwilligers van het Repaircafé Zuidlaren willen bijvoorbeeld graag aansluiten bij een vervolg van de 'Geef het door week'. De 'Geef het door week' is positief ontvangen en krijgt in 2024 een vervolg.

De ontwikkeling van gescheiden huisvuilinzameling van luiers wordt gevolgd. Gebruikte luiers zouden bijvoorbeeld via het nascheiden van restafval kunnen worden verzameld en gerecycled. Als we een adequate recyclingmogelijkheid hebben gevonden, kan een besluit over de luiერinzameling worden genomen.

Ambitie/ accent	Actie 2023 / 2024	Beoogd effect	Uitgevoerd door	Gereed	Raads- voorstel
Regionale Energie- strategie regio Drenthe.	Versterken netwerken, pMiek Uitvoering RES 1.0 Voortgangs- document RES.	Vergroten aandeel hernieuwbare energie en verminderen CO2- uitstoot.	Gemeente, RES-regio Drenthe.	Doorlopend	Nee Nee
Kaders hernieuwbare energie.	Ontwikkelen Beleidskader zon- op-land.	Goede ruimtelijke en maatschappelijke inpassing zon op land.	Gemeente	Q2 2025	Ja
Uitvoering Transitievise Warmte.	Aanpak energiewaarde, ondersteunen initiatieven, communicatie, Drents isolatieprogramma.	Verduurzamen woningen en gebouwen, richting aardgasloos wonen.	Gemeente, stakeholders en inwoners.	Uitvoering doorlopend	nee
Programma duurzaamheid	Evaluatie programma duurzaamheid.	Voortgang, doelstellingen en ambities evalueren, zo nodig bijstellen.	Gemeente	Begin 2024	Ja
LAS	Lokale Adaptatiestrategie.	Beleid klimaatadaptatie.	Gemeente	Najaar 2023, gereed	Ja
LUA	Lokale Uitvoeringsagenda.	Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.	Gemeente, stakeholders, inwoners.	2024	Ja
Eigen vastgoed verduurzamen.	Onder andere plaatsen PV- panelen.	Duurzame gemeentelijke gebouwen.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Plaatsen openbare laadpalen.	Verminderen uitstoot CO2.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Duurzame mobiliteit	Opstellen laadvisie.	Kaders voor plaatsen laadpalen.	Gemeente	2023, gereed	Ja
Duurzame mobiliteit	Regionaal Mobiliteitsplan 2.0	Minder CO2- uitstoot.	Gemeente, provincie	2024	Ja
Duurzame openbare verlichting	Sox-lampen vervangen door LEDS-lampen.	Minder energieverbruik en CO2-uitstoot.	Gemeente	Doorlopend	Nee
Circulaire economie	Apart inzamelen luiers.	Minder CO2- uitstoot.	Gemeente en recycler.	Als er een goede recycling- mogelijkheid is.	Nee
Circulaire economie	Voorlichtings- campagne Drenthe geeft door / Geef het door.	Verbeteren broninzameling afval en daarmee recyclingmogelijkhe- den afvalstromen.	Alle gemeenten in Drenthe.	Doorlopend	Nee

Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

In 2023 zijn de nodige stappen gezet om onze organisatie verder te ontwikkelen om goed in te spelen op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen in en voor onze samenleving en daarmee die samenleving nog beter te bedienen. Onze dienstverlening is gericht op onze inwoners, ondernemers en instellingen. Om hen goed te bedienen is het van belang de verantwoordelijkheden laag in de organisatie te beleggen en de regelruimte hier te verruimen. Dit vergroot onze slagvaardigheid. Dit uitgangspunt is de basis voor de verdere ontwikkeling van de organisatie. Halverwege het jaar is een programma gestart met de naam: Samen 'Voor de duidelijkheid' waarmaken. Met dit programma wordt het management geholpen onze organisatievisie in de praktijk te brengen, waarbij het doel is: 'Hoe kunnen we iedereen in onze organisatie zo goed mogelijk in staat stellen zijn of haar werk goed te doen'.

In het najaar is een medewerkersbetrokkenheidsonderzoek (MBO) uitgevoerd, twee jaar na het vorige MBO. Het onderzoek was hoofdzakelijk gelijk aan de vorige, om de progressie in de organisatieontwikkeling te kunnen meten. Extra toegevoegd waren vragen over leiderschap, om specifiek te kunnen meten wat de impact is geweest van het invoeren van een tussenlaag (vakmanagers) in de organisatiestructuur. Dat is een belangrijke pijler in het begin 2022 vastgestelde organisatieplan. De uitkomsten van het MBO waren significant hoger dan die van de vorige. Onder andere op het onderdeel leiderschap en de ervaren steun van de leidinggevende werd hoog gescoord. Hiermee werd bevestigd dat onze medewerkers ervaren dat de organisatie de goede dingen doet om de organisatievisie waar te maken. Zorgpunt dat uit dit MBO kwam is dat de ervaren werkdruk hoog is.

Afgelopen jaar is het fundament gelegd voor een intern trainingsprogramma, waarbij we vooral gebruik maken van de expertise die in het gemeentehuis aanwezig is bij individuele medewerkers en die breder gedeeld zou kunnen worden.

In het najaar is gestart met het project arbeidsmarktcommunicatie. Met arbeidsmarktcommunicatie willen we ons werkgeversmerk versterken, zijn we beter in staat nieuwe medewerkers aan te trekken en kunnen we het binden en boeien van huidige en potentiële medewerkers beter vormgeven. We zijn begonnen met experimenteren met nieuwe vormen van werven en meer inzetten op jong talent.

Ons huidige functieboek is gebaseerd op de FUWA MET methode en dateert van 2011. Inmiddels is veel veranderd in de organisatie(structuur) en in onze manier van werken. Dit vormde de aanleiding om ons functiewaarderingssysteem tegen het licht te houden. De VNG heeft een waarderingssysteem genaamd HR21 ontwikkeld. Dit functiewaarderingssysteem is specifiek bedoeld voor overheidsorganisaties en wordt inmiddels door een meerderheid van de gemeenten gehanteerd. HR21 beschikt daarnaast over een benchmark waarmee functies met elkaar vergeleken kunnen worden. In 2022 is met instemming van de ondernemingsraad besloten de overstap naar HR21 te maken. In 2023 is dit onder externe begeleiding verder vormgegeven.

In 2023 zijn veel (Europese) aanbestedingen uitgevoerd betreffende bedrijfsvoering. Door de inkoop van een aantal goederen en diensten middels deze Europese aanbestedingen te doen lossen we niet alleen een aantal onrechtmatigheidsissues op, we zetten vooral stappen in het verhogen van de kwaliteit van onze dienstverlening.

Tenslotte is in 2023 de informatievisie (I-visie) van de Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Met deze I-visie hebben we een belangrijke kapstok voor onze bedrijfsvoering, op basis waarvan (strategische) plannen opgesteld kunnen worden op bijvoorbeeld het gebied van Informatiebeheer, informatiebeveiliging en digitale dienstverlening.

Externe ontwikkelingen

Terwijl intern gewerkt wordt aan het optimaal laten functioneren van de gemeentelijke organisatie, volgen extern de ontwikkelingen waarmee we geconfronteerd worden zich in rap tempo op. Na de Coronapandemie kwam de opvang van Oekraïense vluchtelingen, direct gevolgd door de bredere asielproblematiek en de oplopende inflatie waarvoor ook een beroep wordt gedaan op gemeenten. Tegelijkertijd komen er vanuit de rijksoverheid voortdurend nieuwe taken en wetten op de gemeenten af. Afgelopen jaar is veel energie gestoken in bijvoorbeeld de nieuwe Wet open overheid, de nieuwe audit Wet politiegegevens, de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording en de langverwachte invoering van de Omgevingswet.

Naast deze inhoudelijke ontwikkelingen merken we als gemeente steeds meer dat de nieuwe verhouding tussen overheid en inwoners een ander soort inzet en soms ook meer inzet van onze medewerkers vraagt. Waar ooit het aanleggen van een weg of het onderhoud van het gemeentelijk groen puur technische taken waren, zijn dit nu onderwerpen waarover inwoners graag mee willen praten en denken. Een verandering die past in de tijd en past bij de visie van het college, maar aanpassing vraagt van medewerkers die soms al decennialang anders gewend zijn. Bij projecten op het terrein van de ruimtelijke ordening is ook al langere tijd een ontwikkeling gaande op dit gebied. Waar eerder de interactie met inwoners vooral verliep via formele juridische lijnen zoals zienswijzenprocedures, werken we nu steeds meer met informelere participatieve vormen. En ook deze ontwikkeling heeft aanpassingen van onze medewerkers gevraagd en blijft dat vragen.

Tot slot hebben we als gemeente een weg te vinden in een sterk veranderende markt. Zowel de arbeidsmarkt als de grotere markt van vraag en aanbod van diensten en goederen staan zwaar onder druk. Dit leidt tot grote kostenstijgingen die op allerlei manieren onze bedrijfsvoering raken. Maar daarnaast kunnen sommige ambities, ook wanneer voldoende geld beschikbaar is, simpelweg niet of niet volgens planning worden uitgevoerd door gebrek aan materialen of mensen. Al met al zijn we als gemeente genoodzaakt vaker onze grenzen aan te geven. Waar onze eerste reactie is dat we alles willen oppakken wat op ons afkomt, moeten we steeds meer en kritischer kijken naar wat we kunnen oppakken en moeten we daarbij van tijd tot tijd ook aangeven dat iets niet lukt, meer gaat kosten of langer gaat duren.

Informatieveiligheid

In 2020 is de basis gelegd voor het programma informatieveiligheid (inclusief privacy). Hiervoor is destijds een brede inventarisatie uitgevoerd van wet- en regelgeving aan de ene kant en de stand van zaken met betrekking tot deze onderwerpen aan de andere kant. Deze programmatisch uitgevoerde werkzaamheden hebben duidelijk ook geleid tot verbeterde bevindingen bij de uitvoering van de IT-audits. Hoewel er op veel plaatsen conform richtlijnen gewerkt wordt is dit in veel gevallen nog niet geformaliseerd. Er ligt een taak voor de organisatie om de werkprocessen conform de BIO en de AVG te optimaliseren en relevante beleidsstukken hiervoor te actualiseren.

Team Informatieveiligheid en Privacy ondersteunt de organisatie bij uitvoering van deze taak, door onder andere per vakgroep te inventariseren in hoeverre wordt voldaan aan het verplichte normenkader van de BIO. Met deze inventarisatie is eind 2022 gestart. Op basis van deze inventarisatie zal een verbeterplan worden opgesteld. Sinds oktober 2023 is de functie voor Adviseur Informatiebeveiliging vacant. In het tweede kwartaal van dit jaar wordt er binnen de Europese aanbesteding 'Externe Inhuur' gezocht naar een tijdelijke invulling, aangezien de reguliere wervings- en selectieprocedures geen geschikte kandidaten hebben opgeleverd.

Sinds 2021 werken we risicogericht. Hiervoor is een risicoregister aangelegd, waarin o.a. staan de op risico geclassificeerde bevindingen vanuit de IT-audit en de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). Maar ook door onszelf geprioriteerde risico's of kwetsbaarheden in onze eigen werkprocessen. Dit register was tot op heden vooral nog het aanknopingspunt voor acties binnen de afdeling Informatisering & Automatisering. Vanaf komend jaar wordt dit uitgebreid naar acties voor alle verantwoordelijke vakgroepen organisatie breed.

Er zijn afgelopen jaar 16 datalekken gemeld, waarvan er 1 vanwege het hoge risico is gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Een aantal meldingen heeft ook geleid tot een wijziging in systemen en/of processen. Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aantal meldingen iets gestegen. Hieruit valt af te leiden dat medewerkers zich goed bewust zijn van wat een datalek is en dat deze gemeld moeten worden. Aangezien veel meldingen het gevolg zijn van menselijk handelen is het noodzakelijk om in bewustwordingssessies aandacht aan dit onderwerp te blijven besteden.

Hoewel volledige beveiliging tegen digitale aanvallen onhaalbaar is, streven we ernaar de risico's zoveel mogelijk te beperken. Vorig jaar september is een cybercrisisoefening uitgevoerd, waarvan de resultaten worden geïntegreerd in een alomvattend cybercrisisplan voor de organisatie. Het doel is om jaarlijks een dergelijke oefening te houden op basis van dit plan.

Als onderdeel van onze inspanningen om de beveiliging van onze ICT-infrastructuur te verbeteren, worden verouderde systemen uitgefaseerd en wordt een regelmatige updatecyclus ingevoerd voor zowel server- als werkplekautomatisering, om ervoor te zorgen dat beveiligingsupdates regelmatig worden toegepast. De informatiemanager wordt betrokken bij de initiële fasen van nieuwe projecten, waardoor informatiebeveiliging vanaf het begin wordt benadrukt.

Rechtmatigheidsverantwoording – toelichting

In de Rechtmatigheidsverantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening, licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties financieel rechtmatig zijn. Alle geconstateerde onrechtmatigheden die groter zijn dan de rapportagegrens van € 100.000 zijn in deze paragraaf toegelicht. Tevens is beschreven welke actie(s) het college onderneemt om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Het opnemen van de rechtmatigheidsverantwoording inclusief de toelichting in deze paragraaf bedrijfsvoering is door het ministerie BZK verplicht gesteld voor de jaarrekening 2023 en verder. Dit jaar is dus de eerste keer dat het college zich hierover moet verantwoorden richting de gemeenteraad. Voorheen kreeg u deze informatie via de accountant in hun accountantsrapport; vanaf dit jaar ontvangt u die informatie van het college. Het ministerie van BZK heeft aangegeven dat gemeenten in hun jaarstukken een aparte rechtmatigheidsverklaring moeten opnemen, maar ook dat we in deze paragraaf bedrijfsvoering de begrotingsonrechtmatigheden moeten toelichten.

Zoals in de Modelverantwoording rechtmatigheid te lezen is, is het college van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor vastgestelde grens.

Hieronder zijn de afwijkingen weergegeven die de rapportagegrens van € 100.000,- overstijgen:

Begrotingsonrechtmatigheden

Hoofdstuk	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Afwijking	Toelichting afwijking
<i>Overschrijding van lasten</i>					<i>inclusief toevoegingen aan de reserves</i>
4. Onderwijs	4.454.085	3.798.319	4.257.802	459.482	Past binnen het bestaande beleid. Zie de toelichting bij de hoofdstukverantwoording
6. Sociaal domein	33.136.600	36.576.276	38.640.206	2.063.931	Past binnen het bestaande beleid (openeinderegelingen). Zie de toelichting bij de hoofdstukverantwoording
8. Volkshuisvesting ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.852.893	10.290.945	16.314.845	6.023.899	Past binnen het bestaande beleid. Zie de toelichting bij de hoofdstukverantwoording
Totaal overschrijding van lasten	47.443.578	50.665.540	59.212.853	8.547.312	

De overschrijdingen op de lasten en kredieten in beide tabellen van totaal afgerond € 9 miljoen zijn opgenomen in de modelverantwoording rechtmatigheid in de jaarrekening. In de modelverantwoording zijn tevens de overschrijdingen opgenomen die individueel < € 100.000. Dit gaat om een totaalbedrag van € 0,6 miljoen.

Dit geldt niet voor de over- en onderschrijdingen op de baten en de onderschrijdingen op de lasten. Wij zijn van mening dat deze over- en onderschrijdingen tijdig zijn gemeld bij de gemeenteraad in deze jaarstukken. De bestendige gedragslijn van onze gemeente is dat de verschillen die ontstaan zijn in de periode tussen de najaarsrapportage en de jaarrekening gemeld worden in de jaarrekening en daar ook worden toegelicht. Omdat deze (bestendige) gedragslijn niet expliciet is vastgelegd in de financiële verordening, zou hier toch sprake kunnen zijn van begrotingsonrechtmatigheden. Hierover is nog discussie tussen gemeenten, accountants en de commissie BBV. Bij de eerstvolgende actualisatie van de financiële verordening in 2024 zullen we, indien nog nodig, een voorstel doen voor een extra bepaling ter voorkoming van deze mogelijke begrotingsonrechtmatigheden in de toekomst.

Krediet	Begroting	Cumulatief t/m 2023	Afwijking	Toelichting
<i>Overschrijding van kredieten</i>				
*304023303 De lichtkring (Ver)nieuwbouw	1.827.025	2.259.050	432.025	Deze overschrijding moet worden gerelateerd aan een aantal onderschrijdingen op kredieten die eveneens te maken hebben met de (ver)nieuwbouw van De Lichtkring. Per saldo levert dit een lichte overschrijding op onder de rapportagegrens. Hiermee is deze acceptabel.
Totaal overschrijding van kredieten	1.827.025	2.259.050	432.025	

Wijziging ten opzichte van voorgaand boekjaar

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189 lid 3 van de Gemeentewet. Met betrekking tot de duiding van de begrotingsrechtmatigheid merken wij op dat er gedurende een relatief lange periode sprake is geweest van onduidelijkheden over hoe het rechtmatigheidsoordeel dient te worden bepaald. Dit heeft ertoe geleid dat ook gedurende het opstellen van de jaarrekening en de jaarrekeningcontrole er nog diverse vragen met betrekking tot dit onderwerp aan de Commissie BBV zijn gesteld.

De uitwerking van de beantwoording van de commissie is dat het totaalbedrag aan bruto onrechtmatigheden, dus inclusief overschrijdingen die door de raad als acceptabel zijn aangemerkt, dient te worden meegenomen bij de analyse of er sprake is van een goedkeurend rechtmatigheidsoordeel. Dit wijkt af van voorgaande jaren waarbij de accountant niet alle bruto overschrijdingen hoefde mee te nemen in zijn rechtmatigheidsoordeel.

Voorwaardencriterium

Fouten

• Salarissysteem	€ 460.000
• iBurgerzaken, iMakelaar en Civision Middelen (allen PinkRocade)	€ 365.000
• Planeconomie Groote Veen en Ter Borch	€ 102.000
• Bevoorrading kantines	€ 111.000
• Totaal overige fouten < rapportagegrens € 100.000	€ 237.000
Totaal fouten	€ 1.275.000

Bovengenoemde fouten (alleen de fouten > € 100.000) vloeien voort uit het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels. Zie verder het onderdeel 'acties ter voorkoming van afwijkingen in de toekomst' hierna.

Acties ter voorkoming van afwijkingen in de toekomst

Europese aanbestedingen

Er zijn in 2023 en worden in 2024 diverse Europese aanbestedingen opgepakt en afgerond, waarmee de totale omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden aanzienlijk verlaagd wordt. De omvang van de geconstateerde onrechtmatigheden over 2023 bedroeg in totaliteit € 1.262.000 (inclusief de fouten < € 100.000). Door de Europese aanbestedingen wordt de huidige omvang van de onrechtmatigheden teruggebracht tot een kleine € 0,3 miljoen met ingang van 2025. Een prestatie met mooie kwaliteitsimpuls die veel effort heeft gekost van vele mensen in de organisatie waar we trots op zijn!

Prestatielevering sociaal domein

Ten aanzien van de vaststelling van de prestatieleveringen in het sociaal domein: in de huidige werkwijze voeren we de controle achteraf uit d.m.v. de ontvangen verantwoordingen (jaarverslagen) + accountantsverklaringen van alle zorgleveranciers waarbij de besteding boven de € 100.000 ligt.

Door in de vragenlijst bij 'verlengingsgesprekken' de prestatieverklaring op te nemen, maken we voor dat deel van de zorgverlening de prestatieverklaring goed zichtbaar. Voor nieuwe aanvragen moet bekeken worden of het haalbaar is om deze cliënten steekproefsgewijs te gaan bellen, gaandeweg het behandeltraject, om zo duidelijk te krijgen of de zorgleveranciers ook daadwerkelijk de zorg leveren die is beschikt. Hiermee zal de omvang van de onzekerheid die we nu op dit vlak kennen naar beneden kunnen worden bijgesteld.

Wet Open Overheid

Wet open overheid (Woo)

De overgang van de Wet openbaar bestuur (Wob) naar de Woo brengt met zich mee dat op termijn voor 11 categorieën gemeentelijke documenten verplicht wordt om deze tijdig actief openbaar te maken. Om dit actief openbaar maken mogelijk te maken, verplicht de Woo om de informatie-huishouding op orde te brengen en digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden.

Om de implementatie van de Woo bij de gemeente Tynaarlo succesvol te laten verlopen, hanteren we een projectmatige aanpak en spreiden we de werkzaamheden over een langere periode. Het doel is om tegen uiterlijk 2029 te komen tot een open Tynaarlo. Daarvoor moeten concrete oplossingen worden gevonden voor drie thema's:

1. Informatiehuishouding op orde
2. Actief openbaar maken
3. Duurzame toegankelijkheid

Deze drie thema's zijn nauw met elkaar verbonden en moeten dan ook als zodanig worden aangepakt. Actieve openbaarmaking is immers alleen mogelijk wanneer de documenten duurzaam toegankelijk zijn en de informatiehuishouding op orde is.

Nr.	Documenten	Status
1.	Wet- en regelgeving	Beschikbaar op Overheid.nl
2.	Organisatiegegevens	Beschikbaar op de website Tynaarlo
3.	Raadsstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (Gemeenteraad)
4.	Bestuursstukken	Beschikbaar op de website Tynaarlo (college B&W)
5.	Stukken van adviescolleges	In ontwikkeling
6.	Convenanten	In ontwikkeling
7.	Jaarplannen en – verslagen	In ontwikkeling
8.	Woo-verzoeken	Beschikbaar op de website Tynaarlo
9.	Onderzoeken	In ontwikkeling
10.	Beschikkingen	Beschikbaar op Overheid.nl
11.	Klachten	In ontwikkeling

De wet schrijft voor dat documenten in deze elf categorieën (in fasen) actief openbaar moeten worden gemaakt voor de gemeente Tynaarlo. De Woo bepaalt dat deze openbaarmaking elektronisch moet plaatsvinden: "Op een algemeen toegankelijke wijze door middel van een door Onze Minister in stand gehouden digitale infrastructuur." Het Ministerie heeft aangegeven druk bezig te zijn (geweest) met de ontwikkeling van het systeem PLOOI. Dit systeem zou operationeel zijn in het eerste kwartaal van 2023. Om te voorkomen dat we het wiel opnieuw moeten uitvinden, vooral gezien de verwachte beschikbaarheid van PLOOI op korte termijn, is besloten om de openbaarmaking van documenten in bepaalde categorieën via PLOOI te regelen. In 2023 werd echter bekendgemaakt dat PLOOI voor een onbepaalde periode is uitgesteld en dat waarschijnlijk een ander systeem zal worden ontwikkeld. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd, maar er wordt niet langer op gewacht. Het openbaar maken van documenten uit de categorieën die nog in ontwikkeling zijn, zal worden geregeld via de website van Tynaarlo.

Dit betekende als eerste dat het openbaar maken van Woo-verzoeken, categorie 8 in het overzicht, in het jaar 2023 werd gerealiseerd. Alle toegekende Woo-verzoeken worden via de website van de gemeente Tynaarlo gepubliceerd, inclusief de bijbehorende documenten.

De Woo verplicht gemeenten om hun informatiehuishouding op orde te brengen. De eis uit de Archiefwet dat gemeenten documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo. Dit proces vergt aanzienlijke tijd.

Het is daarom wenselijk om voor alle te publiceren documenten een proces in te richten om ze geschikt te maken voor openbaarmaking. Hiervoor zijn aanpassingen nodig in de uitvoering van de werkprocessen, met betrekking tot het structureren en publiceren van informatie, om verplichte openbaarheid.

Om de informatiehuishouding op orde te krijgen, is er in 2023 gestart met het opstellen van een informatiebeheerplan. Dit plan biedt inzicht en overzicht van de informatiestromen binnen de organisatie.

Contactpersoon / Woo-verzoeken

De Woo vereist dat de gemeente een contactpersoon voor de Woo heeft. Het college heeft besloten om de medewerkers van het team Juridische Zaken aan te wijzen als de contactpersonen voor de Woo.

Op dezelfde afdeling worden de ontvangen Woo-verzoeken gecoördineerd en afgehandeld. In het jaar 2023 zijn er 46 Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Slechts één besluit heeft geleid tot een bezwaarprocedure, die vervolgens ongegrond is verklaard.

Anonimiseren van documenten

In de Woo zijn weigeringsgronden opgenomen op basis waarvan het openbaar maken van informatie achterwege blijft (absolute weigeringsgronden) respectievelijk achterwege kan blijven (relatieve weigeringsgronden). Voor het toepassen de weigeringsgronden wordt er binnen de organisatie gebruik gemaakt van verschillende programma's. Namen, woorden, zinnen en/of alinea's worden dan per document handmatig geanonimiseerd. Naast dat het tijdrovend werk is, is het ook foutgevoelig.

Anonimiseringssoftware is reeds aangeschaft en zal medio Q1 van 2024 operationeel worden ingezet om het anonimiseringsproces van documenten te kunnen automatiseren.

Mindset ambtenaren en bestuurders

De Woo wil zorgen voor een cultuurverandering. Transparantie is van belang binnen een democratie, burgers moeten de overheid kunnen controleren. Ook persoonlijke beleidsopvattingen zijn in principe openbaar in niet tot personen herleidbare vorm. Documenten waarop staat vertrouwelijk betekent bijvoorbeeld niet dat het niet openbaar zou mogen worden gemaakt. Het is daarom van belang om de bewustwording van ambtenaren en bestuurders te vergroten over de openbaar making van documenten, maar ook de onderlinge communicatie en de communicatie naar personen buiten de organisatie.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door de gemeenteraad

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. Als gemeente stellen wij verantwoordingsrapportages op die naar provincie of ministeries/rijk worden gestuurd, omdat zij een toezichthoudende rol hebben. Ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het toezicht door andere overheden soberder, selectiever en risicogerichter plaats moet vinden. Daarbij is ook de ontwikkeling dat vertegenwoordigende organen zoals de gemeenteraad het toezicht uitoefenen op de medebewindstaken die door de colleges worden uitgevoerd.

Toezichtcriteria ontwikkeld in Drenthe voor zelfbeoordeling

Samen met gemeenten in Drenthe zijn op basis van de gewijzigde wetgeving toezichtcriteria ontwikkeld, op basis waarvan een zelfbeoordeling plaats kan vinden over de mate waarin de medebewindstaken voldoende zijn uitgevoerd. Ook is in Drenthe afgesproken dat deze zelfbeoordeling een plek heeft in de P&C-cyclus van de gemeente en op die manier deel uit kan maken van de jaarstukken.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord. Het overzicht sluit aan op het Uitvoeringsprogramma interbestuurlijk toezicht door de provincie Drenthe over het jaar 2023.

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten.		Structuurvisies op het gebied van Cultuurhistorie en Archeologie zijn weliswaar al geruime tijd geleden vastgesteld, maar nog voldoende actueel. Eind 2023 is de Omgevingsvisie (opvolger van Het Structuurplan Tynaarlo 2006) door de raad vastgesteld.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten.		De bestemmingsplannen en beheerverordeningen zijn voldoende actueel. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zullen voor 1 januari 2032 de (huidige) vigerende bestemmingsplannen en beheerverordeningen moeten zijn omgezet in het Omgevingsplan. Deze omzetting, waarbij tevens een actualisatieslag gemaakt wordt (bijv. door te kijken naar de ruimtelijke keuzes en uitgangspunten zoals opgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie) start in 2024. Momenteel wordt gewerkt aan een pilot "bestaande woongebieden" die in 2024 zal worden afgerond en zal leiden tot een eerste wijziging van het Omgevingsplan.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Omgevingsrecht

Omgevingsrecht	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse.		VTH-beleid is actueel en opgegaan in de U&H-strategie 2024-2028. Deze is in januari 2024 vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen.		Jaarprogramma is opgesteld na vaststelling U&H-strategie; staat in april gepland voor vaststelling door college.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld jaarverslag op het gebied van VTH.		Het jaarverslag 2023 wordt in eerste helft van 2024 opgeleverd. Datagegevens halen uit RxMission is een uitdaging en werkt vertragend. Verwachting is wel dat het jaarverslag tijdig, voor de door IBT gestelde uiterste datum van 15 juli, gereed is.
Uit het jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten.		Moet blijken uit het nog op te leveren jaarverslag.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH.		De verordening is vastgesteld door de gemeenteraad.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, het door ontwikkelen van datagegevens halen uit RxMission i.v.m. het maken van rapportages (managementinformatie)

Monumenten

Monumenten	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe Omgevingsplannen, of bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld.		Ja, de gemeente beschikt over een Structuurvisie Archeologie (2013) en een Structuurvisie Cultuurhistorie (2014). Deze zijn kaderstellend voor de bestemmingsplannen / het Omgevingsplan worden daarin als beschermende dubbelbestemmingen verwerkt.

Monumenten	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn.		Ja, de gemeente beschikt over een monumentencommissie. Deze commissie is (ook) in het afgelopen jaar een aantal keer bijeen geweest en heeft geadviseerd over alle ingediende aanvragen, betreffende diverse gebouwde Rijksmonumenten.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten.		Handhaving is organisatorisch geregeld, maar de personele inzet is beperkt ten opzichte van het gemeentelijke grondoppervlak. Er wordt echter adequaat gereageerd op meldingen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De personele capaciteit voor Cultuurhistorie, Monumentenzorg en Archeologie is uiterst beperkt. Specialistische advisering wordt ingehuurd. De uitvoering op deze taakvelden beperkt zich tot de wettelijke taken bij vergunningsverlening en in advisering, uitwerking en beoordeling bij ruimtelijke plannen/procedures.

Huisvesting statushouders

Huisvesting statushouders	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling op het gebied van tijdige huisvesting van statushouders en heeft geen verwijtbare achterstand of loopt hierop in.		De taakstelling is niet volledig gerealiseerd. Er is een deel van de statushouders gehuisvest. Een optie is om door middel van tijdelijke huisvesting de volledige taakstelling te gaan realiseren. Hierover vindt binnenkort besluitvorming plaats.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Ja, hierover is contact met de provincie.

Archief

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.		In Artikel 16 van de Archiefwet 1995 is een kwaliteitssysteem verplicht. Dit systeem is nu ook opgesteld en wordt uitgerold. De prioriteit ligt nu bij professionaliseren van het kwaliteitssysteem.

Archief	Groen/ Oranje/ Rood	Toelichting
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.		De analoge archieven zijn toegankelijk via de applicatie Maisflexis. De digitale documenten tot 2017 zijn te raadplegen via Maisflexis en vanaf 2017 in het zaakstelsel Mozard. Informatiebeheer gaat ook meer aandacht richten op het creëren van een compleet overzicht voor een informatiebeheerplan om daarna te werken aan een goede, geordende en toegankelijke staat van ons informatiehuishouding.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.		De vernietiging van analoge en digitale archiefbescheiden (Maisflexis) heeft t/m het jaar 2021 plaatsgevonden (2022 in uitvoering). Het overbrengen van archieven dient nog gedeeltelijk te worden uitgevoerd. In het zaakstelsel is de vernietiging en overbrenging nu lokaal ingericht. De uitvoering is begonnen in 2023.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen.		Voor de analoge archieven is een goed geoutilleerde archiefbewaarplaats, het plaatsingsplan is nog niet compleet. De opslag van digitale bestanden in Tynaarlo en de uitwijk in Assen wordt op adequate wijze beheerd. De digitale informatie in Mozard en Maisflexis staan beide in de cloud opgeslagen in Eindhoven en Groningen. Voor beide omgevingen zijn bewerkersovereenkomsten afgesloten.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten.		Door de aanschaf van een specifieke applicatie, waarmee we kunnen vastleggen waar informatie buiten het archiefsysteem om wordt opgeslagen, krijgen we een beter inzicht in het totale informatiebeheer binnen onze organisatie. Dit vergt overleg met veel medewerkers binnen onze organisatie. Er komt specifieke aandacht voor vernietigings- of bewaarmijnen volgens de selectielijst. De beheerregimes gebaseerd op bewaartermijn worden naast de informatiesystemen gelegd om te kijken of we de duurzaamheid van informatie kunnen garanderen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Extra aandacht is noodzakelijk voor het creëren van een compleet overzicht om te bepalen waar de acties in de informatiehuishouding het eerste nodig zijn.

Jaarrekening 2023

Jaarrekening 2023

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Met de jaarrekening wordt via de hoofdstukrekening en de balans met toelichting, de financiële verantwoording afgelegd over het jaar 2023.

De jaarrekening 2023 bestaat uit:

- Hoofdstukrekening
- Balans
- Toelichting op de balans
- Rechtmatigheidsverantwoording

Hoofdstukrekening

	Primitieve begroting 2023			Begroting na wijziging 2023			Werkelijk 2023			Vershil
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Saldo
0: Bestuur en ondersteuning	846	6.891	-6.045	848	3.177	-2.329	1.598	3.301	-1.703	626
1: Veiligheid	29	2.541	-2.512	29	2.842	-2.813	47	2.593	-2.546	267
2: Verkeer en vervoer en waterstaat	100	4.542	-4.442	82	4.432	-4.350	87	4.183	-4.096	254
3: Economie	2.144	2.841	-697	2.144	3.638	-1.494	1.380	2.650	-1.270	224
4: Onderwijs	123	4.454	-4.331	454	3.798	-3.344	610	4.258	-3.648	-304
5: Sport, cultuur en recreatie	731	8.054	-7.323	1.068	9.183	-8.115	1.149	8.658	-7.509	605
6: Sociaal domein	8.355	33.137	-24.782	13.031	36.576	-23.545	16.156	38.640	-22.484	1.061
7: Volksgezondheid en milieu	6.358	7.537	-1.179	7.345	8.896	-1.551	7.056	8.580	-1.525	26
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.397	9.853	-1.456	10.395	10.291	104	15.395	16.315	-920	-1.024
Algemene dekkingsmiddelen	64.654	1.522	63.132	65.685	1.772	63.913	67.984	1.271	66.712	2.799
Overhead	1.090	12.226	-11.136	1.071	12.874	-11.803	2.929	12.749	-9.819	1.984
Heffing VPB	0	65	-65	0	65	-65	0	263	-263	-198
Bedrag onvoorzien	0	34	-34	0	34	-34	0	0	0	34
Saldo van baten en lasten	92.828	93.696	-868	102.152	97.577	4.575	114.391	103.461	10.929	6.354
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.224	1.356	868	7.138	11.713	-4.575	6.387	11.087	-4.701	-125
Resultaat			0			0			6.229	6.229

De toevoegingen en de onttrekkingen aan de reserves betreffen alleen de toevoegingen en onttrekkingen die binnen de hoofdstukrekening hebben plaatsgevonden.

Hier zijn dus niet de mutaties tussen de diverse reserves onderling opgenomen. Een totaaloverzicht van alle mutaties in de reserves is opgenomen in bijlage 2 van deze jaarrekening.

EMU- saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Tynaarlo voor 2023 komt uit op € 0,4 miljoen (overschot). Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten € 0,4 miljoen euro hoger zijn dan de uitgaven. Voor 2023 is de individuele referentiewaarde voor de gemeente Tynaarlo vastgesteld op € 3,5 miljoen.

			JR 2022	JR 2023	B 2023	B 2024	B 2025	B 2026
Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-481	-477	-478	-480	-480	-479
		Uitzettingen	0	0	0	0	0	0
	Vlottende activa	Uitzettingen	10.783	5.271	3.403	-16.500	0	0
		Liquide middelen	286	140	-368	0	0	0
		Overlopende Activa	2.730	2.572	100	0	0	0
Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-800	-6.143	-6.143	7.205	20.192	4.179
	Vlottende passiva	Vlottende schuld	-844	2.878	5.534	0	0	0
		Overlopende passiva	4.083	1.646	13.565	14.189	-11.048	-6.686
EMU-SALDO			10.876	-449	-15.024	-21.874	-9.624	-11.344
EMU-SALDO referentiewaarde			-2.995	-3.515	-3.515	-3.515	-3.515	-3.515
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			13.871	3.066	-11.509	-18.359	-6.109	-7.829

Balans

Balans per 31 december 2023

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	31.12.2023		31.12.2022	
<u>Vaste activa</u>				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.031		1.439	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	1.439		724	
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>		3.470		2.163
<i>Materiële vaste activa</i>				
Investerings met een economisch nut	76.894		68.882	
Investerings met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	28.861		29.102	
Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.226		5.738	
<i>Totaal materiële vaste activa</i>		111.981		103.722
<i>Financiële vaste activa</i>				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	412		412	
Leningen aan woningbouwcorporaties	4.913		5.298	
Leningen aan deelnemingen	123		123	
Overige langlopende leningen	1.462		1.554	
<i>Totaal Financiële vaste activa</i>		6.910		7.387
Totaal vaste activa		122.361		113.272
<u>Vlottende activa</u>				
<i>Voorraden</i>				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	487		10.051	
<i>Totaal voorraden</i>		487		10.051
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>				
Vorderingen op openbare lichamen	4.481		3.839	
Overige vorderingen	2.039		1.822	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	18.349		13.936	
<i>Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>		24.869		19.597
<i>Liquide middelen</i>				
Kassaldi	7		12	
Banksaldi	501		356	
<i>Totaal liquide middelen</i>		508		368
<i>Overlopende activa</i>				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	5.464		2.354	
Overige overlopende activa	6.007		6.546	
<i>Totaal overlopende activa</i>		11.471		8.900
Totaal vlottende activa		37.335		38.916
TOTAAL ACTIVA		159.696		152.188

PASSIVA	31.12.2023		31.12.2022	
<u>Vaste passiva</u>				
<i>Eigen vermogen</i>				
Algemene reserve	26.572		24.966	
Bestemmingsreserves	51.624		38.268	
Resultaat na bestemming	6.229		10.261	
<i>Totaal eigen vermogen</i>		84.425		73.495
<i>Voorzieningen</i>				
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.733		4.876	
Voorziening ter egalisering van de kosten	733		1.507	
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	4.893		5.780	
<i>Totaal voorzieningen</i>		10.359		12.163
Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	46.231		52.374	
<i>Totaal vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>		46.231		52.374
Totaal vaste passiva		141.015		138.032
<u>Vlottende passiva</u>				
<i>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.</i>				
Banksaldi	1.127		0	
Overige schulden	6.217		4.466	
<i>Totaal netto-vlottende schulden korter dan één jaar.</i>		7.344		4.466
<i>Overlopende passiva</i>				
Vooruitontvangen bedragen betreffende uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.462		3.658	
Overige overlopende passiva	4.875		6.032	
<i>Totaal overlopende passiva</i>		11.337		9.690
Totaal vlottende passiva		18.681		14.156
TOTAAL PASSIVA		159.696		152.188

Het risicodragend bedrag voor de Gemeente Tynaarlo met betrekking tot gegarandeerde geldeningen bedraagt ultimo 2023 € 32.299.000

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december 2023

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa hebben ultimo 2023 een waarde van ongeveer € 122,3 miljoen en zijn onderverdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa. De netto-investeringen in de vaste activa bedroegen in 2023 ongeveer € 12,8 miljoen inclusief verminderingen, voorzieningen en bijdragen van derden. Op de vaste activa werd in 2023 voor een bedrag van ongeveer € 3,3 miljoen afgeschreven en afgelost.

De vaste activa bestaat uit:	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Immateriële vaste activa	3.469.955	2.162.662
Materiële vaste activa	111.981.266	103.722.203
Financiële vaste activa	6.910.160	7.388.233
	122.361.381	113.273.098

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2023:

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
	€	€	€	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.438.715	690.689	0	0	98.522	2.030.882
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	723.947	715.127	0	0	0	1.439.073
	2.162.662	1.405.816	0	0	98.522	3.469.955

Eventuele voorbereidings- en of aanloopkosten voor nieuwe en of toekomstige ontwikkelingen mogen worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in: investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het onderstaande overzicht geeft dat onderscheid van de materiële vaste activa weer.

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Investeringen met economisch nut	76.894.408	68.882.052
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	28.860.735	29.102.124
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	6.226.123	5.738.027
	111.981.266	103.722.203

Er zijn geen materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven.

Investerings met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een economisch nut gedurende 2023.

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Mutaties voorziening	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
	€	€	€	€	€	€
Gronden en terreinen	14.743.193	0	0	0	0	14.743.193
Woonruimten	49.915	0	0	0	0	49.915
Bedrijfsgebouwen	48.961.202	8.964.152	0	0	1.643.146	56.282.206
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	3.599.251	463.535	0	0	110.448	3.952.325
Vervoermiddelen	1.269.634	567.386	0	0	244.235	1.592.783
Machines, apparaten en installaties	6.290	85.552	0	0	0	91.842
Overige materiële vaste activa	252.567	0	0	0	70.426	182.144
	68.882.052	10.080.625	0	0	2.068.255	76.894.408

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen grondexploitatie is opgesteld. Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Alle strategische gronden zijn op deze wijze gewaardeerd.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden aan het begin van het jaar, de mutaties, evenals de totale afwaardering weergegeven strategische gronden (voorheen NIEGG).

Gronden zonder kostprijsberekening	Saldo per 1-1-2023	Mutaties 2023	Saldo per 31-12-2023	Af- waardering totaal	Saldo per 31-12-2023 na af- waardering
Dagmavo Paterswolde	-34.026		-34.026		-34.026
Verspreide gronden	307.380		307.380		307.380
Vriezerbrug-Zuid (v.h. Onlandweg)	3.855.758		3.855.758	1.952.459	1.903.299
Loopstukken, fase 2	473.314		473.314	275.605	197.709
De Bronnen	6.038.494		6.038.494	4.716.301	1.322.193
Tienelswolde	86.800		86.800		86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtgronden	375.048		375.048		375.048
Aankoop gronden Leyten	6.884.671		6.884.671	2.900.000	3.984.671
Goudenregenlaan Zuidlaren	38.363		38.363		38.363
Broekveldt	792.966		792.966	766.559	26.407
Percelen Brongebied	2.284.532		2.284.532	2.014.466	270.066
Totaal	21.103.299	0	21.103.299	12.625.390	8.477.909

In de volgende tabel is het verloop van de voorziening afgewaardeerde gronden weergegeven.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2023
Vriezerbrug Zuid	1.952.459	0	0	1.952.459
Broekveldt	766.559	0	0	766.559
Loopstukken 2e fase	275.605	0	0	275.605
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
Gronden De Bronnen	4.716.301	0	0	4.716.301
Gronden PBH	2.900.000	0	0	2.900.000
	12.625.390	0	0	12.625.390

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond.

Er vindt geen rentetoekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2023 is ongewijzigd gebleven ten opzichte van 1 januari 2023. M.a.w. er zijn geen mutaties geweest.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen gedurende 2023.

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
	€	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen	197.107	0	0	0	11.419	185.680
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	28.279.502	649.691	0	115.763	739.377	28.074.025
Overige materiële vaste activa	625.515	34.134	0	0	58.619	601.030
	29.102.124	683.825	0	115.763	809.415	28.860.735

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gedurende 2023.

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Af- schrijvingen	Boekwaarde 31-12-2023
	€	€	€	€	€	€
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	3.708.779	694.322	0	0	174.902	4.228.200
Machines, apparaten en installaties	2.029.248	81.745	0	0	113.070	1.997.923
	5.738.027	776.067	0	0	287.972	6.226.123

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Er is geen voorziening voor eventuele oninbaarheid in mindering gebracht. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de mutaties in de financiële vaste activa die zich gedurende 2023 hebben voorgedaan.

	Boekwaarde 1-1-2023	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2023
	€	€	€	€	€
Kapitaalverstrekkingen aan:					
deelnemingen	412.060	0	0	0	412.060
Leningen aan:					
Woningbouwcorporaties	5.298.418	0	0	385.340	4.913.078
Deelnemingen	123.421	0	0	0	123.421
Overige langlopende leningen	1.554.332	2.000	0	94.731	1.461.601
	7.388.231	2.000	0	480.071	6.910.160

Viottende activa

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waardecorrectie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt. In de paragraaf Grondbeleid is een nadere toelichting opgenomen met betrekking tot de in exploitatie genomen gronden. De initiatieven zijn vanaf 2018 opgenomen onder de overlopende activa als 'nog te verhalen kosten'

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	487.399	10.051.006
	487.399	10.051.006

In exploitatie genomen gronden

De gemaakte kosten voor de in exploitatie genomen gronden mogen worden geactiveerd omdat een grondexploitatie geen eenjarig proces is. Indien de verwachting is dat de geactiveerde kosten niet volledig kunnen worden terugverdiend, dient dit gedeelte onmiddellijk te worden afgewaardeerd en of als verlies te worden genomen.

In de volgende tabel wordt het boekwaardeverloop weergegeven van de projecten in exploitatie.

	Boekwaarde 1-1-2023	Uitgaven	Ontvangsten	Exploitatie	Winstneming 2023	Boekwaarde 31-12-2023
Ter Borch	2.898.989	1.449.394	7.793.606		453.473	-2.991.750
Zuidoevers Zuidlaardermeer	-70.397	109	845	190	71.323	0
Vriezerbrug bedrijventerrein	887.183	20.668	0		-14.683	893.167
Business Park Ter Borch	4.442.127	464.693	1.185.466		0	3.721.354
Groote Veen	-429.735	296.033	0	1.869	135.571	0
Vries Zuid	2.322.839	397.252	4.071.501		216.037	-1.135.373
Totaal	10.051.006	2.628.149	13.051.418	2.059	861.721	487.399

Voorzien resultaat op startwaarde en eindwaarde

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten alle positief. De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2023). Op dit moment en na de winstnemingen tot en met het jaar 2022, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van circa € 4,8 miljoen op contante waarde en € 5,1 miljoen op eindwaarde. Zie onderstaande tabel.

Project	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Voorzien resultaat op contante waarde	Voorzien resultaat op eindwaarde
Ter Borch	7.533.870	6.966.037	3.027.878	3.235.214
Business Park Ter Borch	14.408.296	18.782.051	604.705	667.273
Vriezerbrug bedrijventerrein	81.087	1.014.030	24.216	25.031
Vries Zuid	2.759.650	2.401.654	1.181.557	1.262.465
Totaal	24.782.903	29.163.772	4.838.356	5.189.983

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Saldo per 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo per 31-12-2023	Gecorrigeerd saldo per 31-12-2022
	€	€	€	€
Vorderingen op openbare lichamen	4.480.612		4.480.612	3.838.883
Overige vorderingen	2.166.126	127.365	2.038.761	1.822.348
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	18.348.529		18.348.529	13.936.197
	<u>24.995.267</u>	<u>127.365</u>	<u>24.867.902</u>	<u>19.597.428</u>

Het saldo van de vorderingen op openbare lichamen heeft voornamelijk betrekking op het BTW compensatiefonds.

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. De drempel betreft 2% van het begrotingstotaal maar minimaal € 1.000.000. Voor de gemeente Tynaarlo geldt een drempel voor 2023 van € 1.780.000. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen.

1 ^e kwartaal 2023	€ -1.271.000
2 ^e kwartaal 2023	€ 141.000
3 ^e kwartaal 2023	€ -161.000
4 ^e kwartaal 2023	€ -684.000

Liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
Kassaldi	7.011	12.385
Banksaldi	500.820	355.452
	<u>507.832</u>	<u>367.837</u>

Overlopende activa

De overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	5.464.458	2.353.907
Overige overlopende activa	6.007.304	6.545.827
	<u>11.471.762</u>	<u>8.899.734</u>

Nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 1-1-2023	Toe- voeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
	€	€	€	€
Rijksbijdrage SPUK Opvang Oekraïne	2.353.907	5.464.458	2.353.907	5.464.458
	<u>2.353.907</u>	<u>5.464.458</u>	<u>2.353.907</u>	<u>5.464.458</u>

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa zijn onder te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Vooruitbetaalde bedragen	681.571	1.154.875
Afvalstoffenheffing	1.140.229	1.159.838
Beschermd wonen	2.315.007	1.648.714
Algemene uitkering	29.987	688.945
Afrekening WPDA TOZO	0	502.864
Toeristenbelasting	542.489	416.732
Afrekeningen jeugd en WMO	0	325.088
Vergoeding en exploitatiebijdrage	369.788	173.834
Rente en aflossing verstrekte leningen	100.420	101.681
Wecycle/Afvalfonds	171.720	98.203
Subsidie	0	65.000
OZB	9.692	74.273
Overige overlopende activa	46.745	59.499
Rente Schatkistbankieren	198.326	48.965
Afrekening NMD	0	27.316
Dividendbelasting	55.287	0
Vennootschapsbelasting	346.044	0
	<u>6.007.304</u>	<u>6.545.827</u>

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Algemene reserves	26.571.689	24.966.069
Bestemmingsreserves	51.623.942	38.268.485
Resultaat na bestemming	6.228.768	10.260.574
	<hr/> 84.424.399	<hr/> 73.495.128

Algemene reserves

Het verloop van de algemene reserves in 2023 wordt in het onderstaande overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo per 1-1-2023	Best. Resultaat 2022	Toe- voeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
	€	€	€	€	€
Algemene reserve calamiteiten	7.897.395	0	0	0	7.897.395
Algemene reserve grote investeringen	17.068.674	3.525.574	2.213.674	4.133.628	18.674.294
	<hr/> 24.966.069	<hr/> 3.525.574	<hr/> 2.213.674	<hr/> 4.133.628	<hr/> 26.571.689

Een deel van deze Algemene reserves is vrij besteedbaar.

Voor 2024 liggen er al claims op deze reserve voor € 2.599.000. Daar staan ook stortingen tegenover ten bedrage van bijna € 2.004.000.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de totale bestemmingsreserves in 2023 wordt in het onderstaande overzicht weergegeven. De mutaties van de verschillende bestemmingsreserve worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

	Saldo per 1-1-2023	Best. Resultaat 2022	Toe- voeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2023
	€	€	€	€	€
Bestemmingsreserves	38.268.485	6.735.000	10.536.110	3.915.653	51.623.942
	<hr/> 38.268.485	<hr/> 6.735.000	<hr/> 10.536.110	<hr/> 3.915.653	<hr/> 51.623.942

Voorzieningen

Voorzieningen zijn in grote lijnen gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen, c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen dubieuze debiteuren € 127.364 (v.j. € 97.539), voorziening equalisatie initiatieven € 139.416 (v.j. € 100.707), voorziening afwaardering gronden € 12.625.390 (v.j. € 12.625.390) zijn verantwoord onder de vlottende activa. De overige voorzieningen zijn als volgt onder te verdelen:

	Saldo per 1-1-2023	Toevoeging	Aanwending	Saldo per 31-12-2023
	€	€	€	€
Voorziening voor verplichtingen en risico's	4.876.253	598.610	741.595	4.733.268
Voorziening ter equalisatie van de kosten	1.507.137	967.641	1.741.424	733.354
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	5.780.106	330.652	1.217.659	4.893.099
	12.163.496	1.896.903	3.700.678	10.359.721

De mutaties van de verschillende voorzieningen worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2023.

	Saldo 1-1-2023	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
	€	€	€	€
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	52.374.464	0	6.143.123	46.231.341
	52.374.464	0	6.143.123	46.231.341

De vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot bovenstaande leningen bedraagt € 1.271.196

In 2024 wordt € 12.795.354 op deze leningen afgelost.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar.

De waardering van de netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde. Deze schulden kunnen als volgt onderverdeeld worden.

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Banksaldi	1.126.642	0
Overige schulden	6.217.207	4.465.910
	7.343.849	4.465.910

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

	31-12-2023	31-12-2022
	€	€
Vooruitontvangen bedragen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	6.461.690	3.657.792
Overige overlopende passiva	4.874.672	6.032.075
	<u>11.336.362</u>	<u>9.689.867</u>

Vooruitontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 31-12-2022	Toevoeging	Vrijgevallen	Saldo 31-12-2023
	€	€	€	€
Impuls Volkshuisvesting	117.429	0	0	117.429
Dorpsinitiatieven	43.748	0	43.748	0
Aanleg rolstoelvriendelijke bushaltes	50.196	0	0	50.196
Gebiedsgericht werken	33.560	0	33.560	0
Culturele impuls	41.767	0	0	41.767
Instandhouding monumenten (BRIM)	29.743	0	0	29.743
Activiteiten 75 jaar Vrijheid	28.000	0	0	28.000
Haltevoorziening A28-N386	17.950	0	0	17.950
SPUK Sport 2021	990.226	0	990.226	0
Vergoeding onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers	333.419	0	0	333.419
Nationaal programma onderwijs	256.121	157.307	106.124	307.305
Rijkssubsidie tbv ventilatie en duurzaamheid schoolgebouwen	91.128	0	0	91.128
Sisa Corona toegangsbewijs	21.996	0	21.996	0
Inburgeringstrajecten wet inburgering	133.540	35.910	0	169.450
Onderwijsroute	29.165	30.901	0	60.066
Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	5.638	0	0	5.638
Spuk Sport 2022	734.089	0	0	734.089
Spuk Sport 2023	0	1.250.042	193.149	1.056.893
Energiearmoede	578.563	156.533	35.320	699.776
Kansen voor kinderen	15.113	0	0	15.113
HAR-middelen	46.400	55.680	12.491	89.589
Schoolpleinrevolutie	60.000	0	0	60.000
Nationaal isolatieprogramma	0	1.433.403	0	1.433.403
SDOK	0	628.859	101.235	527.624
Gala middelen	0	441.241	368.129	73.112
Bouwimpuls	0	520.000	0	520.000
	<u>3.657.792</u>	<u>4.709.876</u>	<u>1.905.978</u>	<u>6.461.690</u>

Het betreft vooruitontvangen bedragen van Nederlandse overheidslichamen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel staan de contracten met de looptijd van 1 jaar of langer met een bedrag van € 40.000 of meer.

Organisatie	Omschrijving
SITA Recycling Services	Huishoudelijk afval
Connexion Taxi Services B.V.	Doelgroepen- en leerlingenvervoer / Publiek vervoer
De Vrije Energie Producent B.V.	Gas
ATTERO B.V.	GFT, kunststof, restafval
Stichting Icare	JGZ 0-4 jaar, rijksvaccinatieprogramma en homestart
Holstein B.V.	Gazons en vijvers en watergangen
Stichting Neie Naaber	Welzijnswerk
Raet B.V.	Personeels- en salarisadministratie
PinkRocade Local Government	Civision, Makelaar, I-Burgerzaken
Gemeenschappelijke Regeling Gemeent	Schuldhelpverlening
Greenchoice Zakelijk N.V.	Elektriciteit
Vandervalk+Degroot	Kolken en gemalen
Achmea Schadeverzekeringen N.V.	Aansprakelijkheidsverzekering
Bechtle direct B.V.	Microsoft licenties
Aon Nederland C.V.	Brandverzekering, fee makelaar
Bouma Sport & Groen B.V.	Onderhoud sportvelden
PlasBossinade Advocaten N.V.	Juridische dienstverlening
BDO Audit & Assurance B.V.	Accountantsdiensten
Groentotaal A. de Boer Assen	Groenonderhoud Ter Borch
Nedasco Financiële Diensten B.V.	WGA verzekering
Enexis B.v.	Netwerk electra
Aon Nederland Makelaars in Assurant	Verzekeringen kunst, wagenpark, ongevallen
EG Noord B.V.	Schoonmaak mfa Yde en mfa Borchkwartier, gymzalen en sporthallen
Estheticon	Planeconomie
ICO Centrum voor Kunst en Cultuur B	Cultuureducatie
Olie Distributie Noord Beheer B.V.	Brandstoffen
Roxit B.V.	Software omgevingsvergunning
Gemnet B.V.	Secure internet diensten
Vodafone Libertel B.V.	Telefonie
Heijmans Infra B.V.	Openbare verlichting
Krinkels B.V.	Onderhoud vijvers en watergangen perceel West
Renewi Nederland B.V.	Klein gevaarlijk afval (kca)
Bidfood	Bevoorrading kantines sporthallen en dorpshuizen
Mozard B.V.	Zaaksysteem
Enexis B.v.	Netbeheer
Doorenbos Feestverlichting	Voorzieningen jaarmarkten
Stichting VluchtelingenWerk Noord-N	Maatschappelijke begeleiding statushouders
Vicrea Solutions B.V.	Onderhoud Neuron BAG (ICT)
Accare	Jeugd
Stichting Yorneo	Jeugd
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	Jeugd
De Ruimte	Jeugd
OCRN	Jeugd
Ambiq	Jeugd
Stichting Elker	Jeugd
Horizon Begeleiding B.V.	Jeugd

Organisatie	Omschrijving
Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen	Jeugd
Coöperatie Dichtbij U.A.	Jeugd
Mentaal Beter Cure BV	Jeugd
Veni Etinam B.V.	Jeugd
Molendrift BV	Jeugd
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	Jeugd
De Buurderij Balloo	Jeugd
Mindcare Assen	Jeugd
Lentis BV	Jeugd
Zorggroep 't Noaberhuus	Jeugd
Stichting Verslavingszorg Noord-Nederland	Jeugd
Zorg Anders B.V.	Jeugd
Stichting GGZ Drenthe	Jeugd
Gezinshuis de Beuk	Jeugd
Stichting Koninklijke Visio	Jeugd
Helping Hands	Jeugd
William Schrikker Groep Jeugdbescherming en Reclassering	Jeugd
Via Trox B.V.	Jeugd
Cultureel Maatschappelijk Zorgbureau	Jeugd
Regionaal instituut voor dyslexie	Jeugd
Timpaan Support (dyslexie)	Jeugd
Basic Trust 't Nijland	Jeugd
Stichting Siriz	Jeugd
Meet BV	Jeugd
Stichting Changes GGZ	Jeugd
MIEP	WMO
Zorgaanb. Zorggroep Drenthe	WMO
De Zorgzaak	WMO
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	WMO
Stichting Humanitas DMH	WMO
Lentis BV	WMO
Zorgaanbieder BeterThuis Wonen Thuiszorg	WMO
De Nieuwe Zorg Thuis	WMO
Praktijk atelier Ilona Molenaar	WMO
Effect Thuisbegeleiding (vh Inter-Psy Begeleidt)	WMO
BiOns BV	WMO
Scouting Coaching & Detachering B.V.	WMO
Stichting BEZINN	WMO
Groenzorg Norg	WMO
Buurtdiensten Nederland BV	WMO
St. 's Heeren Loo Zorggroep - regio De Noorderbrug	WMO
WerkPro	WMO
Coöperatie Dichtbij U.A.	WMO
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	WMO
Stichting Icare	WMO
Veni Etinam B.V.	WMO

Gegarandeerde geldleningen

	Hoofdsom	Saldo 1-1-2023	Saldo 31-12-2023	Deel van saldo toegekend aan de gemeente	Dekking %	Risico- dragend
	€	€	€	€		€
Gegarandeerde geldleningen als achtervang	283.331.000	176.502.000	277.638.000	40.598.000	50%	20.299.000
Gegarandeerde geldleningen als garant	12.000.000	12.000.000	12.000.000	12.000.000	100%	12.000.000
	295.331.000	188.502.000	289.638.000	52.598.000		32.299.000

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op Gemeente Tynaarlo. Het voor Gemeente Tynaarlo toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023 bedragen x € 1 Functiegegevens	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.950	80.728
Beloningen betaalbaar op termijn	14.809	12.146
<i>Subtotaal</i>	120.759	92.875
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	120.759	92.875
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022 bedragen x € 1 Functiegegevens	P. Koekoek Gemeentesecretaris	R.J. Puite Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	90.152	73.335
Beloningen betaalbaar op termijn	15.410	11.323
<i>Subtotaal</i>	105.562	84.658
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0	0
Bezoldiging	105.562	84.658
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Modelverantwoording rechtmatigheid

Modelverantwoording rechtmatigheid

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 28 november 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee voor het jaar 2023 vastgesteld op afgerond € 3,6 miljoen.

Bevindingen

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Begrotingscriterium

Alle overschrijdingen van de lasten zijn in beginsel onrechtmatig. Wel heeft de gemeenteraad in de Financiële verordening gemeente Tynaarlo 2023 bepaald welke overschrijdingen acceptabel zijn. Informatie over de overschrijdingen op het budget staan vermeld in de financiële analyses van de programma's. Overschrijdingen die niet voldoen aan de richtlijnen zijn toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Naast alle overschrijdingen van lasten zijn ook overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van baten en lasten onrechtmatig als deze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

1. Overschrijdingen	
• 1A Overschrijdingen lasten hoofdstukken	€ 8.870.000
• 1B Overschrijdingen investeringskredieten	€ 717.215
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 9.587.215
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden (1A + 1B + 2)	€ 9.587.215
3. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïdentificeerd	€ 9.587.215
4. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 0

Voorwaardencriterium

In dit kader zijn de volgende fouten geconstateerd:

• Salarissysteem	€ 460.000
• iBurgerzaken, iMakelaar en Civision Middelen (allen PinkRocade)	€ 365.000
• Planeconomie Groote Veer en Ter Borch	€ 102.000
• Bevoorrading kantines	€ 111.000
• Totaal overige fouten < rapportagegrens € 100.000	€ 237.000
Totaal fouten	€ 1.275.000

In de paragraaf bedrijfsvoering is een toelichting opgenomen en heeft het college tevens beschreven welke actie(s) zij onderneemt om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

Geen bevindingen.

€ 0

TOTAAL ONRECHTMATIGHEDEN

€ 10.862.640

Burgemeester en wethouders,

P. Koekoek
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Financiële details

Totaaloverzicht kredieten

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
*302023092Openbare verlichting 2022	535.825	414.263	81.745	496.008	39.817	Project loopt nog door in 2024.	Nee
*302023192Openbare verlichting 2023	372.436	-	-	-	372.436	Werkzaamheden moeten nog gestart worden.	Nee
*302023193Openbare verlichting 2024	348.139	-	-	-	348.139	Werkzaamheden moeten nog gestart worden.	Nee
*306010406Verbouw de Notenkraker	150.000	140.000	10.000	150.000	-	Gereed	Ja
*306010413Vegetatiedak MFA Borchkwartier	357.585	4.149	-	4.149	353.436	In aanbesteding.	Nee
*307040656LED en PV gemeentehuis	710.979	71.749	19.086	90.835	620.144	In aanbesteding.	Nee
*307040657Led en PV SH De kamp	268.766	-	907	907	267.859	In aanbesteding.	Nee
*307040658Led BG de Duinen	3.000	-	254	254	2.746	Gereed	Ja
*307040659Led en PV Aula Paterswolde	7.500	-	-	-	7.500	Afsluiten ivm verkoop.	Ja
*307040660Led BG Vries	3.000	938	-	938	2.062	Gereed	Ja
*307040661Led en PV Aula Walakkers	64.000	-	286	286	63.714	Aanhouden ivm toekomst aula.	Nee
*307040662Generator en Led Molden de Zwaluw	136.113	580	89	668	135.445	LED gereed generator moet nog.	Nee
*307040663Led Molen de Boezemvriend	3.000	623	-	623	2.377	Gereed	Ja
*307040664Led Toren Zuidlaren	12.000	-	311	311	11.689	Project loopt door in 2024.	Nee
*307040665Led Toren Vries	12.000	-	311	311	11.689	Project loopt door in 2024.	Nee
*307040666Led en PV MFA Borchkwartier	1.411.073	-	3.937	3.937	1.407.136	In aanbesteding.	Nee
*307040667Led en PV MFA Yders Hoes	602.836	-	1.194	1.194	601.642	In aanbesteding.	Nee
*307040668PV MFA Zeijen Hoogte	620.012	-	4.857	4.857	615.155	In aanbesteding.	Nee
*307040669Verduurzamen tractie + laadpalen	93.354	-	111.297	111.297	-17.943	Deze post loopt over meerdere jaren.	Nee
*307040670Zonnepanelen gebouwen gemeentewerf	340.000	-	1.245	1.245	338.755	In aanbesteding.	Nee
*301010630Wijkpost Eelde	150.000	-	-	-	150.000	Vervallen	Ja
*301020400Extra wagen BOA's	41.667	-	37.677	37.677	3.990	Aanschaf is afgerond.	Ja
*301020401Verduurzamen extra wagen BOA's	8.333	-	-	-	8.333	Aanschaf is afgerond.	Ja
*300040603Optimaliseren klimaatbeheersysteem	150.000	60.010	1.950	61.960	88.040	Restand als dekking renovatie gebruiken.	Ja
*300040604Verzwaren el. installatie gemeentehuis	115.350	33.510	37.757	71.267	44.083	In uitvoering.	Nee
*300040605Uitbreiden vegetatiedak gemeentehuis	102.404	-	-	-	102.404	In aanbesteding.	Nee
*300040606Revitalisering gemeentehuis	150.000	-	-	-	150.000	In uitvoering.	Nee
*300040607Veiligheid en veiligheidsbeleving	100.000	-	61.897	61.897	38.103	Afrekenen	Nee
*300040608Parkeerplaats gemeentehuis	31.000	-	16.027	16.027	14.973	Aanpassingen aan parkeerplaatsen en grondwerkzaamheden uitgevoerd, groen en inzaaiwerkzaamheden ivm natte periode later uitgevoerd maar zijn nu bijna gereed.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
*300040609Vorbereidingskrediet nieuwbouw gem.werf	250.000	-	31.138	31.138	218.862	We zijn nog druk bezig met de voorbereiding.	Nee
*308016500Transferium de Punt	650.000	-	-	-	650.000	Aanleg rotonde bij afrit A28 in voorbereiding.	Nee
*308020352Uitwerking Centrumontwikkeling Zuidlaren	500.000	79.602	63.756	143.357	356.643	Uitwerking loopt door in 2024.	Nee
*304020600Dekvloer MFA Borchkwartier	500.000	-	1.675	1.675	498.325	In aanbesteding.	Nee
*304020601Camerabeveiliging MFA Borchkwartier	24.000	-	19.243	19.243	4.757	Afrekenen	Nee
*304023200Infrakosten OBS de Vijverstee Perm.	83.252	31.747	-	31.747	51.505	Kan afgesloten worden.	Ja
*304023223Onderwijshuisvesting Menso Altingschool	392.878	392.878	-	392.878	-	Loopt door in 2024.	Nee
*304023224Uitbreiding OBS de Veenvlinder	620.013	88.869	95.108	183.977	436.036	Loopt door in 2024.	Nee
*304023327De Schuthoek Flexibele schil	226.392	-	-	-	226.392	Loopt door in 2024.	Nee
*3040232892efase tijdelijke huisvesting Ter Borch	503.000	463.350	-	463.350	39.650	Restant is voor verwijderen lokalen.	Nee
*304023300BS Jong Laren (ver)nieuwbouw	2.396.053	-	-	-	2.396.053	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023301BS Jong Laren flexibele schil	317.624	-	-	-	317.624	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023302BS Jong Laren Sloop, Asbest, Boekwaarde	187.104	-	-	-	187.104	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023303De lichtkring (Ver)nieuwbouw	1.827.025	186.725	2.072.325	2.259.050	-432.025	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023304De lichtkring flexibele schil	253.282	-	-	-	253.282	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023305De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekwaarde	356.815	351.511	-	351.511	5.304	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023306De Schuthoek (Ver)nieuwbouw	1.906.877	-	213.327	213.327	1.693.550	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023307De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekwaarde	233.531	-	-	-	233.531	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023308De Tol (Ver)nieuwbouw	3.818.090	334.972	-	334.972	3.483.118	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023309De Tol flexibele schil	608.262	-	-	-	608.262	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023310De Tol Sloop, Asbest, Boekwaarde	520.287	-	-	-	520.287	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023311Schuilingsoord (Ver)nieuwbouw	3.428.554	307.071	2.763.636	3.070.707	357.847	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023312Schuilingsoord flexibele schil	553.912	-	-	-	553.912	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023313Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekwaarde	621.783	368.394	-	368.394	253.389	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
*304023314De Zuidwester (Ver)nieuwbouw	2.153.462	-	246.505	246.505	1.906.957	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023315De Zuidwester flexibele schil	311.591	-	-	-	311.591	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023316De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekwaarde	99.536	-	-	-	99.536	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023319Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekwaarde	96.286	33.134	-	33.134	63.152	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023321Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekwaarde	660.651	-	-	-	660.651	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023322Uitbreiding CKC het Stroomdal	539.689	-	534.571	534.571	5.118	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023330Infra (ver)nieuwbouw Schuilingsoord	200.000	-	3.950	3.950	196.050	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023331Infra (ver)nieuwbouw De Zuidwester	150.000	-	-	-	150.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023332Infra (ver)nieuwbouw Het Stroomdal	125.000	-	-	-	125.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023333Infra (ver)nieuwbouw De lichtkring	100.000	1.150	-	1.150	98.851	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023334Infra (ver)nieuwbouw De Tol	200.000	-	-	-	200.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023335Infra (ver)nieuwbouw Jonglaren	150.000	18.090	-	18.090	131.911	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023336Infra (ver)nieuwbouw De schuthoek	100.000	-	-	-	100.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*304023340Nieuwbouw Mariaschool	3.332.000	-	2.670.643	2.670.643	661.357	Project loopt door in 2024.	Nee
*304025120Mtsch.kr tijdelijke huisvesting tijdens bouw	1.000.000	661.471	-	661.471	338.529	Loopt nog tot circa 2027.	Nee
*305026201Mtsch.kr. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	253.269	23.058	-	23.058	230.211	In uitvoering.	Nee
*305026203Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	99.825	2.105	-1.960	145	99.680	In uitvoering.	Nee
*305026204Sporthal Wenakker + Metahal	11.223.820	57.253	137.369	194.621	11.029.199	In uitvoering.	Nee
*305026205Gymzaal Centrum Zuidlaren	1.812.580	-	-	-	1.812.580	Start medio 2027.	Nee
*305026206Nieuwbouw Gymzaal Goudenregenaan	1.812.580	21.103	16.403	37.506	1.775.074	In uitvoering.	Nee
*305025058Aanleg onderbouw hockey en korfbal	136.290	-	-	-	136.290	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025059Nieuwbouw Kantine	434.000	1.210	-	1.210	432.790	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025060Nieuwbouw kleedkamer	360.000	-	-	-	360.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025062Aanleg jeu de Boules en verleggen scate	98.000	-	-	-	98.000	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
*305025064Infra Sport Zuid Es	920.000	38.837	38.059	76.897	843.103	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025065Aanleg bovenbouw en verlichting	276.710	-	286.565	286.565	-9.855	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025071Kleed- en kantinegebouw Are you Ready	300.000	-	-	-	300.000	AYR heeft offertes opgevraagd. AYR is van plan dit najaar te starten met de bouw.	Nee
*305025073Kunstgras sportpark de Zwet	296.819	-	-	-	296.819	Vervanging van het Ritola korfbalveld Zuidlaren. De planning is dat dit in 2025 plaats vindt.	
*305025074Renovatie semi-waterveld HC Eelde	212.767	-	189.720	189.720	23.047	Is uitgevoerd.	Ja
*305025075Infra Sport Zuid Es omleggen hoofdriool	200.000	-	141.328	141.328	58.672	Onderdeel accommodatiebeleid Zuidlaren, project loopt door in 2024.	Nee
*305025076Vervanging baanverlichting voor 5 tenni	32.667	-	32.667	32.667	-	Is uitgevoerd.	Ja
*305025077Aanleg 2 extra padelbanen TV De Marsch	68.333	-	-	-	68.333	Realisatie vindt in 2024 plaats, mits de daarvoor benodigde vergunningen worden verleend.	Nee
*305025078Aanleg 2 padelbanen ZTC Zuidlaren	68.333	-	-	-	68.333	De plannen zijn in voorbereiding.	Nee
*305020403Vervanging verwarmingsinstallatie Kamp	500.000	-	-	-	500.000	In uitvoering.	Nee
*305020413Gevelisolatie de Kamp	190.000	-	-	-	190.000	In uitvoering.	Nee
*307023056Verv. Riool Westlaren Fase 2	1.097.707	89.651	8.061	97.712	999.995	Voorbereiding en aanbesteding contract, uitvoering 2024.	Nee
*307023058Verv. Gemalen pomp gemalen	277.300	129.267	11.371	140.638	136.662	Vervanging onderdelen div pompen..	Nee
*307023065Optimaliseren stelsel spierveen	75.000	6.475	-	6.475	68.525	Onderzoek en voorbereiding.	Nee
*307023067Leenakkersweg-riolering	1.016.500	42.355	63.125	105.480	911.020	Voorbereiding	Nee
*307023068Westlaren fase 3 riolering	4.106.806	154.686	-73.996	80.690	4.026.116	Voorbereiding en aanbesteding contract, uitvoering 2024.	Nee
*307023069Vervanging gemalen Pompgemalen	147.000	12.614	-	12.614	134.386	Vervanging onderdelen div pompen.	Nee
*307023075Hoofdweg Eelde-Paterswolde (riolering)	2.910.000	129.575	174.209	303.784	2.606.216	Contractvoorbereiding en aanbesteding.	Nee
*307023077Stuwen Zwetdijk Zuidlaren	30.000	21.901	1.233	23.134	6.866	Onderzoek naar oplossingen.	Nee
*307023078Wateroverlast Hogeweg	42.000	9.663	-	9.663	32.337	Onderzoek en voorbereiding maatregelen.	Nee
*307023079Vervanging riolering en verharding West	949.408	65.410	23.380	88.790	860.618	Voorbereiding en aanbesteding contract, uitvoering 2024.	Nee
*307023080Vervanging riolering Schoolhof	60.000	31.518	-	31.518	28.482	Uitvoering maatregelen, onderzoek of voldoet.	Nee
*307023083Aankoop overstorten	250.000	1.549	-	1.549	248.451	Voorbereiding en aanbesteding contract, uitvoering 2024.	Nee
*307023084Vervanging vrachtwagen riool	150.000	-	156.500	156.500	-6.500	Aangekocht	Ja
*307023085Repareren putten en hoofdriool Oude bad	25.000	-	-	-	25.000	Onderzoek, voorbereiding.	Nee

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
*307023086Verv wervelventielenrioolstelsel Zuidlaren	170.000	950	109.695	110.645	59.355	Vorbereiding en aanbesteding, 2024 uitgevoerd, latse afrondingen financieel.	Nee
*307023087Rioolgemaal bij De Sluiswachter Eelderw	40.000	6.036	33.652	39.688	312	Uitgevoerd	Ja
*307023088Riolering nabij gemaal Vries	-	-	160.131	160.131	-160.131	Vervanging riool door instorting uitgevoerd, calamiteit.	Ja
*370200002RWA Kazerneterrein Zuidl. riolering	142.000	3.936	-	3.936	138.064	Niks gedaan, 2024 mee aan de slag.	Nee
*370200003Aanleg RWA overstort Veenplasweg zuidl.	98.000	70	-	70	97.930	Vorbereiding en aanbesteding contract, uitvoering 2024.	Nee
*370200005Vervanging hoofdgemalen mechanisatie el	90.000	88.732	9.080	97.812	-7.812	Diverse gemalen aangepakt.	Ja
*370200006Vervanging hoofdgemalen put	30.000	16.380	-	16.380	13.620	Diverse maatregelen gemalen.	Ja
*300045023ICT Maatregelen uitfaseren oude servers	100.000	-	82.776	82.776	17.224	Vervanging koeling serverruimte, nieuwe server hardware en ondersteuning bij nieuwe Citrix werkplek.	Nee
*300045025ICT Veiligheidsmaatregelen gebouwen	210.000	6.290	2.776	9.066	200.934	In uitvoering.	Nee
*300045126Vervanging netwerk componenten	60.000	-	-	-	60.000	Deze reserve wordt gebruikt na duidelijkheid over renovatie Gemeentehuis.	Nee
*300045027Vervanging Wifi netwerk	50.000	-	-	-	50.000	Deze reserve wordt gebruikt na duidelijkheid over renovatie Gemeentehuis.	Nee
*307034514Ondergrondse verzamelcontainers	350.000	-	34.682	34.682	315.318	Ook in 2024 zijn containers besteld die ten laste van dit krediet komen.	Nee
*302010451Terugplaatsen en vervangen hoge holtje	100.000	-	-	-	100.000	In voorbereiding.	Nee
*302010550Opslag pekelwater	40.000	-	-	-	40.000	Loopt door in 2024	Nee
*302023056Verv. Riool Westlaren Fase 2 wegen	365.082	15.807	2.602	18.408	346.674	Uitvoering start in september.	Nee
*302023067Leenackersweg-wegen	176.841	-	-	-	176.841	Vorbereiding gestart, uitvoering in 2025.	Nee
*302023068Westlaren fase 3 wegen	1.205.816	14.542	40.020	54.562	1.151.254	Uitvoering start in september.	Nee
*302023075Hoofdweg Eelde-Paterswolde (wegen)	1.500.000	98.217	4.831	103.048	1.396.952	In uitvoering.	Nee
*302023083Fietssnelweg	100.000	182.949	-	182.949	-82.949	Op aansluitingen na gereed.	Nee
*302023088Hoofdweg Eelde-Paterswolde (fietspad)	631.500	-	-	-	631.500	In uitvoering.	Nee
*302023089Doorfietsroute Vriezerbrug	47.683	-	-	-	47.683	In voorbereiding.	Nee
*302023093Herinrichting Esweg Eelde	1.020.000	-	-	-	1.020.000	Vorbereiding start in 2024.	Nee
*302023094Aansluiting Esweg Legroweg	663.000	-	-	-	663.000	Vorbereiding start in 2024.	Nee
*302023095Fietspad Oude Tolweg Zuidlaren	153.000	-	-	-	153.000	Vorbereiding gestart, uitvoering in 2025.	Nee
*302023096Herstel bruggen Waterwijk	1.250.000	-	-	-	1.250.000	Grotendeels gereed, vervanging brugdek Woltsingel volgt in 2024. De uitgaven	Ja

Kostensoort / order	Begroting	Cumulatief t/m 2022	Werkelijk 2023	Cumulatief t/m 2023	Restant	Toelichting jaarrekening 2023	Afsluiten?
						kunnen ten laste van de grex Ter Borch gebracht worden. Dit krediet kan derhalve komen ter vervallen.	
*302023097verv. burg Nieuwe Dijk/Start brug Knijp	1.200.000	21.691	375.650	397.341	802.659	Vervanging brug Nieuwe dijk gereed, voorbereiding brug de Knijpe start in 2024.	Nee
*302023098Fietspaden wegen en knelpuntenplan	1.500.000	-	42.624	42.624	1.457.376	Diverse projecten in voorbereiding.	Nee
*302023099Verkeersregelinstallatie Hogeweg Zuidlaren	30.000	-	-	-	30.000	Zo goed als gereed, de financiële afwikkeling zal in 2024 plaatsvinden, waarna het krediet afgesloten kan worden.	Nee
*302023197Vervanging betonnen bruggen	1.990.000	-	646.869	646.869	1.343.131	Oude dijk en Zwetdijk gereed, Bunnerveenseweg en Kibbelslafglaan in voorbereiding.	Nee
*320100005Vervanging VRI station Zuidlaren	94.000	54.386	36.136	90.522	3.478	In uitvoering.	Nee
*320200002RWA Kazerneterrein Zuidl. wegen	10.000	-	-	-	10.000	Loopt door in 2024.	Nee
*366010027Aanschaf mobiele kraan en minirupskraan	190.000	179.350	-	179.350	10.650	Afgerond	Ja
*366010032Vervanging tractor	90.000	-	-	-	90.000	Uitvoering vindt plaats in 2024.	Nee
*366010033Vervanging bus wijkploeg	50.000	-	25.380	25.380	24.620	Deze post kan nog niet afgesloten worden. Er komt nog een investering aan.	Nee
*366010035Vervangingsinv. groot (grijs)	637.000	-	236.532	236.532	400.468	Deze post loopt over meerdere jaren.	Nee
*366010036Vervangingsinv. fossiel 2023	128.482	-	-	-	128.482	Zo goed als afgerond, financiële afwikkeling volgt in 2024, in combinatie met krediet verduurzaming tractie, waar gedeelte van het beschikbare budget is geraamd en verantwoord.	Nee
*366010037Vervangingsinv. fossiel 2024	259.440	-	-	-	259.440	Uitvoering vindt plaats in 2024.	Nee
*366010038Vervangingsinv. fossiel 2025	111.770	-	-	-	111.770	Uitvoering vindt plaats in 2025.	Nee
*366010039Rioolvrachtauto	319.000	-	-	-	319.000	Deze post kan nog niet afgesloten worden. Er komt nog een investering aan.	Nee
*366010040Vervanging tractie	395.000	-	-	-	395.000	Deze post loopt over meerdere jaren.	Nee
*305070800Kr. Herinr. gebied Surfstrand Meerzicht	530.000	14.075	5.175	19.250	510.750	In 2024 wordt aangevangen met de herinrichting.	Nee
*305070801Opstalvergoeding waterscouts Midlaren	31.500	-	-	-	31.500	Deze vergoeding wordt uitgekeerd in 2024.	Nee
*305070850Leefbaarheidskrediet Westlaren	262.389	-	-	-	262.389	Onderdeel van Westlaren.	Nee

Totaaloverzicht reserves en voorzieningen

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toe- voegingen	Ont- trekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Algemene reserves						
Algemene reserve calamiteiten (Arca)	Deze reserve is ingesteld om tegenvallers als gevolg van calamiteiten te kunnen opvangen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	7.897.395	0	0	7.897.395	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
Algemene reserve grote investeringen (Argi)	Deze reserve is ingesteld om algemene middelen beschikbaar te hebben voor nieuw beleid, waarbij het accent kwam te liggen op grote investeringen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	17.068.674	5.739.248	4.133.628	18.674.294	<p>In 2023 zijn de volgende bedragen aan de Argi toegevoegd:</p> <p>€ 3.525.574 Resultaatbestemming jaarrekening 2022</p> <p>€ 234.701 Resultaat najaarsbrief</p> <p>€ 950.000 Vrijval AB budget</p> <p>€ 650.806 Vrijval kapitaallasten</p> <p>€ 313.198 Vrijval BOR budget wegen</p> <p>€ 64.969 Vrijval BOR budget bruggen en tunnels</p> <p>€ 5.739.248</p> <p>In 2023 zijn de volgende bedragen aan de Argi onttrokken:</p> <p>€ 342.922 Incidenteel nieuw beleid 2023</p> <p>€ 59.935 Dekking kapitaallasten</p> <p>€ 565.000 Vormen BR kap.1st dekvloer MFA Ter Borch</p> <p>€ 750.000 Vormen flexibele volkshuisvesting Tynaarlo</p> <p>€ 1.230.000 Resultaatbestemming jaarrekening 2022</p> <p>€ 136.026 Dekking maatschappelijk krediet jaarschijf 2022</p> <p>€ 1.049.745 Resultaat integrale voortgangsrapportage 2023</p> <p>€ 4.133.628</p>
Totaal algemene reserves		24.966.069	5.739.248	4.133.628	26.571.689	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	7.601.240		359.431	7.241.809	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor het gemeentehuis in 2023 ad € 359.431.
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve.	410.082		147.569	262.513	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 147.569.
Reserve vitaal platteland	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het maatschappelijke krediet vitaal platteland.	23.474		23.474	0	De onttrekking betreft de dekking van het maatschappelijk krediet Vitaal Platteland 2023 ad € 23.474.
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	354.461		11.138	343.323	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 11.138.
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen.	2.447.639		79.674	2.367.965	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 79.674.
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	2.908.003		97.111	2.810.892	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2022 ad € 97.111.
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	1.680.326	250.000	41.600	1.888.726	Het bedrag van € 250.000 is toegevoegd aan de Reserve bedrijfsvoering volgend uit het positieve resultaat van de bedrijfsvoeringsmiddelen. Aan de reserve is een bedrag van € 41.600 onttrokken als gevolg van Corona gerelateerde uitgaven. Het betreft inhuur van personeel om achterstanden als gevolg van Corona weg te werken.
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van	542.875		35.523	507.352	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 35.523.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
	het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch.					
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren.	108.334			108.334	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren.	235.054			235.054	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring.	155.002			155.002	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring.	448.249		3.515	444.734	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 3.515.
BR. Flexibele schil de Schuthoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de Schuthoek.	133.401			133.401	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek.	293.373			293.373	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol.	351.734			351.734	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol.	653.611			653.611	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord.	337.318			337.318	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord.	781.115		3.684	777.431	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 3.684.
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van	195.799			195.799	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
	het krediet flexibele schil De Zuidwester.					
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester.	125.042			125.042	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal.	220.418		55.572	164.846	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 55.572.
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal.	120.629		331	120.297	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 331.
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	660.651			660.651	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred.	1.590.561		45.982	1.544.579	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 45.982.
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht.	386.357		37.327	349.030	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 37.327.
BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde.	305.144		38.897	266.247	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 38.897
BR. Tijdelijke huisvesting OBS de Veenvlinder	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijke huisvesting de Veenvlinder.	137.049		1.904	135.145	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 1.904.
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool.	45.615		15.233	30.382	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 15.233.
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool.	108.997		15.824	93.173	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 15.824.
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van	84.267		12.234	72.033	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 12.234.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
	het krediet speellokaal Mariaschool.					
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet.	318.169		231	317.938	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 231.
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders.	99.825			99.825	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan.	123.046			123.046	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee.	408.936		10.868	398.068	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 10.868.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek.	302.933		9.275	293.658	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 9.275.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred.	376.098		7.735	368.363	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 7.735.
BR. Sloop, Asbest, Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht.	476.275		11.494	464.781	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 11.494.
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo.	1.017.927		24.849	993.078	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 24.849.
BR. Sloopt 't Punthoes en Bladergroenschool.	Deze reserve is gevormd ter dekking van het maatschappelijk krediet "Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool".	597.790		12.580	585.210	De onttrekking betreft de dekking van het maatschappelijk krediet Sloop 't Punthoes en Bladergroenschool voor 2023 ad € 12.580.
BR Aanleg onderbouw Hockey en Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet ter aanleg onderbouw Hockey en Korfbal.	113.169			113.169	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
BR. Nieuwbouw Kantine	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kantine Hockey en Korfbal.	684.405		12	684.393	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 12.234.
BR. Kap.Istn dekvloer Borchkwartier	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet vervangen dekvloer Borchkwartier.		565.000		565.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de Argi.
BR. Kap.Istn Fietspaden wegen en knelpuntenplan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Fietspaden wegen en knelpuntenplan.		1.883.000		1.883.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022.
BR. Kap.Istn Revitalisering gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Rivitalisering Gemeentehuis.		170.000		170.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022.
BR. Kap.Istn Veiligheid en Veiligheidsbeleving	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Veiligheid en veiligheidsbeleving.		113.000		113.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022.
BR. Kap. Istn Parkeerplaats gemeentehuis	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Parkeerplaats gemeentehuis.		36.000		36.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022.
BR. Kap. Istn Zonnepanelen gemeentewerf	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Zonnepanelen gemeentewerf.		376.000		376.000	De Toevoeging betreft de vorming van de bestemmingsreserve vanuit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022.
BR. Nieuwbouw kleedkamers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Nieuwbouw Kleedkamers Hockey en Korfbal.	266.011			266.011	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Sloop Opstel Hockey Korfbal	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor de sloop van de huidige opstal met betrekking Hockey en Korfbal.	50.000			50.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Aanleg jeu de Boules en verleggen skatebaan	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Aanleg jeu de boules baan en verleggen skatebaan.	79.188			79.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Procedurekosten sport Zuidlaren.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de procedurekosten voor aanpassing van de bestemmingsplannen met	26.917		13.154	13.763	De onttrekking betreft de uitgaven op het maatschappelijke krediet in 2023.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
	betrekking tot het accommodatiebeleid Zuidlaren.					
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	857.188	0		857.188	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Altling school.	170.691	0	19.406	151.285	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 19.406.
Totaal reserves met dekkingsfunctie		29.414.385	3.393.000	1.135.627	31.671.757	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
Reserve mee te nemen gelden	Jaarlijks wordt aan de raad in de najaarsbrief een voorstel gedaan middelen van het lopende jaar mee te nemen naar het aankomende jaar. Vaak gaat het dan om incidentele middelen die niet (volledig) meer worden uitgegeven worden in het lopende jaar, maar wel noodzakelijk zijn om uitvoering te geven aan de opdracht van de raad.	840.407	1.944.000	840.407	1.944.000	In 2023 zijn de volgende bedragen aan deze reserve toegevoegd: € 1.944.000 Mee te nemen gelden naar 2024 Onttrokken aan deze reserve zijn de meegenomen gelden vanuit 2022 naar 2023.
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040			47.040	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de	136.624			136.624	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
	combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020					
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	1.256.386	232.720	104.282	1.384.824	Er is een onttrekking gedaan van € 104.282 ter dekking van de salariskosten inburgering. Het saldo van het budget voor participatie over 2023 is toegevoegd aan deze reserve. Dat is een bedrag van € 232.720.
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijp maken en ambtelijke inzet.	20.562			20.562	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	338.529	0		338.529	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR. Verkiezingen	Egaliseren van de benodigde uitgaven voor het organiseren van verkiezingen.	101.590	33.233	57.500	77.323	Aan deze reserve zijn toegevoegd het overschot van het budget verkiezingen van 2023 ad € 33.233. De onttrekking betreft de uitgaven voor centrale stemopneming 2023 ad € 7.500 en dekking voor het organiseren van 2 verkiezingen ad € 50.000.
BR Corona Steunpakket	Deze reserve is gevormd met de financiële middelen die wij ontvangen vanuit het 'steunpakket COVID-19' Het doel van de reserve is om voor- en nadelen als gevolg van de maatregelen rondom COVID-19 zoveel mogelijk met deze reserve te verrekenen zodat we zicht houden op toegenomen kosten en lagere inkomsten.	1.629.703		343.000	1.286.703	Vanuit het jaarrekeningresultaat 2022 is € 343.000 onttrokken aan deze reserve als gevolg van Corona gerelateerde uitgaven in 2022. Een bedrag van € 217.950 is aan deze reserve onttrokken voor de dekking van incidenteel nieuw beleid 2022 te weten: Geweld hoort nergens thuis € 27.950, Omgevingswet/omgevingsvisie € 150.000 en € 40.000 verkiezingen 2022.
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	1.500			1.500	Geen mutaties in 2023.
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om	25.000			25.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
	uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.					
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	657.551	0	161.400	496.151	De onttrekking van € 161.400 bestaat uit NEDAB kosten ad € 75.000 en een overbruggingsfinanciering om de gestegen bouwkosten van de brandweerkazerne te dekken van € 86.400.
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	651.354	0	215.589	435.766	De onttrekking betreft de uitgaven die hiervoor gemaakt zijn in 2023 ad € 215.589.
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries.	13.200			13.200	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Duurzaamheidsinvesteringen gebouwen	Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening van 2018 is besloten om de middelen die in 2018 uit de voorziening onderhoud gebouwen zijn vrijgevallen ad € 213.000, te reserveren in een bestemmingsreserve voor toekomstige investeringen in duurzaamheidsmaatregelen ten behoeve van gemeentelijke gebouwen.	295.697		12.307	283.390	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor 2023 ad € 12.307.
BR Centrumontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het voorbereidingskrediet centrumplan Zuidlaren.	522.500			522.500	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Tussenvoorziening Spoedzoekers	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten die worden gemaakt voor de pilot tussenvoorziening spoedzoekers. Met de pilot worden inwoners met acute huisvestingsbehoefte ondersteund met huisvesting en begeleiding.	300.000			300.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR grondexploitaties	In de afgelopen jaren zijn de resultaten op de grondexploitaties	0	3.351.368	0	3.351.368	De toevoeging aan deze reserve bestaat uit het resultaat van de grondexploitaties vanuit 2022 ad

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
	positief geweest voor Tynaarlo. De verwachting is dat dit in de toekomst zal veranderen en er een buffer nodig is voor mogelijke tekorten. Voorgesteld wordt om een reserve grondexploitaties in te stellen en deze te 'voeden' met het voordelige resultaat op de grondexploitaties over 2022.					€ 2.100.000 die middels de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022 aan deze reserve zijn toegevoegd. En het resultaat van 2023 ad € 1.251.368.
BR Grote projecten	De reserve grote projecten is ingesteld om grote projecten zoals de ontwikkeling centrumplannen. Voor Zuidlaren en Eelde mogelijk te maken.		1.000.000	244.458	755.542	Bij het vaststellen van de begroting is een bestemmingsreserve gevormd voor grote projecten van € 1.000.000. De onttrekking betreft uitgaven voor het masterplan Eelde ten bedrage van € 244.458.
BR. Flexibele volkshuisvesting Tynaarlo	De BR is gevormd om de kosten met betrekking tot het bouwrijp maken en verder ontwikkelen van het terrein op de locatie achterzijde Prins Bernhard Hoeve in Zuidlaren en overige voorbereidingskosten van het project flexibele volkshuisvesting Tynaarlo.		750.000	3.640	746.360	De toevoeging betreft het vormen van de reserve middels een dotatie vanuit de Argi. De onttrekking betreft de dekking van de gemaakte kosten in 2023.
BR. Opvang Oekraïne	Voor de tijdelijke opvang van de Oekraïners zijn aanzienlijk meer middelen van het rijk ontvangen dan er uitgaven waren. De overtollige middelen zijn gereserveerd in deze bestemmingsreserve, zodat deze beschikbaar blijven voor de activiteiten die samenhangen met de opvang van de Oekraïners.		5.857.246		5.857.246	De toevoeging aan deze reserve bestaat uit de overtollige middelen vanuit 2022 ad € 2.400.000 die middels de resultaatbestemming van de jaarrekening 2022 aan deze reserve zijn toegevoegd. En de overschotten van 2023 ad € 3.457.246.
BR woningbouwontwikkeling Zuidlaren	Deze reserve is ter dekking van de kosten van de voorbereidingen voor de woningbouwontwikkeling in het centrum van Zuidlaren.	1.600.000	0		1.600.000	Er hebben geen mutaties plaatsgevonden in 2023.
BR Bruisende kernen	Deze reserve is gevormd in het kader van de motie Bruisende kernen voor de uitvoering van de verschillende impuls- en verfraaiingmaatregelen die anders niet uitgevoerd worden, door het	132.617		51.900	80.717	De onttrekking betreft een uitgekeerde subsidie voor de bruisende kernen Eelde-Paterswolde.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie						
	ontbreken van middelen in de reguliere budgetten.					
Totaal reserves met bestedingsfunctie		8.760.956	13.168.567	2.034.482	19.895.041	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie						
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW-compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	709.543	709.543	0	Overeenkomstig besluitvorming wordt de jaarlijkse toevoeging t.l.v. reiniging en riolering toegevoegd aan de exploitatie.
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	93.139		36.000	57.139	De onttrekking van € 36.000 is ter dekking van de implementatie van ICT maatregelen.
Totaal reserves met egalisatiefunctie		93.139	709.543	745.543	57.139	
		38.268.480	17.271.110	3.915.653	51.623.937	
Totaal reserves		63.234.549	23.010.358	8.049.281	78.195.627	

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
Voorziening wachtgelden	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders van de gemeente.	682.623	231.610	354.736	559.497	In 2023 is deze voorziening gevormd voor wachtgeld voormalig wethouders ten bedrage van € 921.663. Er is in 2023 voor € 354.736 uit deze voorziening gedekt aan wachtgeld en er heeft een dotatie plaatsgevonden aan de voorziening voor € 231.610 door het afscheid van een wethouder.
Voorziening pensioenen wethouders.	De gemeente is verantwoordelijk voor de pensioenen van de wethouders. Dit is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Tot en met 2019 heeft de gemeente de jaarlijkse pensioenlast gedekt vanuit een structureel budget in de reguliere begroting. Omdat in de komende jaren de jaarlijks terugkerende last stijgt doordat oud-wethouders met pensioen gaan is een voorziening gevormd voor de pensioenen van oud wethouders.	3.423.631	107.000	386.859	3.143.772	Aan deze voorziening is de jaarlijkse dotatie toegevoegd van € 107.000. De onttrekkingen bestaan uit twee bedragen. Ten eerste de dekking van de pensioenen van 2023 ad € 147.318 en ten tweede een vrijval van € 239.541 als gevolg van een hogere rekenrente.
Voorziening afwaardering gronden *	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige verliezen van grondexploitaties.	9.725.390	0	0	9.725.390	Geen mutaties in 2023.
Voorziening BW gronden PBH terrein *	Deze voorziening is gevormd ter afwaardering van de boekwaarde van de aangekochte gronden PBH-terrein naar reële marktwaarde.	2.900.000			2.900.000	Geen mutaties in 2023.
Voorziening gebouwenonderhoud	Deze voorziening is gevormd om fluctuaties in het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over meerdere jaren te kunnen opvangen.	1.507.137	967.641	1.741.424	733.354	In 2023 is op basis van het onderhoudsplan € 967.641 toegevoegd aan de voorziening. De onderhoudskosten 2023 bedroegen € 88.843 en zijn onttrokken aan deze voorziening. Daarnaast is € 1.652.581 vrijgevallen als gevolg van het doorrekenen van de voorziening voor de komende 10 jaar.
Voorziening egalisatie initiatieven *	Deze voorziening is gevormd om niet door te belasten kosten inzake initiatieven, betreffende medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen, op te vangen.	100.707	179.549	140.840	139.416	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Voorziening riolering	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma riolering. Tot 2014 was er sprake van een reserve. In verband met nieuwe	2.469.360		560.461	1.908.899	Het resultaat op taakveld Riolering, wordt conform de afspraken gemuteerd op deze voorziening. In 2023 betekent dit een onttrekking aan de voorziening riolering.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
	uitspraken van de commissie BBV is deze reserve omgezet in een voorziening. Het doel van de voorziening is gelijk aan die zoals deze was bij de reserve. Van derden verkregen middelen (rioolheffingen) worden op deze wijze behouden voor het doel waarvoor ze ontvangen zijn.					
Voorziening reiniging	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma reiniging.	608.186		363.008	245.178	Het saldo van taakveld Afval is onttrokken aan de voorziening.
Voorziening begraven	Deze voorziening is in het leven geroepen om het legaat van mevrouw Weites-Kammer voor het langdurig onderhouden van de in het legaat genoemde graven van de familie Weites en Kammer.	51.586		1.878	49.708	In 2023 zijn er voor € 1.878 onderhoudskosten ten laste van de voorziening gebracht.
Voorziening dubieuze debiteuren *	Het voorkomen dat de gemeente in enig jaar wordt geconfronteerd met forse tegenvallers omdat te ontvangen bedragen niet worden geïnd. Deze voorziening bestaat ter afdekking van dat risico.	97.539	55.000	25.175	127.364	Er vindt een jaarlijkse dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren plaats ten laste van de exploitatie. De afboeking van oninbare debiteuren vindt plaats ten laste van deze voorziening.
Voorziening Begraven	Deze voorziening is gevormd ten behoeve van het toekomstige onderhoud van de begraafplaatsen. De voorziening wordt gevoed met de ontvangen grafrechten/onderhoudsrechten die zijn voor het toekomstige beheer en onderhoud van de graven en de begraafplaatsen. De jaarlijkse kosten voor dit beheer en onderhoud worden dan gedekt uit deze voorziening.	2.650.974	330.652	292.312	2.689.314	Op basis van de legesinkomsten is voor 2023 € 330.652 toegevoegd aan de voorziening. Voor het beheer en onderhoud in 2023 is een bedrag onttrokken ad € 292.312.
Voorziening verlofsparen	Overeenkomstig het BBV dient afzonderlijke aandacht te worden besteed aan de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In principe zijn alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen in de exploitatiebegroting verwerkt. Een uitzondering wordt gevormd door	770.000	260.000	0	1.030.000	Door extra gespaarde uren en Cao aanpassingen in 2023 een dotatie aan de voorziening gedaan van € 260.000.

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2023	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2023	Toelichting mutaties
	de voorziening Spaarverlof. Een personeelslid kan op basis van in de CAO gemaakte afspraken alle niet wettelijke uren sparen. Hiervoor is een voorziening gevormd.					
Totaal voorzieningen		24.987.132	1.871.451	3.866.692	23.251.891	

* Deze voorzieningen zijn verantwoord onder de vlottende activa

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	1.533.468	58.688	1.592.156	1.606.990	-14.834
0.2	Burgerzaken	1.245.328	446.890	1.692.218	1.630.723	61.495
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	381.962	39.497	421.459	723.857	-302.398
0.4	Overhead	12.225.707	648.371	12.874.078	12.748.697	125.382
0.5	Treasury	-50.394	87.718	37.324	59.142	-21.818
0.61	OZB woningen	289.074	0	289.074	274.130	14.943
0.62	OZB niet-woningen	19.306	0	19.306	19.306	0
0.64	Belastingen overig	5.678	0	5.678	5.678	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	250.000	250.000	500.000	0	500.000
0.8	Overige baten en lasten	288.615	0	288.615	252.300	36.315
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	64.673	0	64.673	262.969	-198.296
0.10	Mutaties reserves	1.355.749	10.356.878	11.712.627	11.087.184	625.442
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	4.484.178	-4.347.630	136.548	0	136.548
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.873.134	173.116	2.046.250	1.828.067	218.182
1.2	Openbare orde en veiligheid	667.536	128.056	795.591	765.333	30.258
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	4.532.475	-110.520	4.421.955	4.172.973	248.982
2.5	Openbaar vervoer	9.947	0	9.947	9.962	-15
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	380.540	179.400	559.940	556.511	3.429
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.897.570	551.426	2.448.996	1.504.021	944.974
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	296.391	63.154	359.545	323.607	35.938
3.4	Economische promotie	266.162	3.063	269.224	265.718	3.506
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	116.834	447	117.281	97.357	19.924
4.2	Onderwijshuisvesting	3.681.341	-833.549	2.847.792	3.132.393	-284.600
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	655.910	177.336	833.246	1.028.052	-194.806
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	557.862	195.774	753.636	595.044	158.592
5.2	Sportaccommodaties	2.853.540	345.937	3.199.476	3.036.020	163.457
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	491.039	93.962	585.001	498.227	86.774
5.4	Musea	63.677	0	63.677	61.660	2.017
5.5	Cultureel erfgoed	131.806	-10.345	121.461	118.892	2.569
5.6	Media	509.286	216.901	726.187	740.042	-13.855
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	3.446.739	286.595	3.733.334	3.608.286	125.048
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.308.348	2.773.012	6.081.361	6.076.232	5.128
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.632.184	200.871	1.833.054	1.862.995	-29.941
6.3	Inkomensregelingen	10.674.387	521.325	11.195.711	11.912.456	-716.745
6.4	WSW en beschermt werk	441.000	-749.000	-308.000	-327.884	19.884
6.5	Arbeidsparticipatie	540.475	-201.999	338.476	462.222	-123.746
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.106.665	-120.061	986.604	1.024.065	-37.461
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	21.002	27.000	48.002	0	48.002
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	3.137.471	22.046	3.159.516	3.095.278	64.239
6.71b	Begeleiding (WMO)	1.071.862	-99.388	972.474	1.988.369	-1.015.895
6.71c	Dagbesteding (WMO)	996.862	20.612	1.017.474	703.615	313.859
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.328.190	-46.888	1.281.301	458.906	822.396
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-1.655.000	1.955.000	300.000	0	300.000
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	150.896	-16.553	134.343	1.754.288	-1.619.945
6.72b	Jeugdhulp behandeling	1.928.896	-321.220	1.607.676	928.237	679.439
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	650.896	23.447	674.343	800.079	-125.736
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	598.396	-720	597.676	87.491	510.185
6.73a	Pleegzorg	398.396	15.947	414.343	1.544.123	-1.129.780
6.73b	Gezinsgericht	1.725.896	-516.551	1.209.345	571.130	638.215
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	1.535.000	-222.500	1.312.500	727.213	585.287
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	1.149.726	16.603	1.166.329	3.239.555	-2.073.226
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.283.000	102.000	1.385.000	636.433	748.567
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	105.009	0	105.009	0	105.009
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	8.000	8.000	0	8.000
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	1.379	-1.379

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Verschil
6.82b	Jeugdreclassering	316.021	49.349	365.369	384.971	-19.601
6.82a	Jeugdbescherming	691.021	-651	690.369	709.053	-18.683
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	1.565.224	253.903	1.819.128	1.807.211	11.917
7.2	Riolering	2.010.221	195.100	2.205.321	2.233.142	-27.821
7.3	Afval	2.356.219	-147.500	2.208.719	2.525.074	-316.355
7.4	Milieubeheer	1.131.651	1.013.648	2.145.298	1.523.278	622.021
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	473.747	43.468	517.215	491.763	25.452
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	787.296	394.617	1.181.914	1.224.240	-42.327
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.523.445	-327.950	7.195.495	13.109.301	-5.913.806
8.3	Wonen en bouwen	1.542.152	371.385	1.913.537	1.981.708	-68.170
Totale lasten taakvelden		95.051.688	14.237.511	109.289.199	114.549.063	-5.259.864

Baten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2023	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	3.103	0	3.103	-2.272	-5.375
0.2	Burgerzaken	377.358	8.729	386.087	387.316	1.229
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	250.505	-6.911	243.594	1.053.847	810.253
0.4	Overhead	1.090.002	-18.896	1.071.106	2.929.402	1.858.296
0.5	Treasury	663.369	651.000	1.314.369	1.396.892	82.522
0.61	OZB woningen	4.966.469	5.000	4.971.469	4.957.768	-13.701
0.62	OZB niet-woningen	1.521.047	0	1.521.047	1.592.333	71.286
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	57.200.576	375.000	57.575.576	59.435.698	1.860.122
0.8	Overige baten en lasten	31.075	0	31.075	28.132	-2.943
0.10	Mutaties reserves	2.223.681	4.913.938	7.137.620	6.386.681	-750.939
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	234	0	234	0	-234
1.2	Openbare orde en veiligheid	28.563	0	28.563	47.428	18.865
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	100.400	-18.246	82.155	87.124	4.969
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	19	19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.894.834	0	1.894.834	1.191.450	-703.384
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	248.923	0	248.923	188.163	-60.760
3.4	Economische promotie	486.607	0	486.607	731.825	245.218
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.626	0	4.626	-18.000	-22.626
4.2	Onderwijshuisvesting	-547	205.451	204.904	407.474	202.570
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	119.420	125.304	244.723	220.419	-24.304
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	10.305	236.058	246.363	260.487	14.124
5.2	Sportaccommodaties	663.202	-15.751	647.450	657.224	9.773
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	-361	-361
5.5	Cultureel erfgoed	17.070	-28	17.042	32.129	15.087
5.6	Media	27.115	102.100	129.215	133.933	4.718
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.460	14.737	28.197	65.693	37.496
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	195.667	5.689.071	5.884.739	6.551.327	666.588
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	70.000	70.000	103.416	33.416
6.3	Inkomensregelingen	7.981.000	-1.113.000	6.868.000	6.915.406	47.406
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	10.317	0	10.317	10.147	-170
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	168.014	30.000	198.014	198.493	479
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	0	0	1.733	1.733
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	22.168	22.168
6.73a	Pleegzorg	0	0	0	7.015	7.015
6.81a	Beschermde wonen (WMO)	0	0	0	2.346.068	2.346.068
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	0	282.839	282.839	270.291	-12.548
7.2	Riolering	2.811.539	167.864	2.979.403	2.938.024	-41.378
7.3	Afval	3.143.823	-64.500	3.079.323	3.329.687	250.364
7.4	Milieubeheer	0	628.859	628.859	102.988	-525.871
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	402.947	-28.839	374.108	414.815	40.706
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimte en leefomgeving	19.007	0	19.007	459.478	440.471
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.183.188	2.000.000	9.183.188	13.953.112	4.769.924
8.3	Wonen en bouwen	1.194.789	-2.269	1.192.520	982.859	-209.661
Totale baten taakvelden		95.051.688	14.237.511	109.289.199	120.777.832	11.488.632

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2023	
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur		
Lasten		
Dotatie voorziening wachtgeld gem. Bestuur	231.610	
Vrijval voorziening pensioenen als gevolg van aangepaste rekenrente	-239.541	
		-7.931
0.2 Burgerzaken		
Lasten		
Uitgaven verkiezingen	235.626	
		235.626
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
Lasten		
Kosten tijdelijk beheer gebouwen	253.000	
		253.000
Baten		
Opbrengst verkoop gronden	-180.000	
Opbrengst verkoop woning Oranjepolder	-365.000	
Opbrengst gebouwen tijdelijk in eigendom	-228.000	
		-773.000
0.4 Overhead		
Lasten		
Verduurzamen gemeentelijke gebouwen	70.000	
Inhuur helpdeskmedewerker ICT	41.600	
Viering 25-jarig bestaan Gemeente Tynaarlo	63.894	
Uitgaven informatiebeleidsplan	42.634	
		218.128
0.4 Overhead		
Baten		
Vrijval voorziening gebouwenonderhoud	-1.652.581	
		-1.652.581
0.5 Treasury		
Baten		
Rente Schatkistbankieren	-551.120	
		-551.120
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Baten		
Taal voor Ontheemden uit Oekraïne	-32.058	
Leerlingenvervoer Oekraïne	-53.418	
Energietoeslag	-1.109.371	
Invoeringskosten omgevingswet	-275.783	
Faciliteitenbesluit opvangcentra	-52.838	
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	-39.627	
DU) Maatschappelijke begeleiding statushouders	-73.470	
		-1.636.565
0.10 Mutaties in reserves		
Lasten		
Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen	313.198	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	650.806	

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2023	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval niet ingezette middelen Accommodatiebeleid	950.000	
Toevoeging Argi incidenteel resultaat najaarsbrief incl nieuw beleid	234.701	
Toevoeging BR. Grondbedrijf	1.251.368	
Dotatie reserve mee te nemen gelden	1.944.000	
Dotatie reserve bedrijfsvoering	250.000	
Dotatie BR Grote projecten	1.000.000	
Dotatie BR Opvang Oekraïne	3.457.245	
Dotatie reserve participatiebudget	232.720	
		10.284.038
Baten		
Onttrekking incidenteel nieuw beleid	-342.922	
Onttrekking reserve Participatie	-104.282	
Onttrekking Resultaat integrale voortgangsrapportage	-1.049.745	
Onttrekking reserve mee te nemen gelden	-840.407	
Onttrekking BR. Informatiebeleidsplan	-36.000	
Onttrekking BR. Omgevingswet / omgevingsvisie	-215.588	
Resultaatbestemming JR 2022	-1.230.000	
onttrekking BR grote projecten	-244.458	
Onttrekking overdracht en renovatie kleedkamers Wenackers	-127.500	
Onttrekking BR. Bedrijfsvoering	-41.600	
Onttrekking BR. Investeringsbijdrage GAE 2023	-161.400	
		-4.393.902
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0		1.975.694
Hoofdstuk 1: Veiligheid		
1.1. Crisisbeheersing en brandweer		
Lasten		
Extra bijdrage VRD	66.000	
		66.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1		66.000
Hoofdstuk 3: Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Lasten		
Investeringsbijdrage GAE 2023	161.400	
		161.400
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
Lasten		
Bruisende kernen	51.900	
Masterplan Eelde	244.458	
		296.358
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3		457.758
Hoofdstuk 4: Onderwijs		
4.3 Onderwijsbeleid en leerling zaken		
Lasten		
Onderwijsachterstandenbeleid	64.000	
		64.000
Baten		
Onderwijsachterstandenbeleid	-64.000	

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2023	
		-64.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4		0
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie		
5.2 Sportaccommodaties		
Lasten		
Overdracht en renovatie kleedkamers Wenackers	127.500	
Afhandeling Garanties Vako kleedkamers en kantine	37.000	
		164.500
5.5. Cultuur erfgoed		
Lasten		
Motie cultuurhistorische waardestelling	58.000	
		58.000
5.6 Media		
Lasten		
Toegankelijkheid bibliotheken	102.100	
		102.100
Baten		
Subsidie toegankelijkheid bibliotheken	-102.100	
		-102.100
5.7 Openbaar groen en openlucht recreatie		
Lasten		
Implementatie wandelnetwerk	35.000	
Beweegparken	40.000	
		75.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5		297.500
Hoofdstuk 6: Sociaal domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
Lasten		
Programma Sociale vernieuwing	25.000	
Opvang Oekraïne	2.007.212	
Spuk inburgeringstrajecten	315.542	
		2.347.754
Baten		
Rijksbijdrage opvang Oekraïne	-5.464.458	
Spuk inburgeringstrajecten	-315.542	
		-5.780.000
6.3 Inkomensregelingen		
Lasten		
Uitgaven Energietoeslag	1.198.000	
		1.198.000
6.81A Beschermd wonen		
Baten		
Beschermd wonen	-1.196.077	
		-1.196.077
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6		-3.430.323

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2023	
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu		
7.1 Volksgezondheid		
Lasten		
Gala Brede Spuk	208.570	
		208.570
Baten		
Gala Brede Spuk	-208.570	
		-208.570
7.4 Milieubeheer		
Lasten		
Capaciteit Klimaat en energiebeleid SDOK	101.235	
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	43.206	
		144.441
Baten		
Capaciteit Klimaat en energiebeleid SDOK	-101.235	
		-101.235
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 7		43.206
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimtelijke ordening		
Lasten		
Omgevingswet/omgevingsvisie	215.608	
Subsidie Glasvezel	-78.000	
		137.608
8.2 Grondexploitaties		
Baten		
Winstneming Zuidoevers Zuidlaardermeer	-71.323	
Winstneming Vries Zuid	-216.037	
Winstneming Groote Veen	-135.571	
Winstneming Ter Borch	-453.473	
		-876.404
8.3 Wonen en bouwen		
Lasten		
Energiearmoede	63.211	
		63.211
Baten		
Energiearmoede	-63.211	
		-63.211
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 8		-738.796
Totale incidentele lasten	16.069.803	
Totale incidentele baten	-17.398.765	
Totaal incidentele baten en lasten		-1.328.962

Onvoorzien

Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Overige baten en lasten.

In 2022 zijn er geen uitgaven gedaan ten laste van het budget onvoorzien.

Onvoorzien incidenteel algemeen	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2023
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>			
Beschikbaar geraamd 2023	34.000	34.000	0

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

Algemene dekkingsmiddelen (x € 1000)	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Werkelijk 2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	6.897	6.902	7.246
Algemene uitkeringen	56.951	57.076	59.436
Dividend	275	476	477
Saldo van de financieringsfunctie*	-991	-541	-446
Totaal	63.132	63.913	66.712

- * Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

Het werkelijke saldo van de algemene dekkingsmiddelen is € 66,7 miljoen, terwijl de actuele ramingen uitgaan van € 63,9 miljoen. Dit voordelige verschil van € 2,8 miljoen wordt als volgt verklaard:

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

De lokale heffingen waarvan de bestedingen niet gebonden zijn kennen een voordeel van per saldo € 344.000. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Taakveld 0.62 OZB niet woningen

Het taakveld OZB-niet woningen kent een voordeel van € 71.000. Dit voordeel bestaat voornamelijk uit nagekomen opbrengsten van 2022.

Toeristenbelasting

De inkomsten uit toeristenbelasting vielen € 219.000 hoger uit dan geraamd. Dit voordeel bestaat uit een nagekomen afrekening over het voorgaand jaar van € 93.000 en een hogere opbrengst over 2023 van € 126.000. Deze stijging kan verklaard worden uit de stijging in het aantal overnachtingen ten opzichte van 2021 met ongeveer 10% en het effect van de tariefdifferentiatie die met ingang van 2022 is ingevoerd.

Forensenbelasting

De opbrengsten uit Forensenbelasting vielen € 26.000 hoger uit dan geraamd.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De algemene uitkering kent een voordeel van per saldo € 2.360.000. Dit voordeel ontstaat door wijzigingen in de algemene uitkering welke niet in de begroting zijn opgenomen. Hieronder worden de meest opvallende afwijkingen benoemd.

Schommelfonds.

In 2023 is geen gebruik gemaakt van een schommelfonds Algemene uitkering. Dit zorgt voor een voordeel op de lasten van € 500.000.

Definitieve maatstaven en afrekeningen

Met het aflopen van 2023 worden steeds meer maatstaven definitief en wordt afgerekend over de diverse maatstaven. Daarnaast worden ook de afrekeningen over voorgaande jaren definitief gemaakt. Dit leidt tot een voordeel aan de batenkant van € 284.000.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

In de decembercirculaire 2023 is nog een aantal uitkeringen verstrekt voor het jaar 2023. Dit zorgt voor een voordeel van € 1.572.000. De belangrijkste mutaties zijn:

Faciliteitenbesluit opvangcentra

In de decembercirculaire is € 53.000 beschikbaar gesteld voor het faciliteitenbesluit opvangcentra. Dit bedrag is gestort in de reserve participatie. In het faciliteitenbesluit is geregeld dat aan gemeenten die een opvangcentrum voor asielzoekers hebben jaarlijks door het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een uitkering wordt verstrekt. De uitkering wordt gebaseerd op het aantal door asielzoekers permanent te bezetten capaciteitsplaatsen verminderd met het op 1 januari van het uitkeringsjaar aantal in de basisregistratie personen ingeschreven bewoners van het opvangcentrum.

Meerkosten Oekraïne sociaal domein

De verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning vanuit de WMO 2015 en de Jeugdwet, en de uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg, het Rijksvaccinatieprogramma en het prenataal huisbezoek uit de Wet publieke gezondheid ligt óók voor Oekraïense ontheemden bij gemeenten. De gemeente krijgt hiervoor een bedrag van € 40.000.

Energietoelage

In de decembercirculaire is het resterende bedrag wat de gemeente ontvangt voor energietoelage bekend geworden. Het gaat voor Tynaarlo om een bedrag van € 1.110.000. Het bedrag is bepaald op basis van het aantal huishoudens met een langdurig laag inkomen (<120% van het sociaal minimum).

Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak

Gemeenten spelen naast provincies en waterschappen een belangrijke rol bij de totstandkoming van de provinciale gebiedsprogramma's en dat vraagt extra inzet van personeel. Deze decentralisatie-uitkering is een bijdrage in de gemaakte kosten vanuit gemeenten voor hun bijdrage aan gebiedsprogramma's in 2023. Voor Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 45.000.

Invoeringskosten omgevingswet

De financiële middelen vanuit het Coalitieakkoord (CA) van het kabinet-Rutte IV worden ingezet voor het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 276.000. De gemeente kan daarmee zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld zijn en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen.

Maatschappelijke begeleiding

Gemeenten ontvangen een aanvulling op de middelen die zij hiervoor reeds ontvangen hebben. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om een bedrag van € 50.000.

Saldo van de financieringsfunctie

Op het saldo van de financieringsfunctie is een voordeel ontstaan van € 95.000. Dit is voornamelijk het gevolg van rente die is ontvangen op het saldo wat wordt aangehouden in de schatkist.

Rente Schatkistbankieren

Door de stijgende rentepercentages krijgt de gemeente weer rente op de tegoeden die worden aangehouden in de schatkist. Uiteindelijk is meer rente ontvangen dan bij de najaarsbrief is ingeschat. Dit zorgt voor een voordeel op de baten van € 101.000.

SiSa 2023

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatie verstrekking siSa - d.d. 09-03-2024										
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen nomdbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschild bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige tenopzichte bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t.b.v. de transitie - uitzonderend uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) t.b.v. de transitie - uitzonderend uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) t.b.v. de transitie - uitzonderend uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitgekende verstrekkingen (POO)
		€ 5.237.466	Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06	€ 0	€ 139.422
		Totaal bedrag vorderingen (v onrechtmatig uitgekende) verstrekkingen (jaar T) POO		Vul in totaal te ontvangen nomdbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
		€ 0	Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10				
		€ 0	Aard controle R Indicator: A16/07	€ 87.570	€ 5.464.458	€ 9.818.365				
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning t/m jaar T	Aantal uitgewerkte plannen van aanspak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanspak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (jaar/nee)	Normbedragen voor e (jaar/nee)	Normbedragen voor e (jaar/nee)
		7/44	Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04		Nee: reeks 1 / Jar: reeks 2	Nee: reeks 1 / Jar: reeks 2	Nee: reeks 1 / Jar: reeks 2
		Wijziging keuze per (2023/2024)		Endoverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1	1	Ja	Ja	Ja
		N.V.T.	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten

		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grotere gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grotere elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
BZK	C62	388	419	0	0	65	83
		Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
		€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	Bedrag voorgeschoven naar +1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen	
		€ 31.833	€ 0	3	40	22	
		Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstreking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Bestedingsnummer	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 uitzonderingsgevallen [...] en	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen
		1	LA123-03619838	0	0	0	€ 0
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (jaar/nee)		
		€ 0	€ 0	€ 0			
		Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06
		€ 0	€ 0	€ 0	Nee		€ 0

BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)	Aard controle R Indicator: C105/06
				1	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Nee	Aard controle D1 Indicator: C105/03	0	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Nee	€ 0	
				2	2023-0000096211; projectnr. 2	Nee		0		Nee	€ 0	
				3	2023-0000096211; projectnr. 3	Nee		0		Nee	€ 0	
				Kopie projectnummer			Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)		
				1	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Nee	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	€ 0	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Nee	Aard controle D1 Indicator: C105/12
				2	2023-0000096211; projectnr. 2	Nee		€ 0	Bouw moet nog starten (Q2 2024 conform aanvraag & beschikking), derhalve kan deze toets pas vanaf 2024 plaatsvinden.		Nee	
				3	2023-0000096211; projectnr. 3	Nee		€ 0	Bouw moet nog starten (Q2 2024 conform aanvraag & beschikking), derhalve kan deze toets pas vanaf 2024 plaatsvinden.		Nee	
				3	2023-0000096211; projectnr. 3	Nee		€ 0	Bouw moet nog starten (Q4 2024 conform aanvraag & beschikking), derhalve kan deze toets pas vanaf 2024 plaatsvinden.		Nee	
				Kopie projectnummer			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
				1	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Nee			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14			
				2	2023-0000096211; projectnr. 1	Nee						
				3	2023-0000096211; projectnr. 3	Nee						
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	Correctie besteding (jaar T-1)	Orgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
					€ 160.115	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Gemeenten								

SZW	G2	<p>Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet Gemeentedeel 2023</p> <p>Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr</p>	<p>Besteding (jaar T) algemene bijstand</p> <p>Gemeente</p> <p>1.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/01</p>	<p>Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/02</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAW</p> <p>Gemeente</p> <p>1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/03</p>	<p>Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/04</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAZ</p> <p>Gemeente</p> <p>1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/05</p>	<p>Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/06</p>
SZW	G2A	<p>Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2022</p> <p>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1), geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit S/Ga (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)</p>	<p>Besteding (jaar T) algemene bijstand</p> <p>Gemeente</p> <p>1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/07</p>	<p>Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/08</p>	<p>Besteding (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/09</p>	<p>Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/10</p>	<p>Besteding (jaar T) IOAW</p> <p>Gemeente</p> <p>1.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/11</p>	<p>Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.7 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2/12</p>
SZW	G2A	<p>Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2022</p>	<p>Besteding (jaar T) algemene bijstand</p> <p>Gemeente</p> <p>1.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/01</p>	<p>Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.1 Participatiewet (PW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/02</p>	<p>Besteding (jaar T-1) IOAW</p> <p>Gemeente</p> <p>1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/03</p>	<p>Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/04</p>	<p>Besteding (jaar T-1) IOAZ</p> <p>Gemeente</p> <p>1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/05</p>	<p>Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)</p> <p>Gemeente</p> <p>1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)</p> <p>Aard controle R</p> <p>Indicator: G2A/06</p>

	In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente inullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Aard controle R Indicator: G2A/08	Aard controle R Indicator: G2A/09	Aard controle R Indicator: G2A/10	Aard controle R Indicator: G2A/11	Aard controle R Indicator: G2A/12
	1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 210.094	€ 64.971	€ 0	€ 0	€ 298.328
	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te scheiden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
	In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente inullen	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
	Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13	1.7 Participatiewet (PW)	Aard controle R Indicator: G2A/14	Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/15	Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2A/16		
	1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking)_gemeentedeel 2023	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege voor 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) Bob (exclusief Gemeente)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente
	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkels of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
	Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	Aard controle R Indicator: G3/06
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	BBZ voor 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – kapitaalverstreking (exclusief BOB)	BBZ voor 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstreking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
	Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11		
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
SZW	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking)_totaal 2022	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) vanwege voor 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)

		Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
BS	uit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordend hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SISA (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Aard controle R Indicator: G3A/02	Aard controle R Indicator: G3A/03	Aard controle R Indicator: G3A/04	Aard controle R Indicator: G3A/05
		1061730 Gemeente Tynaarlo	€ 8.000	€ 10.496	€ 14.874	€ 0	€ 0
		Hieronder verschijft de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01	Bbz voor 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	Bbz voor 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	Bbz voor 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	Bbz vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden naar openbaar lichaam	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen BBZ en kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
SZ	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023	Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Aard controle R Indicator: G3A/08	Aard controle R Indicator: G3A/09	Aard controle R Indicator: G3A/10	Aard controle R Indicator: G3A/11
			1061730 Gemeente Tynaarlo	€ 1.749	€ 0	€ 0	€ 0
		Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoordend hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Jr/Nee)		
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Nee		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee		
		5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee		
		6 Totaal	0	0	N.v.t.		

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2022
	<p>Kopie regeling</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</p> <p>1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)</p> <p>2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)</p> <p>3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)</p> <p>4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)</p> <p>5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)</p> <p>6 Totaal</p>	<p>Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)</p> <p>Aard controle R Indicator: G4/15</p> <p>€ 0</p>
	<p>Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing</p> <p>Aard controle R Indicator: G4/13</p> <p>€ 0</p>	<p>Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig</p> <p>Aard controle R Indicator: G4/14</p> <p>€ 0</p>
	<p>Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)</p> <p>Aard controle R Indicator: G4/12</p> <p>€ 0</p>	<p>Levensonderhoud - Cederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire</p> <p>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17</p> <p>€ 0</p>
	<p>Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vijfde) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te scheiden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire</p> <p>Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18</p> <p>€ 0</p>	<p>Kapitaalverstrekkingen - Gederde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire</p> <p>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19</p> <p>€ 0</p>
	<p>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</p> <p>1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)</p> <p>2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)</p> <p>3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)</p> <p>4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)</p> <p>5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)</p> <p>6 Totaal</p>	<p>Baten (jaar T-1) levensonderhoud</p> <p>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>Baten (jaar T-1) levensonderhoud</p> <p>Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam</p> <p>€ 0</p>
SZW	G4A	<p>Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2020 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.</p>

		Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverzekering (overig)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T-1)
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/07	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/08	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/09
		1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0
		2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0
		4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0
		5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0
		Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dilatatie en vijfval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
		Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/11	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G4A/13
		1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Neer) Gemeente	
		Aard controle n.v.t. Indicator: G70/01	Aard controle R Indicator: G70/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G70/03	
		€ 315.542	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie Kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Neer) Gemeente	

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022											
		3	1.3 onderhoud; zie bijlage SPUK sport exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 4, p. 28. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 4.2 onderwijshuisvesting.	€ 8.145	€ 8.145	€ 0	€ 0	€ 0					
		4	1.3 onderhoud; zie bijlage SPUK sport exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 5, p. 32. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 5.1 en 5.2 sport en sportaccommodaties.	€ 33.920	€ 33.920	€ 0	€ 0	€ 0					
		5	2.1 aankoop; zie bijlage SPUK sport 2023 exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 4, p. 28. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 4.2 onderwijshuisvesting.	€ 153	€ 0	€ 153	€ 0	€ 0					
		6	2.3 beheer en exploitatie; zie bijlage SPUK sport exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 4, p. 28. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 4.2 onderwijshuisvesting.	€ 19.765	€ 0	€ 19.765	€ 0	€ 0					
		7	2.1 aankoop; zie bijlage SPUK sport exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 5, p. 32. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 5.1 en 5.2 sport en sportaccommodaties.	€ 8.995	€ 0	€ 8.995	€ 0	€ 0					
		8	2.3 beheer en exploitatie; zie bijlage SPUK sport exploitatie 2023, zie begroting 2023, hoofdstuk 5, p. 32. Het bedrag maakt deel uit van de aldaar vermelde lasten op taakveld 5.1 en 5.2 sport en sportaccommodaties.	€ 52.484	€ 0	€ 52.484	€ 0	€ 0					
		9	3.1 Mengpercentages; zie bijlage SPUK sport 2023	€ 22.183	€ 0	€ 22.183	€ 0	€ 22.183					
			Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)			
		1	SPUK 1033987-2005221	€ 85.142	€ 85.142	€ 0	€ 0	€ 0	€ 22.183	€ 85.142			
		2	SPUK 1042329-2005221	€ 37.716	€ 37.716	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 37.716			
			Kopie beschikkingnummer	Eindeverantwoording (Ja/Nee)	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08							
		1	SPUK 1033987-2005221	Ja									
		2	SPUK 1042329-2005221	Ja									

VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindeverantwoording? (Ja/Nee)		
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	€ 20.000 Beschikkingnummer / kenmerk	€ 72.142 Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Ja Totale definitieve exploitatiekort Automatisch berekend	Nee Totale cumulatieve besteding Automatisch berekend	Eindeverantwoording	
		Aard controle n.v.t. Indicator: H25/01	Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/05	
		1 Naam locatie	SPUK1221-22054	€ 85.190 Betreft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	€ 85.190 Totale toezegging per locatie	€ 85.190 Hoogte definitief exploitatiekort per locatie	Ja Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)
		Aard controle n.v.t. Indicator: H25/06	Aard controle R Indicator: H25/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11
		1 Aquilaren	Nov + dec 2021	€ 59.607	€ 59.607	€ 59.607	€ 59.607	€ 59.607
		2 Aquilaren	Jan-22	€ 20.695	€ 20.695	€ 20.695	€ 20.695	€ 20.695
		3 De Leemdobben	Nov + dec 2021	€ 428	€ 428	€ 428	€ 428	€ 428
		4 De Leemdobben	Jan-22	€ 4.460	€ 4.460	€ 4.460	€ 4.460	€ 4.460
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06	
		1 Lokaal Sportakkoord	€ 19.159	€ 15.327	€ 3.832	€ 15.327	€ 15.327	Ja
		2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 131.901	€ 105.521	€ 26.380	€ 105.521	€ 105.521	Ja
		3 Tengdingen	€ 29.475	€ 23.560	€ 5.895	€ 23.560	€ 23.560	Ja
		4 Gezondheidsachterstanden	€ 22.106	€ 19.548	€ 2.558	€ 19.548	€ 19.548	Ja
		5 Mentale Gezondheid	€ 10.316	€ 8.253	€ 2.063	€ 8.253	€ 8.253	Ja
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 25.791	€ 20.633	€ 5.158	€ 20.633	€ 20.633	Ja
		7 Valpreventie	€ 75.898	€ 60.718	€ 15.180	€ 60.718	€ 60.718	Ja
		8 Leefomgeving	€ 14.738	€ 11.790	€ 2.948	€ 11.790	€ 11.790	Ja
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.684	€ 3.684	€ 0	€ 3.684	€ 3.684	Ja
		10 Versterken sociale basis	€ 53.792	€ 49.554	€ 4.238	€ 49.554	€ 49.554	Ja
		11 Mantelzorg	€ 14.738	€ 14.738	€ 0	€ 14.738	€ 14.738	Ja
		12 Eén tegen eenzaamheid	€ 14.738	€ 14.738	€ 2.238	€ 12.500	€ 12.500	Ja
		13 Welzijn op recept	€ 8.106	€ 8.106	€ 0	€ 8.106	€ 8.106	Ja
		14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 3.684	€ 3.684	€ 0	€ 3.684	€ 3.684	Ja
		15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 13.116	€ 10.493	€ 2.623	€ 10.493	€ 10.493	Ja

VWS	H31	DREZC	DRE
<p>Kopie naam onderdeel</p> <p>Meegevoert aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</p> <p>1 Lokaal Sportakkoord N.v.t.</p> <p>2 Brede regeling combinatiefuncties N.v.t.</p> <p>3 Terugdringen N.v.t.</p> <p>4 Gezondheidsachterstanden N.v.t.</p> <p>5 Kansrijke Start N.v.t.</p> <p>6 Mentale Gezondheid N.v.t.</p> <p>7 Aanpak overgewicht en obesitas N.v.t.</p> <p>8 Valpreventie N.v.t.</p> <p>9 Leefomgeving N.v.t.</p> <p>10 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek N.v.t.</p> <p>11 Versterken sociale basis N.v.t.</p> <p>12 Mantelzorg N.v.t.</p> <p>13 Een tegen eenzaamheid N.v.t.</p> <p>14 Welzijn op recept N.v.t.</p> <p>15 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD N.v.t.</p> <p>16 Coördinatiekosten regionale aanpak N.v.t.</p> <p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09</p> <p>Nee</p>			
	<p>Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen</p>	<p>Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie</p>	<p>Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/02</p> <p>€ 4.599</p> <p>Welke regeling betreft het</p>
	<p>Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)</p>	<p>Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer</p> <p>SISA tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe</p>	<p>Totaal besteding (in jaar T)</p> <p>Aard controle R Indicator: H31/03</p> <p>€ 4.599</p> <p>De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen</p>
			<p>Eindverantwoording (Ja/Nee)</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/04</p> <p>Ja</p> <p>Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoordingsinformatie</p>
			<p>Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: H31/05</p> <p>Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T</p>
			<p>Toeilichting</p> <p>Toeilichting</p> <p>Hier eventueel opmerkingen of toeilichtingen</p>
			<p>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/02</p> <p>Aard controle R Indicator: DRE2C/03</p> <p>€ 0</p> <p>€ 0</p>
			<p>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/01</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: DRE2C/05</p> <p>€ 0</p> <p>€ 0</p>
			<p>1 201503143-00607653</p> <p>2 201702462-00833937</p> <p>Fietsroute plus de Punt-Eelde</p> <p>Herinrichting Hoofdweg tussen Eelde en patersvalde</p>

Grondslagen

Grondslagen voor waardering resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), welke op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9. Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Waarderingsgrondslagen

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de Gemeente Tynaarlo zijn in lijn met het BBV en de financiële verordening. Voor waardering wordt uitgegaan van de historische kostprijs tenzij anders vermeld. Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor de opstelling van de jaarcijfers.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire afschrijvingsmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen waarden we tegen verkrijgingprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingprijs.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet een verliesvoorziening worden getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of dient te worden afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waarde correctie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt.

Winstneming uit complexen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen winstneming en liquidatie. In principe wordt de winst uit een complex gehaald als deze is gerealiseerd. Bij liquidatie later, zal dan nog een klein resultaat overblijven.

Winst is gerealiseerd als in een (deel-)plan de winst met voldoende zekerheid vaststaat. Hierbij dient de percentage of completion methode (PoC) worden gevolgd waarbij tevens rekening moet worden gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (project gerelateerde risico's).

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die zich hebben voorgedaan per balansdatum en waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden geschat. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor vooruit ontvangen bedragen van derden met een specifiek bestedingsdoel (bijv. Riool, Reiniging en Begraven). En de laatste categorie voorzieningen, betreft voorzieningen die zijn gevormd ter egalisatie van de kosten. Het gebouwenbeheer is bij de gemeente Tynaarlo belegd in een voorziening ter egalisatie van de kosten. De voorziening is bedoeld om de lasten gelijk te verdelen over een aantal begrotingsjaren.

De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale of contante waarde.

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rente typische looptijd van één jaar of langer. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde verminderd met de aflossingen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepalingsgrondslagen resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van de exploitatie voorzieningen getroffen voor:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- Risico's ter zake van verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, respectievelijk schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moet wel een verplichting worden gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Borg en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in onze financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 28 november 2023 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en

- onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld;
- Ten aanzien van het M&O criterium geldt dat alleen sprake is van een onrechtmatigheid bij misbruik. Eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
 - De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dat betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 3,6 miljoen) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

A.

Accres

Groei/daling van het gemeentefonds (zie ook trap-op-trap-af methodiek).

Activa (vaste)

Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die in meerdere jaren worden afgeschreven (bijvoorbeeld gebouwen). Activa staan op de balans.

Afwijkingen (rechtmatigheid)

Posten die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen (fouten) en posten, waarbij voor het college een onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel. De gemeente kan deze vrij besteden. Het gaat om de uitkeringen vanuit het gemeentefonds, om bepaalde gemeentelijke belastingen (zoals OZB-belasting) en deelnemingen/dividend.

Algemene uitkering

Uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk dat de gemeente geheel vrij mag besteden.

Algemene reserve

Het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers.

B.

Balans

De balans toont een overzicht van de bezittingen, schulden en eigen vermogen van de gemeente op een bepaald moment.

Baten en lasten (stelsel van)

Gemeenten werken met een stelsel van baten en lasten. Dit betekent dat inkomsten en uitgaven moeten worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben (dat wil zeggen het jaar waarin de prestatie geleverd is).

Bedrijfsvoering

De beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

Begroting

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee gemoeid zijn en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn.

Begrotingsonrechtmatigheden (rechtmatigheid)

Hiervan is sprake als het college bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door de gemeenteraad vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door de gemeenteraad zijn vastgesteld (2) en als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

Begrotingsresultaat

Financieel verschil tussen het bedrag dat volgens de begroting is toegestaan en het te verwachten bestede bedrag.

Begrotingstekort

Een begrotingstekort treedt op wanneer de lasten hoger zijn dan de baten.

Beheersmaatregel

Een activiteit die zich richt op het elimineren, vermijden of verkleinen van de oorzaak of het gevolg van een ongewenste gebeurtenis.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval de landelijk gemiddelde tarieven. Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Dit is een van de verplichte kengetallen die gemeenten moeten opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het bedrag dat benodigd is om alle risico's in de begroting waarvoor geen maatregelen zijn getroffen, in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen.

Bestaand beleid

Beleid waarover al besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn er buffers gevormd die niet worden meegerekend tot de weerstandscapaciteit. Het gaat hier om de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn voor specifieke doeleinden gevormd op basis van een raadsbesluit. Bestemmingsreserves zijn gebonden aan de bestemmingen die door de raad zijn vastgesteld. Wanneer de nood echt hoog is kan er door de raad aan de betreffende bestemmingsreserve een andere bestemming worden gegeven. Aan een deel van de bestemmingsreserves hangen verplichtingen tot bestedingen (bijvoorbeeld kapitaallasten) waarbij er beperkte sprake is van beleidsvrijheid.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) beschrijft de regels waaraan onder andere de begroting en de jaarstukken van een gemeente aan moeten voldoen.

Bestuurlijk belang

Een gemeente kan een bestuurlijk belang hebben in een verbonden partij doordat zij in het bestuur is vertegenwoordigd. De gemeente kan het ook hebben doordat zij stemrecht heeft in de verbonden partij.

BTW compensatiefonds

Rijksfonds waaruit gemeenten een bepaald deel van de door hen betaalde BTW kunnen terugvorderen.

C.

Circulaire

Een circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

D.

Deelneming

Participatie in een besloten of naamloze vennootschap, waarin de gemeente aandelen heeft.

Dividend

Een vergoeding die wordt uitbetaald aan de aandeelhouders.

Doeluitkering

Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar.

E.

EMU-saldo

Het geraamde of het gerealiseerde saldo van de ontvangsten en uitgaven van een gemeente. Dit bedrag wordt berekend op transactiebasis en volgens Europese voorschriften en is verplicht onderdeel van de begroting en de jaarstukken.

Exploitatielasten

Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn op de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhoudskosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.

F.

Financieel belang

Van financieel belang is sprake als de gemeente de middelen die ze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en/ of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële kengetallen

Getallen waarmee inzicht verkregen kan worden in de financiële positie van de gemeente. Het BBV verplicht alle gemeenten een aantal specifieke kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken, waaronder de netto schuldquote en het solvabiliteitsratio.

Financiële rechtmatigheid (rechtmatigheid)

Het voldoen aan wet- en regelgeving bij het uitvoeren van financiële beheers handelingen.

Financieringsmiddelen

Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van uitgaven te betalen.

Fouten (rechtmatigheid)

Rechtmatigheidsfouten treden op bij financiële beheers handelingen, waarbij de in het normenkader beschreven wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Fraude (rechtmatigheid)

Dit omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen.

G.

Gemeenschappelijke regeling

Is het publiekrechtelijk juridisch kader waarbinnen twee of meer gemeentebesturen kunnen samenwerken.

Gemeentefonds

Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden.

Getrouwheid

Een oordeel van de accountant over of de informatie juist en toereikend/volledig is. Voorts geschikt is voor het doel waarvoor deze wordt verstrekt. En ten slotte of het bij de volksvertegenwoordigers en de burger (gebruikers van de verantwoording) geen ander beeld oproept, dan overeenkomt met de feiten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie dat is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de begroting en de jaarstukken geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten en daarmee de mogelijke invloed van negatieve waardeontwikkelingen voor de begroting.

H.

Hoofdstuk

Is een samenhangende verzameling van activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, ook wel een programma genoemd.

HR21

Is het functiewaarderingssysteem van de VNG.

K.

Kapitaalgoederen

Investeringsgoederen met een groot maatschappelijk nut die de gemeente nodig heeft voor de uitvoering van haar taken. Deze goederen hebben doorgaans een hoge vervangingswaarde en gaan meerdere jaren mee. Voorbeelden hiervan zijn wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Kapitaallasten

Afschrijvingen en toegerekende rente op activa. De afschrijvingen betreffen de jaarlijkse waardevermindering van de investering. Door middel van de afschrijving worden lasten van de investering uitgespreid over de jaren dat er van de investering gebruik wordt gemaakt. De rente betreft het eigen of geleende geld dat besteed wordt om de investering te financieren.

L.

LEADER

Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale of te wel: Samenwerking voor plattelandsontwikkeling. Het is een subsidieprogramma op initiatief van de Europese Commissie.

Leges

Worden geheven ter dekking van de kosten van gemeentelijke dienstverlening. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.

Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn, naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de doeluitkeringen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De lokale heffingen vallen uiteen in twee groepen: belastingen en retributies/bestemmingsheffingen. Voorbeelden van belastingen zijn: forensenbelasting en toeristenbelasting. Voorbeelden van (bestemmings)heffingen zijn de rioolheffing of de afvalstoffenheffing. Het geldt dat gemeenten met heffingen ophalen, moeten gebruikt worden om de kosten te dekken van datgene waarvoor ze in rekening worden gebracht.

M.

Meerjareninvesteringsplan

In het meerjareninvesteringsplan wordt de planning van de investeringen voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt.

Meerjarenraming

Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten baten en lasten alsmede mutaties in reserves.

Misbruik (rechtmatigheid)

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

N.

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

NMD-samenwerking

Samenwerking in Noord- en Midden-Drenthe op het gebied van het sociaal domein.

Normenkader

Het normenkader voor een rechtmatigheidsverantwoording betreft de inventarisatie van de relevante regelgeving, waaronder die van de betreffende gemeente (zoals verordeningen). De inventarisatie beperkt zich tot regelgeving die relevant is voor financiële beheers handelingen. Het normenkader moet actueel worden gehouden en wordt aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. Daarom wordt het elk jaar opnieuw vastgesteld.

O.

Onduidelijkheden (rechtmatigheid)

Indien het college het kader van de verslaggeving niet kan aangeven of er sprake is van een rechtmatigheidsfout of niet.

Oneigenlijk gebruik (rechtmatigheid)

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Overhead

De kosten van de werkzaamheden of faciliteiten die slechts een indirecte relatie vertonen met de prestaties (bijvoorbeeld leidinggeven, afdelingsadministratie of huisvesting).

P.

Paragrafen

Geven volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn verplicht onderdeel van zowel de begroting als de jaarstukken.

Planning & Control cyclus

De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken, bijstellen en verifiëren van budgetten.

P.M.-post

Schatting van uitgaven, opgenomen in de begroting terwijl de werkelijke kosten nog niet exact bepaald kunnen worden.

Prestatie-indicator

Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente.

R.

Rechtmatigheid

Het voldoen aan wet- en regelgeving.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is een nieuw onderdeel in de jaarrekening, waarin het college vanaf het verslagjaar 2023 aangeeft of er rechtmatigheidsfouten en -onduidelijkheden waren.

Reserve

Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. Reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en reserves met een specifieke bestemming (bestemmingsreserves).

Restrisico

De inschatting van het risico met medeneming van de effecten van beheersmaatregelen. Risico dat overblijft na risicobeheersing. (netto risico)

Risico

Gebeurtenis die zich al dan niet kan voordoen en die kan leiden tot schade met een financieel gevolg of afwijking van een te behalen beleidsdoel.

Risicobeheersing

Zijn activiteiten (beheersmaatregelen) die de kans op het optreden van risico's dan wel de gevolgen van risico's beïnvloeden (voorkomen of reduceren)

Risico irt. weerstandsvermogen

De kans op een gebeurtenis die leidt tot een directe financiële tegenvaller van materiële betekenis, die niet is afgedekt in de begroting.

Risicomangement

Het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's.

S.

Samenwerkingsverband Drentsche Aa

Samenwerking op het gebied van specifieke onderdelen binnen de bedrijfsvoering tussen de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen.

Solvabiliteit

Is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente.

Staat C

Staat/overzicht van vaste activa.

Staat D

Staat/overzicht van reserves en voorzieningen.

Staat E

Staat/overzicht van langlopende leningen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

T.

Taakmutatie

Extra geld uit het gemeentefonds voor de uitvoering van nieuwe en/of bestaande taken.

Taakveld

Eenheid waarin de hoofdstukken zijn onderverdeeld.

Trap-op-trap-af systematiek/ accresmethode

Om het totaal beschikbare bedrag te bepalen dat aan de gemeenten wordt uitgekeerd, gebruikt het Rijk de accresmethode, ook wel de 'trap-op-trap-af systematiek' genoemd. Het accres is gekoppeld aan de ontwikkeling van rijksuitgaven (niet van alle uitgaven). Stijgen de uitgaven dan stijgt het accres, dalen de uitgaven dan daalt het accres.

Treasury

Is het geheel van activiteiten in verband met het beheren van de geldstromen.

V.

Verantwoordingsgrens

De grens waarboven het college afwijkingen moet melden aan de raad. De raad stelt deze verantwoordingsgrens vast met een maximum van 3% van de totale lasten.

Verbonden partij

Is een partij waarmee de gemeente een bestuurlijke relatie onderhoudt en waarin zij een financieel belang heeft.

Voorziening

Dit is een reservering (geormerkte gelden) met als doel het bedrag aan te wenden in de toekomst waar de voorziening oorspronkelijk voor is gecreëerd.

W.

Weerstandratio

= Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit. Een ratio > 100% kan als voldoende worden beschouwd.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandvermogen is de verhouding (ratio) tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstands-capaciteit.

Bijlage 2: Afkortingenlijst

A .

AED – Automatische externe defibrillator
APV – Algemene Plaatselijke Verordening
ARCA – Algemene Reserve Calamiteiten
ARGI – Algemene Reserve Grote Investeringen
ASV – Algemene Subsidieverordening
AU – Algemene uitkering (gemeentefonds)
AVG – Algemene Verordening Persoonsgegevens
Awb – Algemene wet bestuursrecht
AZC – Asielzoekerscentrum

B .

BAG – Basisregistratie Adressen
BBP – Bruto Binnenlands Product
B&W – Burgemeester & Wethouders
BBV – Besluit Begroting en Verantwoording
BHV – Bedrijfs hulpverlening
BIE – Bouwgronden In Exploitatie
BIO – Baseline Informatiebeveiliging Overheden
BNG – Bank Nederlandse Gemeenten
BOA – Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR – Beheer Openbare Ruimte
BRP – Basisregistratie Personen
BTW – Belasting Toegevoegde Waarde
BUIG – Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV – Besloten Vennootschap

C .

CAO – Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS – Centraal Bureau voor de Statistiek
CMT – Concern Management Team

COA – Centraal Orgaan opvang asielzoekers

COELO – Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

CROW – Netwerk waar gemeentelijke professionals kennis etc. uitwisselen over openbare ruimten

CPB – Centraal Plan Bureau

D.

DB – Dagelijks Bestuur

DPLG – Drents Programma Landelijk Gebied

DU – Decentralisatie Uitkering

DVO – Dienstverleningsovereenkomst

E.

ECB – Europese Centrale Bank

EV – Eigen Vermogen

EMU – Economische en Monetaire Unie

EZ – Economische Zaken

F.

Fido – Financiering Decentrale Overheden

FTE – Fulltime-equivalent (formatieplaats)

FWK-plan – Fietspaden en Wegen Knelpunten-plan

G.

GAE – Groningen Airport Eelde

GALA – Gezond en Actief Leven Akkoord

GFT – Groente, fruit en tuin(afval)

GGD – Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe

GGZ – Geestelijke Gezondheidszorg

GKB – Gemeentelijke Kredietbank

GO – Georganiseerd Overleg

GR – Gemeenschappelijke Regeling

GRP – Gemeentelijk Rioleringsplan

GWRP – Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan

H.

HR – Human Resources, zie ook P&O

HVP – Huisvestingsprogramma

I.

IBA – Individuele Behandeling Afvalwater

ICT – Informatie- en communicatietechnologie

IHP – Integraal Huisvestingsplan

IKB - Individueel keuzebudget

IMVA – Immateriële Vaste Activa

IND – Immigratie- en NaturalisatieDienst

IVR – Integrale Voortgangsrapportage

IZA – Integraal Zorg Akkoord

J.

JGZ – Jeugdgezondheidszorg

L.

LAS – Lokale Adaptatie Strategie

LUA – Lokale Uitvoeringsagenda

M.

MEBV – Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

MFA – Multi Functionele Accommodatie

Ministerie van BZK – Ministerie van Binnenlandse Zaken

MJDP – Meerjaren Duurzaamheidsplan (gemeentelijke gebouwen)

MJOP – Meerjaren Onderhoudsplan

MKB – Midden- en Kleinbedrijf

..M&O – Misbruik en Oneigenlijk gebruik

MO – middelbaar onderwijs

MVA – Materiële Vaste Activa

N.

NIEGG – Niet In Exploitatie Genomen Gronden

NMD – Noord- en Midden-Drenthe

NPO – Nationaal Programma Onderwijs

NV – Naamloze Vennootschap

NVM – Nederlandse Vereniging van Makelaars

O.

3 O's – Onvermijdelijk, onuitstelbaar en onvoorzien

OBS – Openbare Basis School

OGGz – Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

OHP – Onderwijs Huisvestingsprogramma

OM – Openbaar Ministerie

OOV – Openbare Orde en Veiligheid

OR – Openbare Ruimte

OV – Openbaar Vervoer

OZB – Onroerend Zaak Belasting

P.

PBH – Prins Bernhard Hoeve (Zuidlaren)

P&C – Planning & Control

P&O – Personeel & Organisatie

PM – Pro Memorie

PO – primair onderwijs

POH – Praktijkondersteuner huisarts

PoC – Percentage of Completion

PvA – Plan van Aanpak

PvE – Programma van Eisen

R.

R&T – Recreatie en Toerisme
RES – Regionale Energie Strategie
RGA – Regio Groningen Assen
RIEC – Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RMP – Regionaal Mobiliteitsplan
RUD – Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

S .

SDA – Samenwerkingsverband Drentsche Aa
SMI – Sociaal Medische Indicatie
SMP – Soorten Management Plan
SO – Speciaal onderwijs
SPUK – Specifieke uitkering
SPV – Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SW – Sociale Werkvoorziening
SZW – Sociale Zaken en Werkgelegenheid

T.

TVO – Tactisch Veiligheidsoverleg

U.

UWV – Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

V .

VDG – Vereniging Drenthe Gemeenten
VEGANN – Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders Essent Noord-Nederland
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VNN – Verslavingszorg Noord-Nederland
VO – Voortgezet Onderwijs
Vpb – Vennootschapsbelasting
VRD – Veiligheidsregio Drenthe

VSO – Vaststellingsovereenkomst
VTE – Vrijtijdseconomie
VTH – Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
VNG – Vereniging Nederlandse Gemeenten
VV – Vreemd vermogen
VVE – Voor- en vroegschoolse educatie
VWS – Volksgezondheid welzijn en sport

W.

WGR – Wet gemeenschappelijke regelingen
Wmo – Wet maatschappelijke ondersteuning
Woo – Wet open overheid
WOZ – Wet waardering onroerende zaken
WPDA – Werkplein Drentsche Aa
Wsw – Wet sociale werkvoorziening
WTI – Werkgroep Tegengaan Identiteitsfraude
WSW - Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Z.

ZZP – Zelfstandige Zonder Personeel